

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa angelica de casibus conscientiae

Angelus <Carletus>

[Nürnberg], 10. Feb. 1492

lactantia - Iustificatio impij

[urn:nbn:de:bsz:31-300937](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300937)

re acimentariū facere de bonis ipsorum locorum et annuatim reddere rōz ordinarijs sub q̄bo sunt vel ab eis deputatis. alioquin collatio: promissio: et ordinatio talium est nulla ipso iure. vt in. d. de. quia cōtingit. Verū quia nō extendit hoc ad hospita-

3 Quid de administratiōe sacramentōz et celebra- tione in ipis hospitalibz pauperibus ibidē: R. q̄ debet seruari antiq̄ cōsuetudo quo ad exercenda et ministranda spūalia supradicta. vt in. d. de. quia contingit.

4 Precipit̄ oibus ad quos de iure vel consuetu- dine vel statuto vel privilegio pertinet cura hospi- talium q̄ bona deperdita alienata indebite in sta- tū debiti reducāt et reformēt vt rectores iuxta fa- cultates p̄uentiū insistant sustentatiōi et recepitiōi miserabiliū p̄sonarū. In quo si negligētes fuerūt ordinarijs iniungūt. vt ipsi si nō sunt exempta au- tēritate propria. Si vero exempta sunt auctorita- te apostolica compellant ad predicta facienda per censuram ecclesiasticam compescendo tam eosdez q̄ quoscuqz contradictores cum dantiū auri- lum consilium vel fauorem. Non obstantibus quibuscuqz privilegijs quo ad hoc dicta de. quia contingit.

Hospitalis quomodo debet eē clericus. vide supra

b **Eleucus. ij.**

Hostiarus dī idē q̄ ianitor. nam in veteri testamento p̄mi Paralipo. v. Hostiarij electi sunt ad custodia templi vt non ingrederēt

in illud immūdus spūs in omni re. Vñ hostiarij dicit̄ sunt eo q̄ p̄sunt hostijs tēplī. Ipsi em̄ tenētes clauēs omnia intus extraqz custodiunt atqz inter bonos et malos habentes iudiciū fideles recipiūt et infideles abijciunt. xij. di. ceros. in fi. et. xxv. di. perlectis.

Hostia seruāda est fides. p̄missa. xiiij. questi. j. et. xxij. q. iij. innocēs. Quod limita. vt infra Juramentuz. v.

S. xvij.

Humilitas vera req̄rit tria. Pri- mum sup̄sibus nibila- tionem. hoc est q̄ reputet se omnibus viliores. Et licet cognoscat se habere aliqua dona dei que alij nō habēt. tanto magis debz in se vile- scere cogitans q̄ si deus talia alijs dedisset grano- res deo essent q̄ ipse. Et sic cū veritate potest se exi- stimare viliozem omnibus et magis ingratus. Et hoc est q̄d voluit dicere Beda in omel. sabbati ter- cie d̄minice q̄dragesime. Cum alium inquit pec-

cantem conspiciam? mor animū deorsum incline- mus. et q̄ abiecti ex nostra fragilitate sum? si nos diuina pietas nō sustēret humiliter inspiciam? hec ille. Et Job. xij. Cū feceritis hec omnia dicite quia serui inutiles estis: q̄si dicat ex consideratiōe humili obligationis quā habemus. quia cum au- gentur dona rōnes etiaz crescunt donoz. Scdm̄ p̄mptaz alioz obtemperatiōē. Vñ de renun. c. nisi cum p̄idem. tunc verā humilitatez ostendis cum p̄ eam locū sublimē effugies. et tamē p̄ obedi- entiam nō dimittes. Nam vera humilitas facit. vt quisquis magis alijs de se credat q̄ sibi. q̄a dicit Gre. si se meliorem alijs nō crederet nequaquā alioz consilla sue deliberatiōi postpōneret. Et hoc verū in omni dubio q̄ potius debet alijs cre- dere q̄ sue opinioni. secus in alijs. Tercū q̄ req̄- rit humilitas est. vt dona dei q̄ in se habet abscon- dat: et se solū vilem abertra demonstrat. nisi inq̄n- tum honor dei et bonū. primi aliud requirit. Nā nō esset humilitas q̄ p̄ salute. primi et ad edifi- cationē animarū possit ostendere et p̄dicare dona dei que habz si ea occultaret: quia dicit Math. v. Luceat lux vestra etc. Non tamē debet magis vi-lescere in apparentia q̄ imponet conditio sua et q̄ litas respectu eozū cū quibus viuit. quia sic potius esset superstitio q̄ humilitas. xij. di. c. quisquis re- bus. in pn.

Iactantia

ppie iporat q̄ hō v̄bis se extollat fm̄ Tho. xij. que. cxij. ar. j. Et patz ex. c. imitare. vi. q. j. Et p̄cedit fm̄ Greg. in li. xij. moralū. Aliq̄ ex sup̄bia sicut a causa interius mouea. quia ex hoc q̄ q̄s p̄ arrogantiā interius supra se eleuatur. plerunqz exterius maiora quedā de se iactat. Et p̄pterea ponit a Grego. ibi- dem tertia species superbie: licet nō sit idem q̄d su- perbia. sed est tanq̄ a causa impellente. Aliq̄ ve- ro p̄cedit ab inani gloria. sicut a causa finali inq̄n- tū se iactato: intendit: q̄ p̄ suā iactantiam gloriāz consequetur. Et ideo ponitur etiaz a Gre. filia in- anis glorie ratione finis. vt nota. Alexan. de ales xij. ti. co.

Iactantia sū peccatū mortale. Rū. vt col- ligo ex Alex. et Tho. vbi s̄. q̄ sic quadrupliciter. Primi duo modi sunt inquantū considerat̄ ex se. Secundi duo inquantū p̄siderat̄ ex causa vel fi- ne. Primo est mortale petri q̄ iactator p̄fert: q̄d est cōtra gloriā dei. sicut ille de quo Ezech. xxvij. Eleuati est cor tuum: et dixisti deus ego sum. Ta- les sunt q̄ iactant se suis meritis habere aliqua do- na dei: vel a se habere: vel illi qui de peccatis mor- talibus que fecerūt vel nō: iactant se vt strēni vt deantur vel etiā laudant alios et iactant de pecca- tis mortalibz que fecerunt. vt no. glo. in. d. c. imita- re. Secus esset de veniali. quia nō est contra deū. Secdo est peccatū mortale q̄ iactantia est contra charitatē. primi. sicut cū quis iactādo se p̄umpit in contumeliā. primi: sicut phariseus. Luce. xvij. Non sum sicut ceteri velut: et hic publicanus. als autē iactare se de eo q̄d nō est contra gloriā dei. vel charitatē. primi et se ē veniale. Tercio ē mortale

Iconomus

peccatū qm̄ pcedit ex tali superbia v̄l vanagloria: que sit mortale peccatū. Si v̄o nō erit mortale peccatū talis superbia vel vanagloria: sic nec iactantia ex eis pcedens. Quō aut̄ supbia vel vanagloria sit mortale. vide superbia et vanagloria. Quarto est mortale qm̄ pcedit p appetitū lucri in dānū p̄rimi notabile. sicut cū quis se iactat magnū medicū: aduocatū: peritū: multas sanctitates facere: sicut ceratari et h̄mōi. q̄ false in nocumētū p̄rimi se iactant: sicut si non esset in nocumētū p̄rimi. qz esset veniale peccatū. Intellige etiā si sit nocumentum alicuius importātie. qz id qd̄ minimū est rō apprehendit qm̄ nihil. ij. p̄bi. nisi intenderet etiā nocere in multo: si posset.

2 **Utrum** iactantia possit esse in factis sicut in dictis: R. qz p̄prie nō. h̄ equiuālēt̄ sic. sicut cū quis in vestib: in equis: in domib: in p̄mijis: in familiar: in pulchritudine et h̄mōi. vt̄ appareat diues d̄ magna domo et nobili p̄sopia et h̄mōi. Et sic erit mortale peccatū: sicut iactantia in dictis: si p̄dicta que facit sint cōtra gl̄iaz dei et c̄baritatē p̄rimi vel ex superbia et vanagloria mortali vel in deceptio nem p̄rimi.

Iconomus dicit̄ cui res ecclesiastica gubernanda mādat̄. vt̄ lxxix. di. qz in q̄busdāz et idē est iconomus qz iudicus et debz eē clericus nō laicus. vt̄ p̄t̄ in. d. c. z. c. iudicātū. ibidem et in. c. qm̄ in q̄busdāz. xvj. q. vij. de quo dic vt̄. j. laicus. §. j. Sed aduerte qz ē differentia inter actorē p̄curatorē et iudicē seu iconomū fm̄ glo. in. c. erga ep̄m. ij. q. vij. qz actor cōstituit̄ a nō d̄no et auctoritate iudicis et ad p̄ntes lites t̄m̄. Procurator vero semp̄ a vero d̄no cōstituit̄ siue ad vnā litem siue plures siue p̄ntes siue futuras. Sicut aut̄ siue iconomus ab vniuersitate cōstituit̄ seu a collegio: et ad vnā cām et plures et p̄ntes et futuras et auctoritate ep̄i. de iura. calū. c. impatorū. in fi. Canon t̄m̄ oēs administratores ecclesie vocat̄ p̄curatores. j. q. iij. saluator. vide glo. ibidez. et in. d. c. imperatorū. cū suis allegationibz. Tenet tamen p̄. in. d. c. imperatorū. qz si ad vnā certā causam solum cōstituitur qz potest fieri sine auctoritate superioris alias non.

Dulia est quedā reuerentia siue adoratio. de qua s̄. Adoratio per totum.

Ieiunium fm̄. S. Bo. i. iij. di. xv. p̄te sc̄da. ar. j. q. iij. dicit̄ cōmunissime p̄ abstinētia ab omni mortali. Ita. lviij. Nonne hoc ē ieiunū qd̄ elegi. dissolue colligationes colli tui. dicitur etiā cōter omnis afflictio q̄ consistit in vigilijs flagellis et disciplinis. Proprie aut̄ dicit̄ ieiunium afflictio carnis p̄ subtractionē cibi et potus facta fm̄ institutionē ecclesie. Et sic diffinitur ieiunium fm̄ Goffre. est subtractio prandij. et post cenam cuiuslibet cibi p̄natio vsqz in diē sequentē et abstinētia a carnis et trahētibz semētina originem ab ipsis. vt̄ a lacte a caseo et ouis. Elucitur hec diffinitio. iij. di. c. demqz. Et ponit̄ a Pa. in R̄ica.

de obseruatione ieiuniorum. Pro cuius declaratione queruntur dubia infrascripta.

Utrum sit aliq̄ hora determinata in q̄ in diebus ieiuniorum sit comedendū. v̄l qz sit cena. ibi post cenā qz vsqz ad cenā ē abstinēdū. S̄ breuiter notandū ē qz in iure nulla hora ē determinata p̄ p̄mēsiōē in die ieiunij: nisi solū hora vesp̄erōz t̄pe q̄dragesimali. vt̄ in. c. solent. de p̄se. di. j. q̄ ido deputata ē vt̄ sicut celebratis vesp̄eris nō restat aliud officiū diuinū. sic fictione iuris videamur. xl. dies ieiunare: de q̄ p̄ Archi. in. d. c. solent. et per Pa. in Rubrica. de obser. ieiunij. Et ideo seruanda est cōsuetudo circa horam comestionis q̄ cōiter est in hora none vel circa: fm̄ Archi. in. d. c. solent.

Sed nunq̄d frangat ieiunū q̄ ante p̄fata horā māducatur: R. videt̄ qz sic in. xl. p̄ter. i. d. c. solēt. qd̄ dicit qz nō sunt credendi ieiunare q̄ anteq̄ vesp̄erū celebrēt officiū māducāt in. xl. S̄ nō credo etiā in. xl. frangat ieiunū q̄ ante statū horam comedit. etiā si p̄ notabile spacū p̄ueniat nisi faceret in fraudē ieiunij. qz si quis attendat ad verba p̄fata. c. solēt. potius loquitur d̄ p̄fectōē q̄ de necessitate. Et licet glo. in. xxv. di. §. als ea demū tenet qz sit peccatū mortale at̄chorā comedere. Tū. c. j. de cōse. di. iij. qd̄ allegat p̄ sua opinione nihil facit p̄ ea. Adulter forte faceret p̄ ea. c. vniūz omni t̄pe. lxxvj. di. qd̄ innuit cōsuetudinē patrie estimādam legē qd̄ quidē admittere qm̄ talis cōsuetudo esset introducta ea mente vt̄ frāgeret ieiunij qui ante p̄dictā horā comederet: qd̄ quidem nō credo nisi vt̄ dicit qm̄ in fraudē ieiunij fieret. Et ideo concludo cū Aug. i. d. §. als ea demū qd̄. quoties q̄s corpore sanus alijs ieiunantibz p̄adere voluerit s̄z ante horāz qd̄ est p̄ctū veniale. Et sic tenet. Si vero ex cā rōnabili nullū peccatū erit qd̄ quidē tenet etiā Inno. in p̄fata R̄ica. Et sic dicit debere in telligi. d. c. solēt. Aduerte t̄m̄ fm̄ doctrinā sc̄ti **Thomas** in. iij. di. xv. qz vbi hora comedēdi in die qm̄ nō ieiunat̄ cēt hora terciē. In die ieiunij hora comedēdi cēt sexta. Vñ dicit qz qz ieiunū ecclesie d̄ esse penale et satisfactoriū. Ideo supra tempus cōiter comedendi aliqd̄ additur nō aut̄ t̄m̄ qz penit̄ humo: cibi assumpti ericet̄ aut virtus naturalis debilitetur: vnde paruo residuo t̄pore. s̄z a sexta vbi cōiter sumitur abus nona occurrit in qua abus fm̄ institutionem ecclesie sumēdus est in diebus ieiunij. hec ille. Et quo patet qz si esset terciā veniret sexta. Quod bene nota.

Utrum plus q̄ semel comedere sit frangere ieiunium: R. qz varia sunt doc. opi. Goff. et cōmuniter theologo in. iij. sen. tenent qz sic si comedat̄ p̄ modum cibi. Et ideo indiffinitive dicit̄ cuiuslibet cibi p̄natio. Secus fm̄ eos si aliquid sumeret̄ p̄ modū medicine: sicut sunt electuaria et h̄mōi. Et fm̄ Inno. in Rubrica. de obserua. ieiunij. solū licet p̄ remouēda infirmitate vel fugienda. Sed p̄ conseruanda sanitate: vbi nō est signū infirmitatis: nō licet nisi quatenus licet vti alijs cibis. Alij tenent qz nullo iure cauet̄ qz solū semel in die ieiunij comedamus. Et p̄t̄rea dicunt licere plures in die comedere siue fractiōē ieiunij. dūmodo fiat̄ qz

ronabili causat fm p̄suetudinē illoꝝ inter quos
viuit. Et huius opiniois videt fuisse Pa. in p̄fata
rubrica. Ratio fm cū: q̄ cū nō habeam⁹ ius spe-
cificū recurrendū est ad p̄suetudinē loci. facit. c.
v̄tinā. lxxvj. dist. Et ad dictū **Do**. in. c. ij. eo. ti.
q̄ dicit q̄ consuetudo in ieiunijs indictis ab ecclē-
sia nihil p̄t facere. dicit verū q̄ p̄suetudo ex toto
aufert ieiunū. et nō h̄z ronabilē causam in se. h̄z si-
tē indicta vt homines se ventri dedicēt p̄pter tem-
poralia gaudia: alias secus. vt no. glo. i. d. c. ij. Et
p̄pterea dicit idem Pa. putarē tamē q̄ aliquid co-
medere p̄ collatione de sero magis ad sustentati-
onē nature q̄ ad delicias nō sit peccatū nec frāge-
re ieiunū: dūmodo fiat fm cōsuetudinē loci ⁊ tē-
perate. hoc ille. facit. p̄ hoc q̄d no. **Inno**. in. d. ru-
brica q̄ prandere pluries in die ieiunij est contra
cōsuetudinē approbatā ecclesie. et sic videt sentire
q̄ nō sit de iure specifico. Itē **Inno**. dicit ibidez q̄
cisterciens fecerūt statutū vt seruientes alijs ali-
quid sumēt in die ieiunij et licite. Item q̄ seruien-
tes dominis q̄ faciunt credentiā nō frāguunt ieiun-
nium. **Vbi** vero videt q̄ opinio q̄ tenet q̄ solū
semel debeamus comedere sit verior. si nō verba
h̄z mentē legis volum⁹ amplecti in. c. q̄dragesima.
de cōse. di. v. Et ideo cōcludo q̄ comedēs plus q̄
semel in die aliquid eoz que cōter in cibuz solent
sumi. vt panē fruct⁹ ⁊ herbas. quia etiā sancti her-
bis vsi sunt p̄ cibo frangat ieiunij nisi comestio
ordinetur pot⁹ ad medicinā q̄ ad cibuz respectu
intendōs comedenti⁹ et p̄ncipaliter ex modo et
quantitate sumptū ad id ordinē. licet cōsequēter
aliquiter nutriat. vtputa quia indigens potu et ti-
mēs ne dilauet stomachū et noceat aliquid sumit
sine sit electuariū sine etiā panis vel fructus ⁊ hu-
iusmodi p̄mitādo nocumētō potus nō ad sustē-
tationē q̄ nō frangat ieiunium. nec restringo me
solū ad electuaria vt quidā. h̄z vt dixi ad panes fru-
ctus et quodcumqz aliud q̄d sumit p̄ modū medi-
cine. ar. c. ad eius. v. di. Et hoc etiā videt tenere
pe. de pal. in q̄rto. **Conueniēt⁹** tū est a pane ab-
stinere cū sit p̄ncipalior: abus in vsu. nisi sit altera-
tus. et nisi sit carentia alteri⁹ rei. **Nec** obstat q̄ ta-
lia nutriat. quia fm **Tho**. in. iij. di. xv. ecclesia nō
attendit in statuendo id q̄d q̄cūqz modo nutrire
p̄t. h̄z id q̄d p̄ncipaliter ad nutriendū ordinatū ē.
hoc ille. Et sic tene. q̄ finis legis nō frustra ex hu-
iusmodi sumptione.

Quā pluries bibere vinū vel aquā frāgat iei-
unū. **Rū**. **Inno** in p̄dicta rubrica q̄ nō. sine an-
te pastū sine post. Possēt tū fm **Rū**. in. iij. di. xv.
ar. ij. q. vij. frāgere ieiunū q̄ videlicet q̄s in ma-
ne biberet vinū vel cereuisiā nō ad extinguendū
sitū h̄z famē. Similit̄ etiā non frangat ieiunū qui
etiā ante pastū comedit sicut aut polentā aut ali-
quid h̄mōi p̄ modū medicine ne deficiat in die ie-
iunij fm **pe**. de pal. in. iij.

Quādo abis frangat ieiunij. **Rū**. fm **Ricar**.
vbi supra q̄ p̄ esuz carniū. et sic trāseūt cōiter doc.
in p̄fata **Rū**. **Archi**. in. c. rogationes. de p̄se. dist. iij.
facit. d. c. deniqz. et. c. p̄silū. eo. ti. **De** ouis dō ⁊ ca-
leo et alijs lacticijs. **Sof**. in p̄fata diffinitōe. vj.

detur tenere q̄ similit̄ frangat. **Inno**. in p̄fata ru-
brica dicit q̄ p̄t statui vt p̄ penuriā pisciū vta-
mur istis lacticijs in alijs ieiunijs p̄ter q̄drage-
simā. Tu dic q̄ cū nō habemus tex. expressuz qui
oua et lacticia p̄hibeat nisi soluz in. xl. vt in. d. c.
deniqz. q̄ cōsuetudo seruāda ē in alijs ieiunijs et
q̄dragesimā. fm **Ricar**. vbi s. q. v. et **Pa**. in. d. ru-
brica. facit. d. c. v̄tinam. et est p̄mūnis opinio. Et
ideo possunt comedi vbi cōsuetudo est in omnibz
ieiunijs p̄ter q̄dragesime ieiunia. als nō licz. **Nō**
tū dicerē frangere ieiunū q̄ etiā comederet oua ⁊
lacticia extra q̄dragesimā vbi cōsuetudo nō est:
q̄ nō p̄ gulositatē. h̄z ex aliqua ronabili cā faceret.
Nota etiā fm **Do**. in sum. eo. ti. q̄ cuiqz conce-
ditur vsus onoz et casei intelligit̄ p̄cessum q̄ etiāz
potest vti sagimine. i. lardo. ar. c. p̄sbyter. lxxij. di-
stin. et ibi glo.

Utrū ieiunū cadat sub precepto. **Rū**. fm **Rū**.
car. in. iij. di. xv. ar. ij. q. ij. et. iij. q̄ ieiunū ali-
quā accipit largissime. put est actus nature et sic q̄
libz ieiunat anteq̄ comedat. et isto mō nec est act⁹
virtutis. nec de p̄cepto. **Secūdo** modo accipit large
put est actus virtutis abstinentie. s. frenare delecta-
tiones gustus p̄ cōparationē ad cibū fm regulaz
rōis: sine semel comedat in die sine pluries. Et sic
cadit generaliter omnibz sub precepto. **Non** intel-
ligas tū q̄ semp mortalit̄ peccet q̄n excedit. h̄z soluz
q̄n ratio virtutis totaliter extinguit̄. Et hoc est in
casibus q̄n gula est mortalis. de quo vide s. gula.
Tercio modo accipit p̄prie. put abstinemus etiā
ab illis quibus vti possemus saluo actu virtutis.
Et sic accipit in diffinitione p̄missa et omnibz su-
perioribus et fm cōmunē intelligentiā vocabuli.
et isto modo cadit sub p̄cepto in duobus casibus
scz quādo ex iuramētō quis vel ex voto se obliga-
uit. **Secundo** quando ex p̄cepto et indicat̄ ab ec-
clesia vel ab alio prelato. facit. d. c. v̄tinā. d. p̄se. di.
v. c. ieiunia.

Sed quero q̄ndo et quibus diebus ieiunū in-
dicatur ab ecclesia? **Rū**. q̄ in infrascriptis tempori-
bus. **Primo** q̄dragesima tota exceptis diebus do-
minicis. vt in. c. quadragesima. de p̄se. dist. v. vbi
dicit q̄ summa obseruatione est obseruāda. et in-
cipit in quarta feria que p̄cedit primā dominicaz
quadragesime quo ad seculares. vt in. d. c. q̄dra-
gesima. **Quo** autē ad clericos incipit secūda ter-
cia post dominicaz quadragesime. vt in. c. deniqz
iij. di. **Sed** cōmuniter tenet q̄ est p̄silium nō pre-
ceptum: h̄z solū in quarta feria p̄dicta. **Secūda** q̄
tuor tēpora. vt in. c. statuimus. dist. lxxvj. statuim⁹
inquit vt q̄tuor tempora anni ab omnibus homi-
nibus cū ieiunio obseruent. **Prima** tēpora cadūt
in quadragesima. s. quarta feria. ⁊ sexta et sabbato
post primā dominicā q̄dragesime. **Secūda** cadūt
iij. et. vj. feria. et sabbato post penthecostes. **Ter-
cia** cadūt. iij. et. vj. feria et sabbato post exaltatio-
nem sancte crucis. **Ultima** cadūt. iij. et. vj. feria ⁊
sabbato post festū sancte Lucie. vt patet in. c. de ie-
iunio. lxxvj. di. et p̄ totū. **Tercio** om̄is vigilie duo
decim apostolorū sunt in obseruatione ieiunij cele-
brāde p̄ter vigilias apostolorū **Philippi** ⁊ **Jacobi**

et beati Iohannis euangeliste. vt dicit ter. in. c. con-
siliū nostrū. eo. ti. et sunt hec. s. vigilia sancti Ma-
thie. Petri et Pauli. Jacobi. Bartholomei. Ma-
thie. Symonis et Iude. Andree et Thome. Quar-
to vigilia assumptionis dñe. vt in. c. j. eo. ti. Quinto
vigilia natiuitatis dñi nostri. in. d. c. j. Sexto vigi-
lia omnium sanctorū et sancti Iohannis baptiste et
sancti Laurentij fm Inno. vbi s. et communiter
doc. Nullo tñ iure inuenit expressum: h̄ rōne con-
suetudinis hoc dicit. qz vt dicit Ricar. in. iij. di.
rv. ar. ij. q. viij. si in aliq regione est aliqd ieiunū
cōsuetum qd tñ nō est pceptū p ius scriptū n̄bilo-
minus obseruandū est ab existentibz ibidē. facit
p hoc. c. cōsuetudo. di. j. et. c. ecclesiasticarū. et. c. in
his rebz. ij. di. Sed dico ego vey qñ cōsuetudo
bz omnia req̄site de quibz s. cōsuetudo. Septimo
vigilia penthecostes. vt. lxxj. di. c. de ieiunio. Et li-
cet Gratianus teneat qz sit de cōsilio. in. S. necessa-
rio. ca. di. Tamē verius videtur qz sit de pcepto
fm glo. Jo. ibidē in. d. S. Et patet euidēter. in. d.
c. de ieiunio.

- 8 **Q**uid si vigilia aliquarū p̄fatarū solemnitatū ve-
niat in dñica? R. qz in sabbato p̄cedenti ieiunāda
est. vt in. c. j. et. ij. de obserua. ieiū.
- 9 **Q**uā debet celebrari vigilia sancti Matthei tpe
bisexti. vide s. bisextus.
- 10 **S**unt et alie vigilie seu ieiunia indicta ab eccle-
sia h̄ nō de pcepto. vt cōiter tenet. s. aduentus dñi.
De quo. in. d. c. p̄siliū et rogationes. d. q̄b? in. c. ro-
gationes. de conse. d. iij. Itē. iij. et. vj. feria. vt in
c. ieiunia. ca. di. et sabbata omnia. vt i. c. sabbato.
ca. distin.
- 11 **Q**uā ieiunia indicta de pcepto ab ecclesia pos-
sunt transferri de die in diē? R. fm Inno. in p̄fata
rubrica qz sic sicut dicit fieri in francia vbi sunt ec-
clesie sancti Quintini. vbi vigilia omniū sanctorū
ieiunat tercio die p̄cedenti. Limitat hoc Pa. in. d.
rubrica dñimodo fiat auctoritate epi. ar. c. ij. de ob-
ser. ieiū. in. fi. et bene.
- 12 **Q**uā p̄fata ieiunia de pcepto ab ecclesia possunt
redimi vel in aliud cōmutari? R. Inno. vbi s. qz
nō nisi cā vel necessitas in ieiunāte subsit. Ad in-
telligo ab inferiore a papa. Secus est de ieiunio vo-
ti vel penitentie. De quo s. cōfessio. vj. S. iij. et in-
fra votū. iij. S. ij.
- 13 **Q**uā omnes teneant ad ieiunia indicta ab eccle-
sia d̄ pcepto? R. Inno. vbi s. qz sic omnes qui
sunt sane mentis doli capaces et potentes ad ieiū-
nandū cū peccare possunt et peccata deslere. vt in
c. j. de delict. pue.
- 14 **Q**uā semp peccent mortaliter p̄fati qñ soluūt
ieiunia ecclesie q̄ sunt de pcepto? R. glo. in. S. alis
autē ea denum. xxv. di. et cōiter doct. tenet qz sic. si
sine rōnabili cā q̄s ea soluat. Dominus Lar. in. c.
ij. de obser. ieiū. tenet qz non. nisi ex cōtemptu vel
inobedientia hoc faciat. vtp̄uta qz nō vult se s̄bi-
cere pcepto superioris. Et dicit hoc tenere Ar-
chi. in. d. S. alias. Sed Archie. ibidē recitat Jo. de
san. hoc tenent. Sed ego distingo fm qz infra di-
cam inobedientia. in. prin.
- 15 **Q**ue sunt rōnabiles cause excusantes a ieiunio

R. vt colligo et Ricar. vbi s. ar. iij. q. iij. cuz quo
concurrunt cōiter doct. qz sunt. v. Prima etas vt
sunt pueri q̄ fm aliquos vsqz ad pubertatē excu-
sant a ieiunio. ar. c. ex lris. de despō. impu. vel fm
alios vsqz ad plenā pubertatē q̄ est in. xvij. in mu-
liere. et in. xvij. āno i masculo. Aut fm alios vsqz
ad. xxv. annū. ar. l. si q̄s aliqui. l. de his q̄ ve. eta.
impe. Ho. in. c. iij. de obser. ieiū. et cōiter theologi
tenēt qz vsqz ad vigesimū alij vigesimū p̄mū ānū
excusant. ar. c. cū viciesimū. de of. dele. Intellige qz
nō tenent ad oīa ieiunia h̄ bene ad aliq eis cōmē-
suranda fm augmētū et p̄p̄nuitatē ad dicitz vi-
gesimū p̄mū ānū fm Tho. in. iij. di. xv. Propte-
rea dico hoc remittēdū arbitrio boni viri vt pen-
sata q̄litate etatis ita iudicet. ar. c. de causis. de off.
dele. Et idē dico de sembo: licet qdā dicat eos non
teneri post ānos. lv. ar. l. ij. S. si. ff. de decurio. i. ter.
et in glo. ibidē. vbi excusant a muneribz p̄sonalibz
post. lv. ānū. excepto a tutela. et cura. a quibz soluz
excusant post. lxx. annū. l. q̄ eta. l. vnica: Seda cā
est infirmitas. qz in eis natura debilis est et abum
necessariū in vna vice si sumerent noceret. Et idē
dico de debilibz eadē rōne. Tercia laboriositas. si
qut in illis q̄ laborando vicium acq̄runt: seu rōne
itineris vel alio mō nō p̄t simul cū labore suffer-
re ieiunū. Aduerte tñ qz intēto maioris lucrī nō
excusant fm Aistē. Similit̄ nō excusant q̄ nolūt cō-
ducere oparios nisi ieiunū soluūt nisi cā sit neces-
saria. fm Aistē. q̄ festinānā req̄rit. Quarta mēdici-
tas qñ abū necessariū in vna vice habere nō p̄t
Quinta q̄litas mulieris p̄gnātis aut nutriendis et
appetitu c̄neo: aut nutrimēto fetus nō p̄t ieiū-
nare sine piculo vel eaz vel fetus seu pueri: nō so-
lum excusant: imo tenēt soluere ieiunū fm Ro.
vñ dicit. l. Tho. in. iij. dist. xv. qz subtractio ab i
ieiunū si ip̄ediret ea q̄ necessarie sunt agēda cū q̄
bus cōiun̄t ex societate vel officio tenetur: nō est
licita h̄ diceretur rapina.

Sed nunqd̄ seruitēs mēsis nobiliū aut legen-
tes ad mēsam religiosorū q̄ aliqd̄ p̄libat ne defici-
ant in legēdo vel seruēdo soluūt ieiunū. R. Ro.
qz nō si hoc faciūt possint mēsis vel parū aī. ita qz
p̄p̄ cōtinuationē t̄pis dici debeat totū vna mēsa.
Idē dicēdū de illis q̄ itā incepto p̄dicio possūt en-
temū ad vicinū. vel aliqd̄ aliud faciūt. et postea re-
deunt ad comestione p̄ficiendam.

Quā vxoies p̄pter phibitionē viroū excu-
sentur. R. fm Inno. in rubrica de obser. ieiū. qz
non a ieiunijs indictis ab ecclesia. h̄ a voluntarijs
sic. xxij. q. vlti. manifestum. Credo tñ qz p̄sby-
ter p̄p̄ius propter scandaluz viri cui aliq mō non
pōt obuiari posset dispensare cum eis. ar. c. vt cō-
stitueret in. fi. l. di. quia p̄ceptū iuris positū nō
obligat quē cū scandalo. ar. c. ij. de no. op. nū. et. c.
nihil. de p̄scrip. cum similibz.

Quā pegrinātes ex deuotionē excusent? R. qz
sic. si talis pegrinatio nō pōt deferri et simul cuz ea
ieiunare nō p̄t. Nec ob. qz p̄ceptū d̄ p̄p̄m con-
silio: qz fm Aistē. intēto dāns hmōi p̄cepta nō est
excludere alias pias cās et magis necessarias. Se-
cus ē de p̄ceptis legis nature q̄ phibēt hoc qd̄ fm

se est malū. Ideo. l. Tho. vbi s. Et addit q̄ debet fieri cū dispensatōe superioris. Idē die d̄ q̄cuq; alia opatione bona. puta obediētia plati p̄dicatōe auctōitate confessionū et h̄mōi. ar. c. non mediocrit. de conse. di. v.

19 **Q**uerit si alie cōse a predictis possint assignari q̄ excuset a ieiunio idicto ab ecclesia? R. q̄ sic mul. te. Et ideo tā in p̄fatis causis q̄ in alijs ē notandū q̄ si cū sit euidēs ex quo nō pōt ex toto ieiunare: rēlate hō p̄ sapi pōt frāgere ieiunū: p̄sertim p̄sue. medie interueniete. vel q̄n recurfus de facili non pōt haberi ad supiorē. ar. p̄fati. c. p̄siliuz. Si vō sit dubia vel nō ex toto tollit facultatē ieiunadi. h̄ so. lū i p̄te: v̄puta debilitas vel pegrinatio aut labor et h̄mōi d̄ ad supiorē recurrri qui p̄tatem h̄z in talibus dispensandi fm̄ Alsten.

20 **Q**uis ē superior qui possit in hoc dispensare? R. No. in. c. cōsiliū. de obser. ieiū. q̄ est ep̄s nec sufficit licentia simplicis p̄byteri etiā ex iusta causa nisi summa necessitas imineat: ita q̄ ad ep̄m nō possit haberi recurfus sine piculo. R. o. aut dicit arbitrio boni viri limitādū p̄ q̄nta necessitate sit frangendū potius q̄ p̄ doctrinā generalē. et sic cū p̄p̄rius sacerdos sit ordinarius iudex p̄scie. videt q̄ ip̄ se possit. Ego vō credo q̄ si loq̄mur de dispensatōe q̄ est q̄dā relaxatio iuris. q̄ tunc p̄tinet ad ep̄m solum q̄ causa subsistēt in ieiunare debente potest dispensare et in aliud bonū cōmutare talia ieiunia. Et causa legitima est debilitas p̄sone siue pueniat ex defectu nature siue laboris. ar. d. c. cōsiliuz. in fi. Si vō loq̄mur de declaratōe. s. v̄trū sit causa legitima vel nō. sic credo sufficit illa confessionis p̄p̄rii qui est bon? vir et etiā consiliū medici. h̄ medicus peccat si sine rōnabili cā v̄t frāgat cōsiliū. ar. c. q̄d culpaf. xxiij. q. j. Et sic intellige Rodo.

21 **Q**uā nō ieiunās vno die teneat altero die ieiunare? R. q̄ licet ter. c. j. de obser. ieiū. videat velle q̄ sic quasi sit obligatus ad duo. s. ad ieiunandum et illo die. facit etiā ad hoc in ar. c. cū dilecti. cum notatis in glo. in v̄. forma de dolo et cōtuma. Tamē per. c. ij. de obser. ieiū. ego teneo q̄ non tenet: quia ibi non imponit frangentibz. v̄t alia die ieiunent. facit ad hoc q̄d no. Inno. in. c. j. de cele. mil. de illo q̄ dimisit officii. q̄ nō tenet illud reassumere quasi sit seruitus cuiuscunq; diei et varietur ex tempore. Nam si teneo: prestare operas certo tempore et impedio: nō sum obligatus alio tempore. quia non sunt eedem opere s̄ variant ex tempore. v̄t est ter. no. in. l. si nō sortem. s. libertus. ff. de condi. indebi. Item si relinquē mibi vsufruct? p̄ biennū futurum et impedio: non possum petere vsufructū alterius biennij: q̄ nō est idē vsufructus. s. si vsufructus mibi. ff. de vsufu. et reddi. et habita. et ter. c. j. d̄ intelligi de translatione fienda et causa p̄pter solēnitatē.

22 **Q**uā nunq̄d totiens peccat mortaliter quotiēs comedit in die ieiunij fracti sine causa? R. Jo. de neap. in quol. tenet q̄ sic. quia videt reduci ad p̄ceptū negatiuū h̄ magis placet opi. durandi in q̄rto q̄ nō nisi semel nisi comedens nouo cōtemptu etis pluries comederet. quia tūc totiens pecca-

ret mortaliter. Et hec est cōmunior opi. aliter obligaretur ad impossibile. q̄ ex quo semel ieiunū fregit. iam illud nō potest amplius facere illo die. Et ideo p̄ceptū est sibi factū impossibile. Secus eēt de ieiunio quadragesime. q̄ licet fregit vno die potest tamē ieiunare et teneat altero die. Et sic q̄ dies omittit in quadragesima tot peccata mortalia committit.

Quā licet ieiunare in dominica et alijs festis solennibus? R. q̄ sic. nisi quis faceret quasi volēs deuare a cōsuetudine populi xp̄iani. q̄ turpis est omnis pars q̄ suo toti nō cōgruit. potest etiā esse illicitus fm̄ Tho. vbi supra si adeo p̄tinaciter ieiunium teneret q̄ nō crederet p̄ deuotionē festi vtilitatē ieiunij cōpensari posse. Idē die q̄n ex alia sit p̄stitione hoc faceret.

Quā ieiunū factū in peccato mortali. p̄sit? R. q̄ sic quantum ad obediētiam mandati. si ē p̄ceptū ab ecclesia vel ex voto et h̄mōi. Secundo valet ad macerationē. Tercio ad omnia alia valet ad q̄ valet opera facta extra charitatē. de quibz. j. satisfactio. s. vi.

Quā intentionibus ieiunatur. v̄t versus. Abstinet eger: egēs: cupidus: gula: simia: virtus. Eger vel quia non potest comedere vel prop̄ medicinam. Egēs quia non habet. Cupidus ne exp̄dat. Gula. v̄t postea auidius comedat. Simia. id ē hypocrita v̄t laudetur Vir? i. virtuosus. v̄t v̄t mereatur.

Ignorantia Alia bona q̄ quis sent occasio peccati. v̄t in. c. q̄uis. dist. xxxviii. Alia neq; mala neq; bona q̄

quis ignorat q̄ nō expedit scire. Alia mala q̄ quis ignorat q̄ scire expedit. Et hec multiplex est. Alia iuris alia facti. Ignorantia iuris: alia iuris diuini: alia iuris naturalis: alia iuris canonici et ciuilis. et de istis scribit. xxxviii. di. in sūma. et. j. q. iiii. s. vi. in ter. et in glo. hic autē nō intēdo tractare de ignorantia facti: q̄ hec excusat. v̄t in regula ignorantia li. vi. sed de ignorantia iuris. p̄ eius declaratione queruntur plura.

Quā ignorantia mala sit peccatum? R. q̄ aut ignorantia dicit p̄uationē cognitiōis necessarie ad salutem. Et sic fm̄ s. Bona. in. ij. di. xxi. q. penult. p̄d̄t esse dupliciter. p̄mo ita q̄ est in nobis sed nō a nobis. et hoc mō culpa nō est. et cū nō sumus eis p̄ncipiuz in ipsa. nec merem? nec demeremur. Secōdo ita q̄ est in nobis et ex nobis. et hec ignorantia est culpa. et hec fit tripliciter. p̄mo modo cū sumus in via virtutis voluntarie ab ea recedim? in viam erroris nos p̄cipitantes. Et hec est ignorantia erronea. v̄t in hereticis. Secūdo modo. cū ad viā possumus p̄tingere veritatis cupimus in tenebris esse. Et hec est ignorantia affectata. Tercio mō cū ex quadā p̄gritia et negligentia nō curamus veritatē addiscere. Et hec dicit crassa et supina. Sed p̄ma maior culpa q̄ secunda. et secūda q̄ tertia. Et de hac dicit in. c. ignorantia. xxxviii. di. et in. d. s. fina. Si vō ignorantia dicit p̄uatiōnem cognitiōis eoz que non sunt necessaria ad

Ignorantia

- salute. sic non est peccatum. vt. xxiij. q. ij. in quibus reb?
- 2 **¶** Sed que sunt necessaria ad salutem scire? R. fm Tho. pma sede. q. lxxvj. q. omnes tenent scire communitur ea que sunt fidei et vniuersalia iuris precepta. Singuli autem ea que ad eorum statum seu officium spectant.
- 3 **¶** Vtrum ignorantia excuset aliquem a peccato? R. fm S. Bona. vbi s. q. vltima. q. si tanta sit. q. priuet rationem voluntariam et rationem conceptus excuset a toto. sicut est ignorantia inminabilis q. priuat simpliciter cognitionem iuris. sicut in furioso et in infante. nisi in talis ignorantia venisset ex culpa sua. q. tunc non excuset a toto. s. a tanto. de quo dicit vt s. ebrietas. S. ij. Itē dicit fm Tho. in quod. de eo qui h. sufficiens impedimentum. ppter qd scire non potuit. puta si in carcere vel in terris ad qd constituto pape non puenit et hmoi. q. non peccat faciens contra pstitutoz Si vero ignorantia oīno non priuat rōz voluntarij et rationē cōceptus. sic distinguo fm Ricar. eadem di. et. li. q. aut est ignorantia cōmissionis q. quis non vult scire. vt liberius peccet. q. dicit affectata. Et sic nec excusat nec alleviat peccatū. Aut est ratione omissionis. qua qd negligit scire que tenet. que satis facilliter potuisset scire. Et hec dicit crassa et supina. et hec excusat a tanto. s. q. non est tāgrauē pccatū. s. non excusat qm sit mortale. si est circa ea q. sunt pcepta diuini aut nature. xxiij. q. j. si quis dederit. et xxxviij. di. c. qui ea. Si aut sit circa ea q. sunt precepta iuris positui. sic credo q. aliqui excuset a mortali fm eā distinctionē. de qua dicit infra inobediētia. Et fm pdictā intellige qd dicit. vj. q. j. quero. et. xxiij. q. j. c. scisma. et. xxiij. q. vij. quēadmoduz. xxxviij. q. j. S. et bis.
- 4 **¶** Et pdictis et ad euitandū p̄sionē multozū q. circa ignorantia scribunt. aduerte q. si ex ignorantia quis facit aliqd qd non est contra legē dei nec nature. credēs nō fore p̄bitū aliqua lege cū tū sit p̄bitū. et talis ignorantia nō est affectata nec crassa vel supina. puta q. laborat p. viribz scire sibi necessaria. puta si est mulier vel rusticus mercator et huiusmodi. vadit libenter ad p̄dicatōes et alia loca vbi declarant talia. et facit qd cōter faciunt alij de sua q̄litate et cōuenit facere. Si est religiosus studet libenter interrogat. et hmoi. q. talis ignorantia excusat eū ab omni pena etiā excoīcatōis in iure posita quo ad for̄ anime etiā ab omni culpa. per. ter. clarū in. c. fi. q. matri. accusa. pos. et p. rōnem. c. cognoscentes. de cōsi. Absurdū em̄ esset ad penam obligari ignorantē. facit. l. fi. ff. de decre. ab or. faci en. Jura vero q. vidēt innuere p̄riū fundāt se sup p̄sump̄tione. vt euidenter colligit glo. in. l. j. de interdic. matri. approbata p. doc. ibi. et in. l. fi. ff. de ritu nup. et in. l. q. p̄tra. de ince. et inuti. nup. Et magis aperte colligit et his que notant in. d. c. cognoscentes. vbi determinat q. volens pbare ignorantia ad euitandā penaz sit audiendus. Nec nō intelligo de p̄latis officialibus. medicis. artificibz et hmoi. qui exercere habēt aliqua officia. et quibz dānū notabile posset inferri p̄ximo ex ignorantia: quia nō debent officia talia assumere nisi sint sufficienter instructi ad ea exercenda. aliter eis impu-

tatur. Si autem ignorantia sit affectata non emittat penā: quia in dolo est. Si vero sit crassa vel supina: puta q. nescit qd cōter oēs sit cōditōis sciunt puta quia p̄dicat. h. ipse p̄dicatōne nūq. vult audire vel nō curat interesse. vbi talia publice declarantur. cū tamē cōmode possit. nō emittat penā. vt in. c. vt animaz. de p̄sti. li. vj. De istis dicit. xxxviij. di. c. fi. Qui em̄ rebelliter viuunt et discere atqz agere bona recusant. magis dyaboli q. xpi membra. eē ostendit. et potius infidelis q. fidelis esse mōstratur. Si vero id cōtra qd facit ex ignorantia cōtra legē dei. tunc distinguo: aut exp̄ssum est et exp̄litum in lege dei vel nature. Et sic ignorantia non excusat a mortali peccato. xvi. q. j. si cupis. nec etiā consequenter excusat a pena iuris diuini nec positui fm Deo in. iij. di. vi. facit qd no. glo. in dem. eos. de consangu. et affi. facit. l. venia. l. d. ius vocan. et. c. ignorantia. j. q. iij. Qd limita quo ad penā iuris positui fm q. supra dixi. Excoīcatio. vii. casu vltimo. S. ij. Si aut nō est exp̄litum s. reducibile. maxime cum subtilitate. sic credo excusari a culpa et a pena illos qui nō sunt ignorantes ignorantia affectata. crassa. aut supina. Et em̄ durum esset dicere q. peccat mortaliter qui facit fm subtilitatem contractum illicitum. credens licitū et huiusmodi. facit p. hoc. xv. quēl. j. merito. et. c. fi. xxvii. di.

¶ Vtrum ignorantia iuris tollat bonā fidē quo ad faciendum fructus? R. q. nō tenet. est in. l. h. et si lege. S. scire. ff. de p̄ntio. here. Quod limito nisi sit affectata vel crassa.

¶ Que differentia inter ignorantia nescientia et errorem? R. q. ignorantia est nescire qd scire tenet et debet. xxxviij. di. c. fi. Nescientia est ignorare qd scire non tenet. Error est vniū p̄ alio putare. xxiij. q. ij. in quibus. et. xxxviij. di. c. quis. Sed melius fm fran. in. ij. Nescientia simpliciter negationē scientie importat. Ignorantia vero scie p̄uatiōne. Vniū ignorantia nihil aliud est nisi carere scia quā qd natus est habere. Hoc em̄ est de rōne cuiuslibet puatiōnis. Quandoqz autē ignorantia est aliqd scientie cōtrariū que dicit ignorantia p̄verse dispositiōis. puta cū aliquis habet habitū falso p̄ncipiōrū et falsarum opinionū: ex quibus impedit a sciētia veritatis. Error autē est approbare vera: p. falsis. Vnde addit actū quendā sup ignorantia: quia pōt quis ignorās esse sine hoc q. sententiam ferat sup ignorantis. et tūc est ignorans et nō errans. s. qm iam falsā sententiā fert de his q. nescit: tunc p̄prie dicit errare. Et quia peccatū in actu cōsistit. Error: h. rōnez peccati. q. sine p̄sump̄tione esse nō pōt. q. qd sententiā ferat de his que ignorat maxime in quibus periculū cōsistit. Nescientia vero de se nec rōnez culpe vel pene habet. Vniū q. aliquis nesciat q. non est aptus natus scire nō est neqz culpa neqz pena. q. est etiā in beatis. vt dicit Dyon. in. v. c. ecclesiasticē ierarchie

¶ **Ulegittimus** filius quis sit et quomō sit legitur vide filius et legitimatio. e.

Imagines sanctorū CXXXII

magines sanctorū quare de-
pingunt? R. Greg.
in c. perlatū. de cōse. di. iij. sic in quēis
qđ legentib? scripturas hoc et ideotis

p̄stat pictura cernētib? q̄ in ipsa ignorātes vident
qđ sequi debeant in ipsa legunt qđ literas nesciunt
vnde precipue gentibus pro lectione pictura est.
hec ibi.

1 **Q**uā imagines sanctorū sint adorāde? R. glo.
in c. venerabiles. de cōse. di. iij. qđ si adorāde di-
lic que solū reuerētā exhibet nō latrā. 7 ideo non
sunt violāde. de cōse. dist. iij. perlatū cum diuob?
c. sequentibus.

2 **Q**uā imago xp̄i sit pingenda sub forma agnū?
R. qđ nō. s̄ in forma humana. vt in c. serra sanctā
synodi. de p̄se. di. iij. Dicit tñ glo. qđ nō ē phibitū
pingere xp̄m in sp̄e humana 7 sub ip̄o agnū. s̄ so-
lum pingere ip̄m in agno. phibetur.

3 **Q**uā liceat imagines sanctorū in aggrauatōez
cessationis aut excoicationis in terra p̄sternere la-
pidibus aut spinis supponere et hmoi? R. qđ nō.
quia id fieri districte phibetur in c. si canonici. de
offi. ordi. li. vj.

4 **Q**uā liceat sculpere signū crucis in solo vel si-
lice aut marmore humi positū? R. qđ nō. L. nemi-
m. lice. sig. sal. l. vnica. et videt esse p̄ceptū. qđ vult
grauissima pena puniri. vbi dicit glo. forte mortis
ergo valde resp̄sibiles sunt qđ supra sepulturas
humi positas cruces imp̄munt.

mmisericordia ē filia aua-
ritie qđ nō
subuenit indigentibus. vide auaricia.
S. iij.

mmundicia ē filia gula qua
quis se puocat
se ad vomitū vt sepius comedere pos-
sit. Vel tantū comedit qđ necesse habet

euomere p̄muniter ē veniale pctn̄. Aliqñ tñ mor-
tale sicut qñ comedit intendēs euomere p̄pter de-
lectatōē gula: nulla alia cā bona adduct? ad hoc
vel qñ et hoc generat sibi notabile nocumentū in
corpore nec p̄pterea vult desistere hoc aduertēdo.
Aut qñ hoc facit vt habeat pollutionem in nocte
dominendo et hmoi.

mmunitas est qñ sine mune-
ribus data liber-
tas ab in qđ est sine v̄l immunitas qñ
puritas inde dī qđ immunis a pctō. d

pur. ca. c. h. Dicit etiā emunitas. qđ idē est qđ liber-
tas quasi extra munia. i. munera data libertas ab
e qđ est extra.

1 **Q**uid qđ se extēdit immunitas ecclesie et cimiterij?
R. qđ ad. rxiij. Primo qđ secularia placita no sunt
in ecclesia vel cimiterio tractāda. ecclesiastica tamē
p̄nt. vt in c. j. de imm. eccle. et c. cum ecclesia. et sen-
tentia data in ea est nulla ip̄o iure. et maxime sen-
tentia sanguinis qđ sub anathemate. phibet ibi fer-
ri in d. c. c. ecclesia. Limita nō sit data alia a san-
guine p̄ viam voluntarie iurisdictionis. quia sic te-
net fm̄. Pa. in. d. c. cum in ecclesia. de causis ecclesi-
asticis autē bene tenet. ar. c. qua fronte. de appel.

Quā quis possit doctorari in ecclesia? R. Jo.
an. in. c. decet. co. n. li. vj. qđ sic. et placet Pa. in. d. c.
cum ecclesia.

3 **Q**uā cōtractus facti in ecclesia teneāt? R. Pa.
in. d. c. cū ecclesia. fm̄ glo. in. d. c. decet. qđ sic. qđ illō
c. cū ecclesia. cū sit penale nō dī extendi ad pctus.
Ex quo aduertē qđ dispositio odiosa p̄cepta super
qñ cōtractu nō extendit ad cōtractū purū. Mā in
iudicio qñ cōtrahimus. l. iij. S. idē scribit. ff. de pe-
cu. Idē dic de cōcepta supra cōtractu puro: nō ex-
tendi ad qñ cōtractū ita dicit Bar. in. l. more. ff.
de acq. here. vbi vult qđ statutū phibz mulierē cō-
trahere sine certa solēntate qđ pot̄ nihilomin? ad-
re hereditatē. qđ tūc vere p̄trahit. s̄ qñ p̄trahit cūz
debitōibus hereditarijs ad qđ vide qđ legif. in. l.
ap̄d iulianū. ff. qui. et ca. impo. ca. f. pe. et fi.

4 **Q**uā non debent in ecclesia vel cimiterio fieri
cōdamationes: seditiones: impetus: vniuersitatū
cūctiones et publica barlamēta negociatōes nun-
dinaz 7 fori. vt in c. decet. de imu. eccle. co. n. li. vj.
Jo. an. tñ qđ planēta et societates p̄ actu picta-
tis aut sp̄ualitatis p̄nt fieri. vt refert Pa. in. d. c. cū
ecclesia.

5 **Q**uā nunqđ peccat mortaliter qui aliqđ p̄dicto-
rū in eis facit? R. qđ nō vñ dicit ter. in. d. c. decet.
ordinarij locorū hoc faciāt obfuarī suadēda sua-
deāt interdita cōpescant. Ex qđ p̄cludo qđ illa qđ to-
taliter impedit et oioz tpe debito sunt phibita sub
pctō mortali: alia non nisi ex se sint mala vel qđ ex
contēptu faceret. Et sic intellige. c. pe. et fi. rxiij. dist.

6 **T**ercio qđ in ecclesia nō dnt sepeliri nisi ep̄i vel
abbates v̄l digni p̄byteri aut fideles laici. rxiij. q.
ij. nullus. Et intelligit quidā de laico fideli qđ mi-
racula facit a virtute fidei. Alij de qlibet fideli cu-
ius bonitas fuit māifesta. No. vō intelligit de qlī
bet fideli in dignitate p̄stituto vt comite: rege: im-
patore. S; hoc hodie nō seruat et male. qđ de iure
civili null? dī in ecclesia sepeliri vt no. Albi. i. l. ne-
mo ap̄loz. L. d. la. san. ec. et etiā l. ho. ibidē i. fūmia.

7 **Q**uarto nō dī ecclesia incastellari: nec in p̄pugna
cula edificari vt inde fiat guerra v̄l vt ibi recipian-
tur qđ guerram faciūt nisi iusta necessitate 7 anctē
ep̄i. d. custodia eueh. c. relinq. s. vt hōi v̄ri d̄fendāf
a mal. Et h̄ cōit tenēt doc. fm̄. Pa. i. d. c. cū ecclesia.

8 **Q**uinto intra ecclesia vel cimiteriū non debent
suppellectilia poni vel hospitari in ea nisi p̄ neces-
sitate. alias videt mortale in isto et in p̄cedenti. vt
in. d. c. relinqui.

9 **Q**uā venditio candelaz qđ sit in ecclesia sit phi-
bita? R. qđ v̄l sit tolerabil. Nec obit. qđ dñs ciecit
v̄dētēs in tēplo. qđ ibi s̄c̄hāt pacta et multa p̄tur-
bāna cultū diuinū. S; in venditōe candelaz nul-
lus sit strepit? Et idē nō phibet. Secus eēt de alia
negociatōe. qđ illa est phibita.

10 **S**exto qđ in ecclesia vel cimiterio nō dī vllavio-
lentia fieri vel aliqđ violenter extrahi aut eius cō-
finia frangi. vt in. c. sicut antiq̄. rxiij. q. iij. nec ea
qđ in ea posita sunt p̄ vim aut furtuz auferri. alit sa-
crilegiū cōmittūt. c. qđ quis inuenis. rxiij. q. iij. Et
sic peccat mortal. vt in. d. c. quisquis patet.

11 **Q**uā excoīcatus cōfugiēs ad ecclesia gaudeat

- est mensura quinq; pedū. pes vero. xxv. digitor.
vide glo. in. d. c. sent. antiq; tus. vbi hoc dicit. Li-
mita istud spacium qm vadit ad requisita nature.
Seco si iret vt accederet ad alias domos. vt in. c.
diffinit. xvij. q. iij. quia possent tunc capi infra
dictum spacium.
- 22 **Quis faciet expensas cōfugiēti ad ecclesiaz?** R.
Pa. in. d. c. inter alia. q. ipse si hz de suo vel labora-
bit si pōt vt viuat. q. si nō pōt vel nō hz de suo. ec-
clesia sibi prouidebit fm Archi. post Hugo. in. c.
diffinit. xvij. q. iij.
- 23 **Utrum existens in ecclesia vt vulnerās existen-
tem extra violet immunitatē?** R. Pa. in. c. si. eo. ti.
q. sic quia delictū fuit tibi pncipiātum et habebit
locum. c. si. eo. ti.
- 24 **Utrū mādās fieri delictum existens in ecclesia
violet immunitatē?** R. Bar. in. l. si vt pponē. ff.
de fidei. et latius p eum in. l. nō solum. §. si man-
dato. ff. de iur. ter. in. elemē. pastoralis. in. §. deci-
peret igitur. de sen. et re iudi. vbi innuē q. citatio
facta extra territorū ciuitatis non valet. Ergo vi-
detur q. debeamus attendere locum vbi manda-
tum requiritur. non vbi mandatur. Sed ego dico
q. etiam attribuet factū in loco vbi mādāt: qm ere-
quens exequit necessitate iuris. Ad qd facit qd. j.
dicam mandatum. §. j.
- 25 **Utrū ecclesia nō consecrata gaudeat p̄fata im-
munitate.** Rn. fuerūt opinionones. sed mihi placet
opinio. glo. Host. quā sequit Pa. in. c. ecclesia. eo
q. sic. et ibi videt ter. etiā mouet se. quia palatium
episcopi gaudet hac immunitate. vt. xvij. q. iij. c.
id constituimus. Ergo multo fortius ecclesia. Itē
facit quia omnia priuilegia concessa ecclesijs exten-
duntur ad hospitalia. in. l. omnia priuilegia. C. de
epi. et de. Item q. de. primo faciendū est habetur
p̄iam factio. vt in. l. non tñ. in. p̄in. ff. d. excusa. tu.
et in. l. penul. ff. de testa. mili. Danc tenet Lar. in.
d. c. ecclesia. et Jo. de ligna. post Lau. in. de. j. d. pe.
et re. intellige si auctoritate episcopi vel pape edifi-
cata est.
- 26 **Utrum hospitale et p̄nata oratoria similē gau-
deat.** Rn. Hof. q. sic. si auctoritate ep̄i sunt funda-
ta. Et facit q. ipse no. in. c. si. de ecc. hedi. et t̄ Lau.
in. d. de. j. et placet. Pa. in. d. c. ecclesia. p. d. l. omnia
alias non.
- 27 **Utrū ecclesia interdicta similiter gaudeat?** R.
Hof. et Din. q. sic. ar. p̄fata. c. ecclesia. et sequunt
cōmuniter doc.
- 28 **Utrū cōfugiēs ad corpus xp̄i similē sit defen-
sāndus?** R. Ho. q. sic. licet hoc in iure nō exp̄ma-
tur. q. vbi maior est rō. et ibi maius ius et mulier
tangēs funebis xp̄i saluata est. Mat. ix.
- 29 **Septimo ecclesia hz immunitatē q. eius rustici
non possunt eius rura deserere. et alias se transfer-
re.** vt in. c. iij. eo. intellige fm glo. ibidem de illis q.
glebe sunt astricti. et qui sint? Vide supra Colo-
nus.
- 30 **Octavo quilibet potest regulariter rem suā ec-
clesie relinquere. l. generali. et. l. iubemus. C. d. sa.
san. ec. et etiā donare int̄ viuos sine insinuatōe in
insinuatōe. l. alid ibidē. et i. aut. de n̄ alie. re. ec. §. si mi-**
- nus. q. uis glo. in. d. §. teneat cōtrariū. h. primū ve-
rius. vt d. donatio. §. xx.
- ¶ Nono transferitur dominū rei in ecclesias solo** 31
pacto. i. sola nuda p̄missione. l. vt si inter diuinuz.
C. de sa. sanc. ec. in. glo. et hāc sequit Albri. ibidē.
Et idē ē fm Rodo. qm dāt aliquid ecclesiastice p-
sone intuitu ecclesie. In emptione tñ requirit soluti-
o precij vel fides de precio aliter dominū nō ac-
quiret fm glo. p̄dictam.
- ¶ Decimo quicqd fuerit emptū de pecunia eccle-** 32
sie reuerti debet ad eā. xv. q. iij. c. j. ij. q. v. fixū. Et h.
siue sit emptum noie ecclesie vel nō. de pecu. de. c.
j. et. c. inquirendum.
- ¶ Undecimo q. non tenet ad munera mere p̄so-** 33
nalia. Et dicunt munera mere p̄sonalia q. animi
prouisione et corporali labore sine aliquo gerentis
detrimēto p̄petrant. vt in. l. si. in. p̄in. ff. de mu. et
ho. Quoz numerū mere p̄sonaliū quedā sunt sor-
dida vt cloache mundande. calcis coquende. are-
ne fodiende. fossati vel stabuli mūdandi et h̄mōi
de quib? in. l. maximaz. C. de excusa. mu. Et ad
hec nō tenent ecclesie nec eaz mancipia. aut cleri-
ci vel eoz vxores aut familie et coloni. vt. xvij. q. j.
c. generaliter. §. nouariū. et §. placet. ij. C. de epi. et
de. l. ij. et. l. neminē. C. de sa. sanc. ec. que vult q. in
aduentu p̄ncipis teneant: nō valet quo ad cleri-
cos ecclesias atq; seruos q. sunt dominio ecclesiaz
subiecti: quia iure diuino sunt exempti. vt in. c. si
impator. xvij. di. et no. Inno. i. c. ij. d. maio. et obe.
facit. l. rescripto. et qd ibi no. Bar. ff. de mu. et ho.
Et hoc intelligo de familia p̄petua ecclesiaz et eaz
seruis. h. bene valet quo ad colonos liberos q. ser-
uiunt p. mercede: euz sint sub impatore: iurta no.
in. c. iudicati. lxxix. di. et ab ipso a multis exēpti.
vt in. l. j. et. ij. C. de epi. et de. Et ideo potuit eorum
immunitatē limitare. vt in simili no. glo. in. c. cum
fm leges. de here. li. vj. Nam tales tenent ad ga-
bellas et alia onera de pte eis cōtingente fm f̄ed.
cōsilio. iij. Sunt et quedam alia munera p̄sonalia
que nō sunt sordida. h. habent annexum honorez:
vt sunt officia secularia. et sic nō tenentur cleri. per
c. sacerdotibus. et. c. sed nec pcuratores. ne de. vel
mo. vii in. l. placet. C. de epi. et de. dicit. Placet no-
stre clementie vt clericis nihil commune euz pub-
licis actionibus vel ad curiam p̄tinentibus cuius
corpori nō sunt annexi habeat. hec ibi. Et quo pa-
tet q. non sunt de vniuersitate nec in eam vocent
possunt habere. vt tenet Inno. in. c. dilectus p̄-
finē. de exce. pre. Sunt etiā quedā alia munera p̄-
sonalia que nō habēt nec honorez nec vituperium
annexum. vt legatio tutela vel cura et h̄mōi licet
enī ab istis sint exempti. vt in. l. generaliter. C. de
epi. et de. posita in. c. generaliter. xvij. q. j. tamē fm
glo. iuncto ter. in. c. puenit. lxxv. di. possunt si vo-
lunt legitimā tutelam clericis accipere nō datuam
aut testamentariā. sed episcopi et monachi non.
lxxv. dist. episcopus. et. xvij. q. j. monachi. Tu-
telam autē miserabilium p̄sonaz omnes cleri. et
monachi possunt suscipere. quia officium piū est.
vt in. d. c. puenit. Et in omnib? p̄dictis munerib?
personalibus quo ad ecclesias et clericos habent

locum p̄dicta t̄a in ordinarijs q̄ extraordinarijs munerib⁹ seu indicis vel sup̄indictis. vt in. l. placet. l. de sacro. sanc. ec. et aut̄ item nulla cōmunitas. l. de epi. et de. et. c. q̄q̄. de cens. li. vj. Et q̄ dicant ordinaria vel extraordinaria. indicta vel sup̄indicta. vide. j. minus.

34 ¶ Vtrū clerici teneant custodire ciuitatē seu opidum? R. Pa. in. c. puenit. eo. ti. q̄ nō nisi maxima necessitas subesset. vt notat gl. xvj. q. j. S. plac. que quidē p̄ laicū nō debet discerni. fm̄ Mos. in summa. h̄ per episcopū et per euz cōpellant. vt in. c. ecclesia sancte Marie de consi. puta quia aliter non potest defendi sine eis. Nam tūc tenent. ar. l. nullus penitus. l. de cursu. pu. et in. d. c. puenit. Nā quilibet debet suam patriam defendere. facit ter. in. c. penul. de homi. Vbi tempore inuasiōis possunt clerici vna cum laicis arma sumere et pugnare nec sunt irregulares licet multi sint occisi: dummodo p̄p̄is manibus nullum occiderint quibus vulnerauerint.

35 ¶ Vtrū teneant ire ad bellū vbi volunt alios impugnare? R. Pa. in. d. c. puenit. q̄ nō. etiā si ageretur de recuperatione terre sancte: quia clericatus reddit eos inhabiles ad pugnandum etiā cū saracenis vt. p̄bat in. c. ex multa. in. S. si. de voto.

36 ¶ Duodecimo ecclesia nō tenet ad munera patrimonialia seu realia. Et dicunt patrimonioꝝ munera q̄ sumptibus p̄monij et dānis admistrantis expediunt. vt in. l. si. S. patrimonioꝝ. ff. de mu. et ho. Et hec munera sunt duplicia. Quaedam sunt mere patrimonialia. Et hec tripliciter indicuntur. Primo rei de eo qd̄ sciendū est de ipsa re. vt q̄ natus ecclesie vel equus vel currus vadat ad seruitium reipublice. Secūdo imponunt sup̄ eo qd̄ precipitur ex ipsa: vt. l. detur certa pars fructuum. et de istis h̄es in. d. S. p̄monioꝝ. Tercio imponunt ipi rei de eo qd̄ nō precipit ex ipsa re. nec ē in ipsa re. vt p̄stare certā q̄ntitatē pecunie annuatim. de quo habes in. l. hactenus. S. j. ff. de vsufru. et i. c. j. de celi. An autē ecclesia teneat ad ista? R. fm̄ Pa. in. c. si. de vi. et ho. cleri. q̄ si tales res quibus imponuntur talia munera habebat onus tale p̄petuū annexū et inuariabile ac certū: siue ex dispositione publica. puta p̄ncipis: siue ex dispositione priuata. vt. c. q̄nto. de cens. et anteq̄ venirent ad ecclesiā sicut patet exemplū de tributo. vt in. l. imperatores. ff. d̄ publi. et in. c. j. in. fi. de cens. vbi innuitur q̄ quilibet possessio ab antiquo est onerata onere soluendi tributa: et sic ecclesia de talibus rebus tenetur quia res transit euz onere suo. de deci. pastoralis. et de pig. ex literis. fateor: tū q̄ italia tanq̄ p̄nceps puincia r̄i nō obligatur hodie ad talia tributa. vt no. i. l. j. ff. de cens. Si vero nō erāt onerate tali onere certo et inuariabili q̄n p̄uenerūt ad ecclesiā: sic non tenetur ecclesia quibus essent onerate onere incerto et variabili. vt sunt iste descriptiones que sūt hodie. quia extimantur bona cuiuscūq̄ vt soluat pl⁹ vel minus fm̄ impositionē collecte. Et hanc opinionem tenet Inno. in. c. non minus. eo. ti. Et recitat Pa. ibidem Jo. de ligna. in. de. presenti. d̄ cens. li. et Jo. an. post archi. in. c. j. eo. ti. li. vj. et placet. li.

et aliqui teneant q̄ si possessiones prius erant ascripte vt tū soluantur p̄ solido vel libra q̄ tunc tenentur ecclesia. sed p̄ima tutior. licet ista non sit cōdemnanda. Sunt tamen aliqua onera que ratione naturali succumbunt ipsis reb⁹. vt reficere ante domū viam et sic ecclesia tenet. vt no. Bar. in. l. ad instructiones. l. de sacro. sanc. ec. Itē in purgatione putei necessarij tote vicine in qua est ecclesia. vt no. Spe. ti. de cens. Itē soluere ad pontam vel pontē p̄ plastro p̄ ipsius pontis vel porte cōseruatione. q̄ destruit viam. vt no. in. d. l. ad instructiones. et no. Bar. de pace cōstan. Et idē de similib⁹. Mansus vō ecclesie q̄ est dos ecclesie fm̄ cōmune opinionē doc. debet esse liber ab omni munere anteq̄ cōsecret. vt in. c. j. de cens. et debet esse tanta quāntas terre et qua vnus rusticus cū sua familia viuere possit. vt dicit gl. xxij. q. viij. fm̄ canoniam. Sunt et quedam munera patrimonialia mixta. Et dicunt mixta quia habent onus euz sumptu. ff. de mu. et ho. l. si. S. mixta. participant euz de onere p̄sonali quatenus habent onus annexum et cū patrimonialia q̄tenus sunt cū sumptu et hec dupliciter indicuntur. Primo p̄sone habito respectu ad rez seu bona patrimonialia et hoc differt a tercio modo imponendi onera in reb⁹ mere patrimonialibus. quia ibi quilib⁹ res tenetur p̄ munere qd̄ eam respicit et nō vltra. d. l. imperatores. hic vero ē p̄sona obligata. et p̄ consequens omnes res patrimonij. l. aufertur. S. fiscus. ff. de iure fisci. et ad ista non tenetur ecclesia nec etiā laici nō subditū h̄ habeat patrimonij in loco. l. rescripto. S. si. et ibi p̄ Bar. ff. de mu. et ho. nisi aliud h̄eat cōsuetudo quo ad laicos. vt no. Bar. in. l. vna. l. de capitatione ciuiū. nō quo ad ecclesiā. quia consuetudo nō valet. autē. cassa. l. de sa. san. ec. iuncta aut. Itē nulla cōmunitas. l. de epi. et de. Et isto modo potest intelligi ter. c. nō minus. eo. ti. et. c. si. de vi. et ho. cleri. et. c. q̄q̄. de cens. li. vj. Secūdo modo imponunt p̄sone nulla facta mentione. de re. et sic dicitur capito q̄ impūitur p̄ capita nō habito respectu ab bona patrimonij. vt. d. l. vna. et ad ista s̄lī nō tenet ecclesia nec cleri. quia nō sunt subditi imperatori. d. c. q̄q̄. immo nec laici ciuiles s̄ tū rustici. vt in. d. l. vna. no. Bar. et hec oia p̄cedunt regulariter.

¶ Sed dubitat de cōcernentib⁹ pietatē vt instructio pontis et viari. Rū. Inno dicit q̄ ecclesia tenet p̄. d. l. ad instructionē. et p̄. c. ij. eo. ti. similē in edificatione muroꝝ ciuitatis vel ville. Similē gl. in. d. c. nō minus. Idē Vin. et Mo. et. d. Lar. et Phili. et Pe. de anch. et Albu. in. d. l. ad instructionem. Addens q̄ idem putat de fontib⁹ et puteo cōi. ar. ff. ne quid in lo. pu. l. ij. S. viari. et dicit huius opinionis eē Dy. et Old. Sed in contrarium est cōmunis opinio cōdistanti in. c. si. de vi. et ho. cle. et in. de. p̄sent. de celi. et p̄ Jo. de lig. et p̄ Bar. in. l. rescripto. ff. d̄ mu. et ho. et. d. l. plac. et glo. xvj. q. j. S. nouarum. Jo. an. et Panor. in. d. c. non minus. p̄ multa motina. Et ideo dicit q̄. d. l. ad instructionem. et similes non valent. quia licet. c. j. cum similib⁹. de no. ope. nun. dicant standū legibus.

ex quo in canonibus non reperitur contrarium nisi hoc non est verum quia lex imperialis est damnosa ecclesie si seu ecclesiasticis personis: quia tunc non tenet nisi specialiter approbetur ab ecclesia. ut est communis opinio doctorum. in c. si de solu. et in c. ecclesia sancte Marie. de consuetudinibus. et c. si de re. eccl. non alie. et x. di. si in adiutorium. Distinguo tamen sic secundum papa in d. c. non minus. quod aut necessitas vel pietas imminens concernit utilitatem ecclesiarum a remotis per quadam consequentiam et tunc est textus aptus in d. c. non minus. quod non tenent nisi sponte velint approbante episcopo cum clero et prius consulto romano pontifice per c. aduersus. e. u. Aduerte tamen quod si tanta esset necessitas vel pietas quod non posset sine scandalo et piculo haberi prius romano pontificis recursus quod tunc sufficeret deliberatio cleri cum episcopo. facit c. si de eccl. edi. et quod ibi non. Aut necessitas vel pietas concernit de directo et principaliter utilitatem ecclesiarum et laicorum: ut puta. quod prius societas territorium civitatis incidit. de uisitatione in quo ecclesia multas possessiones habet et tunc ecclesia debet contribuere non tamen ad deliberationem solum populi: sed oportet quod clerus et populi principaliter concurrant et deliberent. quod quod oes tangit debet ab omnibus approbari. in de. j. et ij. de cetero. et c. ad hoc. de offi. archi. facit tamen papa. ubi est in d. c. non minus. quod si clerus nollet sine legitima causa consentire quod possent laici implorare auxilium superius ecclesiasticum ut compellat eos. ut in c. nullus. de iure pa. in ar. et in hoc casu non habet locum dispositio. d. c. aduersus. de consultatione romani pontificis: quia hec impensa non fit propter publicam utilitatem sed propter priuam ecclesiarum. et sic sumus extra casus prelati. c. aduersus. facit de. j. et ij. de censu.

38 Tercio decimo habet immunitatem quod ecclesie vel cleri non tenentur ad gabellas que hodie imponuntur in vino et silibus secundum papa in d. c. non minus. in si. per d. aut. item nulla comitas. tenet Bald. in d. l. placet. l. de sa. san. eccl. nisi gabella fuisset imposita per oneribus ad que tenet ecclesia: quia tunc succedit loco onerum. ut voluit Butri. in d. l. ad instructiones.

39 Quodrum ecclesia teneat ad gabellas si aliquid donat. vel legat ei secundum statuta quorundam: R. quod non. rui. g. viij. §. quis. cum duobus sequentibus. Idem si donat clerico. ar. c. si. de vi. et ho. cler. et ibi papa. et quod non. in c. sili. xvj. q. j.

40 Quid si clericus transferat res ecclesie ad alium locum negotiandi causa: R. papa in d. c. si. quod non potest et igitur pedagium vel gabella: quia delictum cleri non potest nocere ecclesie. vide fede. consuetudinibus. eccl. secus si sunt sue non ecclesie.

41 Quodrum cleri debeant soluere gabellam per vino vel frumento quod vendunt ex prebenda sua habito: R. Bal. et Pe. et Ly. in l. ois. l. de epi. et cle. quod non nec etiam ad portam. Idem Bart. in d. l. placet. nec etiam secundum papa in d. c. si. de patrimonio debet soluere gabellas vel pedagium. facit de. pini. de censu. et c. quod per. eo. ti. li. vj.

42 Quid de gabella que ponitur super carnibus vino et bimodi. quia ecclesie solunt indirecte cum emanant ab illis qui vendunt propter talem gabellam: R. secundum Ricar. in quod. quod si consules ponunt tales

gabellam propter abusum et excessum eorum. sic non licet. sed soluant de suo proprio. Si vero ponunt propter communitatem tam clericorum quam laicorum. sic licet eis. Si vero propter utilitatem laicorum principaliter. indirecte vero clericorum et a remotis: puta quia prosperitas civium redundat in utilitatem ecclesie et personarum ecclesiasticarum: tunc distinguo: aut faciunt aut extorquendi pecunias ab ecclesiasticis quas alio modo non possunt. et sic non licet. Aut non aut extorquendi ab ecclesiasticis hoc faciunt. quia etiam si non essent ecclesiastice persone que emerent talem gabellam poneret. tunc licet eis habita auctoritate domini temporalis et habita moderatone ne ponat magis super his que sepius emunt a clericis: aut ab extraneis: aut a pauperibus que ab alijs civibus. et sic clerici non possunt coqueri: cum possint alibi emergere: licet non ita comode. hec. pban. ff. de no. oper. nun.

43 Que pena collectantium ecclesias vel clericos: R. secundum papa in d. c. aduersus. de immu. eccl. do. Anto. in suis reportationibus voluit quod postquam fuerit excommunicati seu inciderint excommunicationem post monitionem per c. non minus. siue tolerant siue ignorant: non teneant sine: aut statuta talium ipso iure: siue sint edita contra ecclesiam: siue contra quicumque personam etiam laicam Alij volunt quod subito ex quo cum effectu collectauerunt ipso iure sint nulle. et huius opinio videtur papa. et mihi placet. quia ex verbis penam colligit mens disponentis: ut l. si. ff. de here. insti. et Bart. in l. ambrosia. ff. de decr. ab or. sa. Et quibus patet quod d. c. aduersus voluit aliquid addere ad ius antiquum quod per in verbo addijimus. ibidem. De alia aut pena. vide §. Excommunicatio. v. casu. xvij. et Excommunicatio vij. casu. v. Tenent etiam ultra peccatum mortale commissum ad restitutionem omnium ablatorum. xij. q. vj. c. si res. cum silibus.

44 Quarto decimo habet immunitatem quod nec ecclesia nec monasteria vel hospitalia tenent ad lucrativam descriptionem: ut in §. sancimus. xij. q. viij. Et nota quod lucrativa descriptio est quarta pars bonorum que a curialibus relinquuntur. quam fiscus vendicat exceptis relictis curialibus et eorum coniunctis de que habes. l. qui et a quibus quarta pars. l. j. et ij. et l. de im. po. lucra. descript. l. unica.

45 Quinto decimo quod laicorum statuta non habent locum super rebus ecclesie. c. si. de re. eccl. non alie. vide j. Statutum. §. vij. predictum privilegium. Limitat quidam verum nisi papa approbaret tale statutum. ut in glo. c. ecclesia sancte Marie. de consuetudinibus. Quod verum credo secundum Bal. ibidem quia expressit et notatim approbat a papa. secus si generaliter approbaret statuta: quia non valerent contra ecclesiam per talem approbationem: cum sit contra libertatem ecclesiasticam et sic tene. et vide eundem Bal. in c. j. per quos fiet investitura.

46 Sed quid de statutis laicorum impediens quo quod liberam facultatem donandi ecclesijs. aut per alia: R. secundum papa in c. relatum. el. j. de testa. quod non valent. ut non. in l. j. l. de sa. san. eccl. facit quod non. Joh. an. in d. c. si. de immu. eccl. li. vj. ubi dicit quod non obstante statuto quo quis prohibet donare forensibus seu non suppositis iurisdictioni quod poterit donari ec-

Immunitas

- eclesie. qz nō pnt inferiores tollere privilegii supio-
ris. Et hanc opi. fouet apte Bal. in l. generali. l.
de sa. san. ec. Et idem in aut. cassa. eo. n. ponit aliaz
q. notabilem. Statuto cauet qz testm̄ insinuet per
heredes infra sex menses: aliter sit irritum ipso in-
re. Clericus est heres z nō insinuat nūquid sit nul-
lum testm̄. Et ridet qz nō: qz statutū nō astringit
clericum nec fortius ecclesiam qm̄ fuisset heres in-
stituta. Et ex bis infert Pa. in. d. c. relatu. qz qm̄
statuto cauet qz mulier nō possit donare ecclesie
seu ad piam cām seu testari z se obligare ecclesie vlt
ad pias causas sine pntia duorum agnatorū suoz
tū pōt donare: testari: z se obligare ecclesie vlt ad pi-
am cām sine hac solēnitare: qz relicta vel donata ec-
clesie vel ad pias causas debēt determinari fm̄ ca-
nones z nō fm̄ leges vel statuta q̄ sunt ps iuris ci-
uilis. l. oēs ppli. ff. de iusti. z iure. Idē tenet. d. An-
to. in. d. c. relatum. z p Bart. in. l. j. l. de sum. tri.
Sed Bald. in. c. ecclesia sancte Marie. z. c. que in
ecclesiarū. de cōsti. tenet valere si disponat statutū.
de re immobili. Sed cōtra eum est casus in. c. si. de
re. ec. nō ali. z ibi. immo z bene.
- 47 **¶** **Q**trum laici possint statuere super mortuarijs
Rū. Jo. de imola. in. d. c. si. qz sic. q̄tenus disponit
in his que nō applicant ecclesie. Addit Pa. ibidē
aut cōcernunt diuinum cultū vel refrigeriū aie: qz
cum hec sint annexa iuri sp̄iali nō valeret: v̄puta
qz nō denē nisi tot cerei vel nō inuitent nisi tot cler-
ici z h̄mōi. Itē solum valet in concernentibz pō-
pas mundanas que sunt potius consolatories vi-
uorum: q̄ suffragia mortuozū: nec ecclesia talia ap-
probat: vt in. c. q̄ preposterum. xij. q. ij. Et sic trā-
scunt cōiter doc. in. d. c. si. Et qz dicit Bald. in. l. j.
l. de lat. liber. tollen. p istum text. qz equi z arma
ducti ad sepulturā militis. z cerei debēt remanere
apud clericos vel fratres sepeliētes quasi sequela
cadaveris. ar. l. medico. §. si. ff. de au. z arg. le. ideo
nō valeret statutum laicorum.
- 48 **¶** **Q**trum istud privilegii. d. c. si. de re. ec. nō alie.
de quo s. j. §. xlv. extendat ad res patrimoniales
clericozū: Rū. glo. i. c. ecclesia sancte Marie. de cō-
sti. qz sic. z in. c. si. de vi. z ho. de. z in. c. ex lris. de pi-
gno. z. xvj. q. j. in. c. silr. est etiā glo. singularis apd
legistas fm̄ fran. tigni. in. l. si. §. patrimoniorum
in verbo pontifex. ff. de mu. z ho. habes. l. decerni-
mus. l. de epi. au. In contrariū faciunt q̄ dico. §.
Prescriptio. §. xxvij. Et credo verius.
- 49 **¶** **S**extodecimo qz nec etiā plati aut p̄sone ecclesi-
astice pnt ecclesijs nouos census ponere aut vete-
res augere aut alio mō grauare. vide hoc s. Cen-
sus. §. j.
- 50 **¶** **Q**trum archiepi aut epi possint aliquid exigere
ab ecclesijs vel a clericis: Rū. Pa. in. c. cū apls. de
cens. qz dum visitant pnt exigere obventionē que
eis concedit in. d. c. cū apls. aliud nō. de q̄ vide. §.
Visitatio. §. iij. Tallias autz exactiones eis facere
nō pnt. sed ad charitativā subventionē pnt cōpel-
lere. si rōnabilis z manifesta sit cā: puta vult ire ro-
mam p cōi vtilitate vlt necessitate z h̄mōi. z nullo
mō pōt p̄scribi istud subsidii charitatiū. Ab ora-
tonijs autē z alijs locis nō religiosis etiā rōnevifi-
- tationis non pnt exigere pcuratiōē. c. vlt. de cen-
si. z ibi Pa.
- ¶** **Q**trum rector ecclesie possit rem ecclesie p sua
necessitate obligare: puta qz erat infirmus vel ege-
bat indumentis. vlt p necessitate ecclesie: R. Jo. an.
in. c. ex pntium. de pigno. qz sic z successor tenebit
et cum eo transeūt cōiter doct. Sed ego limito sic.
qz aut ecclesia bñ habūdabat fructus z sic nō tene-
bit successor: qz fructus futuri tēps reservant suc-
cessor: vt de ipsiis viuat p. c. pnti. §. porro. de offic.
or. li. vj. Aut fructus nō sufficiebant ad necessitatē
z sic est vera opi. Jo. an. Distinguit etiā Pa. in
d. c. ex pntium. z bene. qz si ecclesia erat impotēs a
principio qm̄ eaz impetrauit. z sic sibi imputet nec
poterit obligare nisi p sua vita sed tenet viuere de
industria aut fortius ex patrimonio: non autē cen-
dere vel obligare rem ecclesie. text. est. no. cum glo.
xxj. q. j. c. j. facit. c. clericus victum. xj. dist. Si vō
est facta impotens postq̄ eam accepit etiā in isto
casu non pōt eam obligare. sed debet agere contra
parochianos vt p̄stent sibi necessaria ex quo seruit
eis in diuinis z est cā licita subtrahendi parochia-
nis diuina. vide bonā glo. de conse. di. j. homo xpi
anus.
- ¶** **Q**trum debeat fieri cōpensatio cum pditis et
negligētia administratoris ecclesie cum acquisitis
ex eius diligentia: R. Pe. de ancha. in. c. cōsensus
de re. ec. nō alie. qz sic allegat. l. cum querit. ff. de ad-
mi. tu. z. l. garyus. z ibi Bal. cū sequit. ff. de usu. sed
p̄tra eos facit qd nō. Pa. in. c. ex pntiuz. de pigno.
Vbi tenet qz si rector ecclesie potuit acq̄rere aliqd
ecclesie z nō fecit qz tenet ipsi ecclesie. z p hoc hēs ter.
cum glo. xij. q. iij. c. si. ad instar tutoris qui ad hoc
tenet. vt in. l. quicquid. l. arbi. tute. z sic p̄z qz etiā
tenet de leui culpa. vt p̄z in. d. l. quicquid. si non la-
borat vt acquirat ecclesie z in. d. c. si. Sed hoc non
intelligas qz teneat laborare p̄sonalit vel ex doctri-
na aut artificio vt acquirat: sed solū cum sollicitu-
dine in rebus ecclesie z ex tali sollicitudine acquisi-
tum est ecclesie. z ideo non pōt dari in recōpensati-
onem. sed. d. Pe. intelligit de acquisito p̄ exercitijs
corpale vel alio mō in q̄ acquirit sibi: de q̄ habes
s. Clericus. xij. de quo bñ pōt recōpensare. z sic i-
tellige. l. p̄ ipm. all.
- ¶** **Q**trum platus ecclesie possit de rebz ecclesie da-
re remunerādi cā: Rū. glo. in. d. c. cōsensus. qz sic.
facit. c. si quos. z. c. cum redemptor. xij. q. ij. Et di-
cit glo. in. d. c. si pater. §. j. z in. l. filiuffamil. in pun-
ff. de dona. z ter. in. l. etiam. §. ex p̄terito. ff. de ma-
vindi. facit. l. cum plures. ff. de adm. tu. z qd nō.
Bal. in. l. j. l. man. Vnde dicit idē Bald. in. l. ut
benimus. l. de sa. san. eccle. qz p̄tertu bñficij colorati
nō pōt platus remunerare amicū suum. z ideo ve-
ra merita debent esse. facit glo. in. d. c. si quos. ex q̄
aduerte qz remuneratō nō est restricta ad regulas
iuris. glōf. est singularis in. l. aquilus regulus. ff.
de dona. z facit. d. §. j. Aldeo qz quilibz administra-
tor: donare pōt remunerādi cā. l. tutor. fm̄ dignita-
tem. §. si. ff. de adm. tu. z ex glo. c. ep̄us qui manci-
pium. xij. q. ij. sil. inunctis. Addit etiā. d. Anto. et
Pa. in. c. ceterū. de dona. qz etiā pōt dare ex cā alia

puta vt eccia hēt amicos p sua defensione 7 hmoi
 2. unitant in isto casu 7 cā remunerandi verus
 dūmodo res q donat sit mobilis 7 minima. v. de
 fructibz qz immobilia 7 etiā mobilia magna nō pōt
 nisi cum debita solēntate 7 causis. de quibz s. Ali
 enatio. §. ij. 7. iij. 7. iij.

54 Decimosextimo se extendit immunitas ecclesie
 ita q ecclesia si caret pūto plato nō currit sibi pseri
 pūo licet platus superior possit p ea agere fm Jm
 in. c. olim. cl. j. de resti. spo. ter. est in. c. j. de re. ec. nō
 alie. li. vj. licet Bar. in. l. ij. ff. de aqua plu. ar. dubi
 tauerit.

55 Decimooctavo q res ecclesie nō pōt alienari si
 ne certa solēntate. vide s. Alienatio.

56 Decimonono q vnam ecclesiā nemo pōt ledere
 quin videat oēs ledere: qz pnculares ecclesie sunt
 membra vniuersalis ecclesie. facit. c. loquit. xxiij.
 q. j. sicut in fili dī qui tangit aurē totuz boiem teti
 gisse dicit. c. vulgaris. de pe. di. j.

75 Digesimo q de psonis ecclesiasticis nemo pōt
 indicare nisi iudex ecclesiasticus de fo. cōpe. p totū
 Et q sint iste psones habes Excoicatio. vij. casu. v.
 §. vij.

58 Digesimoprimo q de rebz ecclesiasticis 7 etiāz
 patrimonialibz clericoz aut de causis spūalibz iu
 dex secularis iudicare non pōt. Et de istis vide s.
 Excoicatio. vij. casu. v.

59 Digesimosecundo q loca pia sunt sub iurisdictione
 ecclesie. c. ad bec. de reli. do. 7 in de. qz contingit. de
 reli. do. fm Pa. in. c. cum sit generale. de fo. cōpet.
 7 ideo ledentes ea sunt sacrilegi censendi. d. c. cum
 sit generale. sed ledens in bonis clericoz sine vio
 lenta psonē nō cōmittit sacrilegiū. licet sup ipsa sit
 iurisditio iudicis ecclesiastici. vt in. c. si clericus. de
 fo. compe.

60 Digesimotercio q relicta i testō min⁹ solēni fa
 cta ecclesijs 7 pijs locis valēt. c. cuz esles. c. relatiū
 c. indicante. de testa. de q. j. Legatum. j. 7. ij.

61 Digesimoquarto q ecclesia vlcus possessiōes
 nō pōt p alienis debitis obligari 7 obligans est su
 spensus ab administratione tpalium 7 spūalium.
 de solu. c. ij. q tū suspensio pōt p epm relaxari: con
 sultu indēntati ecclesie pūmo. c. ex pte. cl. j. de ver.
 si. nō compbendit tū bec suspensio epōs. c. qz picu
 losum. de sen. ex. li. vj.

26 Digesimoquinto q excoicantē vsurpātes rega
 las. custodiam. 7 hmoi. de quibz s. Excoicatio. vij.
 casu. xv.

63 Digesimosexto q clericus qui ecclesiā ex colla
 tione laici tenet. si nō resignauerit suspendendus est
 ab officio 7 bñificio laicus excoicāndus. de iure pa.
 t. pte. a. 7. c. relatiū. iuncto. c. si aut vobis. xj. q. iij. 7
 c. cum non ab hoie. de iudi.

64 Digesimoseptimo q in choro non debent laici
 cum clericis stare. de vi. 7 ho. cle. c. j. de conse. di. ij.
 sacerdotum.

65 Digesimooctavo q ecclesia 7 ecclesiastica orna
 menta nō debēt in vsu seculariū cōverti. de con
 se. di. j. ligha. 7 quinqz. c. se. de re. do. c. ad bec.

66 Digesimonono q ludi teatrales cum laruis et
 filijs in honestis nō pōt fieri in ecclesia. c. cum de

cozem. de vita 7 ho. cler. secus de honestis qui du
 cunt ad deuotionem. ar. de conse. di. ij. semel. et di.
 iij. queris quasi in fi.

Qua pena puniunt violantes ecclesiasticā im
 munitatē: k. q diuersa fm q diuersimode violat
 Nam si qui violat quo ad pūmū puniunt nullita
 te sine. vt dixi s. Si cōtra scōm erit solum mortale
 peccatū. Si contra terciū. nec mortale peccatū est.
 ppter contrariā consuetudinē. Si contra quartuz
 vltra mortale nō adiuuant ab ecclesia. Si contra
 quintū videt mortale. Si contra sextum peccant
 mortaliter 7 alia pena de qua dixi. Si contra septi
 mum cōpellunt. Si contra octauū credo teneant
 ad restitutionem de damno dato vltra mortale qd
 cōmittit. Idem dic si contra. ix. x. xj. xij. 7. xij. et pu
 niunt pena. vt ibi dixi. Si contra decimū quartuz
 idem dic. Silt si contra. xv. dicit Albu. j. aut. casta
 L. de sa. san. ec. q facientes statuta cōtra libertatē
 ecclesiasticā puniunt pena priuationis iurisditōis
 7 nulle marcarum. Rectores: statuarij: scriptores
 iudicantes fm talia statuta sunt ipso iure infames
 et eorum sine nulle 7 alij actus legitimi nihil valēt
 vt patz in corpe. vñ bec aut. sumit in originali qd
 multi habent post librum feudoz 7 est cōstitutō
 federici iunioris. et etiam sunt excoicati: vt s. Ex
 coicatio. vij. casu. xij. Si contra. xvj. ibi dixi. Si cō
 tra. xvij. xvij. 7. xix. peccant mortaliter. Silt si cō
 tra. xx. xxj. 7. xxij. Si cōtra. xxij. vltra mortale tenē
 tur ad restitutōes. Si contra. xxij. xxv. 7. xxvj. piz
 ibi. Si cōtra. xxvij. male faciunt. Si cōmittunt cō
 tra. xxvij. est nullitas alienatōis 7 peccant morta
 liter. Silt si contra. xxix. mortale peccatum est.

Impedimentum ^{vide. j.} Mari

monium. iij. merum est habere

Impedimentum ^{gladij potestate ad} animaduertendū in facinorosos hoies

qd 7 pās appellat. Aditum vo impe
 rium in danda possessione cōsistit. vt in. l. imperiū
 ff. de iurisd. om. in. 7 vide ibi glo.

Impedimentum ^{di aliqui illud qd} non cōmode pos
 sumus facere 7 sic sumit in. c. cathenē
 ecclesie. l. ij. di. ff. de ver. sig. l. nepos. pui
 lo. Impossibile dī q nō est honestū vt de cōdi. in
 sti. l. fili⁹. Impossibile dī q nō iuste pōt fieri. xxij.
 q. ij. sane. cl. j. 7 est in arg. q illud possumus qd de
 iure possumus.

Impubes ^{dicitur masculus do} nec cōpleuerit. xiiij.
 annum. femina autē. xij. qz i ista etate
 hoies incipiūt pubescere. l. si. L. qñ tutor vel cura.
 7 insti. qui. mo. si. tu. in pan. Et hoc verū quo ad
 tutelam. sed quo ad matrimonium contrahendū
 tamdiu ē impubes masculus vlfemina qd diu nō
 est potēs ad generandū: vt in. c. impuberes. de de
 spon. impu. in tex. 7 in glo.

Impubes vel furiosus capital ē fraudē. i. penā
 ppter quā capite puniendus ē pmittere nō pōt. ff. de
 edi. edic. l. cum aut. §. j. facit. L. de sal. mon. j. in fi.

Incaratio

2 **I**mpuberes torqueri nō debent terreri tñ solēt et habena vel serula cedi. ff. ad senatus cōsul. sileni anum. l. j. S. impubere aut.

Acantatio ^{vide. Sortilegiuz} ^{Supstitō. 7 s. Di} uinatio.

Acarceratio ^{vide s. Carcer} quis dicat p

Accendiaris ^{pe. Rñ. Ho} si. et Hoff. q. ille q. ciuitate; castrū; do-

mū segetē 7 silia aliena incēdit malo stu-
dio vt odio v' vidicta v' aīo iniuriādi; vt i. c. pelli-
mam. xxij. q. viij. xij. q. j. c. cum deuotissimā. de in-
iur. si quis domū. Secus si incēderet ex negligētia
vel casu vel iusto bello. q. talis nō pprie dī incēdia-
rius. Itē incēdiarius pprie dī qui malo studio ig-
nem fecit apponi: aut consiliū dederit aut auxiliū
scienter: vt in. c. pessimam.

1 **U**trū tales incendiarij pprie sint excoicati ipso iure: Rñ. vt s. Excoicatio. v. casu. v

2 **Q**ua pena puniunt incendiarij: Rñ. q. d iure civili. dicit tex. in. l. q. edes. ff. de incendi. Qui edes accruisse frumētū iuxta domū positū cōbuserit. cō-
uictus verberatus igni necari iubet. si mō sciens prudēs q. id cōmiserit. Si vō casu. i. negligētia aut norā fartire iubet: aut si minus idoneus sit leuiss castigat. hec ibi. Ex quo pz illud. Qui nō pōt solue-
re in ere luat in corpe. ff. d iuris. om. in. l. si quid id. S. in seruos. 7. ff. de in ius vo. l. si. 7. ff. de penis. l. j. In si. Quo vō ad ius canonicū vltra mortale si scē-
ter et volūtarie fecit v' ex lata culpa. tenet ad resti-
tutōz ton? dāni dati. c. si egressus. cū. c. se. de iniur. et ibi cōiter doc. facit. l. si fortuitu. ff. de incēdi. Si vō fuit in leui v' leuissima culpa sic silt tenet ad re-
stitutionē. si mō tenebat de leui v' leuissima culpa nō credo tñ peccauerit mortaliter. Si autem nihil omisit de cōtingentibz non tenet. Quā aut quis teneat de leui v' leuissima culpa habes s. Culpa. S. iij. 7. v. Et aduerte q. tales incendiarij culpabiles nō solū tenent de damno incendij. sed etiam dz re-
bus pditis p incendio. ar. c. si. de iniur.

3 **U**trū rapientes res illorū qui patiunt incendiū teneant ad restitutionē: Rñ. q. sic. c. si quis domuz. de iniur. nisi haberent p derelictis. puta q. ignis tñ inualuit q. nullus sine piculo vite pōt eis succedere 7 dñs dimittebat eas p derelictis. tūc si quis eas capet nō tenet restituerē de necessitate. ar. l. si quis merce. ff. p derelicto.

4 **U**trum destrūēs domū vicini timore incendij ne sua cōburnat teneat ad restitutionē: Rñ. Dir. tit. de incēdiarijs. q. nō si erat iustus metus: puta. q. iam ignis puenerat ad domū vicini. v' pbabiliē dubitat. q. tñus erat ventosum 7 hūmōi. l. iij. S. qd ait ptoz. ff. de incen. rui. 7. nau. Vñ dicit tex. in. l. si alius fecerit. S. est 7 alia exceptio. ff. qd vt aut clam Nullā iniuriā aut damnū dare videt eq pituris edibz. facit. l. si qd fumo. S. qd dī. ff. ad. Laquil. Si aut nō fuit iustus metus. tūc tenet ad simplū dānz fm Ho. Addit tñ Hof. q. si a vicinitate domus alienius est dirupta iusto metu incendij. q. iudex

ex officio 7 summa equitate dz facere q. vicini ei satisfacciant quilibet p pte sua. ar. l. j. S. equissimū. ff. ad. l. ro. de iactu. 7. l. interdū. ff. qui po. in pig. ba. restitutō. vide. j

Accertorum ^{Restitutō. ij. S.} ^{ij. 7 se.}

Acestus ^{est consanguineorum v'} ^{affinium abusus. Unde} incestuosi dicunt qui consanguineis v' affinitate abutūt. xxxvj. q. j. S. cū g.

Utrum incestus sit grauius adulterio. Rñ. q. sic. 1 xxxij. q. viij. S. sunt enī. 7. c. se. vincat: tñ a pctō ptra naturā: vt in. d. c. qd incipit. Adulterij malū.

Utrum accedēs ad moniale cōmittat incestum: Rñ. q. sic. xxxvij. q. j. virgimbo: q. sponsa dei est qui ē pater noster. xij. q. ij. qui abstulerit. nec solum ince-
stum. sed 7 adulterij. q. sponsam alterius corrup-
pit 7 etiā sacrilegiū: vt in. d. c. virgimbo. sed tñ non sunt tria peccata sed vñū solū fm Hugo. h. somatē diuersa noia.

Utrum incestuosus possit cōtrahere matrimo-
nium: Rñ. pa. in. c. j. de eo qui cogno. cōsang. vro-
ris sue. q. nō. sed nec etiā erigere pōt debitū a ppria vxore quā prius habuit añq. incestū pmissit. xxxvij. q. ij. qui dormierit. nisi dispenset cum eo. 7 si erigit peccat mortaliter fm Vin. q. facit contra pceptū canonis. ar. c. ij. de ma. 7 obe. sed tu tene: vt. j. Ad trimoniū. iij. Impedimento. ix. in prin.

Sed quid si cōtrahat de facto: Rñ. pa. i. c. trā 4 misse. de eo. qui cogno. cōsang. vronis sue. q. tenet matrimonij 7 reddere tenet debitū. erigere autē nō poterit sine peccato mortali nisi dispenset cum eo. Pan. tñ in. c. lris. de psumptionibz. videt velle q. ista pena. l. q. nō possit cōtrahere vel erigere in-
cestuosus solum locum habeat qñ constat de ince-
stu qualitercūq. ar. d. c. lris. 7 placz mibi.

Quis poterit dispensare vt talis cōtrahat vel post cōtractū erigat: Rñ. pa. in. d. c. j. q. si incestus est vere cōmissus: v' p'puta. q. cognouit consanguineam vronis sue. cum qua iam cōsummauit matri-
monium vel cum consanguineis pprijs. quod est vere incestus vt in. d. S. cum ergo. tunc episcopus nō poterit dispētare nisi ex cā: puta rōe iūctus 7 huiusmodi. quo casu bene poterit. c. si duo. xxxv. q. vj. Idem tenet 7 dicit cōmunitē tenere docto. in. c. transmissis. de eo qui cogno. cōsang. vt etiam erigere possit. Si vō incestus non est vere cōmis-
sus. v' p'puta. quia cognouit consanguineam spon-
se etiam sine causa vt cōtrahat. non tamen cum sponsa illa de futuro. si cōmixt? est in vase 7 ibi cō-
summauit cū ei? consanguinea. sed cum alia que sibi non sit affinis poterit etiam sine dispensatōe: vt est glo. in. c. quidam. xxxvij. q. ij. cum tex. Quiddā p'dicta intelligunt de eo solum qui commisit ince-
stum cum consanguinea vronis sue. h. de alio ince-
stuosus non habent locum. ita q. potest et cōtra-
here sine dispensatione et erigere debitum post cō-
tractū. Sed contra videtur tex. c. si duo vni. xxxv. q. vj. ct. q. iij. c. de incestuosis. vbi tex. clar? 7. c. nec eam. ct. xxxij. q. viij. si quis viduam. Et ideo dicit q.

generaliter omnis incestuosus phibetur cōtrabe re. Nec obstat q̄ titulus de eo qui cognō. cōsan. vxo. sue. solū loquit̄ de incestu cū sanguineavro ris: q̄ vnum ius supplet p̄ reliquos. 7 de hac ma teria vide Matrimonium. iij. Impedimento. ix. in pan.

Inconsideratio est q̄ in iudiciis diuersa q̄ occurunt nō bene iudicat̄ 7 determi nat̄ quid est faciendum. 7 ideo inconsideratio est ex defectu circa actum iudicij. sicut cō sideratio p̄inet ad iudiciū rectum. Quod quidē rectum iudiciū in hoc consistit q̄ vis cognoscētia apprehendit rem aliquā fm̄ q̄ in se est. qd̄ p̄ uenit ex recta dispositione virtutis apprehensue sicut patet in speculo qd̄ si sit bene dispositum ap parent imagines recte. S̄vō sit male dispositum app̄rent torte vel obscure. Quod aut̄ virtus co gnoscētia sit bene disposita ad recipiēdum res p̄ ut sunt contingit radicaliter ex natura consumati ue ex exercitio 7 munere gratie 7 directe quidē ex d̄tute cognoscētia ex eo q̄ nō est imbuta prauis opinioibz sed veris 7 rectis. Indirecte vō ex bo na dispositione virtutis appetiue ex qua sequit̄ q̄ bene iudicat de appētibilibz. Defectus autē recti iudicij ad vicium inconsiderationis p̄inet ex eo q̄ cōtēnit̄ vel negligit attendere ea ex quibus rectum iudiciū p̄cedit. 7 sic incursuspectus est ad non intēndū circūstantias negocij: loci: t̄pis: p̄so ne 7 h̄mōi 7 picula que possunt contingere. Et q̄ hoc maxime facit luxuria p̄pterea ponit̄ filia eius.

Inconstancia similiter est si est q̄ quis nō stat cōstans in bono p̄posito sed sine causa rōnabili ex aliqua passione: p̄cipue ex amore concupiscētie facit cōtrarium illius qd̄ diliberauerat. Ideo facit p̄cipi tatio est ex defectu circa actum consilij. 7 inconsideratio circa actum consilij. ita inconstancia circa actū p̄cepti deficiat. q̄ deficiat in p̄cipiendo que sunt con siljata 7 iudicata. 7 licet ira 7 inuidia que impediūt rōnem ad aliud. causent inconstantias. t̄i luxuria eam extinguit. bec ex sancto Tho. xxiij. q. v. iij.

Iudicium qd̄ est: R. Bal. in. l. ea quidez. l. de accusa. Iudicium plenum. est diuinatō rei p̄ signa sufficiētia p̄ que animus in ali quo tanq̄ vero quiescat̄ 7 plus inuestigare nō cu rat. vt. l. de rei vendi. l. iudicia. Semiplenum vō iudicium est p̄sumptio fortiter mouens animum ad aliqd̄ credendum v̄l dicendū. de quo in. l. cum p̄batio. ff. de p̄ba.

Qualiter p̄batur iudicium: R. q̄ ad minus p̄ duos testes. vt est glosa singularis. 7 ibi doct. in. l. fi. l. de famul. her. 7 Bar. i. l. fi. ff. de questio. 7 vt p̄ indicent reo oportet citet̄ 7 iurent testes. als nō p̄ iudicat. vt no. in. l. si quis. ff. de adul.

Quam vnum iudicium sufficiat: R. q̄ regula riter nō. sed oportet sint plura. vt no. glo. 7 Bart. in. l. j. §. occisorum. ff. ad hyleya. 7 Bal. in. l. cōgru it. de offi. p̄si. teneret t̄i p̄cessus si non oppone

retur q̄uis plura non p̄cessissent iudicia: h̄ tamen damari non posset etiam si in tormentis est con fessus 7 post ratificauit. vt est text. cum glosa. 7 ibi Bar. in. l. pe. de questio. secus si spōte 7 sine tortu ra est confessus fm̄ Pe. de ancha. in de. j. de homi ci. Sufficeret t̄i aliqui vnum iudicium: puta vn̄ testis integer 7 bone fame qui testificat̄ q̄ vidit cō mittere tale maleficiū: tunc potest poni ad tortu ram ad inquirendum. no. glo. 7 docto. in. l. si quis l. ad. l. iul. maic. 7 Bar. in. l. j. §. ij. 7 l. maritus. 7 l. pen. ff. de questio. Item confessio extraiudicialis rei si est homo malevite 7 cōditionis sufficiat: vt di cit Bartolus in. l. fina. ff. de questioni. Item iuue nis inuenit̄ exire de domo pulcre mulieris vel in uentus est euz ea in locis secretis 7 aptis ad forni candum: vt no. in. c. lris. de p̄sumpt. 7 h̄mōi. et ita videtur relinquendum arbitrio iudicis q̄ vnum sufficiat.

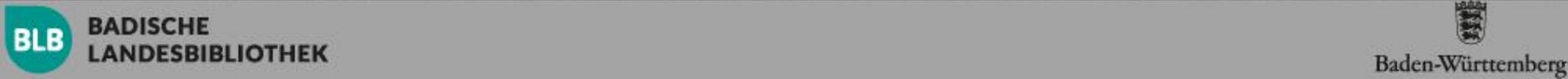
Quam sufficiunt iudicia si reo nō def̄ copia et 3 aduocato suo: R. q̄ nō: vt. l. custodias. 7 ibi glo. Bar. Ang. 7 Imo. ff. de pub. iud. Limitat̄ Ange. in. l. si vacante. l. de bonis vacā. nisi q̄i iudex p̄ cedit ex mero officio 7 nō ad querelā: vt no. d. An to. in. c. qualiter. 7 q̄i. cl. ij. de accusa.

Quam fama sit sufficiens iudiciū: R. q̄ nō vt 4 tenet Bart. in. l. j. §. idē comelio. ff. de questio. nisi iungat̄ cum alijs iudicijs. fama t̄i cum vno teste in ciuilibz facit plenā p̄bationē: vt in. c. veniēs. cl. j. de testi. secus in criminalibz.

Quam particeps criminis interrogatus vel spō 5 te dicēdo facit iudicium cōtra sociū: R. q̄ nō vt no. Barto. in. l. j. §. si seruus. ff. de questio. facit qd̄ no. glo. in. l. si filium. l. de li. cā. S̄i nec pater vel filius aut alij cōmentales de quibus in. l. parē tes 7 liberi. l. de testi. faciunt iudiciū: vt no. Bar. in. d. §. idē comelio. Et hec procedunt q̄i nulla alia iudicia v̄gentia p̄cedunt 7 ideo socius de so cio non est interrogandus. l. fi. l. de accu. fallit in ascensibz: vt no. glo. in. l. non ideo minus. l. de ac cu. 7 in delictis in offensam generalitatis: vt notat Bar. in. l. reperi. ff. de questio. sicut sunt latrones et h̄mōi.

Adignatio est filia ire q̄ non valet vidē vel au dire euz cui irascit̄ 7 cōiter est veniale peccatū nisi p̄ accidens. l. rōne scandalī v̄l q̄ denegat loqui vel r̄ridere in casu quo tenetur de p̄cepto. de quo vide s̄. Diligere. §. iij.

Adulgentia fm̄ Archi. 7 se que Be. in. c. in dulgētie. de pe. 7 re. li. vj. q̄i q̄z dicit̄ re missionē pene. ij. q. iij. in fi. Quādoqz cō cessionem gratie vt lite pen. c. fi. de priuil. dudum. Quādoqz dispensationem. lxxvij. di. c. fi. in fi. de elec. dudum. el. ij. Quādoqz ius cōe. xxxij. q. ij. in terfectores. 7 xxxv. q. vj. de incestuosis. Quādo qz accipit̄ p̄ vacare seu operam dare. vnde dicit̄ indulgere gule noli que ventris amica est: S̄z hic accipio indulgentiam p̄ indulgentijs que dantur in ecclesijs 7 h̄mōi que sic diffinitur. Indulgentia est quedam remissio pene debite pro peccato poss

Indulgentia

contritionem habitā de eo. hoc colligit ex no. in. c. qd aut. de pe. et re.

¶ Qualis est ista pena que p indulgentias remittit? R. glo. in. d. c. qd aut. recitat quicq. et ego ad dam duas. et sic fuerunt septem opiniones. Prima tenet qd solummodo remittit illa pena quaz deus p supplemento statuit imponendam in alia vita illis qui solummodo fecerunt penam fm qd canones imponunt sed illam quaz canones imponunt faciendam nullo modo remittit. sed hec opinio est falsa. tum qd contra text. aptum. in. c. cum ex eo. de pe. et re. vbi dicit qd p indulgentias penalis satisfactio enervat: tum etiam qd p supponit qd canones penitentiales necessario sunt exequendi cōtra text. in. c. deus qui. co. ti. qui vult qd penitentia hodie p arbitrium discreti sacerdotis sit moderanda. et sic est arbitraria. sicut ad hoc. c. mēsuram. de pe. di. j. Secūda tenet qd solum remittit penam taxatam a iure seu canone penali. sed non eam quam divina iusticia statuit imponendam: et hec est falsa. tum qd p supponit vnum falsum contra euāgelium qd ecclesia non possit absoluerē quo ad penam cum etiaz absoluat quo ad culpam p virtutē sacri fm Seco. in. iij. dist. xiiij. etiā quo ad deū. cum dicat Math. xvi. xiiij. q. j. Quodcūq. ligaueris sup terraz et c. tum etiam qd sic indulgentie essent nocue: qd absoluerē eos a pena huius mundi transmitteret tales ad grauiora tormēta i purgatorio. Tercia opinio tenet qd remittunt penam debitam peccato. et quo ad deum et quo ad ecclesiam. sed cōcedens onerat se ad satisfaciendum p illo cui dedit. et hec similiter falsa. tum qd aliqui sunt tammodica merita cōcedentis qd nō sufficiunt sibi. tum etiam qd nullus concedens ad hoc se obligare intendit et nemo obligat nisi qui animū obligandi habuit. l. obligatio. nū. ff. d. ac. et obli. Quarta opinio tenet qd remittit solum illa pena debita peccato. p quo non satisfecit ex negligentia. siue quo ad ecclesiam siue quo ad deum. nō aut illa quam cōtempserit facere seu noluit. et hec est falsa. tum qd remunerare vult negligentiam contra. l. nō. ff. ex qui. cau. ma. nō est negligentibus subuenit sed necessitate rerū impeditis. hec ibi. tum etiam qd p supponit qd quis possit cōtempnere penam et esse capax indulgentie. cum talis in peccō mortali sit qd falsus est. Quinta opinio tenet qd remittunt etiam pene inferni allegat text. de peni. dist. iij. c. vlti. vbi patet qd bona facta in peccato mortali valent ad tolerabilius iudicium subeundum. sed hec similiter est falsa. tum qd illud. c. nō intelligit qd talia bona minuant penam inferni debitam peccatis. sed qd malū nō omittendo et faciēdo bonū nō auget. tum etiā qd ex pte tenet contra. c. tres sunt. de pe. di. j. et de conse. dist. iij. ois. vbi p qd pena eterna nullo modo potest remitti nisi per contritionem xp̄iam loquēdo de eo qui peccauit actualiter. s. de adulto. sicut. c. maiores. de baptis. mo. in. s. hic vō dicimus. Sexta opinio tenet qd p indulgentias remittitur pena taxata a deo et etiaz a sacerdote imposita si modo ipse sacerdos qui eā imposuit hoc sibi concesserit vt eam p tales remissiones vel in partem vel in totum possit redimere

et hec similiter nō videtur vera licet glo. in. d. c. quod autē. et multi canonice eam tenuerint. tum quia videt artare potestatem superioris quasi nō possit remittere penam impositaz ab inferiori suo. contra id quod legitur et notat in. c. quod sup bis s. rursus. de voto. tum etiam quia videtur contra text. p̄fati. c. cum ex eo. in verbo enervatur. Septima opinio tenet qd p̄fate indulgentie valent fm s̄fran. de may. in tractatu de potestate clauium p̄mo quo ad augmentum gratie. Nam fm Aug. Caritas meret augeri sed p opera meritoria facta ab existente in gratia meret augmentum gratie. ergo et c. quia nō dat nisi facientibus opera de sui natura meritoria. Secundo quo ad augmentum glorie. qd cū nullus possit lucrari indulgentiam nisi p fidem: et fides sit virtus cui p̄mittitur visio dei ergo et c. Tercio valent quo ad penam debitam i purgatorio. quia quando alicui aliquod debitum est remissum ab eo qui habet potestatem p̄inde est acti solutum esset. sed sicut ecclesia imponēdo penam remittit penam purgatoriā. ergo remittēdo p̄ indulgentiam absoluit ab ea. Quarto valent quo ad penam impositam a sacerdote fm p̄tem vltotum p ut sonant. et hec est vera epi. quā sequunt Boffre. Jo. an. p̄a. in. d. c. qd aut. et cōter alij canonice. et Theo. in. iij. sen. di. xx. Ex quo p̄ qd ille cui imposita sit sacerdos penam. vij. annorum ieiunandorum accipiēdo indulgentiā. vij. annorum absolutus est licet melius sit eam facere. et hanc p purgatorio referuare pro residuo: si imposita non fuisset condigna.

¶ Quent quantum remittit p indulgentiam de p̄fata pena vel debita pena in purgatorio: vel in hac vita p peccatis commissis? R. qd diuersa sunt opinio inter doct. canonice et theo. Nam quidā dicunt qd valent fm internam suscipientis deuotionem et non plus. et huius opinionis videt fuisse Ray. Sed hec est falsa: qui sequeretur qd sine exteriori operatione valeret quod est contra cōter Theo. in. iij. dist. xx. vbi volunt qd nisi quis faciat illud pro quo datur indulgentia nullo mō ipsam consequat q̄rumcumq. habeat bonam voluntatē licet consequatur meritum bone voluntatis. Secunda opinio tenet qd valent fm deuotionis quantitatē et dati seu laboris magnitudinem. vnde licet dicatur qui porrexit manus adiutrices talie ecclesie habeat de indulgentia quadraginta dies tamen si vnus dat plus altero vel de magis longum quo venit ad visitandū ecclesiam in qua est indulgentia. vij. annorum participabit magis q̄ ille qui dat minus vlt venit de prope. Sed hec opinio implicat contradictionem eo qd non esset indulgentia sed commutatio. aut oportet dicere qd ecclesia p̄dicaret falsum si non ambo haberent quadraginta dies: vlt septem annos. Et ideo est tertia opinio que tenet qd tantum valet quantum valeret ei penitentia tot dierum vlt tot annorum ab eo facta in hac vita: pro quot datur indulgentia. hoc est qd tantum minus puniatur in purgatorio quantum si fecisset penitentiam per tot dies vel annos quot sonat indulgentia. ex quo concludunt qd sicut penitentia fa-

etiam cum maiori feruore et austeritate per annum plus
 valet ceteris partibus que facta cum minori. sic illi qui
 plus dat et plus laborat correspondet annus efficacior
 nis penitentie que alij. et ideo plus habebit de remis-
 sione queis ambo remissionem tot annorum habe-
 ant. Et hec opinio non placet mihi. quia videtur de
 rogare verbis indulgentie. cum dicatur que datur
 indulgentia tot annorum. et debeat intelligi de an-
 nis vere et optime penitentie sciende. quia verba in
 ponitur significato sunt intelligenda et latissime in
 beneficio principis. de ver. sig. c. olim tibi. Quarta
 opinio tenet que quo ad remissionem excessivis pe-
 ne tantum valet bis qui de prope eius modica elemo-
 syna sicut bis qui de longe et cum multa elemosyna
 fin quod continetur in forma. sed quo ad remissi-
 onem pene intensius. et quo ad dispositionem sui
 ad recipiendum augmentum gratie sunt impares.
 quia qui plus dat et magis laborat ceteris partibus
 plus habebit. hec autem opinio nisi velit dicere quod
 dicitur tertia opinio implicat contradictionem: nisi que
 ad illam dispositionem augmentum gratie. quia illud
 est verissimum. Ratio. que si non debeo ferre nisi pe-
 nitentiam septem annorum. si dimittatur mihi ex
 tensius similiter et intensius remittetur. Quinta opi-
 nio est que tantum valet quantum sonat. et tantum
 multum danti quantum parum. vel modicum la-
 boranti quantum multum. que indulgentia est que
 dam liberalitas que non respicit merita sed largi-
 tatem concedentis. Et hec que sit magis com-
 munit opinio non mihi placet. cum videatur irrita
 nabilis. Nec illud Math. xx. quo dicit. An non li-
 cet mihi facere quod volo an oculus tuus nequa
 est contra me. quia loquitur ille rex. de dato et suo
 proprio: non et alieno. Sexta opinio est que non pl-
 remittitur de pena: nisi quantum meret ille labor
 vel illa operatio: etiam si talis indulgentia non esse
 aliter videretur ecclesia inducere christianos ad di-
 mittendum opera alia satisfactoria et solum inten-
 dere huiusmodi indulgentijs. quo dicitur esse absurdum
 dicere. et ideo dicunt que solum quo ad nomen dat
 indulgentiam ut christianos potius inducat ad ta-
 lia facienda. et adducunt dictum Innocentij. qui dicit
 que propter indulgentias generales non minus te-
 netur penitentiam agere homo in hac vita. Sed
 hec opinio est falsissima: tum quia presupponit ec-
 clesiam predicare falsum et facere malum sub spe-
 cie boni. quod nullo modo licet etiam pro vita alterius
 saluanda. c. super eo. de vsu. tum etiam quia fundat
 se super falso intellectu ad Innocentium. quia est intellige-
 dus Innocentij. de penitentia prout est extinctiva inclinatio-
 nis ad malum et preseruatina. non putat delet penam
 pro peccato preterito. Et ideo est septima opinio quam
 puto verissimam. videlicet que indulgentia est tantum
 augmentum gratie et glorie tantum valet quantum
 est interna deuotio suscipientis et non plus. quantum
 quo ad remissionem pene debite in purgatorio: vel
 imposita a sacerdote in penitentia. Dico que indul-
 gentia tantum dimittit quantum sonat: dummodo
 fin sanctum bona. et sanctus et bona. in. iij. di-
 ct. homo faciat quod sibi imponitur fin que eum de-
 bet facere. unde si pauper dat unum denarium fin

que ei conuenit dare: sic habebit indulgentiam que
 datur porrigentibus manus adiutrices: sicut di-
 nes qui daronum ducatum. Sed non e contrario.
 que si diues vellet dare unum denarium: non cen-
 setur porrigisse manus adiutrices. et sic non habe-
 bit tantum de indulgentia sicut nec rex diceretur
 auxilium dedisse alicui dando obolum. sed fin que
 conuenit regi dandus. Similiter si propter honori-
 dam ecclesiam datur indulgentia visitantibus eque
 habebit eam qui de prope sicut qui de longe venit.
 dummodo visitet sicut ei conuenit. s. non furtim: non
 sine societate magna: si est dominus et homo. aliter non
 tantum habebit. et hec opinio saluat ecclesiam ut non
 dicitur falsa. quia veram dat indulgentiam ut sonat
 Concludit rationabilitatem ut intelligat que id quod im-
 ponitur debet fieri fin que conuenit facienti. et excludit
 dissipationem thesauri. dum presupponit rationabile
 largitatem in dispensatore. Addit tamen. s. Bo. vbi dicitur.
 que licet homo non faciat quod iniungitur in indulgentia
 fin que eum decet que propterea non debet dimittere
 quin faciat illud fin que sibi placet. que licet non habe-
 at tamen de illa indulgentia: tamen plus habet de remissio-
 ne pene pro tali facto que non haberet pro alio simili cete-
 ris partibus facto. vbi non datur talis indulgentia.
 Innocentij. et Hostij. tenent que dummodo quis faciat
 quod imponitur eam habebit. Sed magis placet opi-
 sancti Bona. nec pro hoc sequitur que homo debeat di-
 mittere alia opera meliora vel satisfactoria. et hinc
 solum intendere. que licet iste plus dimittant de pe-
 na. alie tamen sunt magis meritoze premij essentialis
 quod est melius et preseruatine a recidivo et subingati-
 ue carnis dominio rationis. Aduerte hic que aliqui dicitur
 Danus indulgentiam omnium peccatorum: vel centum
 annorum de penitentia sibi iniuncta. que tunc solum re-
 mittitur penitentia imposita a confessore. et ideo si
 moreret non statim euolaret. que non imponitur eque
 ceteris. Aliqui dicitur. Danus indulgentiam omnium
 peccatorum de quibus contriti et ore confessi sunt
 et sic oblita non remittuntur vel ignorata. Aliquam-
 do simpliciter datur remissio omnium peccatorum.
 et tunc si nullum peccatum post commiserit statim
 euolaret ad gloriam si moreret. Intellige etiam que
 opinio sancti Bona. predicta non intelligitur quando
 indulgentia datur sic. Danus indulgentiam cui
 cumque dicenti decem pater noster. vel danti unum
 ducatum tali loco et huiusmodi. quia in talibus non
 requiritur condementia persone vel status. sed esse
 ctus impositi operis. Sed intelligit sanctus Bona.
 quando imponitur aliquid generaliter. quia
 tunc intelligitur que illud debet implere fin que faci-
 enti conuenit. Nota etiam que isti anni vel dies in-
 dulgentie non sunt anni celi vel purgatorij. sed an-
 ni huius vite quod est dicere que tantum diminuunt
 de pena: quantum si pro annum vel pro tot dies fecis-
 set penitentiam.

Sed quomodo vtrum dies isti vel anni indulgentie sint
 viles vel continui? R. No. i. e. cum ex eo. de pe-
 nitentia. et sequitur. panon. ibidem que dies erunt viles. an-
 nus vero perennius. Vult dicere que si sacerdos imposu-
 it alicui ut ieiunet quadraginta dies: sine penitentia siue
 interpolate accipiendo indulgentiam quadraginta diez erit

absolutus. Si vero debet agere penitentiam per annum qualiscumque sit illa penitentia: puta ieiunandi per annum qualibet septimana bis vel ter quod ista solummodo tollitur per indulgentiam anni. ita quod indulgentia non dividitur per dies: sed valet respectu anni integri. puta penitentia est annualis. Sed ego hoc vultimum credoverum quando indulget annus de iniunctis penitentibus: puta aliquando dicitur: ut in dicto. c. cum ex eo. Secus autem credo quando simpliciter datur annus indulgentie: quod credo sit utilis: et sic dimittit de pena debita peccato in foro anime. siue sit imposta a sacerdote: siue a iure: siue a divina iusticia. c. c. lxxv. dierum si est plenaria statim evolat si in tali statu mori: nec purgatorium sentiet secundum Hostium.

4 **Quomodo intelliget indulgentia?** Rñ. quod certa doctrina non potest dari: sed inspiciantur eius verba. et sic secundum quod sonant intellige. arg. de privileg. c. cum et plantare. Subintelliguntur tamen aliqua semper: scilicet quod dans habeat potestatem. et suscipiens sit debito modo dispositus. de quibus infra dicitur. et tertio quod faciat quod in ipsis continetur: et secundum quod ei convenit facere. Item adverte quod quando datur indulgentia sic puta a primis vespere usque ad secundas usque ad octo dies: sic solum semel habetur. etiam si intrat decies. secus si diceretur quotiens quotiens quis visitaverit. vel quando est perpetua secundum sanctum Thome. in. iij. di. xx. et. Lal. qui allegat. c. j. de filiis presby. libro. vij. et. c. non potest. Rñ. ij. de preben. li. vij. et sequitur Jo. an. et. Be. i. dicto. c. indulgentia. Math. tamen ut recitat Lardi. in clem. prima. de privileg. tenet quod etiam habebit totiens quotiens visitat: etiam quando est temporalis. et sequit ipse Lardi. et. de. ij. de pe. et. re. et. credo verius.

5 **Quis potest dare indulgentias?** Rñ. quod solus papa potest dare plenarias et in toto orbe. quia ipse solus est assumptus in plenitudine potestatis dicto c. cum ex eo. et. xxiiij. q. j. quodcumque. Item legati domini pape possunt de iure facere perpetuas indulgentias in terminis sue legationis. sicut et perpetua statuta. de offi. lega. c. ultimo. in textu. et in glo. Item archiepiscopi in sua provincia et episcopi in sua diocesi: dummodo non excedant summam dierum quadraginta: siue sit pro anniversario ecclesie: siue pro quacumque alia causa. In dedicatione vero basilice possunt concedere usque ad summam unius anni et non plus: siue deditur ab uno episcopo aut archiepiscopo: siue a pluribus: ut in dicto. c. cum ex eo. et. c. nostro. eo. ti. Hoc no. Lardi. in dicta de. ij. quod si excedat hunc numerum non valent: ut in. c. indulgentie. de peni. et. re. li. vij. Quod intellige secundum glo. ibidem quo ad excessum: non quo ad numerum concessum. Alij autem prelati inferiores siue seculares siue regulares ut abbates et huiusmodi non possunt facere aut dare indulgentias. ut not. glo. in dicto. c. nostro. nisi ex speciali concessione aut privilegio: vel alia causa legitima: puta. prescriptione et huiusmodi id ei competat: ut in. c. accedentibus. de excess. prelat. Possunt tamen communicare bonam sui collegij. Item sacerdotes omnes in foro penite-

tiali possunt dare indulgentiam illis quos possunt absolvere. ita refert do. Lardi. in clement. religiosi de privilegijs. Alvarum hoc tenentem argu. c. de us qui. de pe. et. remis. Sed tu vide glo. in. c. Aden suram. de pe. dis. j. que hoc tenet. Hoc idem tenet Panoz. in. c. sicut dignum. de homi. allegat. c. que penitet. de peni. dis. j. Hoc idem tenent Innocentius et Berni. in dicto. c. quod autem. Sed de quanto non determinatur: nisi quod alvarus dicit quod potest dare indulgentiam annorum vel dierum sicut ei videtur: dummodo discrete faciat. Hoc idem tenet Inno. ut refert et sequitur Archidi. in dicto capitulo indulgentie. Et ad iura que videntur contraria. Rñ. Archidi. quod est verum de generalibus aut publicis remissionibus que facere non possunt vel debent intelligi de penitentia iniuncta a superiore: puta episcopo quam remittere non potest. xxj. dis. inferior. Quod limita secundum quod dixi supra Lardi. sio. vij. §. iij.

Quid si presati prelati non sunt sacerdotes? Rñ. Lau. in clementina si dominum. in fine de reli. et. vne. sanctorum. quod nihilominus possunt dare. arg. de. c. quod autem. de elec. transmissam. licet Hostium. dicit quod non debent. nisi sint presbyteri.

Utrum durent post mortem concedentium? Respon. quod sic. secundum Innocentium. in capitulo quod translationem. de offi. lega. et est dictum solemne. facit quod notat Lopus in capitulo finali. de rescrip. libro sexto. et sequitur Semi. ibidem facit quod notatur in glosa. et doctores in capitulo cum ad hoc. de clericis non residentibus. et Laudunus in clementina si de electis. Et facit ad literas quod salus conductus non expirat morte concedentis. Vide glosam singularem in capitulo cum eo. de elec. libro sexto. Nec obstat. l. si. ff. de penis. quia loquitur in penalibus. Quod bene nota. Panoz. in. vo. in capitulo finali de offi. lega. Idem tenet quo ad indulgentiam: de qua hic loquitur. Sed de indulgentia seu licentia. ut puta eligendi coelectorem: vel non residendi in beneficio non. Sed tenet quod expirat morte concedentis. vel finito eius officio: nisi sit facta cum cause cognitione. et consensu sui capituli. quia est in preiudicium ecclesie. Et sic tene quod in concessione preiudicativa concessa per inferiores pape sine cause cognitione expirat. Secus esset si concederetur a papa. vel non esset alteri preiudicativa. Et sic concordat do.

Quid si tales dates sint in peccato mortali? Rñ. secundum Hostium. quod nihilominus valent propter officium quod diu tolerant ab ecclesia. facit. c. dictus est. prima q. ij.

Unde assumuntur iste indulgentie? Respon. communis opinio doctorum: tam theologorum in quarto quod canonico: in dicto capitulo indulgentie. Et clementina unica. de reli. et. vne. sanctorum. et in dicto capitulo quod antequam est. quod sunt ex abundantia meritorum que ultra mensuram de meritorum suorum sancti sustinuerunt et chasti. Sed ego teneo cum francis. de may. in tractatu de indulgentijs quod cum merita sanctorum sint ultra condignum remunerata a deo: et sic exhausta quod solus

danē ex merito tpi ⁊ passiois eius cuius minima gutta sanguinis vel sudoris sufficeret ad expiationem oim peccatorum q̄ vnq̄ fuerunt p̄petrata aut p̄petrabunt q̄ eius respectu nihil sunt oīa vt in. c. dānamus. circa si. de sum. tri. q̄ vere dolores nostros ipse portauit. de ecle. mis. c. cum Martbe. cuius dispensatio tradita est sup̄ terrā illi qui curā habet mystici corporis ⁊ clauē totius ecclesie multitudine de transla. c. quāto. ⁊. xxiiij. q. j. c. q̄d̄cumq̄

10 **¶** Sub q̄ forma sunt cōcedēde questioibz: Rñ. q̄ fm̄ formā q̄ scribit in. d. c. cum ex eo.

11 **¶** Vtrum p̄lati p̄fati possint cōcedere indulgentias nō suis subditis: Rñ. q̄ nō. nisi in duobz casibus. Primus est in. c. nostro. de pe. et re. vbi archiep̄i concedunt simpliciter p̄ totam puinciam. licet non sint eius subditi nisi in casibus a iure exp̄ssis. Intellige tñ q̄ nō valent nisi existentibus de puincia non aduenientibus qui ibi nō habent domicilium. Scd̄ casus est qñ illi qui volunt eas accipere habent licentiam a p̄p̄o ep̄o fm̄ aliquos: vt no. Inno. in. c. quod autem. de penit. ⁊ re. Alij vō dicunt q̄ etiam de licentia p̄p̄ij sacerdotis parochialis possunt ipsas accipere. Et cum hoc transit Hosti. Bul. vō in Spec. dicit q̄ tutius est q̄ habeatur consensus ep̄i ⁊ fm̄ eundem sufficit etiam cōsensu metropolitani sui. d. c. nostro. Addit etiā Bu. ibidem q̄ ex causa iusta pōt ep̄s statuens in dyocesi sua concedere. vt indulgentie sue. p̄ sint venientibus de dyocesi aliena. facit. d. c. quod autē. non tamen possit concedere q̄ indulgentie ab alijs ep̄iscopis in eius dyocesi concessa valeant. ex quo patet q̄ illi qui habēt lras diuersorum ep̄orum dātes indulgentias facientibus eis elemosinas nō valent: nisi quo ad indulgentiam p̄p̄ij ep̄isopi: vlt̄ nisi habeant licentiam a p̄p̄o ep̄isopo vel sacerdote: vt tales indulgentie ei profint. de fo. cōpe significasti.

12 **¶** Sed quid si ep̄s cōcedit indulgentiā. ⁊ archiep̄s sibi tale quid facientibus: Rñ. q̄ oēs subditi ep̄i habebūt vtrāq̄. alij vō habebūt solam archiep̄i fm̄ Hosti. in. d. c. cum ex eo.

13 **¶** Pro quibus causis indulgentie sunt fiende: Rñ. fm̄ cōiter voc. q̄ p̄ dei laude ⁊ gloria que p̄cipue reducet in sanctis eius. Sancti vō honorant in cōstructione ecclesiarum ⁊ cōmemoratione virtutū. et ideo recte danē celebrantibus eorum festa existētibus. p̄dicatōnibus. visitantibus eorum ecclesias et hmoi. Item scd̄o p̄ cōi vtilitate et defensione fidei. terre sancte: p̄motione studij ⁊ hmoi.

14 **¶** Vtrū possint dari pro temporalibus tñ: Rñ. q̄ non simpliciter. sed bene p̄ temporalibus ad spiritualia ordinatis fm̄ s. Bo. vbi s̄. ⁊ sic nō est symonia.

15 **¶** Vtrū p̄ sp̄ialibus tñ: Rñ. q̄ sic. sicut Inno. iij. dedit indulgentiā. x. dierū orātibz p̄ rege fr̄at̄ie ⁊ p̄dicantibus crucem.

16 **¶** Vtrū p̄ remissione iniurie: Rñ. s. Bona. q̄ non. quia in datione indulgentie debet attendi illud qd̄ sit mere voluntatis nō necessitatis. Sit etiā quid taxabile: sit etiā aliquo modo penale si recte danē. quorum primū deficit in ap̄posito.

¶ Quibus profunt indulgentie: Rñ. vt colligo ex Inno. ⁊ Hosti. in. c. quod autem. de penit. ⁊ re. ⁊ etiam a theo. in. iij. di. xx. q̄ vt valeant requirunt fm̄ aliquos. vij. Primum q̄ sit contritus ⁊ confessus. videtur tamen satis rōnabile q̄ hoc intelligat fm̄ ecclesie interpretationem. vnde ille qui fuit confessus in pascha ⁊ post cecidit in mortale peccatum si conterat de eo ⁊ deliberet confiteri in quadragesima futura censebit confessus ⁊ cōtritus. ⁊ sic habebit indulgentiā. ⁊ licz hec sit pia opinio quā Panor. in. c. oīs vtriusq̄. de pe. ⁊ re tangit. ⁊ Joh. an. in. d. c. quod autem. ⁊ in glo. in de. vnica. de reli. ⁊ ve. san. ⁊ Car. ibidem tenet. tñ tutius est q̄ confiteatur maxime cum vix sciant seculares vere conteri si cōfiteri nō pōt commode cōteratur. ⁊ credo eam habebit. non autem existens in mortali. scz nō contritus.

¶ Secundum q̄ habeat deuotionem fidei qua credat tantam potestatem esse apud ecclesiam. q̄ licz nō habeamus manifesta testimonia ante tps̄ Siegouij. tñ credendum est q̄ ante etiā faciebant lz nō ita frequenter. q̄ ante sua tpa raro fieri poterāt ita solennes ⁊ catholici: q̄ erāt magis p̄fecti: nō ita indigebāt.

¶ Tercium q̄ sit subditus eius qui facit. fm̄ qd̄ dicitur etum est s̄.

¶ Quartum q̄ facit illud p̄ quo datur indulgentia: nō valet. q̄uis habeat bonam voluntatem. Nam fm̄ Tho. in. iij. xx. dist. non instante conditione non potest quis consequi quod sub cōditione conceditur. Nec obstat q̄ deus respicit bonam voluntatem. xiiij. q. v. si quid. quia verum q̄tū ad augmentum gratie ⁊ glorie. sed nō quo ad accidētia cuiusmodi ē remissio pene. valet tamē p̄ accidens talis bona voluntas. quia inq̄tūm augetur gratiā. per p̄is ⁊ contritionem auget. ⁊ ita operatur ad remissionē pene.

¶ Sed quid si aliquis facit p̄ eo. Rñ. q̄ si indulgentiam concedens exprimit valebit. als non valebit si hoc exprimit. etiā si ille p̄ quo facit sit mortuus: non per modum indulgentie sed suffragij. ⁊ hec ē cōis opinio theologorum. ⁊ etiam tenet Inno. in. d. c. quod autem. Nec obstat q̄ dicas papam nō habere auctoritatem sup̄ mortuos. q̄ hoc est verū p̄ se ⁊ directe. ⁊ sic nō valent mortuis indulgentie: sed p̄ modum suffragij bene valent. Alij autē tenēt vt refert Car. in. d. clementina. ij. q̄ qñ est a papaliter data q̄ etiam p̄ mortuis possit fieri id quod imponitur. quod valet fm̄ Tho. in. iij. et Pet. et Aug. de ancho. in libro de p̄tate pape. Et ad illud quod dicitur Math. xvj. Quodcūq̄ ligaueris sup̄ terram ⁊c. R. refertur ad papam existentem sup̄ terram. quia cum mortuus fuerit amplius ligare vel soluere nō potest. Requirit tñ si deberet lere p̄ alio q̄ tam ille qui accipit q̄ ille p̄ quo accipit sint in statu gratie. aliter nō valeret: neq̄ p̄ modum indulgentie: neq̄ p̄ modum suffragij. Et placet mihi.

¶ Vtrum religiosus possit facere id pro quo datur indulgentia vt eam habeat: Rñ. q̄ licet nō habeat proprium: nec pro sua voluntate possit exire

Infamia

- claustrum. supior: tñ pōt ei dare licentiam aliquid dandi vel uiuendi loca sancta. 7 sic eam habebit si cut alij. nō tñ d3 dimittere religionis obseruantia ppter ipas. qz plus meret quo ad p̄mum essentia le religionē seruando q̄ indulgentias capiēdo. h3 minus quo ad dimissionē pene.
- 23 ¶ **Utrum** ille qui dedit indulgentias si facit illud p quo dedit habeat eam? R. Din. in. d. c. cum ex eo. 7 Guil. in Spe. 7 Archi. in. d. c. indulgentie q non. l. vnica. L. ne quis in. ca. su. 7. l. inquisitio. L. de solu. Theologi in. iij. dist. xx. dicunt qz h3 p̄mici paliter non possit p̄latus sibi dare indulgentia. tñ data alijs etiā sub eadē forma pōt ea vti. 7 sic tene qz valet vt tenet Gaspar. in. d. c. nostro. 7 sequitur Be. in. d. c. indulgentie. de pe. 7 re. li. vj.
- 24 ¶ **Quintum** qz tñ det p quanto nollet sustinere penam sibi inunctā. vñ quantū daret ne haberet ieiunare tot dieb3 tñ dicunt d3 dare si vult eam habere. sed hoc cōiter non tenet a doctorib3. vt tenet Pa. in. d. c. qd̄ aut. sed sufficit faciat fm qz ei conuenit: vt dixi s̄.
- 25 ¶ **Sextum** qz ille qui eam vult accipere nō possit facere debitam p̄niam: vt peccatum suū requirit: qz posset facere 7 nō faceret nō valeret indulgentia sed hoc falsum est. vt s̄. patuit. 7 ideo non requirit necessaria ista duo.
- 26 ¶ **Septimum** qz subsit necessitas in cā p qua dā Sed hoc silt non est verum. qz etiā sine necessitate pōt dari. vt s̄. patuit. 7 sic p3 qz quatuor tantūmodo sunt necessaria.
- 27 ¶ **De pena religiosoz p̄nuntiantium** vñ p̄dicantium indulgentias indiscretas. habet in de. religi. osi de p̄nii. vbi p3 qz peccant mortaliter. qz phibetur eis in virtute sancte obedientie sub pena maledictionis eterne. Et dicunt p̄dicare indulgentias indiscretas fm glo. qñ p̄nuntiant indulgentias nō cōcessas. i. quas nō habent. Car. in. d. de. religi. osi. dicit qz etiā si sunt concessa eis dūmodo sint indiscrete. adeo qz eis nō potuerunt concedi dicunt indiscrete fm Pau. qui dicit qz dicunt indiscrete qñ concedens excedit quantitatem. d. c. cum ex eo. Idē etiā dicit Zeu. qz indiscrete dicunt qñ p̄bati nō p̄nt. ar. de. p̄ba. qm̄. 7. c. post cessionem. 7 de fide i. stru. c. ij. sed quō peccent mortaliter tene qz solum est qñ p̄nuntiant indulgentias nō veras aut non validas.
- Repta** leticia est filia gule que qñ sit peccatum: vide Lud? S. ij.
- Infamia** est lese dignitatis qualitas reprobata quantū ad vitam 7 mores p arg. a cōtrario sensu sicut fama est illese dignitatis status vita 7 moribus cōprobatus. 7 in nullo diminuitur l. cognitionū numerus. S. extimatio. ff. de vari. et extraordi. cogni. Et ideo infamis dī cuius status vita 7 moribus est reprobatus. sicut colligit. ff. de in. ius. vo. l. sed 7 si hac lege. S. p̄tor: i glo. 7. ff. de obse. a libe. l. honori 7. l. licet.
- 1 ¶ **Quomplex est infamia?** R. triplex. s. facti hoc puenit ex cōi hoim locutione. de qua p Barto. i. l.

de minore. S. tomenta. ff. de questionib3. Seda in ris. Tercia canonica.

Quō incurrit infamia facti? R. qz aliqui incurritur a crimine: ita qz crimen est p̄ma cā infamie 7 bec repellit a testimonio in causis grauiorib3 et in cā criminali. sed in alijs admittunt: fm qz plus et minus sunt infamati. Aliqñ causa infamie facti ab alio: puta qz fuit in carceratus: vñ fuit ppter crimen repulsus a testimonio: vt in. c. testimonium. De testib3: vel cum p̄ p verba turpia insitit filii heredē. dicēdo filii meū p̄diorē neqz 7 h̄mōi instimo heredē. vñ ei lego. vt. L. ex qui. ca. infa. i. rro. Lea. q̄ pater. Item causa p̄verba iudicis dicentis alicui postulanti calumniaris vel bñ faceres si ad frugem melioris vite te conuerteres 7 h̄mōi: vt in l. verbū. 7 in l. interlocutio. L. eo. n. Multas etiā alijs modis incurrit. vñ qñ apud bonos 7 graues viros infamat ex aliquo facto: sic incurrit infamia facti. d. l. licet. et. v. q. j. sunt plurimi. vt no. in. c. licet ex quadā. de testi. Infamiam etiā nō faciunt dicta paucorū nec multarū leuiū p̄sonarū dūmodo apd graues 7 bonos non sit opinio lesa. Et nota qz hic graues dicunt qui nō sunt leues. puta est h̄ bone fame opiniois antiquus. sicut bñmeritus dicit qui non demeruit. ff. de le. ij. l. cum p̄. S. rogo. 7. l. cum quidā in pan. 7 de serui. e. vno. Dñ 7 sentio maior: fides adhibet. ff. de si. instr. l. vltima. et ar. ff. fami. heret. l. si q̄ sunt vbi heres in maior pte p̄ ponit illi q̄ in minor pte est heres.

Quem effectum operat bec infamia? R. qz primo repellit a dignitatib3. c. inter dilectos. de exco. pla. qz vilib3 et indignis porte dignitatis patere nō debent. et de re. iur. infamib3. li. vj. Item repellit a testimonio. Intellige in cā criminali: nō aut in civil. nisi fm qd̄ dixi infamia q̄ habet omnia crimine. Ita no. Jo. an. 7 Pa. in. c. testimonium. detest. 7 in. c. inquisitionis. S. pe. de accu. Ricar. in. iij. di. xxy. tenet qz infamia facti ipso iure nō interdicat actus legitimos. alle. c. si quis p̄b3 p̄ter. de purga. ca. sed sunt talib3 interdicens: donec purgationem canonicā fecerint. c. ex tuarū de pur. ca. Itz repellit a p̄mocatione ordinū. de accu. Omnipotēs deus. lxxij. di. tantis daniel. 7 suspendit iam p̄notum fm qz crimen impedit fm Inno. de postula. pla. c. si. de elec. c. sup eo. de renun. c. nisi cum p̄dē Item indicit querelam inofficiosi testamenti p̄ra testū fratris si infamis heres a fratre fuerit institutus 7 rumpit. L. de inoffi. testa. l. fratres. Itz purgationē inducit si iudici videbit. de accu. veniens. et ibi Hosti. de hoc in glo. in. l. nullā. L. ex qui. ca. in fa. ali. i. rro.

Quō tollit bec infamia facti? Rñ. Pa. i. c. ex diligenti d̄ symo. qz tollit p̄ contrariū factum. vt no. Job. vj. q. j. c. oēs. in glo. pōt etiā p̄nceps disponere vt talis infamia nō habeat effectū: vt no. Pan. in. c. cum te. de sen. 7 re iudi.

Quomodo incurrit infamia iniuris? Rñ. qz p̄ sententiam. 7 regulare est qz non incurrat infamia iniuris in criminibus publicis nisi per sententiam. l. j. ff. de his qui no. infa. no. Dy. in. d. regula infamibus. 7; Panoim. in. c. exceptionem. de except. s̄t

que sunt publica crimina habet insti. de pu. iudi. p totum. de quo vide s. Crimen. §. vij. Item incurritur infamia iuris ipso facto in casibus in quibus iure cauetur qd incurrat ipso facto. vt cum impator militi aufert insignia: vlt mittit aliquem in exilium. l. qd ait. §. ignominiosa. ff. de his qui no. infra. Item qui exercent improbiu senus exigentes vsuras vsurarum. iij. q. vij. §. porro. et ibi vide bonu. tex. cum glo. Item cum aliquis deprehendit in adulterio. l. palam. §. que in adulterio. ff. de ritu. nup. vel contrahit simul cum duabus: vlt sit habet duas sponfas. l. quid igit. ff. de his qui no. infra. de bigamis nup. a nobis. Item qui lenocinium exercuit vel filias vel nepotes pstruierit. l. athletas. §. ait ptoz. ff. e. et ibi de multis. Item qui pugnavit cum fera. ff. de postu. l. j. §. bestias. et multis alijs. de quibus vide in d. §. porro. et d. l. athletas. Et no. qd regulariter omnes infames fm leges sunt etia infames fm canones. pbat hoc tex. notabilis. in. c. oēs vo. vj. q. j. no. Inno. in. c. qualiter et qn. el. ij. de accu. Silt omnes qui ex culpis suis ad ordines no pnt pmoneari: vt in. d. c. oēs. est tex. et ibi vide bona glo. de hoc et d. §. porro.

6 **Utrum confessio delicti in iudicio reddat aliquem infamem infamia iuris?** Rñ. Bart. in. l. infamem. ff. de pub. indi. notat Panor. in. c. at si clerici de iudi. qd non qd iudicium ptozum videt requirere ad hoc vt sit infamis qd sit condemnatus de crimine. l. ff. de his qui no. infra. et in causa criminis confessus non habetur p condemnato: vt. l. si confessus ff. de custo. et etbi. re. et id Bart. in. l. furti. ff. de his qui no. infra. dat cautelam vt soluat qn requiritur sententia ad infamiam incurendam cōdemnationem ante sententiam et sic euadet. ar. l. si reus. ff. de pcura. Similiter nota aliam cautelam. l. qd talis non litiget p se sed p pcuratorem. quia licet ipse condemnet et pcurator pcuratoris nomine. tñ in hoc casu nec dñs nec pcurator efficiet infamis: vt pbat in. d. l. furti. §. si quis alieno. per tex. et glo. et ibi Bart. hoc no. et doct. et no. qd loquit qn quis conuenit vt cōdemnetur actione famosa vlt ex crimine: et quo sequit infamia. pñma tñ cautela nõ valeat reuocari infamia irrogat ipso iure: vt i. c. testimonio de testibus. qd p solutione videret reus cōfiteri crimen. l. ad solutione. l. de re iudi. et l. qm. ff. de his qui no. infra.

7 **Utrum platus efficiat infamis si remoueat ppter doli?** Rñ. Pa. i. c. licet. bely. de symo. et ibi glo. qd sic sicut iura volunt in tutore.

8 **Utrum infamia iuris tollat executionem ordinum?** Rñ. Pa. vbi s. qd sic. et etia exercitū cuiuscūqz dignitatis. vt dicit tex. in. l. infamia. l. de decur. et ideo platus nõ expectet suam h resignet sponte a principio. et sic euabit infamiam.

9 **Sed nunquid talis infamia priuat titulo beneficii et alijs dignitatibus ipso facto?** Rñ. Pa. i. c. que relam. de iur. iuran. puto qd sic in dignitatibus et honoribus circa titulos beneficiales. pbat in. l. i. §. miles. ff. de his qui no. infra. vbi glo. dicit qd si erit infamia priuat ipso facto militem militia vt ibi sic pari ratione priuat militia celesti in alijs digni-

tatibus et honoribus. Idem videtur velle glo. in l. frustratorius. l. de re mili. In beneficialibus autem non inuenio tex. dicit Panor. in. d. c. querelaz hoc dicentem. vnde non debemus imponere hanc penam spirituale in ipsis ex quo iure canonico nõ cauetur expresse. vt in simili dicit glo. in. c. fi. de iure patro. fatetur bene idem Panor. qd collatio facta infami ipso iure est nulla regula infamibus. de re. iur. li. vj. et l. ij. l. de dignit. facit. c. inter dilectos d. excef. pla.

10 **Utrum condemnatus de falso comisso in officio testificandi efficiat infamis?** Rñ. in. c. cu dilectus in fi. de or. cogni. qd sic. si directe fuit condemnatus. secus si directe nõ fuit actum cōtra eum. h vt repelleret a testimonio. arg. d. c. cu dilectus. et l. lucius. ff. de his qd no. infra.

11 **Utrum sita arbitri infamet?** Rñ. qd nõ. sed oportet qd sit iudicis ordinarij. l. quid ergo. §. ex cōpmissio. ff. de his qui no. infra.

12 **Quis potest tollere infamiam iuris?** Rñ. Pa. i. c. et diligenti. de symo. dicit. qd per solum principem tollitur quo ad eos qui sibi sunt subiecti. sed nõ qd ad subiectos pape. sed p ipsum papam solum: vt i. l. j. ff. de postu. et in. c. cum te. de sen. et re iudi. et hoc directe. sed indirecte potest aliqui ep̄s vt cum dispensat in casibus sibi a iure pmissis. vtpote condemnatus de adulterio efficiat infamis. et tñ ep̄s potest dispensare sup adulterio et sic consequenter in infamia sed nõ principaliter seu directe. Et de hoc vide Bart. in. d. l. j. et in. l. infamem in fi. ff. de publi. iudi.

13 **Utrum papa possit restituere laicum non subditum sue iurisdictioni?** Rñ. qd nõ. ij. q. ij. §. hic coligitur. nisi forte esset sibi necessarius in clericatu. et tunc ipse tñ posset. et non alius illos autem de patrimonio suo restituere potest et illos qui iuri aliorum nõ subsunt et omnes clericos. vt in. c. p venerabilem qui si. sint le. notant Ber. Inno. et Host. in. d. ca. cum te. Similiter tenent doctores qd etia collegium cardinalium potest sicut et papa. h Panor. in dicto. c. cum te. tenet contrarium. scz qd non potest.

14 **Utrum reges possint tollere infamiam iuris?** Rñ. qd nõ illi qui subsunt imperatori fm Inno. sed bene illi qui non recognoscunt superiorē fm do. Anto. in dicto. c. cum te.

15 **Utrum restitutus per impatores indigeat alia dispensatione vt promoueatur?** Rñ. fm Panor. i dicto. c. cum te. qd non dummodo egerit penitentiam. vel dic qd ep̄s poterit dispelare respectu criminis. quod fuit notorium vt pmoueat. et quo restitutus est p imperatorem vlt regem: qui non subest imperatori.

16 **Quomodo incurrit infamia canonica?** Rñ. qd ex quolibet peccato mortali: vt. vj. q. j. infames. et in glo. in summa ibidem. et ista durat donec sublatum sit crimen vt in dicto capitulo infames. et glo. in. c. illi. vj. q. j. et ideo post penitentiam cessat talis infamia. bec notat Panormitanus in capitulo ex diligenti. de symo.

In fidelitas

In fidelitas Vtrū sit peccatum

Rñ. fm Astē. q in fidelitas duplicat pōt sumi. Primo negatiue pure. 7 hec est in illis q nihil vñ q̄ audierūt de fi de xpi. 7 isto modo nō habet rō nem culpe sed pene. quia talis ignorantia diuinorū est secuta ppter peccatum p̄morum parentum. 7 sic tales infideles nō damnant ppter infidelitatē: s; ppter alia peccata que sine fide nō p̄nt remitti. Et p hoc facit Jo. xij. Si nō venissem; 7 locutus es nō fuisset; peccatum non haberent. s. infidelitatis in xpm fm Augu. Secōdo modo sumit infidelitas contrarie. s; in q̄tum contrariant et contemunt credere qd̄ audiunt. fm illud Jsa. l. Dñe quis credidit auiditū nostro. 7 in hoc pprie rō infidelitatis complet. 7 sic est mortale peccatum 7 grauissimuz in q̄tum magis elongat a deo; non tñ quo ad affectionē; sed etiā cognitionē. 7 ideo magis punietur quilibet infidelis p isto peccato q̄ quicūq; alius p quocūq; alio ceteris paribus.

1 Vtrū omne qd̄ facit infidelis sit peccatū? **Rñ.** Astē. glo. sup illud ad Roma. c. xiiij. 7. xxvij. q. j. s. ex bis. Omne qd̄ non est ex fide peccatum est. dicit q nō ois vita infideliz peccatum est. sed qñ solū faciūt aliqd̄ opus ex infidelitate; vel relatum ad ipsam. vt qñ saracenus ieiunat; vt legē machometi seruet hoc mandantē. vel iudeus baptizat; 7 bñdō. et sic mortaliter peccat; als secus. q; p̄nt face re multa que sunt de genere bonorum; in quibus nō est peccatum. An autē vendentes eis; vel alio titulo concedentes aliqua quib; vtunt ad eorum ritum peccat mortaliter dico saluo meliori iudicio q si quis hec eis venderet vt tales ritus facerēt sic peccaret mortaliter q; cooparet eorū peccato. S; vendens eis simpliciter aliquas res licet illi talib; vtant fm ritus eorum nō credo peccet mortaliter aliter ecclesia que eos tolerat 7 p̄mittit habitare in ter xpianis videret ponere laqueum damnatōis xpianis cum sciat q quasi oia vtant fm aliquam cōditionē suarū sectarū sic iudeus carnes palmas cedros 7 silia. vtē fm suā legem.

2 Quot sunt species infidelitatis? **Rñ.** Astē. q si infidelitas attendat fm comparationē ad fidem sic sunt tres. Nam peccatum infidelitatis consistit in renitendo fidei. 7 sic aut nondum suscepte; vt i gentilibus siue paganis. 7 sic est prima spēs. Aut fidei suscepte. 7 isto modo vel suscepte in figuravt in iudeis. 7 sic est scda species; v; suscepte in manifestatōe veritatis. vt in hereticis. 7 sic est tertia species. Si vō attendat infidelitas fm errores ad diuersos articulos fidei. sic non sūt determinate species infidelitatis cum possint multiplicari in infinitum.

3 Que est peior infidelitas? **Rñ.** Astē. q illa hereticorum est pessima. vnde scdo. Def. scdo. Melius eis erat nō cognoscere viā veritatis q̄ post cognitā retrosum conuerti.

4 Vtruz infideles sint ad fidem cogēdi. vide qd̄ dixi s. Baptismus. vj. s. xij. 7 s. fides. s. ix.

5 Vtrum sint in eoz ritib; tolerādi? **Rñ.** Astē. q licet infideles peccent in eorū ritibus; tñ p̄nt to-

lerari sine peccato ppter dno; vel ppter bonuz qd̄ puenit ex eis: sicut in ritibus iudeorum hoc bonū habemus q fides nostra habet ab eis testimoniu in talibus ritibus in quib; figurabat; vel scdo p̄nt tolerari sine pctō. ppter malū vitandū v; scdaliū aut dissidiū: qd̄ puenire posset. vel impedimentū salutis eorū qui sic tolerati paulatim conuertunt ad fidem; 7 ppter p̄mū sunt tolerādi iudei. ppter scdm solum alij infideles; als non.

6 Vtrū fideles possint cum infidelib; conuersari? **Rñ.** Astē. q si in aliq̄ casu ecclesia interdiceret ppter aliqd̄ peccatum eorum indirecte puniendū sic nō liceret. Si autē ecclesia non interdiceret; tunc distinguit aut fideles sunt firmi 7 sic non p̄bent cōuersari cum eis; maxime si necessitas subest. aut sunt debiles in fide 7 simplices; de quorū subuersione p̄babiliter pōt timeri. 7 sic p̄bēdi sunt; maxime ne magnā familiaritatē habeāt; neq; sine necessitate conuersentur.

7 Vtrū infideles qui nō recognoscunt dñum ecclesie licite possint reb; suis spoliari? **Rñ.** Hosti. in. c. qd̄ sup his de voto q sic p illud Math. xvi. Data est mibi ois potestas in celo 7 in terra. quaz quidem transtulit in vicarium suum. secus si recognoscūt dñum ecclesie. nec sunt infesti xpianis. p hoc habes ter. cum glo. xxiij. q. vij. si de reb; in no. in. d. c. qd̄ sup his tenet q nō possunt nisi sint infesti xpianis; vel aliter delinquant in lege nature. 7 facit p eo tert. c. dispar. xxiij. q. vij. Sed mibi magis placet opi. Hosti. 7 maxime in infidelibus occupantib; puinciam hierosolomitā; que euz sit consecrata sanguine xpi 7 multorum martyruz non debet esse sub dominio infidelium. 7 hoc utel lige q p̄nt spoliari auctoritate dñi pape nō a puata psona.

8 Vtrum infidelibus sit credendum in p̄iudiciū aliorum? **Rñ.** Pa. i. c. j. de here. q nō. ar. d. c. primi ex quo sunt infideles deo nō p̄sumunt fideles bonumib; 7 ideo testes nō admittuntur p̄ra xpianos ij. q. vij. non pōt. 7. c. pagani.

9 Vtrum liceat assumere habitum infidelium. 7 sic se simulare infidelē? **Rñ.** Rodo. q si fiat ex rōnabili cā licet. sicut fecit. s. Sebastianus; dūmodo in tali vestimento nō sit aliqd̄ signum; vel aliquis character p̄ncipaliter cōstitutus ad discernenduz cōfessores alicuius infidelitatis; q; sic nō liceret. q; p tale signū mentiret cōtra fidei p̄fessionē. sine cā vō rōnabili nullo mō licet.

10 Vtrum dubitare de fide sit peccatum mortale? **Rñ.** q sic. q; dī. Dubius in fide infidelis est. c. j. d. here. sed tunc dubitat cum non magis declinat ad vnam ptem q̄ aliā. secus si titubat vel vacillat. sed tñ non firmat se nisi super fide vera. de hoc vide s. Hereticus in p̄m. Et vtrum sit disputandū de fide. vide s. Disputatio. Infideles an possint p̄o induci ad fidē. vide. j. Iudeus. s. xxxij.

Afirmus famulus an debeat habere salarium. vide s. familia. s. ij.

Agratitudo Vtrum sit peccatū? **Rñ.** p̄.

anreo .in .iij .di .xiiij .q .ij .in .fi . q i gratitudo potest cadere dupliciter . Aut tanq̄ circumstantia actus . si cut est qñ aliquis peccans ex aliquo alio sine habz tamē ingratitudinem tāq̄ circumstātia . vt est quilibet . qui licet receperit multa beneficia a deo tñ vo luprate ductus cōsentit fornicationi . z isto modo nō est peccatū p se . h̄ circumstātia peccatuz aggra uans . Alio modo considerat ingratitudo p se . sic qñ nō ē alius finis mouens ad tale facientē nisi qz despiciat beneficia vel parumpendit vel nō recogitat et sic est peccatū speciale .

in notā vel signū aliqd̄ istoz pdidit . puta veste lu gubri vtitur in iniuriam alicuius vel comua pōsit it in porta z h̄mōi . ff . de iniur . l . item apud labeonē . S . ait p̄tor ne quid infamandi causa fiat . z . v . q . j . c . quidam maligni spūs . z de ista q̄rto modo dicta hic loquor .

Quid de illo qui dicit alicui . latro . fur . homicida et h̄mōi . cū dicat verū . Rñ . fm̄ l . do . q . si facit animo accusandi v̄l denūciandi ad puniendū delictū et p̄buerit nō puniē nec tenet iniuria . ff . eo . ti . l . est qui in pun . vbi dicit peccata enī nocentium nota esse z expedire z oportere . z . l . eo . ti . l . si quidem . z idem si faciat excipiendo vt eum repellat a testimo nio . de testi . c . ex parte . vel ab ordine aut beneficio de accusatis . c . super bis . quia hec a iure concedit . et nemo facit iniuriam qui vtitur iure suo . de elec . c . cum ecclesia vulturana . Si vero dicit ad infamā dum tñ qd̄ p̄sumitur quando non habet causam iustā dicendi tunc iniuriam facit z condemnand⁹ est . d . l . si quidem . z . l . iij . l . eo . vj . q . j . ex merito . et c . deteriorēs . z no . Hosti . z Ber . in . c . si culpa eo . titu .

Quis pōt facere iniuriā . Rñ . q . ille tñ q̄ z pati eam potest . fallit hoc in furioso z puero qui non ē doli capax . cū iniuria fieri pōt . ipsi tamen alijs fa cere non possunt . z idem de dormiente . Aduerte tamen qz nemo iniuriam potest facere nec tenet de iniuria nisi q̄ scit se iniuriā facere vel scire debeat . etiam si ille cui fit nesciat . quia si q̄s p̄ iocū p̄cuti at . aut dū certat nō tenet iniuriā . hec habent . ff . eo . l . illud . ibi etiā dicit nāqz bi iniuriā pati pōt non facere cū iniuria affectu facientis constat . v . q . j . S . illud . de . si furiosus . de homi .

Cui dat̄ actio iniuriāz . Rñ . q . illi qui eā patiē et notatqz ne dū iniuria fit in p̄sona p̄pria alicuius sed etiam ei dicit fieri si fit in filio . vel ei quem h̄t in potestate . Insti . eo . S . patiē . dū tñ iniuriās sciat euz filiumfamilias . licet ignoret cuius datur actio filio familias in nomine suo . l . filiusfamil . ff . de act . z ob liga . Item in sponsam vel vxorem z sic datur actio viro z mulieri . z si sit filiusfamilias . etiā i patri . l . j . S . vl . ff . eo . nō tñ eā que fit viro iniuriam patiē spō sa vel vxor . quia vxores a viris non viri defendūt a b vxore . l . ij . ff . eo . de sponsa . dicitur in . l . Itē apud labeonem . S . sponsum . Item datur heredi ob iniuriam factam cadaveri defuncti cui⁹ est heres . Idē si fama defuncti sit laesita . d . l . j . S . sed si forte cada ueri . Item datur dño ob atrocem facinorā seruo . d . l . Item apud labeonem . S . p̄tor ait . z . S . se . z Insti . eo . S . seruus . Itē dat̄ episcopo p̄ iniuria facta clericis . z abbati in suis monachis . vt no . in . c . pa rochianos . de sen . ex .

Unquid matrone in veste meretricali dep̄hē se fiat iniuria si intēpretur . Rñ . q . nō . facit . c . in audi entia . de sen . ex . Non iniuriatur matrimonio fm̄ Do . z Ber . qui ipsum ignorauit . l . de adnl . l . si ea . licet nec muliere q̄ militē ignorat . ff . loca . l . si igno rans . secus si in habito honesto .

Utrū iniuriā q̄s possit repellere . Rñ . q . defen dendo solū licet . sed percuciendo fuit diuersa opi nio Hug . in . S . si vero . ira . l . di . tenuit qz non li cet

Utrū sit mortale peccatū . Rñ . fm̄ Tho . xiiij . q . si ea q̄ p̄termittit facere sunt necessitatis sic ē mor tale . Aut ea q̄ cōmittit sunt p̄tra id qd̄ necessario d̄ cauere . z sic s̄llt ē mortale . v̄l qñ ex cōtemptu p̄e termittit recognitionē beneficij . vel recōpensatiōz alias est veniale .

Utrū p̄pter ingratitudinē reuocet̄ donatio . vi de supra Donatio . j . S . xliij .

Utrū pater rōne ingratitudinis filij . puta qz cū accusauit . z ex omni causa ex q̄ pōt eum in exhereda re possit alimenta ei denegare . vide s̄ . Exhereda tio . S . iij .

Quorū modis p̄mittit̄ ingratitudo . Rñ . fm̄ S . Tho . xiiij . q . cxiij . q . tribus mōis . Primo nō reco gnoscendo bñficia dei z hominū vt d̄z . p̄pterea di cit̄ Sc̄i . qz ingratisimus est q̄ obliuiscit̄ bñficiūm Sedo quādo nō laudat seu regratiat̄ benefactorē . Tercio qñ nō recōpensat bñficio recepto sc̄z facien do bonorem vel seruitium benefactori tpe suo . Ad de . iij . qñ i mente sua cōtēnit beneficium receptuz vel ipsum benefactorē qñ ei iniuriā fecerit dando beneficium . Quinto qñ murmurat de benefactorē vel beneficio eius cū vilificans . Sexto qñ facit in iuriam vel aliqd̄ in contēptū ill⁹ benefactoris red dens malū p̄ bono .

Utrū ingrans sint beneficia s̄trahenda . Rñ . qz aut ex beneficio p̄sumit qz attrahent̄ ad ingratitu dinē vel ad minus malū . z sic nō sunt s̄trahēda aut inducunt̄ ex beneficijs ad peiora vel ad p̄seu randū in malū . z sic s̄trahi debēt . ita no . in . c . nō omnis . v . q . v .

Iniuria quid est . Rñ . qz q̄dupliciē accipit̄ . Primo generalit̄ . et sic ē oē qz nō fit iure . facit . c . qd̄ dicit̄ xiiij . q . iij . Sedo accipit̄ sp̄aliter z sic ē iniquitas vel iniusticia iudicantis . quasi ius iniquū et iniustū . Tercio iniuria dicit̄ culpa . vt in . l . aquila . Quarto accipit̄ singulariter z p̄prie . z sic fit . Ali qñ re qñ manus violente inferunt . ff . eo . l . j . S . iniu riam . xviij . q . iij . Si q̄s suadente . Aliqñ fit verbis cōiucando vel cōtumeliā dicendo . facit . c . olim . c̄ eo . ti . fit z tercio mō . l . lris cū vicz libz vel cartā vel historiam ad infamiam alicuius pertinentem conscripsit composuit vel edidit vel dolo malo fe cit vt aliqd̄ hoz fieret . puta dimisit scripturā cade re in platea . ar . ff . de ver . sig . l . late . nec distinguitur vtrum nomine suo vel alterius ediderit . vel vtrū nomen expresserit illius quem intendebat infama re vel non . dūmodo aliter per circumstantias co gnita possit . Eodem modo tenet̄ si sine scriptura

h̄z de p̄tor̄ t̄p̄t̄ v̄l̄

Ber. vero et Zan. in. c. suscepimus. de homici. re- stringit hoc ad clericos. Sed ego dico fm doctri- nam Alex. in tertia parte summe q etiam peccien- do licet necessitate cogente. si iniuria aliter vitari n̄ pot. et necum laicis. s. etiam clericis. de quo videt̄ clericus. x. et homicidiū. iij. et defensio. §. iij.

6 **Q**uā in iuriatus teneat eā remittere. Rñ. glo. i. c. si quis contristatus. lxxx. di. q. nō quo ad actio- nem. s. vt satisfactōne habeat. xxij. q. iij. si illic. im- mo dicit q benefacit agendo vt satisfaciāt. xlv. dif. et qui emendat. xxij. q. v. de occidendis. quia inu- riator teneat ne dū petere veniā sed etiam satisfacere de dāno dato ex iniuria si pot. aliter non potest absolui. nisi iniuriatus remisisset actionē iniurie li- beraliter quo ad cōscientiam. Sed rancorem cor- dis etiam iniuriante nō satisfaciendo teneat iniuria- tus dimittere. vt de peniten. di. v. capitulo vltimo Immo nunq̄ debet admittere eo quia non licet aliquē odio habere. xxij. q. iij. cū in lege. xj. q. iij. c. in turba.

7 **Q**uō dimittit̄ sen tollit̄ actio iniuriarum. Rñ. q. tribus modis. Primo remissione. vt p supplica- tionem aut pces. xxij. q. iij. si illis. aut per pactum ff. de pac. l. si tibi decē. §. j. Seco remittit̄ dissimula- tōe. ff. de iniur. l. nō. solū. §. i. et Insti. eo. §. vlti. Quā si iniuria illata et p annum vtilem si est per metum aut continuum. si alio modo est illata non agit ab- oletur. l. si cum exceptione. §. in cause. ff. qd me. cau- sa. et l. de iniur. qd no. in glo. l. si non conuicij. Pos- set tamen indirecte agere etiam post annum p viā exceptionis. puta si esset excommunicatus iniuria- tor ne absolueret fm Do. et Pa. in. c. ea noscūt. de senten. excom. Item tercio remittit̄ actio iniuriarū salutatione. de osculatione. comestione et huiusmo- di signis. Nam hmoi signa sunt reconciliacionis sicut subtractio est signū inimicitie. vt no. glo. in. c. cum Adrianus. lxxij. di. et in. c. cū super abbata. de offi. dele. Quod intelligo verū nisi a principio po- uocasset aduersarium. citare eū faciēdo. quia tūc p osculū et p dicta signa nō tollerēt. nisi expresse re- nunciēt vel transigat. Et sic intellige p dictam. l. nō. solū. §. j. Non credo etiam q tollat̄ actio iniuri- arum. si homo exhibet signa que necessario teneat exhibere inimico. quia pilla non dicit̄ quis recon- ciliatus. et p h̄ facit qd no. Bar. in. d. l. si tibi decē. q. infirmus sacerdoti dicendo q remittit̄ iniurias sibi illatas. intelligit̄ remisisse odium et non satis- factionem iniurie. qd no. Item tollit̄ actio iniuria- rum quocienscumq̄ quis incitat iudicē vt torque- at iniuriantem eo ipso qd ipsum torquet aut con- demnat ad vindictam remittit̄ iniuria. Unde alia satisfactōne p iniuria petere nō poterit. vt ē bon⁹ textus. et ibi Bar. in. l. sed et si vnus. §. si ante iudi- cem. ff. de iniur. nisi protestaris q et hoc non vis tibi p iudicari. quin p tuo iter esse possis agere actio- nem iniuriarum. vt. l. si. ff. de iniur. Item remitti- tur per mortem. quia iniuriarum actio n̄ trāsit ad heredem ante litis cōtestationē moriente iniuriato vt. l. iniuriarū. in prin. ff. de iniur. Et hec omnia li- mita fm Pa. in. c. olim. de iniur. quo ad actionem iniuriarū vera. s. non quo ad damna et expensas.

Non inuenitur in Do. et Pa. in. c. ea noscūt. de senten. excom.

ad hoc inuenitur in Pa. in. c. olim. de iniur. quo ad actionem iniuriarū vera.

quia per hoc non tollit̄ qn agere possit ad restitu- onem. ar. c. j. de iniurijs. et sic serua in conscientia. et etiā si iniuriatus agere non teneat ad interesse et dā- num. qd intulit nisi ipse remittere velit. vt in. d. c. j. Nota tū fm Do. i. sum. ti. de pe. q. si iniuriat⁹ nol- let cōponere cū iniuriate. vel nimis et grauaret eū tunc iniuriatoꝝ in cōscientia posset tenere arbitriū iudicis penitentie. ar. c. veniens. de iurciur. et c. ij. de arbitris.

Aduerte etiā quia si quis soluat pecuniā pre- missione iniurie obtinenda infamis efficit̄ nisi pa- ctum fiat auctoritate iudicis. ff. de his qui no. inf. l. furti. §. pactus. no. Jo. in. d. c. si illic. Similit̄ esset infamis si esset cōdemnatus p iudicē. sine ciuilis. sine criminaliter agat. ff. de his qui no. inf. l. athle- tas. §. vltimo. Et ideo cū agit̄ cōtra aliquē consti- tuat pcuratorem vel faciat cōpromissum. vt s. di- ctum est infamia. §. vj.

Quando autem iniuria dicit̄ enormis vltor⁹ vide enormis.

Iniusticia

Iniusticia dicit̄ sit peccatū mor- tale. Rñ. fm sanctum Tho. xxij. q. lxx. ar. j. q. xj. q. iniusticia ē duplex. Vna illegalis opposita iusticie legali. et hec fm essentiam est viciū speciale inq̄rit⁹ respicit̄ obiectū speciale. s. bonū cōmune quo cōtē- nit. sed quo ad occasionem ē viciū generale. quia p contemptum boni communis p̄ hō ad omnia peccata deduci. sic etiā oia vicia inq̄rit⁹ sunt cōtra bonum commune rationem habent iusticie q̄ si ab iniusticia. Alia iniusticia dicit̄ fm inq̄ritatez quandā ad alterū. put. s. homo vult habere plus de bonis. s. diuitijs honoribus. et minus de malis s. laboribus expensis. et sic habet materiam specia- lem et est viciū speciale oppositū p̄culari iusticie. de qua. j. Iusticia. facere autē iniustum ex genere suo peccatū mortale est. quia infert nocumentum primo. qd est cōtra charitatē. Excusat̄ autē vt non sit mortale peccatū. vel rōne ignoratiē fm philoso- phum. v. ethicor. Itē ratione paruitatis. vt si q̄s auferat pomum alicui. quia deficit a ratione p̄cra eius qd est iniustum facere inq̄ritum reputari pot̄ nō esse oino cōtra volūtatē eius q̄ hoc panit̄. et hoc p̄babiliter.

Obediencia

Obediencia dicit̄ sit pec- catum morta- le. Rñ. distinguēdo. Aut est circa pre- cepta diuina et sciēter vel ex ignorantia que non excusat̄ de qua supra Ignorantia. §. iij. sic semper ē mortale. facit. xxxij. di. §. porro. et lxxij. di. c. si qui p̄biteri sunt. vbi dicit̄ Idolatria. et iij. q. j. quisquis. Si vero fiat contra ex ignorantia q̄ excusat̄ sic non peccat mortaliter. Aut obediēcia est circa p̄cepta iuris positiuū. et tunc distingo. q̄ aut talis lex seu p̄ceptum p̄ longa tempora non fuit receptum papa sciēte et transgressores nō pu- niantur. facit quod no. Pa. in. c. cū olim. de de. con- inga. vbi declarat̄ grecos nō peccare licet accipiāt vxorem clericor. Et quo no. q̄ quando lex ge- neralis recipitur i vlti⁹ a certo genere psonarū et

ab alio nō. q̄ nō obseruantes non peccant saltem post longa tempora. S. leges. iij. di. 7 qd̄ no. doc. i. c. j. de treu. 7 pa. nec obstat qd̄ ibi no. **I**do. quia loquit̄ qn̄ talis p̄uaricatio est peccatū de sui natura. quia tunc non excusat non receptio. Secus esset si essent eiusdem generis. et maior pars acceptasset quia licet superior nō puniret. tñ minor pars non excusaretur. h̄ haberet locum. multa p̄ patientiam tolerant̄ 7c. c. cum iam duduz. de pben. **I**dē dico si talis lex fuit recepta. h̄ p̄ consuetudinē abrogata q̄ nō peccant inobedientes vt supra dixi **C**onsuetudo. S. ar. 7. r. Aut talis lex non est abrogata neq̄ p̄ contrariā consuetudinē. neq̄ p̄ non acceptationē et tunc fuit diuersa opinio inter doct. quidā dicunt vt **C**ollectarius in. c. j. de consti. 7 multi alij q̄ talis inobedientia non est peccatum mortale nisi fiat ex contemptu. 7 h̄mōi opinionis videtur fuisse beatus **B**er. li. xj. de precepto 7 dispen. vbi dicit. nō q̄ liscunq̄ mandati p̄teritio criminalem inobedientiam facit. h̄ repugnare 7 nolle obedire. **I**dē li. viij. dicit si vbiuz loco vel tpe silentij p̄ obliuionem scriptum fuerit contra preceptum. veniam facillime impetrabit. quia etiam vix peccatum reputabitur **I**dē in li. xj. **I**bidē dicit. si iubente seniore mihi silentium verbum elabitur reū me esse fateor. h̄ venialiter. Si vero ex contemptu sciens 7 deliberās sponte in verba p̄sumo p̄uaricatorē me cōstituo et criminaliter. hec ille. **A**lij tenent q̄ predicta opinio est vera. nisi fiat ex cōsuetudine contra legē q̄ sic etiam esset mortale. Et huius opinionis videt̄ **R**icar. de media villa in quolibet. j. q. xij. **A**lij vero dicunt consideranda verba legis. quia si p̄cipit per verba cōmuna. vt pura. Statuimus ordinamus. 7 similia. sic verum est q̄ non est mortalis inobedientia nisi sit ex contemptu. **E**t quid sit contemptus vide supra **C**ontemptus. Si vero lex loquit̄ p̄ verba p̄ceptina seu equipollentia. sic est mortalis inobedientia. quous non fiat ex contemptu. dummodo sciens 7 sine causa rationali. 7 pro hoc facit. c. ij. d. ma. 7 obe. 7. c. qd̄ p̄cipitur. xij. q. j. **E**t huius opinionis videtur **P**anoz. in **R**ica. de obser. icu. **A**lij vero tenent vt sanctus **T**ho. in. iij. di. xv. ar. iij. q. j. q̄ p̄cepta iuris positivi magis obligant ex intentione legislatoris q̄ ex ipsis v̄bis. 7 ideo transgressor talis magis est reputandus qui obuiat intentioni legislatoris q̄ qui demat in aliquo a legis ordinatione. **I**ntentioni autem legislatoris obuiat q̄ ex contemptu vel sine aliqua rationabili causa p̄ceptum non seruat. Secus in casu in quo probabiliter credi potest. si legislator adesset eū obligare nō vellet talis nō est reputandus p̄cepti transgressor nec peccat mortaliter. **E**t hec videtur coincidere cū opinione **R**icar. que magis mihi videtur equa. 7 ideo sequenda. quam etiam sequit̄ **A**rchi. lxxvj. di. si. in capitulo v̄tinam. et **S**e. in capitulo generali. de dec. li. vj. facit p̄ hac opinione glo. in. c. quisq̄s iij. q. v. 7. c. honoratus. lxxiij. distinc. 7. lxxiij. distinc. capitulo. j. 7. r. distinc. quis aut. **E**t quod no. **P**anoz. in clementina prima. de etate 7 qualitate. Nam durum valde videtur q̄ platus intendat se p̄p̄er inijcere laqueū mortalis peccati in suis pre-

ceptis. **E**t ideo solum credo sit in contemptibus et illis qui p̄uaricationē 7 inobedientiaz ducunt i cōsuetudinē que est quidam contemptus interptatus. 7 quia sic et toto frustrat finis legis. sed inobedientia que nō ex cōtemptu neq̄ ex consuetudine p̄cedit. credo q̄ sit veniale peccatum. cum hec non et toto frustrat finem legis nec sit totaliter contra intentionem eius. **S**imiliter dicendum de inobedientia p̄latorum aut superiorū. **M**ultomagis excusata mortali qui facit contra ex ignorantia non affectata crassa vel sup̄bia. Si vero inobedientia sit cōtra consilia. aut lex consilij est perfectionis. vt **M**ath. **V**ade 7 vende omnia. 7 sic non est peccatum. **E**t sic intellige glo. in. d. c. generali. de elec. li. vj. et iura que allegat. Si autem lex est consilij reuerentie. qd̄ est quando subditus deberet facere tamen superior non vult p̄cipere. sed potius consulere vt abstineat. vt no. glo. in. c. ad aures. de tēpo. ordi. sic peccat venialiter. vt no. **A**rchi. in. c. testamentum. vj. di. et. xxv. di. S. als ea demū.

Quā inobedientia statuti penalis sit peccata? **R**. **H**enri. de gan. in quolibet. iij. q. xxij. q̄ aliqui in statuto sunt duo p̄cepta. puta cum dicit. Statuimus ne quis faciat tale quid et qui fecerit soluat talem penam. et tunc obligat ab culpam et penam. **E**t sic intellige glo. et **S**e. in. c. vt animaz periculis de consti. li. vj. et **I**nno. in. c. qd̄ super his. de voto. **E**t **J**o. an. l. c. relam. ne cle. vel mo. 7 **S**e. in. c. p̄petue. de elec. li. vj. qui dicunt q̄ statutū penale p̄ceptum licet contineat aliā penā corporale obligat ad mortale. **A**lij vero ē vnū solū p̄ceptū puta cui dicit. Statuim⁹ q̄ si quis fecerit tale qd̄ soluat talem penam. et sic obligat solū ad penam et forma statuti. **E**t intentione vero statuētis obligat ad culpam si passim temerarie aut causa leui preuaricet. **A**duerte etiā q̄ in cōscientia neq̄ in p̄mo casu neq̄ in secundo tenet ad penā: nisi post cōdēnationē fm̄ glo. ca. fraternitatis. in fi. xij. q. ij. et qd̄ licet statutū nō sit p̄ceptum et forma. tñ obligat ad mortale qn̄ imponit penā mutilatiōis vel mortis corporalis.

Aquietudo mētis ^{ē si} auaricie que communiter est veniale peccatum nisi per eaz omittantur necessaria ad salutem.

Aquisitio ^{est alicui⁹ criminis manifesti saltem per famam ex bono et equo iudicis cōpetentis canonice facta inuestigatio fm̄}

Hosten. **Q**uotplex est inquisitio? **R**. vt colligo ex **P**a. in. c. q̄liter et quādo. cl. ij. de accu. q̄ triplex ē. **Q**uedam generalissima qua inquirit sup̄ statu totius p̄uince vel dyocesis. et in hac non ē opus q̄ infamia p̄cedat. nec habet locū dicta distinctio. quia p̄latus tenet eam facere. c. cū venerabilis de cens. 7 c. romana. de cens. li. vj. **Q**uedā est generalis qua inquirit sup̄ statu alicuius ciuitatis castri vel alius cuius loci. **E**t d̄ hac non loquitur p̄fata distinctio. quia non requirit infamia. vt in. c. j. de offi. or. l. cō

Inquisitio

gruit. ff. de offi. p̄li. Tercia est inquisitio specialis que fit contra certā p̄sonā. et hoc potest fieri dupliciter. Primo nō ad imponendā penā: sed ad peccatum cuitandū ex debito officij. v̄puta q̄ matrimonium nō contrahatur p̄pter impedimētū. de dinor. c. porro. xxxv. q. vi. si duo. Et idē dic quando vult inquirere de aliquo canonico impedimētō eadem rōne fm̄ No. Itē vbi agitur de restitutione vsurarij et debitores p̄pter iuramentū impediuntur petere. Itē generaliter q̄n vult inquirere de aliquo crimine: non ad priuatū cōmodū: s̄ t̄m ad penitentiā peccati. et tunc nō requirit infamia p̄cedens fm̄ Inno. et sequit̄ Pa. in. d. c. qualiter et q̄n. facit. c. cum dilectus. et. c. nihil. cuz similibz. de elec. et. c. si. de clā. despon. et qd̄ no. p̄ Inno. in. c. j. de postu. p̄la. Secūdo potest fieri inquisitio specialis ad penā imponendā. et tunc si fit ad denunciatoz purā officialis. sic nō oportet p̄cedat infamia. l. ea quidē. l. de accu. c. j. de testi. cogen. sed oportet sit notoriū. als nō creditur ei. de quo t̄m dic vt. iij. q. iij. §. vlti. als autē nō p̄cedente infamia p̄cedere non potest in inquisitioe ad penā imponendā. vt in. d. c. qualiter et quādo. et no. Pa. in. c. ad nostrā. el. ij. de iur. iuran.

2 Sed queritur q̄lis infamia debet p̄cedere? R. Pa. in. d. c. q̄liter et q̄n. q̄ si fit in q̄sino cōtra p̄latū secularem oportet sit talis et tanta q̄ sine scandalo vel periculo dissimulari nō possit. vt in. d. c. qualiter et q̄n. Si vero cōtra p̄latū regularē. puta abbatē vel priorē cōuentualē. sic debz seruari dispositio p̄lati. c. qualiter. Si cōtra regulares inferiores: sic p̄uto q̄ nō requirāt tanta infamia: s̄ solum fama publica cum iudicijs vt suspitionibz aliquibz. aliter in causa criminali nō credo iudex possit p̄cedere ad aliquem actum vel capture: aut arrestandis p̄sone vel tormentorū: aut inquisitionis infamatōnis. vt no. Inno. et Jo. an. in. d. c. qualiter et q̄n. et d. An. ibidē similiter Ange. in. l. si vacantia. l. de bo. vaca. et Bar. in. l. de minore. §. tormēta. et l. si. ff. de questi. In alijs autem a p̄dictis. s̄a captiva: aut restitutione et ceteris p̄dictis si nō fuat ordo ad vnguem nō obest. Pa. tamen tenet in. c. pe. de accusa: q̄ etiā sine infamia cōtra claustrales potest fieri inquisitio. Quod verū credo vbi tractaretur de modico p̄iudicio. Secus si p̄cederet ad depositionē ab ordine aut incarcerationē et huiusmodi. Si vero inquisitio sp̄alis ad penā fiat cōtra alios a p̄dictis claustralibz: sic nō potest fieri nisi fama publica p̄cedente. et talis fama debet deferri iudici sedenti p̄ tribunali ad banchū. als in secreto nō valet. ita no. Ang. in. d. l. si vacantia. et cū alijs iudicijs seu suspitionibz aliter nō p̄t p̄cedere iudex ad aliquem actum. vt dixi.

3 Quō p̄cedet p̄latus in inquisitione? R. q̄ primo debet descendere ad locū vbi cōuersat p̄sona contra quam vult inquirere quia ibi veritas melius inquiritur. vt in. c. postq̄. et qd̄ no. in glo. d. ele. Et hoc intellige si p̄t cōmode. alias nō tenet. Secūdo si inquisitio est generalis dabit iuramentū clericis si ē p̄tra eeclesiā sup̄ his que sciūt vel credūt in sua eeclesia reformanda tam in capite q̄ in mem-

bis: exceptis criminibus occultis de mera veritate dicenda. vt in. c. q̄liter et q̄n. el. ij. in si. de accusa. Nec iuramentū vel interdictū seu excoicatio lata ab abbate vel alio cōtra subditos ne reuelent inq̄sitionē valet neqz ligat eos de off. or. c. pleriqz. li. vi. Si vero est sp̄alis citabit illū cōtra quē vult inquirere. d. c. qualiter. el. ij. §. debet. v. q. ij. si p̄mates. Tercio p̄cedet ad receptionē dictorum corum delictorū quos inquirat vel testium si q̄ p̄ducunt ab aliquo p̄sentibz tamen eis: contra quos inquirat nisi p̄ cōtumaciam se absentent: et ea que eis obijciuntur et nomina testium sunt eis exponenda. Fallit hoc in casu de quo. j. Inquisitio. §. ij. Quare exceptiones tam contra testes q̄ alios et replicationes legitimas admittet. vt deponendi falsam audacia prohibeatur. vt in dictis. §. debet. et. c. si p̄mates.

4 Quidem ille contra quē fit inquisitio possit negare infamiam p̄cessisse? R. q̄ sic. et sic oportet q̄ p̄mo iudex hoc cognoscat. vnde et si infamatus nō inuenitur nō poterit iudex p̄cedere. alias sic. c. cuz oportet. de accusa. et. d. c. qualiter. el. ij. et licet de accusatoris probet cum infamatiū. nihilominus rē poterit probare q̄ sit bone fame. ar. de pur. ca. cuz in iuuentute. et potētius est priuilegiū bone fame q̄ infamie. ar. c. licet in si. de accu. et no. Ber. in. d. c. qualiter. el. ij.

5 Quidem ille contra quē inquiratur possit recusare indicem si habet illum suspectum? R. q̄ sic. c. cum speciali de appella. v̄puta quia ex odij fomite p̄cedit vel quia est criminosus. ar. iij. q. vij. iudicet. Ista tamen quo ad omnia non sunt seruanda in inquisitione regularium: quia facilius et liberius possunt a suis administrationibus amoueri. d. c. quauiter. el. ij. Quod limita nisi in gravi p̄iudicio infligendo. ar. d. c. qualiter. el. ij. in si. in verbo facilius et liberius.

6 Quidem inquisitores generales possunt p̄cedere ad inquirendū de veritate criminū etiā nō receptis testibus sup̄ infamiam? R. Pa. in. c. cū dilecti d. accusa. q̄ sic. satis est q̄ eis constat de infamia p̄ frequentem clamorem. secus est in delegato ad vnam causam t̄m. vt in capitulo cum oportet de accusa.

7 Quis potest inquirere? R. q̄ quilibz p̄latus contra suū subditum. Inno. tenet: ne sanguis subditorum exquiratur in die iudicij d. corū manibz. de officio or. c. irrefragabili. de regula. c. vltio. facit. c. licet hely. de symo. xxxvii. dist. legant. et. d. c. qualiter. el. ij.

8 Quidem monachi et religiosi possunt deputari generales inquisitores a sede apostolica. Rū. Pa. in. d. c. cū dilecti q̄ sic monachi. vt in. c. statim. de rescrip. li. vi. Nota qd̄ dicit Pa. in. c. causam. el. j. de iud. q̄ appellatione fratrum in statim et odio: s̄ nō veniūt manachi. Idem dic de monialibus vt nō veniāt appellatione sororū et dicunt p̄prie fratres medicantes similiter et sorores. nō mendicantes vero et habitantes solitarie monachi vel moniales appellantur.

9 Quidem ep̄us possit dispensare in criminibus?

prelatus amoveat ab officio: R. Pa. in. d. c. q. l. iter et quando. el. ij. q. sic qm. pcedit p viam inquisitionis. et facit. c. inquisitionis. de accusa. circa pncipium. vbi dicit q potest superior pena moderare nisi tale sit crime q impediatur ordinis executione et benefici retentione: etia post pactam penitentiam. Er go vbiqz ista cessant: qntumcuqz graue sit crimen: etiam manus adulterio poterit. Necdū eps: h quilibet superior dispensare: vt nō remoueat ab administratione.

10 Quid de iuribus singulariū psonarū sit pcedendum inquirendo: vel extra ordinē sine instantia partis: R. Pa. in. c. ad nostrā. el. ij. de iureiurādo q non. h libello oblato et seruato ordine iuris. Quid etiā sequit Jo. an. in. c. si. de foro cōpe. etia si factū allegatur notorium. facit. l. ad peremptorium. ff. de iudic. 7. l. pperandū. l. co. vbi patz q iudex nō debet citare absentē: nisi parte petente. Et si aliter citat non valet citatio. vt no. an. c. j. d. iudi. Quid limita fm Bar. in. l. iij. §. hoc autē iudiciū. ff. de dam. insec. nisi sit causa miserabiliū psonarū: q se innare nō pnt.

11 Quid si testes interrogent super occultis criminibus: R. q nō debent respondere si inq̄sitiō sit generalis. nisi de crimine de quo infamia p̄cessit. d. c. qualiter et quando. el. ij. multominus si inq̄sitiō sit specialis contra aliquē. Si vero infamia p̄cessit contra aliquē. tunc testes dicent sup omnibz que sciunt de eo qd inquirunt veritatē: etiam si illd quod sciunt sit occultū. vt si d fornicatione agitur et vocatur aliquis qui simul cū eo fuit debet dicere secretas circūstantias etia eas quas secreto notuit: dummodo sit infamatus de crimine super q sit inq̄sitiō. puta cū tali muliere commisit fornicationem. h si tñ de fornicatione esset infamatus nō expressa aliqua tunc non debet testis reuelare fornicatricem occultam. hoc nota. Innocentius et Hostiensis in. c. qualiter. el. j. Jo. et Archi. ij. q. v. habet hoc.

12 Quid ille contra quē fit inq̄sitiō teneat dicere veritatē super certo crimine interrogatus: R. q si fama sit contra eū. de quo vide supra Concessio delicti in p̄n.

13 Quid est iudiciū: et quomodo per iudicia pōt procedi contra aliquē ad inq̄sitiōnē. vide supra Iudiciū.

Inquisitor hereticorum minor epō esse non potest nisi quadragesimū etatis sue annū attingent. Cle. dolentes. de hereticis.

1 Quid possunt tales inquisitores institui: R. glo. in. d. cle. dolentes. q p ministros vel puinciales illorum ordinū quibus a sede apostolica est commissum. Item ab episcopis vel capitulis sede vacante. vt in. d. glo.

2 Quid p̄fati inquisitores possint alijs committere vices suas: Rū. glo. in. de. q sic et commissarios q̄s dant vocam vicarios vel substitutos. de. j. §. porro. §. notarij. de hereti.

3 Quid inquisitores p̄fati possint se impedire de diuinationibz aut sortilegijs aut vsuris: R. q

de diuinationibz et sortilegijs si manifesta sapiunt heresim possunt se introumittere. vt puta quia faciunt manifestas inuocationes demonū attribuendo demonibz aliqd diuinū. Secus si solū innocēt ad exercendū opa que naturalit̄ possunt. q: tunc talis inuocatio nō sapit heresim fm Oidra. als nō possunt etiā si sapiunt heresim: h nō manifeste. similiter nec d vsuris. tex. est in. c. accusatus. §. sane. de here. li. vj.

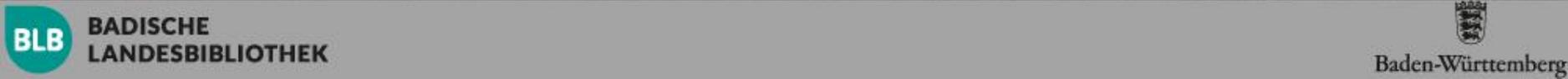
4 Quid nunqd inq̄sitores poterunt ipsi cognoscere: an sapiat heresim vel ne. Rū. q nō. q iurisdicatio est sibi attributa existente cōditōe. vt no. glo. in. d. c. accusatus. 7 glo. in. c. j. de off. dele. li. vj. q vide tur cōtraria intelligēda est vera q inquisitor: pōt cognoscere an sapiat manifeste heresim q̄ndo certum est q sapit heresim: h dubitatur an sit manifesta vel non.

5 Que p̄hibētur p̄fatis inquisitoribz. Rū. q nō extorqueat pecuniā p̄textu officij inq̄sitiōis q̄busuis modis illicitis. Itē q nec scient acceptent bona ecclesiariū ob delictū clericorū: aut filco appli cent: q si cōtra fecerint tam ipsi q̄ eorū commissarij: et etiā ep̄orū aut capitulorū sede vacante sunt excommunicati ipso facto: nec poterūt absolui ante satisfactōz pecunie sic extorte nisi in mortis articulo. Cle. dolentes. de here. Itē districtius inbibetur eis ne abutantur quomodolibet portatione armorum. Item q nō habeant nisi officiales necessarios. d. cle. dolentes. Itē p̄cipitur tam ep̄is q̄ alijs inq̄sitoribus q non imponant maliciose aut fraudulenter crimē heresis alicui: aut q impediānt executionem officij inq̄sitiōis false. Itē q odio gratia vel amore lucri: aut cōmodi tēporalis obtentu cōtra iusticiā et contra conscientiā nō omittant pcedere vbi est pcedendū. als episcopus p triennij suspensus est ab officio: et eius superior: hoc faciēs Inferiores vero episcopis sunt excommunicati ex cōmunicatione papali. Cle. multoz. de here. Qd bene no. h istos inq̄sitores q citāt aliquos p hereticas qui tamē nō sunt. q sunt excommunicati ipso facto. Item q nō possunt de crimine heresis inquirere contra ep̄os nisi in literis apostolicis expresse vt possint hoc facere contineat. vt in. c. inquisitores. de hereti. li. vj. Itē inquisitores ordinis minorum non possunt se introumittere de ordine predicatorū. Nec inquisitores de ordine p̄dicatorū d ordine minorū p̄textu cuiuscūqz heresis. vt in p̄uilegijs eorū aliē sunt excommunicati ipso facto. 7 ē papalis p extrauagantē. Pan. secundi.

6 Quid inquisitores hereticorum possint pcedere cōtra illos xpianos q̄ ad ritū transeūt iudeorum: Rū. q sic dūmō metu mortis absolute seu precise non fuerint baptizati. c. contra christianos. de here. li. vj.

7 Quid officij inquisitionis eis ab apostolica sede commissum expiret p mortem romani pontificis concedentis. Rū. q non. vt in. c. ne aliqui. de here. li. vj.

8 Quid inquisitores possint indicere flentū omibz predicatoribz. Rū. q nō. nisi soluz q̄stuarijs quando conuinet congregationē fieri p negoq̄

fidei vel dictorum questionariorum predicatio eisdem negotio impedimentum afferret. c. vt officium inquisitionis de here. li. vi.

9 **U**trum inquisitores prefati possint conuocare clericum et populum civitatum vel castrorum aut aliorum locorum: **R**u. q. sic. put. negotio fidei viderit expedire. Si militer concedit eis vt aduocet peritos quilibet. vt in sententijs hmoi. pferendis consilium pbeant. et quales peritos aduocatos vt eis obediant in prefatis consilijs dandis in virtute obedientie possint cogere. c. vt commissi. de here. li. vi. Ex quo aduere q. si possunt precipere sub obedientia et minus sub excoicatione clero et populo. vt vadant ad eorum predicaciones contra quod sepius faciunt dicti inquisitores et non valet.

10 **U**trum inquisitores prefati possint pcedere contra alios quos sine episcopo: **R**. q. citare capere ac tunc custodie mancipare: necnon in vinculis ac manicijs ferreis ponere et inquirere contra illos quos iusticia p. hu. inmodi crimine concedit p. h. tradere carceri: ita atrocium qui magis est ad penam quam custodia: aut exponere tormentis: aut ad finem contra illos non potest episcopus sine inquisitore: vel inquisitor sine episcopo aut delegato capituli sede vacante si sui admittit copiam valeant habere infra octo dierum spacium postquam se requisierint et si secus presumpsum fuerit irritum est ipso iure. **C**. l. j. de here. et ibi ponit de carcere et clauibus et officialibus et die vbi.

11 **Q**uod pcedent inquisitores prefati contra aliquos: **R**. q. si p. viam accusationis seruent ordinem suum. Si per inquisitores faciant quod supra dixi de iudicijs et inquisitione. **E**x capit. tunc q. accusatores vel testes seu deponentes qui ppter potentiam personarum contra quos deponunt aut accusant graue periculum incurrerent: si nomina eorum publicarentur: tunc non publice sed secreta coram diocesano: vel eo absente vicario ipsius qui inquisitores pcedunt. vel episcopus aut eius vicarius coram inquisitore: si commode potest et aliquibus alijs personis puidis et honestis iurisque peritis totum processum super quo deliberandum est manifestent. et de ipsorum consilio ad sententiam vel condemnationem pcedere possunt. et plena fides talibus testibus adhibetur: licet eorum nomina non fuerint promulgata. et possunt precipere inquisitores prefatis honestis personis sub pena excoicationis: quam incurrat ipso facto ne reuelent predicta nomina. **E**piscopus tamen non potest precipere inquisitori: nec inquisitori episcopo. **S**ed papa precipit in virtute obedientie vt teneant secreta. **C**essante tamen tali periculo debent accusatorum et iudiciorum strepitu et figura. vt in. c. si. de here. li. vi. **I**tem q. pcedendo p. viam inquisitionis excommunicari et pncipes: vel loci criminis admittunt ad testimonium contra hereticos receptatores: defensores: fautores et credentes eorum: si ex circumstantijs va dicere presumant. c. in fide. de here. li. vi. **S**ed si pcedatur p. viam accusationis vel exceptionis. quia tales non admittuntur fm. Jo. an. ibidem. **I**tem religiosi omnes qui ante religionis ingressum erant **M**otarij: quantumcumque sint in sacris libere istud officium rebellis possunt exercere quo ad om-

nia que ad officium inquisitionis pertinent: non obstante aliquo statuto contrario. capi. nulli. de rescrip.

Item nota q. statutum loci per quod officium inquisitionis directe vel indirecte impediret: vel quomodo libet retardaretur episcopo iure est nullius roboris: et per censuram ecclesiasticam possunt cogi rectores illorum locorum ipsa renouare vel moderare vt non impediant. c. statutum. de here. libro. vi. **E**t etiam possunt aduocare brachium seculare p. censuram ecclesiasticam contra hereticos. vt in. d. c. vt officium.

Item statutum de duobus dictis in capitulo nonnulli. li. de rescrip. non impedit inquisitionis officium. vt in. d. c. statutum. **I**tem fm. Jo. an. possunt pcedere contra hereticum: licet alibi commiserit crimine si in sua inquisitione inuenitur.

Insignia vtrum possit quis sibi assumere: **R**. pa. in capitulo dilecta. d. excess. pla. comuniter tenet q. sic. et arma sicut et nomen assumitur ad placitum vt agnoscat ab alio. **I**nsti. de le. l. si quis in nomine. et l. ad recognoscendos. l. de ingenu. et manu.

Utrum insignia alteri possit quis assumere: **R**. **P**anor. in dicto capitulo dilecta q. sic. sicut est nomen. quod limitat verum: nisi illi cuius sunt pntenderet aliquod damnum. vt puta facinorosus assumens arma alterius possit ille offendi loco facinorosi. et talis implozare potest officium iudicis. et inde petere p. h. bere. quia ad eum spectat quies populorum. l. j. s. quies. ff. de off. p. fec. vi. **I**dem die vbi interest rei publice: sicut si aliquis accipit insignia boni artificis qui non est ita bonus. et ita decipit populum. **D**e hoc habes per **B**ar. in tractatu de insignijs et armis.

Utrum quis possit assumere insignia dignitatis: **R**. q. no. si non habet illa dignitatem. als est falsarius. l. eos. **E**t quod ibi no. ff. de falsa. facit. c. j. d. de ri. non or. ni.

Inscriptio fm aliquos est quando accusator pntet

va que in libello sunt. vel fm alios cui pntetur se velle psequi vsq. ad finem **S**ed fm alios: et verius inscriptio est quando accusator se obligat ad penam talionis. i. simile: quia talio proprie idem est q. representatio ad consimile. et hanc tenet **J**o. an. et in glo. in. c. sup. bis. de accu. et pbatur in. c. tue. de procura. et sequitur **P**a. in dicto capitulo super bis. et de istis opinionibus dicitur in. l. si cui. in. pn. ff. d. accusa. et. l. in causis. l. de accusa.

Utrum accusanti sit necessaria inscriptio. **R**. glo. et docto. in. c. sup. bis. q. sic. nisi in. viij. casibus. et ibi vide. et licet inscriptio non fiat: tamen deficiens debet puniri pena talionis fm. **A**ccur. in. l. ij. l. d. si. instr. et **B**ar. in. l. si cui p. dicta.

Institutio seu institutio fm **M**o stien. est ecclesie vel ecclesiastica beneficij collatio.

Quis potest instituire: **R**. de iure communi episcopo

Intentio *CXLIII*

pus. Item capitulum sede vacante. de insti. 7 si ca
pitulum. li. vi. Itē ille qui habet ex delegatiōe epi
scopi. de insti. ex frequentib. Itē qui habet hoc d
consuetudine. c. cū venissent. de insti. dū modo sit
clericus. talis tamen ab isto institutus non debet
administrare. nec possessionē ecclesie adipisci: nisi
de consensu diocesan et eius auctoritate. d. c. ex fre
quentibus. Itē abbates in ecclesijs sibi subiectis
pleno iure possunt curā cōmittere sine p̄sentatiōe
episcopo facta. ar. a contrario de preben. c. in late
ranensi. de capel. mo. c. p̄sbyteri. lib. vi. xvj. q. ij.
vili.

Intentio accipitur dupliciter vel
put est motus v'l mo
tuum voluntatis. vel put dicitur finis
intentum. et isto secundo modo hic ac

notum. quia quantum actus intendendi est magis
intēsus i bonitate vel malicia tāū opatō exterior
est bona vel mala. omne enim meritū vel demeritū
ad actū voluntatis reducitur. h̄ circūstātie exteriores
aliquo mō faciūt ad voluntatis deprauatiōē. Si
vō li tantū et q̄ntū sunt noīa: tūc dicit q̄ntitatem
ex p̄te intēti. et sic nō verū generaliter. q̄ nō semp
operi exteriori facto mensurat̄ intētiō: q̄ frequenter
hō intēdit magnū bonū 7 nō facit. et minimū bo
nū ex humilitate. et facit magnū.

Utrū opus ab intētiōne recipiat qualitatem. s. 3
bonā vel malā? R. S. Bo. vbi s. q. j. q̄ intentio
bona vel mala dicitur dupliciter. Primo mō bona dē
in qua est p̄fecta et bona ordinatio operis ad finē
7 hoc mō nō t̄m respicit bonitatē finis: s̄ etiā rectū
ordinem eius qui est ad finem. Et hoc est qd dicit
Ber. ad Eugenū exponens illud. Si oculus tuus
simplex. q̄ ad hoc q̄ oculus sit simplex requirunt̄
duo necessario. s. q̄ veritas sit in electione et chari
tas in intētiōne. q̄ ē dicere q̄ amat qd est aman
dum: et eligit qd est eligendū. Ordinatio mala di
citur in qua est indirecta. 7 sic est verū generaliter
q̄ fin intētiōne qualificat̄ opus exteriori. Secūdo
modo dicit̄ intentio bona: quia qd finaliter inten
dit est bonū. 7 isto mō non qualificat̄. quia si quis
faciat vt faciat elemosinā vel mentē vt conuertat
aliquē nō dicit̄ facere: s̄ q̄ ad maliciā nō h̄ instaur
tiam: q̄ malicie intētiōnis imputat̄ omne opus fa
ctum q̄lecunq̄ sit. q̄ deus cor interrogat̄ p̄ncipa
liter. 7 de istis intelligit̄ magis cordis inspector est
dñs q̄ opis. xv. q. vj. c. j. 7 illud ream linguā si fa
cit nisi rea mens. xxij. q. j. c. boies. 7 c. se. 7 mister
legis voluntarie occidēs malefactorē homicida re
putatur. xxij. q. v. c. cū minister. 7 istud qd no. xij.
di. q̄ quis. et. xxj. q. iij. c. omis iactantia. Non ob
stat q̄ nō sic est in bono. q̄ plura requirunt̄ ad con
structionē. q̄ ad destructionē.

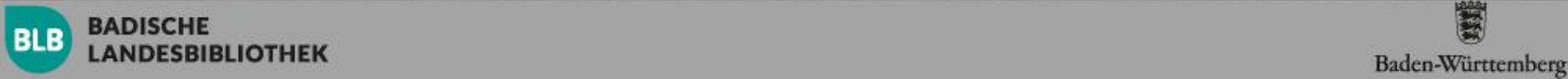
Utrū intētiō bona absq̄ opib⁹ valeat ad meri
tū? R. S. Bo. vbi s. q̄ si ille h̄ facultatem bene
operandi et opportunitatē opandi: sic non sufficit
intētiō: q̄ nec bona voluntas d̄z dicit̄ h̄ semiplena
Si vō facultas nō adest tūc bona intētiō et bona
voluntas sufficit ad meritū vite eterne.

Utrū opera exteriora addat̄ aliqd̄ supra meri
tum bone voluntatis? R. S. Bo. vbi s. ar. ij. q. j.
q̄ aut loq̄mur de p̄mio substāntiali: 7 sic de condi
gno nihil addat̄ op⁹ extrinsecū: quia q̄ntitas me
riti pensat̄ ex q̄ntitate radicis. de congruo tamē
absq̄ dubio opus p̄uilegiatū addit̄ supra bonaz
intētiōne et voluntatē p̄ eo q̄ voluntas in illo ope
p̄parat̄ et disponit̄ ad susceptionē maioris gratie
p̄ quā digna est maior̄ retributione. Si autē loq̄
mur de p̄mio accidentalī sic opus extrinsecū ad
dit̄ supra bonā voluntatē sicut̄ p̄uilegiatū: 7 alia
etiam que dispositiue addunt ad rationē meriti:
quia excitant̄ actū voluntatis ad bonū: 7 radica
tionē et cōseruationē gratie. 7 illud Martij. pal
mā t̄m rē. intelligit̄ nō de palma que est aureola. s̄
de palma que est respectu p̄mij essentialis que di
citur aurea.

Utrū euentus sequens addat̄ ad bonitatem 7 6

Utrū intentio habitualis sufficiat ad meritū
bone actionis. R. S. Bo. in. ij. dist. xij. q. vln.
p̄mi. ar. in. fi. q̄ si loq̄mur de intētiōne habituali
qua quis refert ad deū in generali omnia opera
dicit̄ vel anni. sic talis nō sufficit ad meritū. Sed si
loq̄mur de intētiōne habituali qua quis refert ali
quod opus ad deū in p̄mordio illi⁹ opatōis v'l
alterius ad quā illa p̄sequēter se h̄y: ita q̄ opus se
quens directā habet ad opus p̄mij ordinationē
vel cōsequentiā. sic talis sufficit ad meritū. Vnde
si aliquis intendit p̄ eo dare. c. marchas 7 incipit
hodie dare vñā cogitando de deo actualiter: po
stea dat alias et nihil de deo cogitat̄ t̄m actiones il
le sunt ei oēs meritorie et fructuose. et p̄ hunc mo
dū est in viris religiosis q̄ in p̄ncipio ex charitate
deuouerunt portare religionis pondus. quicqd̄
enī faciunt qd ad sue religionis obseruantiam spe
ctat ex p̄ma intētiōne est eis meritorium ad salutē.
nisi q̄ absit cōtraria intētiō supueniat. Si autē op⁹
alterius generis inciperet oporteret q̄ intentio re
nouaret̄ vt illud opus esset meritorium. Vnde si
religiosus ad ea que ad religionē nō spectant vult
se exercere oportet q̄ intētiōnem renouet. quia illa
habitualis ad illa nō se extendit. et ideo nō est p̄te
secunditatis 7 vilitatis religionē intrare. Dicit etiā
idem. S. Bo. ibidez q̄ intentio habitualis q̄nis
de deo nō cogitet actualiter: tamen si ex sola boni
operis consideratione charitas prompta vel aliq̄
alia virtus charitate informata ad ipsum bonum
opus inclinat̄ ipsum ē meritoria. sicut vir obediēs
meret̄ obediendo p̄lato p̄cipienti sibi etiā si nihil
cogitet de deo: s̄ solum consideret quod est bonū
obedire.

Utrū opus ab intētiōne recipiat quantitatem
sine boni quo ad bona: sine mali quo ad mala. R.
S. Bo. di. xl. ar. j. q. ij. q̄ q̄ntitas bonitatis 7 ma
licie cōresponder̄ q̄ntitatem intētiōnis finis q̄ quan
titas intētiōnis attendit̄ q̄ntū ad actū intēdendi.
s̄ inquantū attendit̄ ex parte intēti non semper
cōresponder̄. Vnde glo. sup illud Martij. xij. bo
nus homo rē. dicit̄ quantum bonū intēdit tantū
facit. Dicit idē. S. Bo. q̄ si li tantū et q̄ntū sunt
aduerbia sic dicunt̄ q̄ntitatē actus intēdendi. 7
vltimū est generaliter siue respectu maloz vel bo.

Interdictum. I.

malicia actus exterioris: R. Tho. pma scde. q. xx. ar. v. q. aut est p̄cogitatus. 7 sic addit. Aut nō est p̄cogitatus. 7 tūc aut p se sequit. vt in pluribus: et sic addit. Constat enī actū ex genere solo esse meliorem ex quo sequi possunt plura bona: et peiorem ex quo plura mala. Aut sequit per accidens. et vt paucioribus. et tunc non addit: non enī iudicatur de re aliqua quod est per accidens: sed tūc quod ē per se.

7 **Q**uā quis p̄ intentōz possit opa sua vel aliorū alteri applicare: R. fm Asten q sic. et sit triplicat. Primo mō in singulari. vt cū p alio determinate satisfact. et sic q̄libet pōt alteri bona sua cōicare. Secōdo mō in speciali. vt cū quis orat p̄ congregatōe sua et suis familiaribus et bñfactoribus. 7 ad hoc etiā ordinat opa sua satisfactoria. et sic ille q̄ p̄est religioni pōt illa opa communicare alij applicando intentionē eorū qui sunt de sua congregatione ad hunc determinate. Tercio mō in generali. et sic q̄ p̄est ecclesie generaliter pōt opera illa cōicare applicando suam intentionē ad hūc vel ad illū. 7 iō qui p̄est ecclesie generali pōt cōicare ea que sunt congregationis et huius hominis: h̄ nō econtrario: prima cōicatio et scda non dicit indulgentia h̄ tūc tertia p̄pter duo. Primo q̄ per cōicatioes illas p̄mas licet absoluat hō a reatu pene q̄sum ad deū nō absoluit tūc quantū ad satisfactōe ad quā est obligatus ex p̄cepto ecclesie vel cōfessoris h̄ p̄ terci am sic. vt s̄. patet indulgentia. Secōdo quia in vna cōgregatione nō est sufficiētia meritorū vt sibi et alijs valere possunt sicut est in ecclesia romana p̄cipue p̄pter meritū xp̄i. et ille solus qui ip̄i p̄est potest per intentionē suā applicare opera aliorū: alijs que dicunt indulgentie. alij autem habēt ex eius cōcessione.

8 **Q**uā actio p̄cedens a voluntate deliberatua si p̄ intentionē ad deū nō ordinat sit mala seu peccatum: R. vt colligo ex sancto Bo. in. ij. di. xij. q. j. ar. ij. q. aut hoc puenit p̄ inordinatā affectionē sine cōuersionē ad creaturā. 7 sic ē mala ex p̄uersione. Aut puenit p̄pter operantis negligentia. 7 sic est mala ex omissione. Aut p̄pter operantis infirmitatē et miserā. et hoc neutro modo est mala h̄ indifferens: deus enī decreuit p̄pter suā pietatem 7 p̄pter nostrā infirmitatē multas opationes nō imputare nobis neq̄ ad meritū neq̄ ad demeritū. et cōsequēter tales opationes respectu nostri nō vident bonē moralit̄ nec malē. vt cū quis loquitur alicui ex naturali pietate: vel aliū salutat ex vrbantate: vel facit ex necessitate nature. puta comedit vt reficiat ambulat vt recreetur: nec tūc hoc refert in deū. tales enī actiones nō sunt meritorie: quia ad deū nō referunt dicere q̄ essent demeritorie durū videret cū nō fiant p̄pter inordinatā cōuersionem ad creaturā: nec omittunt ad deum referri agentis negligentia h̄ tūc p̄pter quandā infirmitatē que est in nobis ex corpore corruptibili aggrauante animā. Nec obstat hic Greg. sup illud Math. xij. De omni verbo otioso zc. vbi dicit q̄ verbū otiosum est qd caret rōne in ste necessitatis vel pie vtilitatis. quia vt dicit Ricar. in. ij. dist. xl.

nō semp̄ oportet q̄ actus explicite ad finē q̄ est de referat vt nō sit otiosus h̄ q̄ referat ad bonū finē vel ciuilem vel corporis necessitatē aut honestā re creationem. Solum ergo ille dicit otiosus qui nō refertur ad aliquē bonū finē. Adteriorius autem vite eterne solus est actus qui ordinat p̄ intentionem ad deum: aut merito condigni si fiat ex charitate: vel congrui si fiat extra charitatez. Demeritorius vero si nō referatur in deū ex inordinata cōuersione vel omissione.

Quā bonitas actualis voluntatis addat aliquā bonitatē super bonitatem ip̄ius habitus gratie: R. fm Ricar. vbi supra q̄ actualis voluntas dicit a voluntate potentie p̄ gratiam addit habitui gratie bonitatem aliquā a deo remunerabilem quantum ad p̄miū substantiale ita q̄ p̄miū substantiale habitui gratie et actibz interioribz voluntatis p̄ grē habitū elicitis corepondet. vii. p̄pter tales actus plus habebit de p̄mio substantiali q̄ si sine ip̄is a corpore decessisset.

Interdictum

dicat ab interdictio interdici qd idē est qd phibeo. 7 sic p̄inet ad interdictum iuris canonici ex quo interdictur administratio aliquoz sacramentoz. 7 celebratio diuinorū vel executio aliquoz sp̄ialiu fū Inno. et sic ē ecclesiastica censura. Aliquū dicit interdictū. i. inter duos datū vel inter duo dicta. vt Insi. de in iudic. in p̄n. et isto mō accipit in interdiciis a lege ciuili siue a pretore. 7 quedam sunt publica et ista sunt nonem. quedā sunt priuata 7 hec sunt. xvij. de quibz vide glo. et doc. in. c. pastora lis. de cā pos. et p̄ri. et in. c. ut cū quis. d. resti. spo. et de istis hic nō intēdo tractare. h̄ vide si placet in speculo. eo. ii. Sed d̄ interdictio p̄mo modo dicto nec etiā intēdo dicere de interdictio quo alqd p̄n culare sp̄iale interdicit puta cū quis interdicitur ab officio vel a beneficio 7 h̄mōi. q̄ de hoc dico. j. Suspendio. Sed hic intēdo solū tractare de interdicto: ex quo in aliqua terra vel ecclesia vel aliquē plone interdicitur a celebratiōe diuinorū p̄ceptiōe sacroz aliquozū p̄nsatiōe cāpanarū et ceteris. de quibz infra dicam Interdictum. v.

Quot sunt spēs interdicti: R. q̄ dne. Vna bonū: alia locoꝝ. Interdictū hominū: aliud generale: aliud sp̄iale: aliud singulare. Generale interdicitur hominū ē cū interdicit p̄pls regni: castri vel velle aut ciuitatis. Et sic aduerte q̄ q̄ interdicit p̄pls vel vniuersitas vel cōe. q̄ tunc nec locus nec der? est interdicitus. Itē fm Lal. nec plone ecclesiastice q̄ ex toto sunt translate in ecclesiāz. q̄ de populo nō sunt. xij. q. ij. duo. sicut q̄ interdicit derus tūc nō est interdicitus populus nec vniuersitas vel cōe. quia sunt diuersa derus et populus. de sentē. c. si sententia. li. vj. Vñ clerici possunt celebrare sicut prius. fm Jo. an. in. d. c. si sentētia. f. alta voce p̄nsatis campanis: interdicitis tamen exclusis. q̄ phibitio. c. qd in te. de pe. et re. et. c. non est vobis. de spon. et moderatio. c. alma. de sen. et. li. vj. Intelligitur q̄ locus est interdicit: et non ex p̄sso loco in sua interdici: nō habet locuz cessatio diuinorū et

alia quibus sit generale. Cal. tamē tenet q̄ debet seruari moderato. d. c. alma. Sed non credo ei. Dic ergo q̄ possunt clerici alta voce celebrare sicut prius et in ecclesijs suis alta voce: et q̄ in isto casu possunt admitti oēs qui nō sunt de populo illo et nō sunt causa interdicti. tenet Archi. in. d. c. si snia. et fed. cōsilio. lxx. Similit̄ fm Cal. illi p̄nt admitti q̄ d illo et at̄ populo h̄ domiciliū trāstulerūt. Asten. in. li. vij. n. xvj. tenet q̄ nō nisi absoluant ex quo se md fuerūt interdicti. h̄ dicitur Cal. ē verius et seq̄t̄ Se. in. d. c. si snia. et etiaz absentes excusant̄ donec fiant. c. apostolice. de cle. exco. nu. postq̄ sciunt tenentur seruare.

2. **Utrū** populus nō interdictus si fiat de populo taliter interdicto efficiatur interdictus? R. fm Cal. q̄ sic.

3. **Utrū** bānitus q̄ est de populo interdicto sit amplius interdictus? R. q̄ sic. si ad t̄ps est bānitus: quia adhuc cuius ē de populo. l. relegati. ff. de interdic. et relegatis.

4. **Sed** nunq̄d habitātes in ciuitate q̄ nō sunt neq̄ ciues neq̄ d̄ populo illius ligant̄ interdicto? R. q̄ nō. d. c. snia. h̄ ligant̄ illi q̄ sunt facti ciues et gratia. licet ibi non habitent.

5. **Utrū** impuberes populi interdicti sint similit̄? R. Jo. de deo q̄ si nō sunt doli capaces non sunt interdicti. secus si sunt doli capaces.

6. **Quid** de mulierib⁹ q̄ viris contradicūt et alijs hominib⁹ q̄ p̄ posse resistūt? R. Jo. d̄ deo. q̄ nihilominus et quo sunt de illo populo q̄ sunt interdicti.

7. **Speciale** interdictū hominū est cū interdicuntur aliqd̄ collegiū vel vniuersitas in populo inclusa: puta studiū papie et h̄mōi vel capitulū. Nam interdicto capitulo vel collegio vel vniuersitate singule p̄sone de ipsa sunt interdicti. fm Jo. an. et Se. in. d. c. si snia. et istud cōprehēdit t̄ clericos q̄ laicos q̄ sunt de illo collegio vel vniuersitate.

8. **Sed** q̄d si interdicitur familia alicui⁹ nunq̄d clerici de eius familia erūt interdicti? R. Rod. q̄ sic. nisi specialiter eximantur. Vnde aduerte hic fm Archi. et sequit̄ Se. in. d. c. si snia. q̄ interdicto collegio vel vniuersitate clerici q̄ nō sunt de illo collegio vel vniuersitate poterūt ianuā apertis et pulsatis campanis alta voce celebrare excoicatis et interdictis exclusis. Secus vbi esset interdictus locus quia nō possunt nisi fm q̄. j. dicant.

9. **Utrū** si interdican̄ doctores oēs alicui⁹ ciuitatis intelligant̄ interdicti clerici q̄ sunt doctores? R. q̄ nō p̄ glo. in. d. c. si snia. Similit̄ si interdicitur clerici nō veniūt religiosi nō habētes dignitatem et de hoc vide. s̄. Clericus. j. Se. in. d. c. si sententia: dicit q̄ clero interdicto veniūt clerici seculares regulares cōuersi et p̄ersecuti: qui ita sunt ad eccliam trāslati q̄ p̄prie de populo dici nō possunt. De q̄ dicto valde dubito: et potius credo contrariuz nisi aliud constet de mēte: per ea que supra dixi Clericus primo.

10. **Quid** si vnus de populo interdicto ingredit̄ monasteriū an possit diuinis interesse sine relaxatione interdicti generalis vel specialis? R. fede. et sequit̄ Se. in. d. c. si sententia q̄ sic. quia desinit esse

de populo. ergo purgatur eius lepra sine alia relaxatione.

Singulare interdictū hominū dicit̄ cū aliq̄ certa p̄sona interdictū vel etiā incerta: vt cūz dicitur. Qui fecerit sic sit interdictus ipso facto. et isti quocunq̄ vadunt sunt semp̄ interdicti: nisi absoluantur si interdictū nō est ad t̄ps. Vñ aduerte et nō. bene q̄ tales interdicti siue generalit̄ siue spāliter vel singulariter nō p̄nt exercere aliquē actum cōcessorū t̄pe interdicti: de quib⁹. j. dicit̄ q̄ p̄tineant ad ordines aut ad celebrationē diuinorū: alit̄ essent irregulares vel suspensi fm q̄ infligit̄ pena violationibus interdicti. vt. j. dicit̄. et d̄ tali interdicto nō loquit̄. c. alma.

Utrū interdicti generaliter spāliter vel singulariter sint vitandi ab alijs? R. fm Hosti. Inno. et Ber. q̄ sic in diuinis officijs q̄ p̄prio nomine seu alia certa locutione per sniam sunt designati. Alij autē non sunt vitandi nisi a iudice specificent̄ nisi eorū offensa p̄ quā sunt interdicti esset multū notoria ita q̄ nulla tergiversatione posset celari. c. tua nos. de coha. de. et mulie. Sed tu dic vt s̄. Excoicatio. viij. §. iij.

Interdictum. ij. locorū. Alii

1. **Interdictum. ij.** ud generale: vt cū interdictū regnū vel puincia vel diocesis. Aliud spālē vt cū interdictū

ciuitas aliqua castrū vel villa. Aliud singulare. vt cū interdictū certa ecclesia vel capella vel certe ecclesie et sic interdicto loco aut generaliter vel spāliter aut singulariter nō sunt interdicti hoies vel clerici talis loci. Vñ extra illa loca p̄nt audire diuina et sepeliri si ibi elegerint sepulturam: vel ibi mortui fuerint. q̄ nō sunt interdicti nisi fuerint in culpa interdicti ponendi tex. in. d. c. si snia. no. Pa. in. d. c. qd̄ i te. et. d. c. nō ē vobis. Aduerte t̄m q̄ id qd̄ statuitur in interdicto generali locorū habet locorū in interdicto speciali loci. Et hoc ideo quia interdicta ciuitate vel villa intelligitur tota interdicta generaliter. et ideo habentes p̄uilegium q̄ tempore generalis interdicti possint celebrare submissa voce intelligit̄ generale interdictū: q̄m etiā aliqua terra est interdicta quo ad illā terrā. vt dicit̄ et nō. in. c. cum partibus. de verbo. signi. Inno. tamen et Hostien. tenent q̄ interdicta ecclesia aliqua in penā populi. h̄ multi et eis nō deliquerūt: h̄ solunt vel dñs vel vniuersitas q̄ talis populus etiā quē nō est in culpa nō poterit alibi eligere sepulturam apud ecclesiam nō interdictā nisi ex p̄uilegio spāl̄ h̄ habuerint. h̄ hoc nō credo verū. c. qd̄ allegat. f. vt p̄uilegia. de p̄uile. loquitur q̄m populus est interdictus.

2. **Quid** si iudex dicat interdicto regnum francie. R. q̄ interdictū extendit̄ ad totā terrā que adheret ei t̄pe late siue rōne dñij siue rōne feudi. de postu. pla. c. j. vel fm glo. in. d. c. extendit̄ etiaz ad terras q̄ adherebant ei p̄stando auxiliū t̄pe interdicti. plati. si vero dicat interdicto terras regis francie. tunc fm Rodos̄. nō extendit̄ ad feuda. quia pene sunt restringende. sed contra eum est tex. d. c. j. in verbo terrarū ipsius. et ideo dic̄ similit̄ esse

Interdictum. iij.

interdicta. quia in feudis by vtile dominiū. 7 etiaz
includunt terre in quibus solū by vsufructuz fm
Jo. an. et sequit. Se. in. d. c. si snia. si vero aliqua
terrā haberet in pignus nō eēt interdicta: qz nō ē
ipsius quo ad dominiū. secus si diceret qz interdi
cit oēm terrā quā tenet: qz sic esset interdicta. c. cuz
Bertol. de re iudi. qz creditor by possessionē verā
pignoris. ff. de vsuca. l. ferui.

2 **¶** Sed buid si habet terrā cōmunē cū altero? R.
Se. in. d. c. si snia. qz si ē indiuisua nō compōdet
ne iustus patiat. secus si est diuisa: quia pars sua
subiacebit.

3 **¶** Vtrū interdicta ciuitate veniat eius suburbia
Rū. qz sic. et etiā cōtinētia edificia. Et idē dic d in
terdicto castri vel ville: licet pprie non habeat sub
urbia. vt in. c. si ciuitas. de sen. et. li. vj.

4 **¶** Sed qro quid dī suburbii aut cōtinēs edifi
um. Jo. de deo. dicit qz suburbia intelligunt illa q
sunt. j. vltimā portā et faciūt cū ciuitate publicas
functiones et vocant ad cōsilia 7 cunctiones. Vt
dic fm Se. qz dicunt burgi extra et ppe ciuitatem
in quibz dom? sūt cōtigue. Vt dic qz suburbia di
cunt domus p qz est iter rectū eundi ad ciuitates
vel locū: et cōtinētia edificia sunt pulcre dom? er
ta ciuitatē nō intra suburbia vbi nō sunt burgi di
recte introducētes ad ciuitates. Glo. in. d. c. si ciui
tas. dicit qz arbitrio iudis eis est relinquenduz que
dicant continentia edificia. quia nō dicit ter. conti
guis. sed continentibus. Legiste vero in. l. ij. et. l.
edificia. et. l. qui in continentibz. ff. de verborz sig.
quasi in idem coincidunt. Ego vero quo ad hoc
attenderem ad rationē legis expressam 7 dicerem
oia illa dici cōtinētia edificia que ita sunt prope
ciuitatem qz in illis celebrando contemneret eccle
siastica censura. puta quia quasi ita cōmode eo cō
nemire possunt sicut si non esset interdictum. h vbi
non contemnitur propter hoc. puta distat per mi
liare et est valde laboriosuz illuc ire nec passim po
pulus pōt eo cōuenire tunc nō acciperet sub hac
significatione.

5 **¶** Vtrū dño vendente terrā interdicta sine gene
raliter sine spāliter aut singulariter alicui dno q n
est in culpa cesset interdictū. Rū. qz nō fm Se. in
d. c. si snia. quia secū portat omis suum.

6 **¶** Vtrū dño emēte terrā post latā sniam interdi
ci ptra omnē suā terrā: sit illa terra interdicta? R.
fm Se. in. d. c. si snia. qz nō. nisi latoz interdicti ex
pressisset nedū terram habitam h habendā.

7 **¶** Vtrū interdicta ecclesia sit interdictū cimiteriū
vel eius capella. Rū. qz sic si capella vel cimiteriū
sunt cōtigua ecclesie. alias nō. et id in nō cōtiguus
posset celebrari. d. c. si ciuitas. S. fi.

Interdictum. iij

qz per
sonaruz
i qz loco: quis potest ponere. Rū. qz
omnes illi qui possunt excommunicare
vel suspendere ratione iurisdictionis ordinarie vel
delegata quā habet super illos quos volunt inter
dicere. de ver. sig. querenti. de offi. dele. c. quia pō
nificali. li. vj. Et quis potest excommunicare. habes
s. Excommunicatio. j. S. iij.

¶ Vtrum epi possint interdicere psonas sin gula
res ecclesiasticas vel seculares aut eorū loca vel ter
ras que habēt p̄ilegiū ne possint interdicti. Rū.
qz sic et etiā excommunicare: nisi talia p̄ilegia sunt
cōcessa regibus vel regnis aut eorū filijs vel religi
osis nō rōne p̄one sed ordinū vel loco: vt in. c.
ne aliqui. de p̄uile. li. vj. nec etiā possunt interdice
re exemptos etiā indirecte. puta interdicendo ne
eis vendant aut cōmunicēt. et contrafacientes sūt
puniendi. c. quanto. de p̄uile. ratione tamen de
licti et contractus posset. vt supra Exemptus. S.
octauo.

¶ Vtrū canonici ecclesie cathedralis possint po
nere in aliquo loco vel ecclesia interdictum. Rū.
qz nō sine assensu episcopi que sunt. de his que fi.
a ma. par. ca.

¶ Pro qua cā pōt poni interdictū. Rū. qz p sub
sidio pecuniario vel debito pecunie vel alteri? qn
titatis. laicus aliquis nō pōt interdicti nisi ex spālī
auctoritate sedis apostolice et expressa: alias nō te
net si ponatur p extrauagatē Bonifacij. viij. que
incipit. Proinde attendentes. Ponendū ē igit p
culpa aut domini aut populi et hmoi nō singula
ris alicuius p̄one que officium non habet gene
rale. vt p̄z in. c. sane. de offi. dele. et in. c. nō est no
bis. de spon.

¶ Quō debet poni. Rū. qz p̄cedēte monitione et
inscriptis q scriptura cōtineat cām sicut et de exco
mmunicatōe dictū est s. Excoicatio. ij. S. j. et. ij.

¶ Vtrū sit aliqua forma verborū seruāda? R. qz
nō necessario h sufficit dicere. Nos ppter talē cau
sam. regnum vel castrum vel ecclesiam talem sup
ponimus interdicto et hmoi. vt no. in. d. c. sane. 7
c. non est nobis.

Interdictum. iij

In qz
bus ca
lib? incurrit interdictū. Rū. qz gene
rale interdictū et spālē locorū in nouz
casibus incurrit ipso iure. Prim? qn ciuitas in q
morū sumuz pōtifer nō seruat dispositū. c. vbi
p̄culū. de electōe. li. vj. qz tūc ipso facto ē interdi
cta. vt ibidē. Sed qn ciuitas dat auxiliū. cōsiliū
vel fauorē infecutoribz? cardinaliū aut clericorū vel
religiosorū de familia dñi pape vel cardinaliū ca
ptorū? aut p̄ussorū? vel mādatorū? p̄dictorū
aut socijs talia facientū. vel si infra mensem salte
tales delinquentes nō punierit si pōt ipso facto ē
interdicta: d̄ penis. c. felicis. li. vi. excipit Roma.
Terc? qn collegiū vel vniuersitas ab ecclesijs vel
ab ecclesiasticis p̄sōis erigit pedagia guidagia vel
alia p se vel p aliū de rebz suis qz nō cā negociādi
deserunt aut ad huiusmodi solvenda compellit:
tunc ipso facto omnis ciuitas castrū vel villa aut
alius loc? dicte vniuersitatis vel collegij subiacet
interdicto. de cens. c. qz q. li. vi. Quartus quando
collegium vel vniuersitas aut archiep̄i vel epi et
alij tā superiores qz inferiores ecclesiastici sustinet
penā quā incurrit in cōducendo aut locando
domos vsurarijs alienigenis q eis impemēt in. c.
j. de vsuris. li. vi. p̄ mensem. d̄ qua habes vsura.
ij. S. xij. nam post mensem terre omnes ipso iure

sunt interdicte q̄ dñi iudem vsurarij in vis cōmorā tur. vt in. d. c. j. Quintus qñ clerici vel religiosi inducunt aliquem ad fouendum ad p̄mittenduz de sepultura si i corum ecclesia vel cimiterio cum sepe hant. tunc si infra decendū eccie vbi de iure venit sepelendus oia que occasione sepulture habuerūt nō restitunt etiam si non petant. ⁊ cadauer si petatur ipso facto corū eccie ⁊ cimiteria sunt interdicta. c. aiarū periculis. de sepul. li. vj. ⁊ tamdiu durat donec plene satisfecerint. vt ibidem. Sextus qñ ciuitas cōmittit aliquid in ep̄m suū vt capiat. p̄ciatur. bannet ipso facto est interdicta. Cle. si q̄s suadente. de penis. Septimus quilibet locus vel loca in quibus ep̄us detinet inuit⁹ sunt interdicta ipso iure. d. cle. si quis suadente. Octauus qñ religiosi exempti eccias ⁊ decimas recipiūt a laicis sine consensu diocesanorū vel excoīcatos admittūt ad diuina seu interdictos noīatim aut instituit vt de similit̄ incōsultis ep̄is in ecclesijs nō sibi pleno iure subiectis vel qñ hospitalarij ⁊ tēplarij plus q̄ semel in āno celebrant in eccia posita in loco interdicto vel defendūt ne cōfratres exemptorū seu ipso rō oblati q̄ i totū si se transfulerūt possint iudicari a locorū ordinarijs. tūc eccie corū ipso facto sunt interdicte fm glo. in. c. j. de inuir. li. vj. ⁊ Archi. in. c. ep̄orū. de puile. li. vj. ⁊ lequit̄ Pa. in. c. cum ⁊ plantare. de puile. ⁊ facit. c. si quis suadente. xvij. q. iij. q̄uis glo. in. d. c. cū ⁊ plantare. ⁊ cōter doc. ibides tenent q̄ non sunt ipso iure. Sed p̄ma opinio mihi videt̄ verior. Monus eccia dicit̄ interdicta qñ ē polluta humano sanguine vel semine. de q̄ dic vt supra. Louscratio ecclesie. §. viij. Decimo incurritur interdictū regni castri vel loci qñ dñs corū impedit ne legatus aut nuncijs pape possit exeq̄ suū officū ⁊ tādū donec psisterit in tali cōtumacia. facit extranaḡs q̄ icipit sup̄ gētes ⁊ regna posita sub n. de of. leg. Aduerte tñ h̄ q̄ licet in supradictis casibus aliqua terra vel ciuitas vt ecclesia ipso iure subijantur interdicto nō tñ tenet̄ quis illō seruare ante declarationem p̄ iudicem sciendam ita q̄ in ea celebrans ante dictam declarationē nō incidit in penas statutas contra non seruantes interdictū. d. q̄ bus infra dicit̄. Interdictū. vij. ⁊ hoc p̄pter constitutionē constantiē. cōclij. de qua s̄. Excoīmunicatio. vij. §. ij.

In quibus casibus incurrit̄ interdictū generale vel speciale p̄sonarū ipso iure. Rñ. q̄ in quorū casibus. Primus qñ ep̄s p̄munitas vel vniuersitas imponit. erigit vel recipit collectas ab ecclesiasticis. ⁊ de quibus in. c. clericis. de imm. ec. li. vj. seu qñ na deposita in ecclesijs arrestauerit occupauerit. vt arrestari aut occupari fecerit. seu dederit in his auxilium cōsiliū vel fauorem sciēter ipso facto ē interdicta. nec absoluit̄ nisi de sp̄ali mādato sedis apostolice. nō obstantibus quibuscūq̄ puilegijs. vt i. d. c. clericus. Secūs qñ vniuersitas vel collegiū p̄mittit in terris suis vsurarios alienigenas conducere domos vel eis locat ad exercendum seu ipso facto est interdicta. c. j. de vsuris. li. vj. Tertius quādo persona ecclesiastica regularis aut secularis qñ tūc exempta ⁊ cuiuscūq̄ ordinis aut status

existat scienter celebrat vel celebrari facit in locis interdictis nisi fm p̄missionem iuris vel excoīcatos publice. vel interdictos ad diuina officia vel sacra aut sepulturā admittit tunc ipso facto ē interdicta ab ingressu ecclesie ⁊ tādū donec satisfecerit ad arbitrium eius cuius sententiā cōtēpserūt. c. ep̄orū d̄ puilegijs. li. vj. Hodie tñ sepelientes excoīcatos publice aut noīatim interdictos sunt excoīmunicati ipso facto. cle. eos. de sepul. Quartus qñ vniuersitas p̄cedit rēp̄salias aut p̄cellas extēdit ad p̄sonas ecclesiasticas vel corū bona. nisi infra mēsem reuocet ipso facto est interdicta. c. ⁊ si pignorationes. de inuir. li. vj. Sunt alij casus interdicti. de q̄bus. j. Suspēsiō. p̄mo q̄ potū suspensiones noīant q̄ sunt terdictū cū etiā casu tercio p̄cedenti.

Interdictum. v. que p̄hibet tpe ut

terdicti vel in loco interdicto exerceri. Rñ. q̄ de sp̄iale. qd̄ reducūt ad ser. vt clarius intelligat̄ fm q̄ colligo ex Inno. Pa. ⁊ cōter doc. in. d. c. nō ē vobis. ⁊ c. si. de excessibus p̄lato. ⁊ c. q̄ in te. de pe. ⁊ re. ⁊ c. si. de sen. ex. li. vj. Vñ aduerte ⁊ no. bñ q̄ quicq̄d p̄inet ad aliqd̄ ser infra positouū intelligit̄ semp̄ p̄hibitu tpe interdicti. nisi vbi inueniūt iure sp̄aliter p̄cellum.

Et p̄mo p̄hibet̄ omne exeratiū deputatū certo to ordini ecclesiastico. Et hoc p̄cedit siue sint clerici p̄sbiteri siue inferiores. vt no. Pa. in. c. ij. de cle. exco. m. Et dicit̄ exercere officū deputatū certo ordini. puta qñ dicit̄ epistolā vt subdiaconus euangeliū vt diaconus. vel offerendo calicē viceos et h̄mōi. vt lector vel exorcista ⁊ h̄mōi vel dicēdo matutinū ⁊ aliud officium vt ebdomadarius ⁊ similia. que cōueniūt alicui ordini. facit. c. si quis ep̄s el. ij. q. ij. vnde talia exercentes sunt irregulares ipso facto. Secus esset si exerceret aliqd̄ quod non est deputatum certo ordini ecclesiastico sicut cantans responsoria vel psalmos non officādo p̄inet p̄aliter. h̄ tanq̄ quilibet alius laicus. Itē nec auditio diuinorū p̄inet ad certū ordinē ⁊ talia exercentes tpe interdicti nō erunt irregulares nisi auctorizando audirent diuina. puta quia p̄latus facit celebrare. q̄ sic esset irregularis fm glo. in. cle. archiepiscopo. de puile.

Utrū benedictio solennis episcopi sit p̄hibita tali tpe. Rñ. q̄ sic quia eam facit ratione ordinis. xv. di. c. ecce ego. nisi in festiuitatibus. d̄ quibus infra. non autem si simplex p̄hibetur. nec b̄ndictio pere vel baculi peregrinorū. quā non p̄inent ad ordinem ⁊ idem potest dici de benedictione vestimentorum illorū qui volunt intrare monasteriū vel terciū ordinem beati francisci q̄ licet potest fieri.

Secūdo p̄hibetur ministratio sacramentorū exceptis eo modo quo conceduntur de iure. de q̄ vide. j. in. c. se.

Tercio p̄hibetur celebratio diuinorū. vt in. c. responsio. de sen. exco. de cle. excom. mini. c. ij. ⁊ vij. S; quid venit hic nomine diuini officij dic solūm mō ordinatū in b̄uarario vel missali. vt s̄. p̄ in. c. se. §. j. cum sequentibus.

Interdictum. vi.

5 **Quarto** p̄hibet collatio ordinū nisi vt. j. dicam in. c. se.

6 **Quinto** p̄hibet sepultura ecclesiastica. tñ extra cimiteriū ⁊ ecclesiam licet sine officio. cū officio nō aliter clericis incurreret penas positas p̄ tales. de quibus. j. dicef. c. se.

7 **Sexto** pulsatio campanarū. ar. d. c. alma. Si tñ laici pulsarent sine eorū consensu clerici excusantur fm Jo. de deo. Hoc intelligo de pulsatione p̄ horis canonicis. qz Ave maria vel cāpane d̄ festo vel p̄ alio signo q̄ p̄ horis nō credo sint p̄hibite.

8 **Septimo** apertio ianue eccie tpe celebrationis officij. nisi. put. j. dicef. in. c. se.

9 **Utrū** p̄fata ita p̄hibeant in ecclesijs exemptis sicut in alijs. Rñ. q̄ sic. vt in. c. auctoritate. de pri. m. li. vj. ⁊ ita seruabunt sicut faciunt alie ecclesie celebrando fm modificationē. c. alma. de sen. excō. li. vj.

Interdictum. vi. Que cō

i tpe interdicti generalis locoꝝ vel specialis vel singularis. Rñ. q̄. xj.

1 **Primū** celebratio officioꝝ diuinoꝝ ⁊ missarum in ecclesijs ⁊ monasterijs sicut fiebat ante interdictum cū ista modificatione tñ. s. submissa voce. i. n. uis clausis. campanis non pulsatis. excōicatis et interdictis exclusis. in. d. c. alma. S. addicim⁹. Aduerte hic q̄ istud. c. alma. loquit̄ de generali ⁊ speciali interdicto tā hominū q̄ locoꝝ. nō de singulari interdicto alicuius ecclesie fm glo. in. d. S. addicimus. ⁊ ideo ibi non posset celebrari. Qd̄ nota bñ. quia pauci aduertunt.

2 **Sed** quero a quibus celebrari debent p̄fata diuina. Rñ. Archie. in. d. c. alma. q̄ a p̄p̄is clericis ecciaz vel monasterioꝝ monachis. nisi ⁊ ip̄i essent interdicti. vt s̄. interdictum. j. S. xj.

3 **Qui** possunt admitti ad ista diuina. Rñ. q̄ nullus nisi clericus aut monachus illaz ecclesiarū in quibus celebrat̄. vnde aliarū ecclesiarū clerici vel monasterioꝝ monachi nō possunt admitti fm Archie. in. d. c. alma. Cal. tñ vt refert Be. in. d. c. alma. tenet q̄ post factū. n̄ essent irregulares. s̄ ante factū non auderet consulere q̄ quis admitteret religio. sos vel clericos extraneos. federi. consilio. lxxvij. dicit q̄ videtur absurdum tales non admittere. ⁊ Jo. an. dicit q̄ est nimis durum tenere q̄ non admittatur. Et credo q̄ sit verius q̄ possunt admitti omnes clerici aut religiosi aliarum ecclesiarum et verbū canonici q̄ clerici ecclesiarū restringit distributionē nō auditionē seu celebrationē quam p̄mittit sicut prius poterant interesse. ⁊ nunc similē facit ad hoc. d. c. q̄ in te. Seculares autē de terris non interdictis nullo modo possunt admitti. vt in d. c. licet. ar. c. quoniam epi. de pri. m. li. vj. quia qd̄ p̄ p̄uilegiū vn̄ concedit̄ alteri denegatum comprobatur.

4 **Utrum** cū alicui singulari p̄sone p̄cedit vt mō p̄missio. s. ianuis clausis ⁊ c. possit celebrare v̄ audire diuina tpe interdicti eius familiares q̄ non dederunt causam. ⁊ domestici possunt admitti ad audiēdum ⁊ celebrandū sibi officium diuinum. Rñ. q̄

sic. vt in. d. c. licet vobis. S. conceditur. Et qd̄ cont̄ p̄bendatur sub istis. vide s̄. familia. nisi ob istā causam in fraudē sint assumpti. c. vlti. de verbo. sig. li. vj.

5 **Quid** si nō sit singularis p̄sona s̄ cōuentus aut collegium cui cōceditur auditio diuinoꝝ tpe interdicti. nunq̄d eius familiares domestici simulē sint admittendi. Rñ. q̄ nō. vt in. d. c. licet vobis. S. si sic. nisi sup̄ hoc habeat̄ p̄uilegiū. vt ibi.

6 **Quid** si in cōuentu vel collegio nō sunt nisi tres quoz duo sunt infirmi nūq̄d tercius poterit celebrare cū familiari. Rñ. No. in. c. q̄ nonnulli. d̄ p̄uile. q̄ sic ne p̄uilegiū sit inutile. sicut cōceditur singulari p̄sone. vt in. d. c. licet. d̄mō nō dederit causam interdicto. vt in. d. c. licet. Archie. dubitat. s̄ ego credo verū dictū No.

7 **Quō** debet intelligi p̄uilegiū quo cōceditur aliquibus religiosis q̄ tpe interdicti possunt recipere ad diuina confratres suos. Respō. q̄ debet intelligi d̄ illis confratribus q̄ licet in seculo remanent tñ corū ordinē sunt oblati mutato habitu seculari. v̄ etiā q̄ qui inter viuos bona sua dederūt eis retēo vsu fructu in vita sua. vt in. c. vt p̄uilegia. S. j. de p̄uile. et in. c. cum ⁊ plantare. S. de confraternitatib⁹ ibi dem.

8 **Quid** si p̄uilegiati vt admittantur tpe interdicti dederunt cām interdicto vel eorū culpa. dolo v̄ fraude sint interdicti s̄ua. plata. vel ad p̄petrandū delictū. cuius occasione interdictū latū extitit dederūt auxiliū. p̄siliū vel fauorē. Rñ. q̄ non obstante p̄uilegio nullo modo admitti possunt. vt in. d. c. licet. S. si.

9 **Que** missa pōt celebrari. Rñ. Be. in. d. c. alma. recitat ⁊ sequitur Jo. an. ⁊ Cal. q̄ etiā peculiaris. licet Jo. an. mo. tenuerit q̄ solū cōuentualis poterit celebrari.

10 **Conceditur** aliquibus vt tpe generalis vel specialis interdicti locoꝝ possint celebrare in suis s̄ctis ianuis apertis sicut minoribus ⁊ p̄dicatoꝝ nūq̄d potēt tñs alios admittere ad celebrandū. Rñ. Inno. ⁊ No. i. c. vt p̄uilegia. d̄ p̄uile. q̄ si p̄uilegium sit eis datū p̄sonaliter nō possunt ⁊ tunc p̄sonaliter cōceditur cū dicitur cōcedimus vobis vt possitis celebrare. Si vero p̄sonaliter nō esset datū sicut cū dicitur. cōcedimus vobis vt in vestris ecclesijs celebraretur. tunc possunt admittere alios ad celebrandū. ⁊ sic ē p̄uilegium fratru minorū ⁊ p̄dicatoꝝ.

11 **Utrū** seculares ⁊ q̄cūq̄ alij possint extra ecclesiam p̄dicta diuina officia ascoltare. Rñ. No. q̄ et cōmunicatis ⁊ interdictis non licet audire diuina neq̄ licet clericis ita alte dicere q̄ audiantur defo. ris. Intellige studiose. possunt enim ita alte dicere q̄ se audiant in choro ad innicem etiam si sic dicent̄ do audirentur ab extra. argumen. d. c. alma. Similiter non est eis aperienda fenestra v̄ hostiū vt videant eleuationē cor̄pis xp̄i ⁊ h̄mōi. nec pax extra portā da. nec ad offertorium post euangelium admittendi. Ad p̄dicationem tñ possunt admitti libere. nec distinguit̄ an dederit cām vel non v̄ sint excōicati vel nō. vt in. c. responso. de senten. excōic.

invento. c. epus nullus. de conse. di. j.

- 12 **¶** Vtrum dicentes officium per vias vel extra ecclesiam tpe interdici generalis vel spalis locorum frangant interdici: **Rñ.** q. si hoc faciant studiose vt seculares audiant. sic violant interdici. vt probat ar. c. si. de pñile. li. vi. vbi patet q. etiam celebratio diuorum extra ecclesiam. phibetur tali tpe. Secus aut si sic dicendo a casu seculares transeuntes audiunt. tñ: q. qd modici e rō apprehēdit quasi nihil ij. pñi. tñ: q. non contra rōnem legis.
- 13 **¶** Vtrum liceat clericis vel laicis in loco interdico legere euangelium vel psalmos. **Rñ.** q. sic. sicut et predicare. sicut ante dictum est.
- 14 **¶** Vtrum tpe generalis vel spalis interdici locorum possint seculares et alij orare in ecclesia oratione priuata: **Rñ.** Adonal. q. sic. q. talis actus nō cōtinetur sub aliquo phibito. vt patet. s. Item tenet Rodo. q. etiam si sint ipsi orantes interdici vtila ecclesia pñt orare oratione priuata.
- 15 **¶** Vtrum introductio post partum et benedictio nuptialis possit celebrari tpe interdici: **Rñ.** No. tenet q. non licet.
- 16 **¶** Scdm qd conceditur esse celebratio diuinorum officiorum et missarum alta voce et solemniter iannibus apertis. pulsatis campanis et omnibus interdici admissis. solummodo excoicatis exclusis. Et hoc solū conceditur in festiuitatibus natalis dñi. pasce ac pentecostes et assumptionis yginis gloriose. Ita tñ q. illi q. cā interdici e latū altari nō appropinquent vt. in. d. c. alma. Et extenditur hoc. c. ad festiuitates xpi et ei? octauā p. Martinū. v. et Eugeniū in. in. extrana. q. incipit. Excellentissimi. Sz aduer te q. ista celebratio si fieret ab interdici spalis essent irregulares. vt. s. patz. Silt si ecclesia eēt spaliter interdici. q. d. c. alma. intelligit qñ interdici est generale loci vel spale fm glo. ibide.
- 17 **¶** Vtrum habentes priuilegia vt in suis festiuitatibus celebrare possint. vel in suo iocando aduentu vt de templarijs di. in. c. vt priuilegia. de pñil. possint celebrare nō seruata moderatione huius. c. alma. R. Jo. an. et Archi. in. d. c. alma. q. nō. q. eorū priuilegia p istud. c. reuocantur q ad hoc. Secus si priuilegia obtinuerūt post istud caplin alma.
- 18 **¶** Quero qua hora dies inchoabit: **R.** Jo. mo. in d. c. alma. q. qñ dies incipit lucescere. quia dies dñi a dian qd est clarū. et mane et vespere comprehendit iuxta illud. factū est vespere et mane dies vnus de offi. de. c. consultuit. in aut. de indi. s. sedebunt Jo. an. ibidem. dicit q. incipit in vigilia festi ad vespere quo ad celebrationē officiorum. de feri. c. ij. et q. continuare poterūt vsq. ad vespere crastine diei inclusive. Sed cōpletōnū et reliqua post vespere cantare nō poterūt fm formā predictā. c. alma. per tñra allegata. Archi. di. vo cōcor. cū Jo. an. sed ad dicit q. in vespere cōpletōnū continet. xj. q. iij. si q. s. ep. d. ij. et xxi. di. c. vlti. vbi. Laur. Aug. et Job. hoc no. Et hoc dicit pbari p. d. c. ij. vbi. Alex. dicit q. sicut magnitudo diei exigit tardi? terminari tē. Item pbatur q. predica cōcessio. c. alma. est grōsa et fauorabilis. et sic est larga interpretatio sienda. c. q. d. de pñil. li. vi. et hoc seqtur Se. i. d. c. alma. et

sic habet consuetudo. et sic tene. Vnde fede. consi. et j. dicit q. sicut generaliter pmitit celebratio diuinorum officiorum sic intelligenda est pmissio generaliter de quo de coniugi. lepro. c. ij. de pñil. q. circa. maxime cum hoc sit fauorabile. et pñis ampliandum et sit priuilegiū principis. et sit late interpretandum. Et ideo in istis festiuitatibus pōt epus altaria et ygenes cōsecrare. et vela benedicere. et illa imponē monialibus. et calices et paramenta benedicere. et filia. vt est benedictio aque. benedictio abbatisse. et abbatiss. quia sub nomine diuinorum ista veniūt. q. sacramēta nō sunt cū sint tñi. vij. bec fede. Silt pōt sacerdos benedicere sponsas. aquā. et hmoi. et aspersionē facere. candelas et oliuas silt benedicere. Intellige tñ q. siāt a psonis nō interdici. q. pertinet ad ordinem. vt de aqua. de pñe. di. iij. c. aquā. De benedictione paramentorum. patz. de cōse. dist. j. c. vestimenta. et c. consulto. de sacra vnctione. c. vnico. i. si. de cōsecratōne ec. vel alta. c. pe. aliter essent irregulares vt patz. Secus esset de alijs q. rōne ordinis non cōueniunt vt benedictio mense. gratiarū actio post mensam et similia. Mutare tñ benedictionem mese et gratiarum actiones licere. dummodo nō fieret in forma officij. An aut alijs tpebus a dictis festiuitatibus hoc possit: **Rñ.** fed. ibidem. q. sic. fm moderatōnem. d. c. alma. et fm q. diuina officia pñt celebrari. als non.

19 **¶** Tercium qd conceditur e pnia quorumcuq. tam infirmorum q. sanorum diuino excoicati non fuerint. Intellige si fuerint excoicati ppter delictum ppter qd interdici est positū. non de excoicatis ex alia causa. q. si sic sunt excoicati nō pñt absolui pter q. in articulo mortis et exceptis illis q. culpa latum e interdici. vel dederūt auxiliū. consiliū. vel fauorem delicto ppter qd latum est interdici nisi prius satisfecerint si pñt. vel de satisfaciēdo pstituerint idoneā cautionē. aut si hoc nō pñt nisi inrauerint q. cum poterunt satisfaciēt. et ad satisfaciōnē faciendā p illos q. pñt et tenent dabit auxiliū. consiliū. et fauorē. ac iuxta posse suum laborabunt. ad hoc fideliter. vt. in. d. c. alma.

20 **¶** Vtrum absolutio generalis possit fieri tpe interdici: **R.** Jo. cal. q. sic. q. nō est officium diuinū. h bec nō est bona rō q. bene pñet ad ordinem. vnde si talis faciens absolutionem generalem esset interdici. efficeretur irregularis. h ideo licet quia sicut pnia oib. conceditur. ita et absolutio siue generalis siue particularis.

21 **¶** Quartum qd cōceditur e sacm eucharistie quod morientibus tñ pmittitur. c. pmittimus. de sent. ex. et etiam damnatis ad mortē. de. j. de pe. et re. h nūqd debeat eis deferri cā campanella: **Rñ.** Cal. q. sic. fm morem consuetum.

22 **¶** Vtrum sanis possit dari: **Rñ.** q. nō etiaz si sint sacerdotes nō celebrantes. q. qd nō est concessum intelligitur. phibitum in prefatis. ij. q. v. cōsuluit. nec obstat. c. qd in te. de pe. et re. vbi dñi concedi viaticum cui concedit pnia. quia vez est et pprie tunc dñi viaticū. qñ datur morientibus sed qñ datur sanis non pprie dñi viaticum sed eucharistia. et ideo sanis siue clericis. vel laicis denegat. Intellige in clericis

- nisi qñ celebrant. qz tñc cõicare tenentur. Jo. cal. vt refert Be. in. d. c. alma. dicit qz est durum dicere qz etiam clericis sit interdictum corpus xpi. Dñ Be. ibidem dicit qz clericis illius ecclesie põt cõcedi corpus xpi. qz nõ est eis prohibita participatio sacro- rñ nec officioꝝ diuinoꝝ. vt in. d. c. patet. qz pñt se- crete celebrare. z sic sumere corpus xpi. z hoc ma- gis placet z tene qz verius est.
- 23 **Q**trum saltem debeat dari corpus xpi illis secu- laribꝝ quibꝝ cõceditur audire diuina. p. c. alma. vt dictum est. Rñ. Archid. in. d. c. qz licet aliq dixerint qz sic. tñ verius e qz non. qz in. c. si snia. de sen. ex. li. vj. ponitur vt diuersa auditio diuinoꝝ z pceptio sacroꝝ. Et ideo tene qz nõ potest dari.
- 24 **Q**trum mulieribꝝ pgnantibꝝ ppinquis partu Rñ. Pa. in. c. qd in te. fuit diuersa opinio. sed sibi placet vt cõsideretur cõditio mulieris z si imminet periculũ mortis probabiliter tunc poterit eis mini- strari viaticũ. z placet idem in intransibus mare z obfessis fm predictam dist.
- 25 **Q**trum concedatur extrema vnctio? Rñ. qz non. vt dicit Pa. in. c. rñso. de sen. ex. z do. An. d. bit. in. c. non est vobis post alios. de spon. nec etiaz clericis fm Jo. an. z Cal.
- 26 **S**ed nõquid officium recomẽdationis aie cõce- datur? Rñ. Cal. qz sic. qz videt anetũ sacro pñe.
- 27 **Q**uintum qd conceditur est sacm bapñsmi ne- dñ paruloꝝ sed etia adultoz. vt in. c. qm. de sent. ex. li. vj. Et cathecismus. z totuz officium bapñsmi tanq accessoriũ concedit. z tenet Cal. qz si etiaz qd bapñsaret in ecclesia interdicta spãliter nõ incur- ret irregularitatem. qñis si honeste alibi possit fie- ri non liceat.
- 28 **S**extũ cõfectio chrismatis in die iouis sancta. d. c. qm. Intelligit tñ archi. ibidẽ. qz nõ põt confici al- ta voce neqz campanis pulsatis h cum moderatio- ne. c. alma. f. iannus clausis zc.
- 29 **S**eptimũ qz cõceditur est sacm confirmatõnis qd etia adultis põt exhiberi. d. c. qm.
- 30 **S**ectauũ qd pcedit est sacm matrimoni qd legi- time põt tali tpe contrahi. h bñdictio nuptialis fm Hof. prohibetur. Pa. in. c. nõ e vobis. vbi de hoc no. de spon. dubitat. sed mihi videt qz concessio pñ- cipali cõcedatur z accessorium. c. accessoriũ. de reg. iur. li. vj. Altamen securus est abstinere nisi in die- bus in qbz licet celebrare publice.
- 31 **M**onũ qd cõceditur est sepultura ecclesiastica qz solum clericis concedit qui seruauerũt interdictuz sine pulsatione campanaz tñ z solennitate z cõsi- latio. d. c. qd i te. h hodie etiã credo possint sepeliri cum officio sine nota. dicto. p. ar. c. cui licet. de regu. iur. li. vj. fm moderationẽ tñ. c. alma. fm fede. cõ- silio. lxx. z etiam cum campanis z alijs cõsuetis in diebus in quibꝝ põt publice celebrari.
- 32 **S**ed qd si ecclesia est spãliter interdicta nunqđ ibi sepeliẽtur? Rñ. Inno. z Hof. in. c. tanta. de ex- cess. prela. qz fm quosdã nõ pñt ibi sepeliri. Hof. tñ tenet qz sic. qz qd facit interdictũ generale generalit- ter facit. speciale specialiter. l. si duo. in. fi. ff. de admi- tu. Pan. in. c. qz in re. tenet qz clerici ecclesie specialit- ter interdicte possint ibi sepeliri. Alij vo qz nõ sunt

clerici talis ecclesie spãliter interdicte debet in ecclesia alia non interdicta sepeliri.

Qtrum penitentes z absoluti sint tumulãdi in ecclesia vel cimiterio sñt sicut clerici? Rñ. doc. qz nõ. si tñ de facto sepeliẽnt non sunt exhumandi. Sed si alibi sepeliantur cessante interdicto tñc sunt ad ec- clesias referẽdi.

Qtrum cõfratres qui ex pñlegio religiosorum h- rum sunt cõfratres admittuntur ad diuina. possint sepeliri in ecclesia interdicta? Rñ. qz nõ. licz in alijs libere possint eligere sepeliri. d. c. pñlegia.

Qtrum sepultura ecclesiastica concedat oibꝝ in diebꝝ in quibꝝ licet celebrare solenniter vt dictuz e? Rñ. Cal. tenet qz sic. nisi spãliter sint interdicti vel eam dederint interdicto. z placet mihi sua opi. licz Jo. an. z Job. de ligna. z Be. in. d. c. alma. teneant contrariũ quo ad laicos. fede. etiam tenet consilio crj. qz clerici officia do istis festiuitatibꝝ. circa sepul- turã non efficiuntur irregulares.

Qtrum pñlegiat tpe interdicti sup admissioẽ ad diuina z receptoẽ ad sacra possit sepeliri in cimite- rio? Rñ. Cal. qz sic. z idẽ vt etiam si solũ esset pñle- giatus sup auditioẽ diuinoꝝ solũ nõ facta mentione sacroꝝ p regulã cui cõdicamus viuo z etiã mortuo.

Qtrum mortuaria z alie oblationes possint re- cipi pio defunctis tpe interdicti vel ab ipis interdi- ctis? Rñ. qz sic. si mortui sunt penitentes. z p eis orandũ est. rj. q. iij. quicũqz intra.

Decimũ qd conceditur est ordinum collatio. vt no. Inno. in. d. c. non est vobis. Videt tñ velle qz solum clericis possint dari sed nõ laicis. sed Pa. in. d. c. z i. c. qd i te. dicit qz possit attetari qz ex necessi- tate poterunt etiaz laici ordinari in loco interdicto sicut dicuntur est de crismate cum non fiat bapñsm sine eo. d. c. quoniã. qz ex quo conceduntur aliqua que non nisi p clericos pñt conferri pñt permutãre z ea si ne qbz ar. c. quoniã. de sen. ex. li. vj. sed sine ne- cessitate nec laici nec clerici possunt ordinari in lo- co interdicto. sed alibi ordinantur si ipsi nõ sunt in- terdicti quia possunt.

Qndecimũ qd cõceditur. h est spãle epis z alijs superioribus vt vbi libet possit cum altari portan- ti celebrare. z celebrari sacre z audire diuina qñis sit interdicta terra. ciuitas vel castruz seruato tamẽ quod dictum est. f. iannus clausis. campanis non pulsatis. interdictis exclusis. vt in. c. fi. de pñul. li. vj. habetur z no. simile pñlegiuz habent fratres minores z predicatores. c. qz in bis. de pñui. z no. in. d. c. fi. in glo. Secus si esset interdicta ecclesia vñ aliquis locus singularis qz nec epus nec fratres p- dicit possent ibi celebrare vt no. Jo. an. in. c. quesit- nit de de. nõ res. z sequit ibi Pan.

Duodecimum quod conceditur immo pcepti- tur omnibus obligatis ad dicendum officium vt illud quotidie z integre dicant. licet ipsi specialiter z singulariter sint interdicti sigillatim tñ debent di- cere sic vt dicitur est de excoñmunicatis. supra bo- re. f. v.

Interdictum. vij. violan- tes icur- ruunt penas. vij.

- 1 **P**rima est irregularitas hanc incurrit ois clericus qui licet non sit ipse interdictus tñ exercet aliquod deputatum certo ordini in loco interdicto nisi si qd pñmittit a iure. vt. s. dictum est. Intelligit hie fide. consilio. vij. verum qñ publice et palam more solito celebrat sicut dicimus de excoicatio vel interdicto sicut prius celebrante. in de. pe. de sent. ex. c. Similiter existens interdictus simpliciter si exercet aliquid deputatum certo ordini vbiqñq; e irregularis. c. is qui. 7. c. is cui. de sen. ex. li. vj. 7. c. cu eter. ni. de sen. 7. re iudi. li. vj.
- 2 **S**ecunda q supradictus est ineligibilis ita q nō pot eligere nec eligi. d. c. is qui.
- 3 **T**ercia q supradictus sit impostulabilis ita q nō potest postulari. c. j. de postu. p.ela.
- 4 **Q**uarta q talis e beneficijs ecclesiasticis spoliatus. 7 si monachus vel monialis est debet retrudi in artiori monasterio ad agendum priam. c. postu. lastis. de deri. ex. mini.
- 5 **Q**uid si talis celebrat non in loco interdicto nec ipse interdictus sed tñ personis interdictis? Rñ. q nō est irregularis. est tñ interdictus ei ingressus ecclesie donec satisfaciat ad arbitriū illius cuius sententiam contempserit. c. epoz. de primleg. li. vj. Silt fms sede. vbi. s. Qñ admittuntur laici aliunde venientes ad divina in ecclesia non interdicta existēte in loco interdicto generaliter vel spāliter.
- 6 **S**ed quid si tales clerici exercent ea q non sunt deputata certo ordini. vt puta cantare in choro. legere psalmos. vel eplam sicut faciūt alij laici? Rñ. fms Inno. in. d. c. tanta. 7 sequit. Pa. in. c. ij. de cler. ex. mini. q non incidūt in prefatas penas. iurisdictionalia tñ exercere pñt. vnde 7 excoicare. 7 absolue re pñt si ipsi nō sunt interdicti. dicit tñ Pan. in. d. c. ij. q non debent absolueri cum illa solemnitate. c. a nobis. el. ij. de sen. ex. h. ei nō credo q ad absolutio. nem. q absolutio ab excoicatione sine cum illa solemnitate siue sine ea nō pot impendi ab interdicto sed si ille qui impendit non sit interdictus. tunc absolueri potest etiam cum illa solemnitate. qz cuz absolutio pñmittit ergo 7 solemnitas consueta. Inno. tñ 7 Host. 7 Landu. cōcordant cum Pa. 7 addūt q efficeret irregularis qui absolueret cum prefata solemnitate. h. eis nō credo rōne predicta. Item fms Bulid. durandi silt est irregularis clericus qui solemniter in cimiterio sepelit hoīem interdictū. ar. c. j. de postu. p.ela. h. ego dico silt si hoīem non interdicitum sepelit in loco interdicto solēniter. i. cum officio solito. rō qz istud cōpetit certo ordini fms q cōiter servat. no. etiam aliam penā in de. eos. de sepul. de qua. s. Excoicatio. vij. casu. xxxvj.
- 7 **Q**uinta pena est q clericus qui non seruat interdictum loci est suspensus ab officio 7 beneficio. d. c. tanta. de exco. p.ela. in tex. 7 in glo. 7 sequūtur cōmuniter docto.
- 8 **S**exta pena est contra religiosos quoscunq; seq excoicationis qui nō seruat interdictū cum matricem ecclesiaz loci seruare scūt. quod intelligit de generali interdicto. quia si singularit ecclesia matris esset interdicta nō habet locuz in de. ex frequētibz de sen. ex. li. do matric. ecclesia nō seruaret solum in

turrent penas quas clerici incurrant. de quibus in isto. c. d.

Quam laici non seruantes interdictū incurrat aliquā penā? Rñ. q nulla inuenit in iure ipis imposta. peccarent tñ mortaliter si hoc facerent in contēptum ecclesie. als non nisi in quatuor casibz positus in de. j. de sepul. 7 de. grauis. de sen. ex. de qbus habes. s. Excoicatio. v. casu. xv. 7 excoicatio. vij. casu. xxxvj.

Sed nūquid laici tenentur de ecclesia exire si sacerdos recipit interdictum ad divina? Rñ. Adona. q non neq; peccat audiendo sed solus sacerdos.

Quā clericus simplex q habet tñ priam tonuram incidat in penas predictas sicut alij clerici? Rñ. Hosti. q sic. si in officio suo cantet. i. tanq; psalmista. vt in. c. psalmista. xxij. dist. ij.

Quā clericus decedens interdictus priuatur ecclesiastica sepultura. d. c. is cui.

Interdictum. viij. quō re laxatur

Rñ. q aut interdictum fertur ad ipus sicut cū quis interdicat vsq; ad annū vlt donec satisfecerit. vel talis ibi moretur. 7 tunc non requiritur absolutio aliqua post tale quid. qz anno transacto vlt satisfacto vlt recedendo tali interdictū est amotum ipso facto 7 licite post hoc celebrat qz. Ita no. Pan. in. c. nō est vobis. de spon. nec distinguo an sit a iudice vel a iure. qz in vtroq; habet locum qd dixi. 7 idem dic de quacūq; alia suspensione tam iuris q hois. Secus de snia excoicationis ad tēpus. qz requiritur absolutio. ita no. doc. in. c. fi. de mati. cōtracto p inter. ecclesie. 7 ibi reddūt rōne esse. qz excoicatio requirit certam formā in absolute. sed in interdicto vel suspensione sufficit. ostet de mente iudicis. 7 licet aliqui dubitent de excoicatione lata a papa ad tēpus. tñ tene q requirit absolutio. nisi apte constet papam velle eum absolutū esse fms do. Anto. 7 sequit. Pa. in. d. c. fi. Si vō interdictum vel suspensio non est lata ad tempus silt simpliciter. tunc requiritur absolutio. 7 si est a iure pot absolueri ordinarius vel legatus sedis apostolice. nisi cum conditor iuris sibi vel alteri reseruauit. ar. c. nuper. S. in. ij. de sen. ex. Si autē sit a iudice sic ille qui tulit potest absolueri vel eius superior tñ 7 nō alius. aut de mandato eius qui eam tulit. xxij. q. j. si petrus.

Quam sit seruanda aliqua forma in eius absolute? Rñ. Ho. q sic. dicendo renoco. vel remoueo vel absoluo 7 similia verba. Debent etiam innungi eis vt satisfaciant fms q dī de excoicationis nis absolute. qz in hoc abulat pari passu. vide. supra absolute. ij. S. j.

Quam interdictum possit ad cautelam relaxari? Rñ. q generale interdictū non pot. c. presenti. de sen. ex. li. vj. Sed si interdictum sit singulare cōtra psonam sic pot relaxari ad cautelam. arg. a contrario sensu. d. c. presenti. Ratio. qz specialiter interdicto oia facta negant donec absolua. 7 sic idem e quod de excoicatione a qua quis absoluit sub conditione. vt in. c. solet. de sen. ex. li. vj. hoc tenet Job. an. 7 Bar. in. d. c. presenti. Limita hoc si peniter. als

Interdictum ix.

- non. q. sic relaxatio daret causam peccandi nisi forte in casu sicut cum absoluit inuitus ab excoicatione. de quo. s. Absolutio. iij. §. vij.
- ¶** Utrum episcopus vel alius possit suum interdictum suspendere? R. Lau. Tancre. 2. Vin. q. sic. vt no. in c. ad hec. el. iij. 2. c. directe. 2. c. p̄terea. de appel.
- ¶** Utrum per appellatōem sequentem suspēdat interdictum latum? R. q. non. nisi eius effectus sit suspēsus ad tēpus. q. sic pōt appellari a snia suspēsa sicut a condicionali. d. c. p̄terea. Et hoc itelligit de interdicto vel suspensione. Secus in snia excoicationis cuius effectus nunq̄ pōt relaxari nisi in toto absoluat. c. cum desideres. de sent. exc. hoc no. Hosti. in. d. c. ad hec. Hoc itelligit de interdicto a diuinis 2. sacris 2. alijs sp̄ialibus. Secus esset in interdicto a tp̄alibus. vtp̄ta q. nō ingrediat possessionem talem. ff. de appel. l. constitutōnis. vnde Jo. an. in. d. c. is cui. restringit solum in mere sp̄ialibus p̄ que ligatur aia. 2. ideo p̄ appellatōem suspēditur interdictum a beneficio 2. suspensio. de quo vide. j. Suspensio. ij. §. j.
- ¶** Utrum priuilegium concessum a legato a latere quo interdicti tpe valeat celebrare interdictis 2. excoicationis exclusis valeat quātuz ad sentētiās suas 2. suoz successorū ordinarioz? R. fm. Laudu. q. sic nisi sp̄ialiter a successore renocet. 2. tenet idem q. etiam valet quo ad sentētiās pape. ar. d. c. dilectus el. ij. de rescrip.
- ¶** Utrum papa dante licentiam celebrandi in ecclesia sp̄ialiter interdicta relaxet eoipso interdictum? R. fm. Ho. in. c. vt priuilegia. q. non.
- ¶** Utrum de auctoritate ep̄i possit quis celebrare in ecclesia interdicta? R. fm. Hosti. in. d. c. ad hec qm̄. q. nō. q. istud pertinet ad solum papam. de p̄uile. c. cum 2. plantare. Secus esset in cessatōe a diuinis. q. possit ep̄s excipere quos vult 2. subijcere 2. tēpus 2. modū determinare fm. Innoc. in. d. c. vt priuilegia. Et idem tenet in ecclesia p̄ eum interdicta allegat. d. c. dilectus. h̄ non pōt concedere vt p̄sona interdicta vel suspēsa celebret nisi pro delicto alterius sit suspēsa ab eo.

Interdictum ix. qm̄ nō indiget relaxatione. q. ipso iure nō tenet quis seruare? R. q. in duobus casibus.

- ¶** Primo qm̄ ferat contra participantes cum excoicationis in casu quo minorē incurrunt excoicationem sine canonica monitione p̄missa. tūc nulluz ē ipso iure sicut 2. suspensio quelibet. Itelligit si ferat ab inferiori a papa. c. statutum. de sen. ex. lib. vj. Et dicitur canonica monitio 2. legitima qm̄ nominatim admonentur. alā non. vt i. c. cōstitutionem. eo. ti. 2. lib. contra alios vō licet debeat p̄cedere monitio qm̄ fertur p̄ contumacia fm. Innoc. in. d. c. ad hec qm̄. tū tenet similiter si p̄feratur sine scriptis qm̄ iudex incurrat penam. de qua in. c. j. de sen. exc. lib. vj. 2. s. Excoicatione. ij. §. ij. Sed magis breuiter dic q. in illis casibus in quibus sentētia excoicationis non tenet. sic nec interdictum. de quo vide. s. Excoicatione. iij. per totum. Scdo qm̄ interdictum est latum p̄pter aliquos. 2. ipsi non seruant cum text. est

in. e. petisti. de p̄uile. Sed aduerte fm. Hosti. ibidem q. si ciuitas vel ecclesia est interdicta p̄pter aliquem. i. p̄pter eorum delictum. tūc licet ipsi violant alij tam seruare tenentur. si aut sit positum pro eorum querela ad eorum vtilitatem. nunq̄ ipsi nō seruant nec alij seruare tenent. 2. sic effectus nulluz d. c. petisti. 2. sic eum itellige.

¶ Utrum quando interdictum est nullum. tōne 2. matrix ecclesia seruat teneant religiosi illud seruare? R. q. sic. aliter incurrūt penam excoicationis de. ex. frequentibz. de sen. ex. in glo.

Interesse fm. Bart. in. l. vnica. L. de sentē. que pro eo

q. inter p̄fer. p̄p̄e 2. stricte ē estimatio alicuius vtilitatis non habite p̄pter alius factum iniustum vel concessione in iustam. 2. est duplex. Aliud lucri cessantis. 2. hoc ē qm̄ homo impedit a lucro quod fecisset si talis pecunia sibi restituta fuisset vel si talis lesio sibi non fuisset illata 2. h̄mōi. Aliud est interesse damni emergētis. 2. hoc duplex. aliud in re. aliud extra rem. Interesse damni emergētis in re vel circa rem. quod etiam dicitur intrinsecum fm. Barto. vbi. s. 2. istud ē ip̄a res seu eius estimatio. vel id quod puenit immediate ex ipsa re vt fructus 2. partus 2. h̄mōi ponit exemplum. vendidisti mihi vinum quod valebat. xx. 2. tibi tradidisti pecuniam nec dedisti nunc valet. xl. si traditum fuisset tantū habiturus eram. 2. de hoc. ff. de ac. empt. 2. ven. l. si sterilis. §. cum per venditorem. Interesse extra rem vel extrinsecum est quod puenit non ex ipsa re h̄ p̄pter ipsam rem. exemplum vendidisti vinum nec tradidisti sed si tradidisses ex eo potuisses negociari 2. lucrari. vendidisti granū 2. q. nō tradidisti serui mei fame perierunt 2. istud quando petatur in contractibus habes in. l. in l. i. n. §. j. ff. de acti. empt. 2. vendi. l. cum venditorē. L. de ac. emp. 2. ven. 2. ff. de verbo. obli. l. si insula. 2. quando teneatur in conscientia. habes Usura. §. §. xxx. interesse qm̄ habet certam quantitatem vel speciem duplum excedere nō pōt. 2. qm̄ excedit duplū habes i. d. l. vnica. in tex. 2. in glo. h̄ quo ad conscientiam habes. §. Usura. j. §. xxx.

Interpretatio legis

¶ Ad quē p̄tinet? R. q. interpretatio legis diuine vel eanonice p̄tinet ad papā. c. p̄ venerabilem. q. fil. sint leg. Sed interpretatio legis ciuilis in q̄tum p̄cernit clericos similiter p̄tinet ad papam. vt in. c. j. de iura. calum. In q̄tum autem cōcernit laicos p̄tinet ad impatorem. l. si. L. de leg. q. est eius interpretari cuius est condere. de reg. in. li. vj. Et hoc itelligit verum generaliter h̄ q̄tum ad vnā eā pōt iudex etiā interpretari. vt no. Innoc. in. c. cū sp̄ali. de ap. vide bonā glo. in. c. j. de postu. prela. facit. l. vnica. L. de p̄fesso. qui in vrbe nisi est ita arduum q. firmus intellectus dari nō possit. q. tunc recurrendum est ad principem. l. pe. 2. si. L. de le. hoc Pan. in. c. j. de iura. calū.

¶ Utrum interpretatio priuilegij p̄tineat ad principē solū? R. q. da. in. c. q. de iudicij. q. aut dicitur est super potestatem. si potuit dare. 2. sic nulli infere

non a principe licet ut in. c. j. de transa. Fla. xvij. q. iij. S. qui aut. r. q. iij. cuncta p mundū. Aut dubium est sup validitate vel surreptione. 7 sic pōt inferior index fm cōter doc. Aut dubitatio ē circa verba solum. 7 tunc si casus est clarus 7 decisibilis defacili. sic pōt inferior cognoscere ad p̄iudiciū partū fm cōter doc. Rō. q. inferior interpretat legem supioris in p̄iudiciū partū. ut no. Inno. in. d. c. cū sp̄ali. facit. c. inter alia. de sen. exc. 7. d. l. fi. Si vō casus est dubius sic p̄iudicet ad p̄ncipem si ei p̄ntia defacili pōt haberi. ar. d. c. q. 2. d. c. inter alia. 7 in. l. ex facto. S. j. ff. de vul. 7 pupil. substi. q. si defacili non potest adiri p̄ncipis p̄ter longā distantia. sic potest interpretari p̄ rōnem nālem 7 verisimilez que pōt notari p̄ expressa verba. p hoc est casus in. d. l. ex facto. S. j. vbi inisōsultus interpretat legem ex naturali rōne. Itē qd no. Inno. in. c. cū sp̄ali. facit ter. in. c. cum persone. de p̄mle. li. vj. Aut dubiuz versat̄ circa intentionē p̄ncipis. 7 non pōt decidi sine magno dubio. 7 sic interpretatio est solius p̄ncipis. ad predicta facit text. in. c. venerabilē. de elect. dicit etiā Spe. in ti. de leg. S. nūc ostendendum. qd ep̄us pōt interpretari iurū allegationes. de pigno. significante. 7. d. c. venerabilē. peccat in arduo negotio. ut dictum est.

Quidrum in cōtractibz sit interpretatio faciēda. ut res potius valeat q̄ pereat. R. q. sic. de fi. instru. c. inter dilectos. in glo. 7. ff. de re. du. l. quotiens i actiōibus. de ver. sig. c. abbate. S. cōtra quod fuit. Si vō res valeret fm intellectum vtriusqz. tunc accipiendū est illud qd est magis verisimile. ff. de re. du. l. cū in testō. 7. ff. de verbo. ob. l. cū qui. 7 qd cōsuevit. xvij. di. de siraculane. 7 qd magis cōuenit iuri. de consue. cū dilectus. S. fi. vbi interpretatio sit cōtra eum qui legem potuit apertius dicere. ff. de pact. l. veteribz. de p̄uul. c. qz in glo. Interpretatio in cōtractibz sit plena. In testamentis plenior. In beneficijs quoqz plenissima. de dona. c. cū dilecti. Interpretatio locutionū debet fieri fm p̄sonas q̄ loquuntur vel quibz loquit. xxvj. di. de iude in glo.

Interrogationes

Interrogationes in confessione. vtrum sint faciēde a confessore. R. n. q. sic. p. tex. clarum. Aug. de pe. dist. vj. c. j. vbi dicit. Diligens inq̄sitor. 7 subtilis inuestigator sapienter 7 quasi astute interroget a peccatore qd forsā ignorat vel p̄ verecūdia velut occultare. hec ille. Et nota qd confessor tenetur sub pena mortalis peccati eas interrogationes facere quas cognoscit necessarias consenti pro validitate confessionis habens probabilem opinionem qd confitens ex obliuione vel ignorantia seu negligentia omittit arg. c. si rector. xliij. dist. Secus esset quando habens probabilem opinionē qd confitens talia scit 7 aduertit qd sic potest credere eū vel non cōmisisse vel alibi cōfessum fuisse. 7 sic non tenetur interrogare nisi forte videret qd ex verecūdia nō aunderet dicere. Dimittere aut̄ interrogare ex inaduertētia aut obliuione non credo sit peccatum. Ex negligentia vō dimittere interrogationes quas pbabiliter cōfessaria sibi dicitur faciēdas de necessitate videtur mortale

peccatum per ea q̄ dicam. 7 negligentia. S. j. multo magis videt̄ mortale qm̄ sciet̄ 7 sine omni rōnabili causa voluntarie dimittit. tenet̄ em̄ confessor circa p̄sente facere ex p̄cepto charitatis ea q̄ vellet sibi fierent rōnabiliter penitētia ad necessitatē salutis sicut est integre cōfiteri 7 in viā salutis dirigere aliter p̄uaricat̄ illud p̄ceptū. Diliges proximū sicut teipsum. Nō tū debet p̄fessor esse nimis scrupulosus in interrogando omnia q̄ possibile est cōmiserit peccator. s̄ soluz circa ea debet interrogare que probabiliter credit p̄misisse. Quid d̄ attendere confessor circa interrogationes. R. fm. Alstē. q. tria. Primum qd interroget de peccatis nō de fabulis vel alijs mūdānis. Scdm̄ qd non interroget nisi de peccatis cōfiteus. 7 q̄ cōter sunt nota explicitē. Querere em̄ de peccatis i cōfiteus 7 eno. mudo nisi in generali 7 a longe 7 per quāda circūlocutionē necet̄ consenti. qd sepe dicit̄ qd nescit. p̄terea d̄ p̄uouerb. xj. qui inuestigato est maloz opprimet̄ ab eis. 7 in. l. j. S. q̄ q̄nem. ff. de qd. p̄hibet fieri qd sp̄alis in p̄iudiciū alterius. Tercū est qd nō descendat nimis ad p̄ticulares circūstantias peccatorū carnaliū. quia ut dicit p̄bus. iij. ethi. Delectabilia q̄tomagis cōsiderant̄ tantomagis sunt apta mouere 7 nocet talis interrogatio. 7 confessio. 7 cōfiteū. Suficit em̄ habere vltimā sp̄em̄ peccati in h̄mōi 7 circūstantias q̄ cadunt sub sp̄ali p̄hibitione 7 a longe 7 cuz verbis honestis. vbi nullo modo descendat ad alia sp̄aliter. puta mulier p̄fiteat̄ qd fuit cognita extra vas debitū non querat. postea i q̄ loco vel quō 7 h̄mōi. sicut faciunt q̄dam q̄ potius sunt cōtaminatores q̄ cōfessores qui sepius me peccant mortaliter delectando se de h̄mōi interrogationibz. 7 p̄ter delectationem faciēdo eas. Scdm̄ de q̄bz sunt interrogationes faciēde. R. qd sunt faciēde de peccatis cōibz sicut ē trāsgressio decem p̄ceptorū. cōmissio septē peccatorū capitaliū. abusus quinqz sensuū. 7 de circūstantijs q̄ mutant speciem. 7 aliqui que aggrauant notabiliter nō oīa de omnibz s̄ de illis que cōter contingunt in tali statu. qd derisio esset querere a femina de militia 7c. Vbi vō confessor simplex habeat formā interrogandi hic annorabo talē ordinem qui erit quasi vna tabula totius istius angelice summe circa ea que pertinent ad cōfessionem. Attende q̄o confessor qui saluifere vis cōfessiones audire ad infra scripta.

Presentato tibi penitente debes primo interrogare eum de quo loco vel terra est si aliter cam non agnoscis ut ex hoc intelligere possis. si habes auctoritatem ad eum audiendum. qd si es sacerdos parochialis nō habes p̄tatem nisi sup illos qui sunt de parochia tua. fm qd habes. s̄. Confessio. iij. S. iij. 7. S. ix. 7 sex sequentibus. Idē dic̄ s̄lt̄ de illo cui cōmissa est audientia cōfessionū a parochiali sacerdote. Si vō est tibi cōmissa ab ep̄o talis auctoritas vel ab eius vicario generali in sp̄itualibus vel ab alio habente iurisdictionē quasi ep̄alem. Tunc si es frater minor vel frater de ordine predicatorū aut heremitarū. 7 h̄mōi 7 talentū

Interrogationes

in ueritate habes p pntatione facta fm formam
de. dudū. de sepul. de quo habes. s. Confessio. iij.
S. xvj. vel es admissus ac si esset fuata tal forma
sic potes audire oēs de illa diocesi vel iurisdicōe
illius. et in illa diocesi solū et nō extra illā. Si uo
nō es pntatus fm formā dicte de. nec admissus
ac si esset seruata. h. soluz tibi concessit licentiā au
diendi confessiones sic potes ubiqz eius subdi
tos audire. de q̄ vide i. d. S. xvj. et se. Et si inuene
ris q̄ habes auctez euz audiēdi. Interroga. ij. de
eius statu et conditōe si alit eū nō agnoscas. ut
ppendere possis si erit capax absolutōnis vel ne
Maz si inueniens eū in tali officio vel in tali arte
quā exercere non pōt sine mortali. tūc indica ei a
pūncipio. ne forte eū audiendo. et postea nolens
eū absolueret scandalizet de te. posses tūc talem q̄
habet aliquid qd nō uult dimittere fm q̄ tenet
admonere q̄ si uult cōfiteri libenter audies eū h.
absolueret nō posses. nisi dimittat q̄ exercere nō
pōt sine mortali. et quō h. eū non absoluas talis
cōfessio ualet ei ad multa bona. p̄sertim ut deus
citius illuminet eū ad p̄niam fm q̄ dī in. c. qd q̄
dam. de pe. et re. Et bis dictis si uoluerit confite
ri potens eū audire et monita salutis dare. et ali
quā p̄niam h. nullo mō absolueret. q̄ sic pecca
res mortalit. de q̄ habes. s. confessio. j. S. xij. et cō
fessio. vj. S. ij. et. ij. Interroga. iij. quantū est qd
nō fuit cōfessus. et cui cōfessus fuit. et si debita bo
na uolūtate fuit cōfessus. et si fecit p̄niam. et si ali
quid retinuit scienter qd nō fuit cōfessus. ut ex
istis possis scire de quāto tpe habet confiteri. et si
cōfessiones facte sunt reiterande. et q̄n hoc sit bēs.
s. confessio. j. S. viij. cū multis se. Interroga. iij.
si adhibuit diligentiaz ut suoz peccatoz habeat
mēoriā. et si inuenires qd nō. puta q̄ opozz reite
rare confessiones de multo tempe. et ipse penitēs
hoc nō cogitabat. et p̄pterea nullā posuit diligen
tiā sup̄ pctis cōfessus. tūc admonendus est ut va
dat et conet reducere ad mēoriā suā pctā discurre
do per status q̄s habuit. per officia q̄ exercuit p
societates q̄s tenuit. p loca in q̄bitauit. p exer
citiā q̄ operat. et ut sic itegre p̄fiteri ualeat et quā
tā diligentā debeat ponē. bēs. s. confessio. j. S. xij.
Predictis factis et inuēto q̄ facta diligentia fm pos
se suū est dispositus ad digne confitendū. debeat
eundem penitentē inducere. ut genu flexo dicat
humiliter confiteor deo et. vsqz mea culpa. si scit
eam dicere et q̄ stet facie uersa lateri cōfessionis. si
est mulier vel iuuenis. et nō p̄mittas q̄ aspiciat
in faciē tuā. q̄ multi p̄pter hoc conuerunt. et po
stea bonis v̄bis et persuasiōibz induc eū ut di
cat pctā suā. Et si scit ordinate dicere noli eū im
pedire h. solū uade supplendo. ubi ip̄e deficit in
exp̄mēdo circūstantias vel declarando quō est
mortale et tenet abstinere v̄ ad restōnem vel est
excoicatus et h̄mōi. si uides q̄ ip̄e penitens hoc
nō intelligit vel nō p̄pendit. vel si nescit ordina
te dicere fac ut cōfiteat saltem grauiora q̄ magis
grauiant eius consciām. ut ex istis possis scire de
q̄b̄ debeas euz interrogare. Et dictis aliquibus
de grauioribz. Si uides q̄ nescit ordinate dicere

Incipe tu interrogare eum sicut in infra scriptis
videbis. nō tū oēs de oibz ut dixi. h. tū de bis q̄
uerius sūt p̄sumit cōmūisse vel rōne status vel
exercitij aut cōditōis persone. Et caue ne eū tra
speres p̄pter aliqd peccati donec totā cōplēnerit
cōfessionē ne forte p̄re uerecūdia nō integre con
fiteat. h. p̄pleta cōfessione. tūc eū reprehende et
argue fm q̄ uidentis ei expedire.
Quo aut interrogandi sit iste circa peccata cogno
scenda et dicenda. p̄mo circa decem p̄cepta.
Circā p̄mū p̄ceptū decalogi qd est. Non habe
bis deos alienos et. Exod. xx. qd quidē quō in
telligat. bēs p̄ceptū. S. iij. et cuius expositione
sic facies interrogatōnes.
Si adorauit aliquā creaturā vel cum p̄mo appa
ret fecit et aliquā dōionem et h̄mōi.
Si adorauit dyabolū etiā sub angelo lucis appa
re. q̄ mortalia sunt. uide adoratio. S. x.
Si inuocauit demones vel fecit aliqd pactū cū eis
uide fois. S. iij.
Si vsus ē nigromātia aromātia et h̄mōi. uide ibid.
Si vsus ē somibz vel incantatōibz ad sciendū oc
cultā uel futū et h̄mōi. uide ibidem.
Si uoluit scire futūra p̄ uanā ispectōz creature ibi.
Si q̄n obuiauit leponi uel alteri aiali credit p̄lagiū
alicuius futuri. ibidem.
Si q̄n mulier pregnans petit ignē et h̄mōi uñe ad
sciendū futūra. uide ibidem.
Si vsus ē lris p̄ncis astrolabio ap̄one libri. et hu
insinōi ad sciendū futūra. ibidem.
Si q̄b̄ nauit somnia ut inde diuinaret. ibidē. S. v.
Si uoluit colere deū fm ritū iudeoz. uide supersti
tio. S. j.
Si vsus fuit ligaminibz aut caracteribz p̄ sanitate
danda. uide superstitio. S. j.
Si fecit anulū q̄n legat passio xpi uel caracterē in
tali die. et h̄mōi. uide ibidem. S. ij.
Si vsus fuit arte notoria uel eam didicit. uide ibi
dem. S. iij.
Si vsus est herbis p̄ demōes. uide ibidē. S. vj.
Si vsus est breuibz ligandis ad collū uel poran
dis. ibidem. S. vij.
Si incantauit animalia. ibidem. S. viij.
Si carminauit infirmos. ibidem. S. ix.
Si dixit uel fecit dca missas uel psalmos. ut quis
moreretur. ibidem. S. x.
Si colligendo herbas obseruauit aliqua uana. ibi
dem. S. xi.
Si aliqd fecit ut sciret infortunū alicui. ibid. S. xij.
Si p̄ maleficiū destruxit aliud malū. ibidē. S. xij.
Si credidit feminas ire de nocte uel conuerti in ca
tas. et h̄mōi. ibidem. S. xij.
Si habet libros de predictis sortilegijs uel supersti
tionibz tenet eos p̄burere. als nō ē absoluedus.
ut. s. Curiositas. S. j.
Si obfauit dies egyptiacos uide superstitio. S. vi.
Si dedit poculū ut amaret ab aliquo uide mor
ta. q̄ om̄ino superstitioe uitur.
Si credidit q̄ ex cōstellatione cogat quis ad bonū
uel malum. uide fois. S. iij.
Si vsus est sacris uel sacrilibz pro danda sanitate

- et hmoi. vide sacm. S. vlti.
 Si acceptavit duellum vel obtulit vel fuit ea vt sic
 ret. vide duellum.
 Si accepit ferru candens vel dedit pro manifesta
 da veritate. vide purgatio. S. j.
 Si est hereticus vel fautor hereticor. vide hereti-
 cus in pn. et per totum.
 Si fuit dubius in fide. vide hereticus in pn. et in fi-
 delitas. S. x.
 Si apostatavit a fide. vide apostata. in pn.
 Si fecit actu infidelitatis timore mortis. ibide. S. pe.
 Si portavit vestes infidelium. ibide. S. vlti.
 Si nimia practica by cu iudeis. vide inde. S. j.
 Si balneu intravit cu iudeis. vide balneu. S. iij.
 Circa scdm preceptu. Mo assumes nome et c. quod
 intelligat hes preceptu. S. iij. ex eius expositione
 se formabis interrogatones.
 Si vota facta no implevit vel deliberavit no imple-
 re cur posset. et teneat peccavit mortaliter. et qui
 teneat vel no. vide votu. j. p totu. et votu. iij. p to.
 Si assensit impedimento non implendi votu. vide
 votum. ij. S. xij.
 Si facta vota sine determinatone teporis. nimis tar-
 davit. vide votum. iij. S. ij.
 Si in casu qui obligat ad vota parentu non ea imple-
 vit. et qui sit. vide votu. iij. S. viij.
 Si impetrauit dispensatorem voti sine ca legitima.
 vide votu. iij. S. x. et xj.
 Si fecit votu scies q voue non poterat. vide votu
 ij. S. ix. et qui non pnt habes ibidem.
 Si fecit votu de re mala fienda q sit mortale pctu
 peccavit mortaliter vouendo. et teneat facere con-
 trariu secus esset de re peccati venialis. et quomodo
 no obligat. vide votu. j. S. v. et facit ad hoc quod
 no. in. c. periuriu. S. j.
 Si fecit votum de re bona s. ppter malum sine. vi-
 de votum. j. S. iij.
 Si apostatavit ab aliqua religione vel ordine. vide
 apostasia. S. ij. per totum.
 Si blasphemavit deu vel scos. vide blasphemia et
 quot modis blasphemaf. ibidem.
 Si maledixit deu. vel scos. vide maledictio. S. j.
 Si noiauit deu vel scos obprobriose vel per mebra
 verecunda aduertent. peccavit mortalit etia si fe-
 cit ex ioco. q. pceptu predictu directe.
 Si sacris ecclie fecit aliqd enorme. puta pculcando
 vel hmoi. q. mortale e pceptu predictum.
 Si sacra recepit vel administravit in peccato mor-
 tali mortale peccatum est nisi in casu. de quo ha-
 pulimus. v. S. xiiij.
 Si iuravit falsum quod credebat verum. vide per-
 iurium in pn.
 Si iuravit veru cu tn crederet dicere falsum. ibide
 Si iuravit falsum scies se medaciu iurare. ibidem.
 Si iuravit aliqd malu se facturum. ibide. S. j. et iur-
 ramentum. iij. S. vij.
 Si iuravit in coi sermone sine debita discretione. ibi-
 dem. S. ij. et iuramentum. S. x.
 Si iuramento affirmavit id de quo dubitabat. vi-
 de periuriu. S. iij.
 Si iuravit per ybum. credo qd tn no credebat. ibi-
 dem. S. iij.
 Si credidit contranire iuramento cu tn non con-
 trafaceret. ibidem. S. v.
 Si iuravit ex metu falsum. ibidem. S. vij.
 Si induxit aliquem ad iurandu que sciebat false iur-
 raturum. vide iuramentum. iij. S. xj.
 Si iuravit vituperose per deum vel sanctos. ibide
 S. xij.
 Si iuravit no fm intentionem dantis iuramentu.
 vide iuramentum. iij. in pn.
 Si non pplevit qd sub iuramento pmisit in casu q
 tenebat et qui hoc sit. habes iuramentu. v. p totu
 et quod e mortale pctu no implere qd iuramento
 pmisit. habes periuriu. S. j.
 Si fecit se absolui a iuramento sine ca legitima. vi-
 de iuramentu. vj. per totu. et de ca legitima. q sit
 et quis potest absoluiere a iuramento.
 Si qui tenebat orare volutarie se occupavit in his
 q distrabunt mentem. vide hore. S. xxvj.
 Si simulavit sanctitatem qua no habebat. vide si-
 mulatio. S. vlti.
 Si adiuuravit hoies. vel demones. aut alias creatu-
 ras. vide adiuratio. per totum.
 Circa terciu pceptu. Sabbata sanctifices. et ex
 positone habes. j. pceptu. S. v. ex cuius decla-
 ratone sic sunt formande interrogatones.
 Si eris corpe sanus et no occupatus in spualibus
 bonis stent ociosus. nec aliqd operat tepore no
 festivo. vñ vivat. vel vñ tribuat egentibz qz ma-
 gnus excessus. ociositatis videt mortale pctu. de
 quo vide pceptum. S. v.
 Si in diebus festiuis de pcepto non habuit attri-
 tiones de peccatis mortalibus comissis. de qbus
 non fuit contritus. vide ferie. S. xlij.
 Si vacavit ludis aut coctis. de quo vide Cocta p
 totum. et ludus per totum.
 Si no vacavit deo in dictis festis saltem in aliqua
 hora. qz mortale. vide ferie. S. ix.
 Si fecit hastiludia qz sunt phibita quibuscuqz die-
 bus sicut tomeameta fm Trica. in. iij. di. xxxvij.
 ex cõsili rone. vt in. c. j. de tomea.
 Si fecit opus manuale vel fecit fieri in pdictis festis
 in casibus no cõcessis. vide ferie que opera licet
 et que non. et que sunt festa pcepta. et qui e mor-
 tale opus serule in die festo. et qui incipit festum.
 vide ibidem per totum.
 Si no audiuit missam integrã in predictis diebus
 vide ibidem. S. xlij.
 Si existes in missa occupavit se in vanis. vide ho-
 ra. S. xxvj. et ferie. S. xlij.
 Si audiens missam in pdictis diebus dixit oicos
 quas tenebat dicere ex voto vel pnia aut rone
 ordinis. vide ferie. S. xlvj.
 Si audire pdicationem contempsit in festis. vide
 ibidem. S. xliij.
 Si non fecit oblationem in missa ad qua tenebat.
 vide oblatio. S. j.
 Si in diebus festiuis de pcepto commisit aliqua
 peccata mortalia. vide in dicto. S. v. et ferie. S.
 xxxvj. Et quia difficile est scire dicere que pecca-
 ta comisit in festis. et interrogare in quolibz pec-

casto si illud comisit in festo est difficile. potes si ne alio scrupulo peccatore interrogare sic. peccasti mortaliter in festis. et si dicit q sic interroga. secundo in quor festiuitatibus. Et si nescit interroga eum si quasi in omnibus vel in maiori parte ipsarum vel in minor. Et tercio interroga si in eodem festo aliqui bis vel septies. et sepius. et sic sufficit q ad istam circustantiam absq hoc q exprimat spem peccati q comisit vel absq hoc q in q libet peccato q consistit interrogas si fecit in festo quod bene nota.

Circa qrtu preceptu. honora ptem etc. cuius expositio h preceptu. S. viij. et ex q interroga. vt. j.

Si no dilexit ptem vel mrem. vide filius. S. xxx.

Si no ostendit eis signa dilectionis sed dare se habet cum eis. ibidem.

Si dixit eis verba iniuriosa vel verberauit qz videtur mortale per dicta. in. d. S. xxx.

Si no obediu eis. vide ibidem.

Si no subuenit eis indigentibus. ibidem.

Si non seruauit eis in infirmitatibus eoz. vel fecit serui ibidem.

Si maledixit eis. vide maledictio. S. j.

Si non fuit executor eoz voluntates seu legata facta post eoz morte. vid executor. S. xxij. et xxij. et heres. S. v. vsq ad. S. xij. et Legatum. j. et ij. p totum.

Circa quintu preceptum. Non occides. vide preceptum. S. ix. ex quo sic interroga.

Si habuit animu offendendi proximu in persona vulnerando. mutilando. occidendo. et hmoi. vid. d. S. ix.

Si vulnerauit vel occidit aliquem. vide ibidem.

Si comisit homicidiu spuale. f. inducendo aliquem ad peccatu mortale vel alijs modis de quibz habes Homicidiu. iij. p totum.

Si procurauit abortum alicuius mulieris. vide abortum. p totum.

Si incarcerari fecit aliquem indebite. vide carcer. S. j. ij. et iij.

Si pueros tenellos tenuit iuxta se in lecto et suffocauit dormiendo. vide homicidiu. ij. S. xv.

De multis modis quibus fit homicidiu et cu peccato mortali. hēs homicidiu. j. ij. et iij. p totum.

Si asperit spectacula in quibus imminet periculum pbabile mortis vel mutilationis membrorum vt torcamenta hastiludia et hmoi peccauit mortaliter in duobus casibus. Primo qm tali aō asperit q etia si pasperet ei ne stare ad videndu. nihilominus non desisteret. Secdo qm eius aspectio est ea vt fiant sine qua no fierent. abs est veniale peccatum de se. nisi forte rone scandalu. vt in clericali religiosis et hmoi.

Circa. vi. preceptu. Non mechaberis. vide preceptum. S. x. ex cuius expositione sic forma interrogationes.

Si fecit fornicationem. vide ibidem in. d. S. x.

Si comisit adulteriu. ibidem.

Si stuprum perpetravit. ibidem.

Si sacrilegium opatus est. ibidem.

Si incestuosus fuit. ibidem.

Si fuit sodomita. ibidem.

Si alio modo per se se polluit qualitercuq. vide luxuria. S. ij.

Si voluntarie cogitauit de hmoi peccatis ppter delectationem. ibidem.

Si voluntate desiderauit aliqd ipsorum comittere ibidem. Vnde hic aduerte q totiens peccat mortaliter. quotiens hoc deliberate appetit pperare ex diuersis intervalis tps vel personaru.

puta qm nunc desiderat vna psona ad malefaciendum. postea occupatus in aliquo alio alia cogitat. demu postea itez recordat de illa persona. et iterum eam concupiscit. Sicut qm nunc vna psona et postea alia desiderat. qz istis casibus sunt diuerse auersiones alicue rone tps. alie rone materie. vnde qz in hoc peccato carnis magis sunt inuoluntati hoies cōter qz in alio. et multu immorari in interrogatione de hmoi est piculosu et cōfessu et cōsistenti. vt dictu est. Ideo vt expedire possis q sunt necessaria p̄sire. Talem modu tenebis. Si illa psona q cōfiteat est persona spualis vel mulier aut aliquis vercūdu et qui non est coniugatus presertim puella interrogabis eaz

primo si comisit aliqd peccati inhonestatis. vel luxurie. ope. vel voluntate. Si nihil dicit et tu tibi videbis q sit inuoluta in aliquo. Tunc interrogabis eum de cogitationibus. Si delectatus est cogitare de hmoi carnalibus. et inuento q sic de clara ei quō est peccatu mortale. vt habes. s. Cogitatio. S. ij. Postea procede et interroga. si delectata est audire loqui de hmoi. vel videre. vltatgere se vel alia psona ppter hmoi delectationez. et quoties. et si in diebus festis magis qz in alijs

et si inuenis q talia comisit potes postea interrogare si habuit aliquā pollutionem ppter talia per se vel cu alia persona vt sic caute indicas eaz ad cōfiteandum. qz ex vercūdia forte taceret. Si vero persona q cōfiteat interrogata primo generaliter. si aliqd peccatum luxurie comisit. et rīdet q sic. interroga si fuit cum femina vel femina cu masculo. et inuento q sic. interroga si erant soluti vel no. si affines vel consanguinei. Si religiosus vel religiosa et hmoi. vt scias si fuit fornicatio vel adulterium et hmoi. Et inuento q in hmoi est inuolutus. Tunc no oportet interrogare de cogitationibus morosis qz cōter sunt in talibus deliberare in malu si possibilitas adesset. Ideo circa tales interrogabis primo de cogitationibus deliberatis in malu istud. Et quia numeru difficile est et varietate personaz exprime. sufficit tibi quo ad necessitatem confessionis. vt interrogas quantum perseverauit in talibus cogitationibus. puta a tpe q abs cōfessus est qd ē annus vel plus

scdo interroga q sepe tales cogitationes habuit puta bis in die vel in ebdomada. aut plus omnibus computatis. vel si forte maiore partem tps in hmoi occupauit. Tercio interroga si sic in diebus festis. sicut in alijs circa p̄dicta vacauit. vel forte plus in festis. Quarto interroga si i ecclesijs vel locis sacris eas habuit. Quinto interroga si sic desiderauit coniugatos religiosos

consanguineos et hmoi. sicut alios indifferenter. **Sexto** interroga si sepius variauit mentem de vna persona ad aliam. fin q̄ occurrerāt memo- rie vel magis stetit in desiderio cum vna perso- na. Et sic sufficit quo ad cogitationes. licet alio mō numerum vel tempus aut locum exprime- re nesciat. Et idē seruandum est in omnibz pec- catis q̄ sepiissime cōmissa sunt presertim quo ad quatuor: prima.

Postea interrogabis eum si vt suum posset conse- qui desiderium malum dedit operam inducen- do coeas. in dando munera. in faciendo mati- natas. cantando. sonando. procando. loquendo. ambasiatas mittendo. lras scribendo. et hmoi. et quantum se occupauit in istis et a quanto tempe- re et si diebus precipue festis vel in ecclesijs aut lo- cis religiosis. Vel si fuit persona cui predicta fie- bāt interroga si cōsensit vt talia fierent vel exhi- buit se conspectui talis vel recepit lras aut mūe- ra. et quantum tēpus p̄seuerauit et si in festis v̄l in ecclesijs. Nam facientes et p̄sentientes in hmoi oēs mortaliter peccāt. Et si munera sunt q̄ indu- cant ad amorem carnalem cogenda ē vt paupe- ribz eroget. Si v̄o talia nō sunt. nō est cogenda nisi in bono consilio si ille donare potuit. de quo habes Donatio. j. per totum.

Postea habes cū interrogare de opere luxurie. Et si dicit q̄ peccauit cum femina masculis siue fe- mina cum masculino non habes querere nisi tñ primo si erant soluti vel coniugati affines vel re- ligiosi et hmoi vt scias q̄ spēs sit luxurie de q̄ ha- bes luxuria. S. ij. Secōdo interroga si stetit natura liter in vase debito si dicit q̄ non. Noli querere quō vel in quo loco corporis cognouit eam. q̄ nō expedit sufficit dicat q̄ non in vase debito sed ex- tra pollutus est siue inceperit in vase siue non. Tercio interroga. si sic peccando cū tali quesuit euitare generationes vel stetit tali mō q̄ nō pos- set fieri. Quarto quotiens vel quantum p̄seuera- uit et si in festis vt in plus v̄l in ecclesia et sufficit. Si dicit q̄ peccauit p̄ se polluēdo seipm̄ volun- tate nō oportet querere de modo h̄ solū quoti- ens v̄l quantum p̄seuerauit vt. s. dictū est de cogita- tionibz. Et scōdo si desiderauit facere maluz cum aliqua persona. qm̄ talibz dabat operā. et q̄ sunt il- le persone. s. si soluti vel affines et hmoi.

Si dicit q̄ peccauit cum alio masculino polluendo se cū eo non oportet querere. de loco corporis h̄ de- quens. festis vel loco sacro. aut si persona erat si- bi p̄sanguinea. vel religiosa et hmoi. et si cū diuer- sis personis. Et si cōsensit p̄pter lucrum vel mu- nera consulat. vt det pauperibz talē acq̄sita.

Si confitē q̄ peccauit cum brutis nō oportet q̄re- re de nomine bruti vel loco corporis h̄ de q̄nēs. et si in festo v̄l in ecclesia. Et sic pertransire. qd̄ be- ne notabis.

Si fuit mediator peccatorū carnalium. Nam tales grauissime deum offendunt. vt patet in. c. noli. de pe. dis. j. et tenent quantum p̄nt taliter inductos reducere ad bonū et sunt inducendi ad restituē- dum quicqd̄ p̄pter hoc lucrati sunt.

Si seduxit v̄ginē pmittendo eā accipere in vxore. et hmoi. vide stuprum per totum.

Si hūit pollutōem dormiēdo. vide pollutio. p̄ totū.

Si cōtraxit cū aliqua clandestine. vide clādestinū.

Circa. vij. p̄ceptū. Nō furtū facies cui⁹ expositō h̄ p̄ceptum. S. xj. v̄l sic interroga.

Si fecit furtū p̄prie dictū et qd̄ sit. vide furtū in p̄n. et qm̄ sit mortale. ibidē. S. xxxij.

Si cōmisit rapinā que est quādo violenter accepit alienū maius peccatum cōmisit q̄ furans. vt in c. penale est. xij. q. v.

Si res naufragantium accepit. vide naufragium per totum.

Si pedagia iniusta v̄l a quibus non debuit exegit vide pedagium per totum.

Si exactiones vel tallias exegit. vide tallia. per to.

Si bellū iniustum fecit vel in eo fuit. vide bellum per totum.

Si participauit in dādo damnū p̄mo operādo. mandādo. consulendo. consentiendo. adulādo. recepādo. defensādo. cōmodādo. emēdo. Nō obuiādo ratum habendo nō manifestādo et hmoi de q̄bz habes furtū. in multis. S. et restituz- tio. primo per totum.

Si inuenit aliqd̄ quod non restituit. vide inuēta. per totum.

Si aliq̄ p̄scripsit mala fide. vide p̄scriptio.

Si cōmisit vsuram. vide vsura. j. per totū.

Si mutuauit pecuniā v̄l granū vinum et hmoi vt aliqd̄ lucret. vide ibidem in p̄nci.

Si mutuauit super aliqd̄ pign⁹ vel ei⁹ fruct⁹ h̄eat donec pecunia sibi tradat. vide pign⁹. S. xv.

Si emit aliqd̄ p̄ minorē q̄ valeret p̄pter p̄uentō- nem solutōis. vsura. j. S. lxxij.

Si vendidit pro precio cariorū p̄pter dilātōnem so- lutōis. ibidem. S. lxxij.

Si fecit cambia sicca et hmoi illicita. ibidē. S. lxxij. cū pluribz se. S.

Si dedit pecuniā in societates nolens scire aliquid de periculo. vide societas. S. vij.

Si dedit aīalia in socidā volens h̄re capitale saluū. vide societas. ij. per totum.

Si accepit sub vsuris sine necessitate v̄l ab eo q̄ nō erat paratus. vide vsura. ij. S. ij.

Si accepit in dono aliqd̄ ab eo q̄ donare non po- terat. vide donatio. j. S. xxxvij.

Si accepit a personis ecclesiasticis aliqua bona ec- clesiaz. vide alienatio. S. xiiij.

Si incendit ecclesias vel fregit aut loca religiosa. vide excoīcatio. v. vel alio mō fuit incendiarius vide incendiarius.

Si fecit concussione cōminando nisi mihi dederis et. vide concussio per totū.

Si vt haberet aliquid cōsensit in aliqd̄ opus pec- cati mortalis. vide auaricia. S. ij.

Si per simoniā aliqd̄ acq̄siuit. vide simonia per to- tum. et dicā circa status.

Circa. viij. p̄ceptū. Non dices falsum testimoniu⁹ et c. cuius expositio h̄ p̄ceptū. S. xij. ex qua po- tes sic interrogare.

Si dixit mendacium in iudicio v̄l extra contra do-

Interrogationes

- etrinā xpiane religionis vs in damnū pxiimi. vi
 de mendaciū. S. ij. z. iij. z. testis. S. xxx.
- Si noluit testimoniu dicere pductus in testem. vi
 de testis. S. xxvj. z. S. xxvij.
- Si vsus fuit astuta. vide astutia. S. j.
- Si accepit pecuniā vt non diceret veritatem. vide
 testis. S. xxvij.
- Circa nonū preceptū. *Non concupisces domū pro
 ximi zc. z. x. Non desiderabis vxorem eius q̄
 ter intelligant. habes preceptū. S. xij. Et q̄bus
 potes sic interrogare.*
- Si voluit h̄re res pxiimi susqualitercūq; siue cum
 iusticia vel cū iniusticia z deliberate quia pecca
 tū mortale est contra istud preceptū secus esset si
 optaret h̄re salua iusticia. qz sic vel nullū vel ve
 niale esset peccatum. vide auaricia. S. j.
- Si fuit contentus h̄re amatores vel amatrices hu
 iusmodi de q̄bus dic vt. s. cogitatio.
- Si posuit se ad fenestras vt videretur. dic vt. s. hic
 circa preceptum nō mechaberis.
- Circa. vij. peccata mortalia primo interroga de su
 perbia z sic forma interrogationes.
- Si ppter inordinatū amorē excellentie egit aliquid
 cōtra diuina p̄cepta. vide supbia. in pn. z. S. j.
- Si certauit habere bonū qd̄ habet a se nō a deo.
 vide supbia. S. ij.
- Si bōa q̄ habuit credidit a deo sibi data prop̄ sua
 merita ibidem.
- Si se iactauit habere bona q̄ nō habebat ibidem.
- Si despectus alijs singulariter appetit videri habe
 re quod nō habet ibidem.
- Circa filias superbie. interroga primo de ambitōe.
 vide ambitio quid sit in principio.
- Si desiderauit b̄nficia ecclēastica p̄ncipaliter ppter
 honorē vel bonū tpale. vide ambitio. S. j.
- Si appetiuit dignitatē sciēs se indignū. ibidem.
- Si q̄siuit dignitates p vias illicitas ibidem.
- Si emit officia. vide officium. S. j.
- Si mutauit sup̄ ipsis officijs. ibidē. S. iij.
- Si p partialitatē que siuit officia vt omni modo ad
 inuet ptem mortaliter peccauit ppter inordina
 tionem voluntatis.
- De. ij. filia. q̄ d̄ presumptio qd̄ sit. vide presumptō
 ij. in pn.
- Si posuit se ad faciendū q̄ erant supra facultatem
 suam. vide presumptio.
- Si exercuit officiu qd̄ nesciebat in piculum pxiimi
 vide ibidem.
- Si exposuit se piculis peccatorū mortalū pbabili
 ter mortaliter peccauit. Si aduertebat de piculo
 vt patet p ea q̄ notant Logitatio.
- Si nimis presumpsit de dei misericordia vide pre
 sumptio.
- De. iij. filia q̄ d̄ curiositas. vide curiositas quid sit
 in principio. Si stetit ad audiendum pctā q̄ ali
 qs p̄stebat. vide p̄fessio vlti. S. xvij.
- Si voluit addiscere vel videre aut audire q̄ fieri nō
 p̄nt sine mortali pctō. puta fornicationes. z incā
 tationes z b̄mōi. vide curiositas. S. j.
- Si voluit addiscere a quibus non debuit vt demo
 nio ibidem.
- Si voluit experiri q̄ non licent vt si incantationes
 h̄nt effectū mortaliter peccauit ibidem.
- Si attendēs curiosis dimittit addiscere vel intēde
 re necessarijs ad salutem est mortale pctū ibidē.
- De. iij. filia q̄ est ingratitude.
- Si desperit beneficia voluit alterius. vide ingratitudo. S. j.
- Si non tribuit benefactori. ibidem.
- Si benefactori iniuriatus est. ibidem.
- De. v. filia. q̄ nūcupatur iudiciū temerariū qd̄ sit.
 vide iudiciū. S. xvij.
- Si iudicauit in malū determinate factum alterius
 vide presumptio. j.
- Si vsurpauit iudiciū non h̄ns officiu. vide iudiciū
 um. S. xvij. quō multipl̄ d̄ temerarium.
- De. vj. filia que d̄ adulatio.
- Si fuit adulator alicuius de peccato p̄trato. vi
 de adulatio. S. j. z. S. v.
- Si adulando prouocauit aliquem ad superbiam.
 vide ibidem.
- De. vij. filia supbie que d̄ irrisio z quid sit. vide de
 rrisio. in pn.
- Si derisit pxiimū. vide derisio. S. j.
- Si derisit sacra vel volentes seruire deo ibidem.
- De. viij. filia que est tentare deū z quid sit. vide te
 tare deum.
- Si exposuit piculo probabili mortis sine necessitate
 vide in timiditas z tentare deum.
- De. ix. filia q̄ ē punacia z qd̄ sit. vide punax.
- Si fuit nimis punax in suo sensu. vide ibidem.
- De. x. filia que est arrogantia. vide arrogantia
 quid sit.
- Circa vanam gloriā q̄ quō aliqui ē capitale peccatū
 aliqui filia supbie. vide vana gloria.
- Si voluit landari de eo qd̄ est contra deū. vide ibi
 dem. S. j.
- Si pertulit gloriā suā deo. ibidem.
- Si ordinata ad nostram salutem retulit ad gloriā
 ppriam. ibidem.
- Si constituit finē in laude hoim. ibidem.
- Circa filias vane glorie. put est capitale vicium in
 terroga primo de ornatu indebito z quāto sit in
 debitus. habes ornatu per totum. z sic inter
 roga.
- Si mala intentōe ornauit se. ibidem.
- Si inhouesse. ibidem.
- Si nimis supflue. ibidem.
- Si nouas inuentōes adinuenit. ibidem.
- De inobedientia que est. ij. filia. vide inobedientia.
 p totum.
- De inobedientia circa precepta ecclēsie sic interroga
 Si obseruauit festa precepta ab ecclēsia. z q̄ sunt ba
 bes serie. S. iij.
- Si ieiunauit in vigilijs preceptis. vide ieiunū. S.
 vij. que sunt precepta.
- Si confessus est semel in anno vide cōfessio. j. S. ij.
 z. iij.
- Si suscepit sacm̄ corporis xp̄i semel in anno. vid ca
 charistia. ij. in pn. z per totū.
- Si audinit missam in festis p̄ceptis. vide missa.
 S. xlij.

Si fecit totementa seu consensit ut fierent. vide totementum per totum.
 Si contraxit mammonium clandestine. vide claudum finum per totum.
 Si fecit aliqd eoz qd phibet sub pena excoicatiois nisi late sine. de q vide excoicatio. v. 7. vi. 7. vij.
 Si fuit excoimunicatus ab aliquo.
 Si pncipauit cu excoimunicatis vide excoimunicatio. viij. per totum.
 De inobediencia certarum personarum. habes. j. circa status.
 Si fuit inobediens suis pntis vel dnis. vide obedientia. 7 vide inobediencia.
 Si fecit p consciam. vide conscia. S. j.
 De iactantia q e. iij. filia. vide iactantia. in pn.
 Si iactauit se de aliquo peccato mortali facto. vid ibidem. S. j.
 Si iactauit se in vitupiu alioz. vide ibidem vel in deceptionem alicuius ibidem.
 De pertinacia que ponit ab aliqbo filia supbie. habes. s. S. xiiij.
 De hypocrisi. vide simulatio. S. iij.
 Si simulauit sanctitatem in deceptione populi vel ut assequeretur prelationes ibidem.
 De discordia que est. vj. filia vane glorie. vide discordia.
 Si noluit concordari cum alijs in his q erant bona ppter elationem suam. ibidem.
 De pentione q e. vij. filia. vide contentio.
 Si habuit contentionem ppter emulationem alicuius ibidem.
 Si contendit disputado ptra veritate. ibidem.
 Si contendit in iudicio p iusticiam. ibidem.
 Si contendit ita inordinate q scandalu facit aliqbus ibidem.
 Si subornauit aliquos in electione vel testimonio 7 hmoi. vide subornatio.
 Si nimis vilipendit se. vide ironia.
 De astutia. si vsus est simulatione. vide astutia.
 Circa auariciam que est capitale pctiu. vide auaricia. in pn. quid sit.
 Et q consistit in retinendo aquirendo 7 appetendo sic interroga.
 Si retinuit q restituere tenebatur. vide restio. iij. p totu. 7 qs tenet. habes restitutio. j.
 Si no soluit creditoz in termino cum posset. vide solutio. S. xxv.
 Si retinuit supflua 7 no fecit elemosinas. vid auaricia. S. iij.
 Si no fecit elemosinam de arte sua. puta medicis pauperi infirmo. aduocatus clientulo pauperi de quo vide aduocatus. S. x. 7 medicus. S. v.
 De auaricia in acqrendo. vide auaricia. S. ij. 7 satis patz. s. in. vij. pcepto.
 De auaricia in appetendo. habes auaricia. S. j.
 Si appetiuit illicite vel illicite vel multum animo suffocato. vide ibidem.
 Circa filias auaricie. prima est pditio.
 Si pcedidit castru vel terram in iudicio ultra mortale tenetur de omni damno.
 Si pdidit res pximi volendo eas auferre iniuste

ultra mortale sibi tenet ad restionem.
 Si habita sub sigillo secreto vel confessionis reuelauit. habes confessio vlti. S. j. 7. S. xiiij.
 Si aperuit lras alteri sigillatas vide falsari. S. ij.
 Si secreta dni sui reuelauit in eius damnum ultra mortale tenetur ad restionem vide feudu. S. xvi.
 De fraude que est. ij. filia. habes fraus.
 Si fecit fraudem legi. ibidem. S. ij.
 Si fraudauit iustas gabellas. vide pedagiū. S. vj.
 Si vendidit vnam rem pro alia. puta vinu limphatu p puro corrupta p sanis pecus p castrato 7 hmoi. habes emptio. S. viij.
 Si aliqua fraudem fecit in deceptionem pximi. vide de dolus. S. ix.
 De fallacia. q e. iij. filia. habes falsarius.
 Si falsificauit aliqd in firm bulla vel libz. vide excoicatio. v. casu. iij. 7 falsarius. S. j. cu sequentibz.
 Si destruxit instra vel scripturas. vid falsari. S. iij.
 Si occultauit scripturas. vide restituio pximo infra scripturas.
 Si falsificauit sigilla prelatorz. vide falsarius. S. ij.
 Si falsificauit mensuras. ibidem. S. xj.
 Si monet. ibide. S. iij. cum se.
 Si ex falsa ca obtinuit aliqd bnficiu ecclesiasticum ultra mortale tenetur renuciare si als obtinuit. vide rescriptu. S. ij.
 De inquietudine metis q qs nimis sollicitus e circa temporalia. 7 tunc e mortale peccatu qm per ea quis omittit necessaria ad salutem. als e veniale peccatum. vide inquietudo.
 De violentia q e. v. filia satis patz in. vij. pcepto. 7 in titulo Rapina.
 De inuicordia. q est. vj. filia qua no subuenit quis indigenti. habes auaricia. S. iij. 7 ella. S. j.
 De acceptione personarum que est. vij. filia. habes acceptio personarum.
 Si in iudicio accepit psona vel in distribuendis officijs v bnficijs v elemis. vide ibide p totum.
 Si in electionibz non elegit magis dignu. vide electio. S. xj.
 De turpi lucro q est. viij. filia. vide turpe lucrum 7 tale est peccatum qle illud ppter qd acqrit.
 De ludo q prouenit aliqn ex auaricia. vide ludus per totum.
 Si lusit ad pillam vel alium ludu in quo versatur industria. vide ludus. S. ij. qu licet.
 Si ludit ad ludum in quo versat fortuna. ibidem S. iij.
 Si stetit ad inspiciendu ludetes. vide ibide. S. vj.
 Prodigalitas est contraria auaricie h m peccatum vide prodigalitas.
 Si supflue expendit res in pompis equis 7 hmoi notabilis excessus videt mortalis. vt patet ornatu S. vj. 7 ibi vide.
 Circa luxuria que est capitale viciu. vide luxuria. 7 de hoc habes. s. vj. pcepto.
 Circa vero filias luxurie quarum prima e cecitas metis. de qua cecitas mentis in pn.
 Si ita occupatus fuit in mundanis mente q nescit aliqd de deo itelligere vel necessaria ad salutem. vide ibidem. S. j.

Interrogationes

De precipitatione q̄ ē. ij. filia. vide precipitatio.
Si fuit preceps in opibz suis cōtemnens confide-
re vel in periculum vide ibidem.
De inconsideratione que est. iij. filia luxurie. vide
inconsideratio.
Si fuit incantus maxime vbi imminēbat piculuz
vel vbi tenebat de leui vel leuissima culpa. qz
excusetur aliqui a mortali nō tñ ab obligatōne re-
stitutionis. vt habes Culpa. §. v. z. vj.
De amore sui quo quis querit delicias z quietem.
vide amor sui.
De amore seculi qui est. v. filia luxurie. habes Dili-
gere. §. iij.
Si voluit ppetuo stare in mūdo. vide ibidem.
Si dilexit mundum constituens ibi finem vel ad
voluptatem. vide ibidem.
De honore futuri seculi ex quo homo vellet nūq̄
morī. vide diligere. §. iij.
De inconstantia que est. vij. filia. habes incōstātia.
De odio dei quod ē octaua filia luxurie. habes odi-
um dei.
De stultiloquio aut scurrilitate q̄ sunt filie luxurie
dic si vsus est verbis libidinosis aut inonestis
aut gestibz vel ad prouocandum alios. vel vnde
probabiliter habent prouocari ad luxuriam est
mortale peccatum. Idem die de turpiloquio. vi
de scurrilitas.
Circa gulam que est aliud capitale peccatum sunt
formāde interrogatōnes circa eius spēs.
Si preuenit horam in comedendo.
Si nimis laute comedit.
Si nimium studium apponit.
Si nimis comedit.
Si cū nimio ardore seu appetitu z qñ gula sit mor-
tale peccatum in predictis. habes gula.
De eius filiabus. quarum prima est ebrietas. vide
ebrietas quando est mortale peccatum.
De hebetudine mentis que est scda filia. vide he-
betudo.
De inepta leticia. scias qz non est mortale peccatuz
nisi per ipam dissolueret quis in ea q̄ sunt mor-
talis peccati. vt cofando in casu phibito z hu-
iusmodi. als ē veniale peccatum.
De multiloquio q̄ est quarta filia. habes multilo-
quium. per totum.
De scurrilitate q̄ ē. v. filia habes scurrilitas.
Si fecit actus ita scurriles qz ad puocandum ad lux-
uriam sunt efficaces videt mortale.
De immūdia que est sexta filia gule. vide immū-
dia.
Si comedit vel bibit vt possit luxuriari qz ē morta-
le secus est si vt satisfaceret vroz in redditōne de-
biti. qz sic nullū peccatum vel veniale qñ hoc fe-
cit vt magis delectaret cum vroz.
Circa inuidiā q̄ est aliud capitale peccatum. vide
inuidia. z quō est mortale peccatum.
De eius filiabus. quarum prima est odium proxi-
mi. de quo vide odium dei. z sic interroga.
Si desiderauit malum proximi z quāto tpe perseue-
rauit z si sepe in hmoi occupauit mentem qz qñ
ens deliberate desiderauit malū proximi totiens

mortaliter peccauit si erat notabile malū. z p di-
uersa tpa. Silt qñ in eadē cogitatione transibat
nūc de desiderio malū in rebo ad desiderium malū
in psona vel in filiis. qz sicut sunt diuersa subie-
cta ita vident diuersa mortalia peccata.
De tristitia in prosperis q̄ est scda filia. si tristat
est de bono notabili pximi deliberate ppter in-
uidiā est mortale peccatum. vt prelatuz de maio-
ri prelatione. doctoz de maiozi cōcurfuz. scolaris
de maiozi ingenio. Cuius de maiozi honore. mer-
catoz vt artifer de maiozi creditu. spūalis de ma-
iozi fama z hmoi. vide inuidia.
De leticia in aduersis pximi idem die vt. s. Et vi
de ibidem.
De susurrione. vide susurratio.
Si quesitit seminare discordias reportando malū
alteri de altero. ibidem.
De detractio. vide detractio. p totū. quō est mor-
tale peccatum. z quō tenetur per totum.
Si dixit malum de proximo false. ibidem.
Si vere dixit sed quibz nō debuit. ibidem.
Si augmentauit malum. ibidem.
Si audiuit libenter detractōnes. ibidem.
Circa iram que est aliud capitale peccatuz. de quo
habes ira.
Si appetiuit vindictam de proximo. ibidem.
Si noluit loqui cum proximo nec reconciliari. vt
de diligere deum. §. ij.
De filiabus eius quarū prima ē timor mentis die
vt. s. in prima filia inuidie. §. xix. z de implicari
one in hmoi cogitationibus de vindicta licēda
fui regulā supradictam. ibidem.
De. ij. filia. s. indignatione habes indignatio.
De. iij. filia q̄ est clamor. vide clamor.
De. iij. filia que est contumelia seu conuicium ha-
bes contumelia z conuicium. Aduerte hic qz li-
cet quis nō dicat conuicium vel contumeliā. vt
ei auferat honorem. sed causa correctionis. si tñ
dicit talia que de se notabiliter ledunt. puta mu-
lieri qz est putana z hmoi z audientes scdaliza-
tur de tali cui dī. qz sic credunt esse nō excusare
a mortali peccato.
De. v. filia q̄ est rixa. habes rixa.
De maledictōne q̄ est. vij. filia. habes maledictio.
De blasphemia dictum est. s. §. vj.
De bello similiter. §. xj.
De seditione q̄ ē. vij. filia. habes seditio.
Si tenet partialitatē vel eam sequitur paratus qñ
tercū qz p parte est in statu damnatōnis nec pōt
absolui. nisi disponat dimittete.
De murmuratione. habes murmuratio.
Si murmurauit contra deū deliberate tenens euz
iniustum qz mortale.
Si cōtra prelatos ipos temerarie iudicando. mor-
tale est.
Circa accidiam que est vltimum capitale peccatuz
vide accidia.
Si dimisit necessaria ppter accidiam. ibidem. §. j.
Si penituit se benefecisse. ibidem.
Si incurrit infirmitatem notabilem ppter redm̄ ē
mortale qñ pōt se iuuare. vide accidia. §. j. ●

De filiabus eius quarū prima est desperatio. vide desperatio.

De scda q̄ ē malicia q̄ ē pctm̄ in sp̄m̄ sanctū qd̄ habet sex sp̄s. Prima dī presumptio de misericordia dei sine meritis. Scda desperatio qua desperat de misericordia dei. Tercia impugnatō veritatis agnita vt liberius possit peccare. Quarta inuidia fraterne gr̄e. ex q̄ vellet om̄es essent mali & nullus bonus ne esset sibi confusio male viuere. Quinta obstinatio. Sexta impenitentia. vid peccatum. §. iij.

De tertia filia q̄ ē pusillanitas. vide pusillanitas. Si desijt bona facere ad que tenebat ex pusillanitate. vputa corrigere fratrem. vide correctio fraterna. §. j. & similia. Si vō dimisit nō necessaria est veniale peccatum.

De quarta que ē ociositas dicit̄ est. §. in tercio p̄cepto. & habes in ti. ociositas.

De v. filia q̄ ē pigritia seu torpor. vide torpor.

De sexta q̄ est euagatio mētis in illicita habes euagatio mentis.

De septima q̄ est negligentia. vide negligentia.

Si fuit negligēs in addiscēdo necessaria ad salutē in cōfiteudo. in suscipiēdo sacra. in opibz misericordie exercendis q̄ qm̄ sit mortale peccatū patet negligentia. §. j. Aduerte hic qd̄ si q̄s ex negligentia omittit implere vnu p̄ceptū. puta de confitēdo semel in anno solū est vnu pctm̄ mortale. h̄ si deliberavit sepius nolle cōfiteri tot sunt peccata mortalia quot sunt deliberationes facte p̄ interualla t̄pis. qd̄ no.

Circa opera misericordie sp̄alia q̄ sunt cōsule. castiga. dimitte solare. ser. ora.

Si noluit dare p̄siliū pctm̄ i his q̄ p̄tinet ad salutē vel i re vñ notabile dānuz pōt euenire proximo cū tam posset mortale ē vñ qm̄ hēbat ex officio.

Si nō correxit q̄s debuit & tenebat. hēs correctio p̄lator & correctio fraterna.

Si nō dimisit rancorē p̄ primū. dicit̄ ē. §. §. xix.

Si nō fuit cōsolatus tribulatos posset esse mortale in prelato qm̄ subditi ex tali omissione inducunt in desperationē vel aliud malū. & ipse bono modo posset salua disciplina.

Si nō orauit p̄ oibz posset esse graue in illis qui viuūt de elemosinis magna negligentia.

Circa opa misericordie corporalia q̄ sunt visito. cibo. portio. redimo. tego. colligo. condo. q̄ tūc cū prenari cant sunt mortale pctm̄ qm̄ ex eoz omissione notabiliter ledit̄ primis & hō pōt bono mōdō face. re. puta si p̄lar? visitaret infirmū quē visitare posset nō desperaret h̄ cōfiteret̄. Et get cibo & portio. & hēs vltra p̄decenciā tui status. Est in captiuitate & redimere posses de superfluitatibz tuis.

Est nudus & tu candam ducis. Est sine domo & tu habes am pla pallatia. Ex dicit̄ supra auaricia & elemosina potes colligere quando hō tenetur de p̄cepto.

Circa q̄nc̄ sensus q̄ sunt visus. gustus. auditus. odoratus & tactus in quibz sepius pōt esse mortale vt si voluit videre que sunt mortalis peccati in eo q̄ facit vñ inductiua ad mortale de quo hēs

curiositas. Idē dic de auditu. Gust? aut̄ & odoratus cōiter sunt venialia. Tactus qm̄ q̄: mota le cuz causa luxurie vel morose delectationis. vt supra cogitatio.

Circa p̄cepta ecclie q̄ generalit̄ tangūt oēs dicit̄ ē. §. in. ij. filia manus glorie. §. xv.

Nūc de statibz aliq̄ particularia sunt ponēda in q̄ bus sunt iterrogādi vltra ea q̄. §. posita sunt p̄cepta & in peccatis capitalibz. & primo.

Circa pueros voli capaces sunt iterrogādi de iniectione manū violenta in p̄sonaz ecclesiasticaz ex q̄ possent esse excōicati. de q̄ hēs. §. excōicatio v. §. j. cū mltis se. postea de p̄fessioe & cōione si fecerūt. de p̄nia. de inobedientia. de mendacijs. de inhonestate. auditione m̄isse. de furtis & similibz in q̄ bus cōiter illa etas solet peccare.

Circa xpianos in cōi. Si suscepit sacra necessitatis & que sint. vide sacm̄. §. xvj.

Si portauit habitum infideluz. vide apostasia. §. vltimo.

Si nimā familiaritatē habet cū iudeis vel cum infidelibz. vide iudeus. §. j.

Si fecit p̄ p̄sciam. vide cōscia. §. j.

Si habuit ratū aliqd̄ malū faciū noie suo. vid cōsensus. §. v.

Si alicui cōsuluīt aliqd̄ peccatum vel malum. vid p̄siliū. §. j.

Si cōtemplit aliquam exortationem superioris. vide de contemptus. §. j.

Si qm̄ tenebat habuit contritōem de peccatis. vid cōtritio. §. xiiij. & v.

Si correxit quos sciuīt velle delinquere. vide correctio fraterna. §. j.

Si denūciauit prelatis peccata que sciuīt. vide denūciatio. §. j.

Si in dubijs tunciorē partē elegit. vide dubium. §. j. & ij.

Si exis excōicatus vñ interdictus & monitus a celebrantibz vt exiret eccliam noluit exire. vide excōicatio. v. casu. xv.

Si famā suā neglexit. vide fama. §. j.

Si incarceratus fugit. vide fingere. §. j. & ij.

Si xpus est habitu femineo vir exis vel ecōtrario aut religionis. vide habitus. §. vij. & viij.

Si fuit bistrionus. vide bistrionus. §. j.

Si impressit i terra vñ in lapide humi posito signū crucis. vide imagines. §. iij.

Si fecit aliqd̄ enorme in ecclesia. vide immunitas per totum.

Si sciuīt necessaria ad salutē. vide scia. §. ij.

Si fuit excōicatus ab aliq̄ iudice. vide absolutio. ij. & excōicatio. j. per totū.

Si iniecit manus violentas i personā ecclesiasticā vide excōicatio. v. §. j. cū multis se.

Si noiatim iterdictos. excōicatos vel vsurarios se pelierūt. vide excōicatio. vij. casu. xxxvj.

Si p̄erūt infimomū i gradibz p̄sanguinitatis vel affinitatis phibitis. vide excōicatio. vij. casu. xlj.

Circa ambasiatores dñoz vel cōitatum.

Si steterunt absentes sine cā vñ p̄ factis suis in expensis dñoz vel cōitatu. vide absens. §. j.

Interrogationes

Circa tutores v[el] curatores aut administratores rerum alienarum.
Si infideliter se habuit in commissis fraudando vel dilapidando. aut non bene ministrando. vide ad ministratio. §. j.
Si exegit vsuras p[ro] pupillis. aut alio m[od]o fecit pro eis actus illicitos. vide restō. j. in lra vsurarius.
Circa cōiugatos.
Si contraxit clandestine. vide clandestinū. vel i gra du phibito. vide n[on]imonū. iij. p[ro] totum.
Si consummavit a[n]i b[en]edictionē. vide debitū. §. j.
Si negavit debitū petenti vel reddidit se impotentem ibidē. §. vj.
Si cognouit cā satia de libidinis. ibidē. §. xxij.
Si cognouit h[ab]s intentionē ad alterā. ibidē. §. xxj.
Si v[er]us est n[on]imonio extra vas vel m[od]o indebito ibidē. §. xxv.
Si tempe menstrui. ibidem. §. xxxij.
Si in diebus festiuis v[el] in ecclesia. ibidē. §. xxvij. z. §. vlti.
Si p[re]gnationis t[em]p[or]e. ibidem. §. xxxij.
Si per tact[us] h[ab]uit pollutōes extra vas. ibidē. §. xxvj.
Si exegit vel reddidit debitū adultero v[el] adultere ibidem. §. viij.
Si contraxit exco[m]municatus vel in peccato mortali existens q[ui] peccauit mortaliter s[er]uendo p[ro] verba de p[re]senti. vide n[on]imonū. ij. z. vlt.
Si nō contraxit ea intentione q[ue] debuit. vide n[on]imonū. ij. §. vlti.
Circa vxores. Si fuit litigiosa in domo z de reliq[ui]s de quib[us] s. §. xx.
Si h[ab]uit dote de vsuris. vide restō. j. in lra vsurari.
Si fuit inobediētia viro. vide obediētia z inobediētia. per totū.
Si p[er]curauit sterilitatē vel v[er]sa ē sup[er]stitionis. vt haberet filios. vide n[on]imonū. ij. §. xxij. cū du. se.
Si dedit bōa viri s[er]u[er]e v[ol]untatē. vide elyna. §. vij. z vide furtū. §. xxxij. z. xxxv. z. xlviij.
Si habuit bonā curā de filiabus maxime. z si docuit eas vanitates z h[ab]mōi. in quib[us] sunt multa mortalia. nō duxit ad missas. predicationes. sed corcas patet p[ro] supradicta q[ui] ē mortale.
Si v[er]sa ē ornata indebito. vide ornat[us] per totū.
Si violauit fidē viro. vide adulteriū. in pn.
Circa viros si stetit nimis in remotis cā cupiditatis s[er]u[er]e v[ol]untatē vxoris. vide debitū. §. vj.
Si nō seruauit fidē v[el] h[ab]z p[er]cubinā. q[ui] nō ē absolūdus. nisi a se eijciat. vide cōcubinarius. §. j.
Circa p[re]m[ia] familias. Si alimenta dedit q[ui]bus tenebatur. vide alimenta per totum.
Si soluit decimas debitas. vide decima. §. j. z. ij.
Si fecit elemosinas. vide elemosina. §. j.
Si ministravit necessaria familie tam corpi q[ua]m a[n]i. docēdo z h[ab]mōi. vide familia. §. j. z filius. §. xxj.
Si non dotauit seu maritauit filias t[em]p[or]e debito. vide dos. §. iij.
Quō tenet[ur] ex facto familie habes d[omi]n[us]. §. vltimo.
Si prouocauit familiā suā nimis exasperādo. z furiose z ceteris. vt. §. ira.
Si non p[er]curauit vt cōfiteret[ur] semel in anno z cōfiteret[ur] videt[ur] mortale peccatum.

Circa filios familias. Si furatus est res p[ro]p[ri]as sui v[el] expēderet in sup[er]fluis vel ludis aut alijs malis. q[ui] est mortale. Secus si accepisset p[ro] faciendis sibi vestimētis. aut calciamentis. aut alijs necessarijs quia sic liceret. ex quo pater non p[er]uidit vt tenet. z de reliquis. vt. §. §. viij.
Circa doctores z magistros.
Si quesitit magistratū seu doctoratū p[ro]pter honorem principaliter. vide honor. §. iij. z. vij.
Si fecit se p[ro]moueri ad doctoratū et[er]nis ineptus z ignorans v[el] mortale p. c. j. z. c. q[ui]to. de m[ag]is.
Si legit p[ri]ncipalit[er] p[ro]pter honore[m]. vide honor. §. vij.
Si legit scias p[ro]hibitas vel p[ro]p[ri]as p[ro]hibitas. vide m[ag]i. z que sunt p[ro]p[ri]e prohibite. vide exco[m]municatio. vij. casu. vj. z. vij.
Si ex pacto receptus ē in canonicū vt scholas regat. vide magister. §. x.
Si exegit et[er]nis salaratus a scholarib[us] aliq[ui]d. vide ibidem. §. xi. xij. z. xij.
Si exegit aliq[ui]d p[ro] licētia docēdi dāda ibidē. §. xv.
Si admittit ignorātes ad doctoratū mortaliter peccauit. q[ui] ex tali facto dicit mēdaciū p[ro]nitiosum.
Si nō exegit iuramentū a doctorādo q[ui] non expectet plus q[ua]m debet in doctoratōne. ibidem. §. vlti.
Si et[er]nis in mortali notorie docuit publice in theologia. q[ui] mortaliter peccauit s[er]u[er]e p[er]t[ur]i. vide p[er]d[ic]are. §. vij.
Si seruauit iuramenta vniuersitatis. vide iuramentum. vj. §. ij. z. iij.
Si iactauit se de doctrina alios vituperādo aliq[ui]d z in plurib[us] p[er]t[ur] esse mortale. vide. §. §. xv. z. xx.
Si notabiliter fuit negligēs circa p[ro]p[ri]et[us] scholarib[us] videt[ur] mortale. vide negligentia.
Si verberauit aliq[ui]d crudelit[er] v[el] mortale. quia solum leuis castigatio eis p[er]missa ē. c. c[ui] v[ol]untate. de sentētia exco[m]municatōis. z si erant clerici esset exco[m]municat[us]. vide exco[m]municatō. v. casu. §. §. j. x. z. xj.
Si iniusto m[od]o puta detrahendo v[el] p[ro]p[ri]et[us] subtrahit scholares alteri doctoris. q[ui] vltra mortale tenetur ad restōnem si iam intrauerant s[er]u[er]e p[er]t[ur]. de lig. secus si nō d[omi]n[us] intrauerant.
Si impediuit p[ro]pter odiū v[el] partialitatē doctorandū vel in collegio recipiendū idoneum. q[ui] vltra mortale tenet[ur] ad restōnem damni.
Circa scholares si seruauit iuramenta vniuersitatis. vide iuramentū. vj. §. ij. z. iij.
Si fecit sectas p[ro] rectore s[er]u[er]e h[ab]edo multa mortalia ibi adueniit.
Si elegit rectores insufficientem videt[ur] mortale s[er]u[er]e aliquos. h[oc] nō determino in vniuersitatibus scholarium.
Si studet in p[ro]hibitis scientijs. vide m[ag]i. z. §. §. exco[m]municatio. vij. casu. vj. z. vij.
Si sepe contendit p[ro] veritatē ne succūbere videat. vide. §. §. xv.
Si studet p[ro]pter malū finē q[ui] tale p[er]t[ur] q[ui]lis finis vel p[ro]pter honore[m]. vide honor. §. vij.
Si studuit curiosa dimitte[n]do necessaria ad salutē est mortale p[er]t[ur]. vide curiositas.
Si tractauit cū aliq[ui]d c[ir]ca bononiēsi de cōductione hospitiij alterius scholaris. vide exco[m]municatio. vij.

- casu.iii.**
 Circa medicos. Si etis ignorans medetur. vide medicus. i. pñ. 7. S. j.
 Si i medendo nō fuit secutus traditiones medicine h̄ voluit facere experimenta ex capite suo in periculū notabile proximi ibidem.
 Si prolongavit infirmitatem. ibidem.
 Si consuluit aliquid contra salutem anime pro salute corporis. ibidem. S. viij.
 Si nō admonuit infirmū efficaciter vt cōfiteret in principio infirmitatis. ibidem. S. viij.
 Si p̄gnanti aliquid dedit vt filius moreret peccauit mortalit. q̄ si sunt faciēda mala. vt bōa euēniāt.
 Si dedit medicinā d̄ qua dubitabat an noceret. ibidem. S. ij.
 Si nō annūciavit mortē infirmo. ibidē. S. xij.
 Si nō debito mō visitauit infirmos posset aliquādo esse mortale.
 Si pauperibz noluit mederi gratis. ibidem.
 Si habuit ptem cū aromatario 7 p̄ hoc grauatur infirmos emere ab eo cū eoz damno. q̄ sic tenetur eis ad restōnem. ex quo ei soluerūt. secus si ex hoc nullū h̄nt damnum.
 Circa aromatarios. si in cōponēdis medicinis nō posuit q̄ medicus ordinauit. h̄ vnū pro alio vel corrupta 7 q̄ v̄tutē nō habebāt ex vetustate pro bonis 7 h̄mōi ex q̄b̄ sequit̄ vel prolongatio infirmitatis vel aliud malū. primo infirmo. quia vltra mortale tenet̄ ei ad restōnem.
 Si v̄didit venena v̄l q̄ faciūt abortum 7 h̄mōi illi d̄ q̄b̄ sciebat si debē vti ad bonū. vide ars. S. ij.
 Si sophisticauit aromata ponēs in sp̄ibus vnum pro alio vel in sirupis aut in candelis 7 h̄mōi. vide emptio. S. viij.
 Si vendit diminuto pondere aut falso. 7 h̄mōi. vide falsarius. S. xj.
 Circa mercatores. Si portauit p̄hibita infidelibz. vide excoicatio. v. casu. xxi.
 Si negociat̄ p̄t̄ malū finē. vide negociū. S. ij.
 Si in loco sacro tenuit mercatum. vide immunitas. S. j. 7 negociū. S. ij.
 Si carū vendidit q̄ emit in eodē loco. vide emptio. S. x. 7 j. negocium. S. iij.
 Si vendēs pro alijs aliq̄ vendidit p. xij. 7 solum. 7 dat dñis rex. ibidē. S. vlti.
 Si v̄didit vnū pro alio vel corrupta p̄ bonis. vide ibidē. S. viij.
 Si vsus ē falsi mēsuris 7 h̄mōi. vide falsari. S. xj.
 Si v̄didit rem plus iusto p̄cio aut p̄t̄ tēpus solutionis 7 h̄mōi. vide emptio. S. viij.
 Si fecit cambia. vide vsura. j. S. l. cum se.
 Si aliq̄s dētus vsurarios. vide vsura. j. per totum.
 Si cōposuit cū alijs vt vendāt vno p̄cio. in dānuz republice q̄ vltra mortale tenet̄ damnificatis. vide negociū. S. ij.
 Si expēdit falsas monetas scienter ē mortale 7 tenet̄ ad restōnem lz ip̄e etiā fuerit decept̄ ab alio.
 Si bonas monetas radit. vide falsarius. S. iij. cum se.
 Si emit res raptas vel furatas. vide restitutio. j. i altera emens.
 Si infideliter se habuit in societate quā h̄ cū aliq̄. vide societas. j. 7. ij. per totum.
 Si vendidit in festis v̄l cum mendacijs piurijs 7 alijs illicitis. vide negocium. S. ij.
 Circa p̄sonetas. Si mediator fuit p̄tractū vsurarioz. vide restitutio. j. in lra vsurarius.
 Si male p̄suluit scienter in aliq̄ p̄ctu q̄ vltra mortale tenet̄ de damno dato. vide dolus. S. ix.
 Si decepit in p̄cio dans intelligere vni q̄ vult tñi 7 alteri q̄ nō p̄t̄ h̄re nisi tñi. vide emptio. S. vlti.
 Circa artifices. Si fecit artē cui⁹ op⁹ ē ad malū. vt taxillos 7 h̄mōi. vide ars. S. ij.
 Si accepit insignia alteri⁹ mgr̄i. vide insignia.
 De fraude in arte in mensuris 7 h̄mōi.
 Circa lanifices. Si v̄dit pannū vnus lane. p̄ alia v̄l tincture. vide emptio. S. viij.
 Si soluit laboratoribz de p̄ano aut v̄dēdo vltra iustū p̄ciū 7 emēdo. p̄ viliori. vide vsura. j. S. lviij.
 Si filatoribz dedit. xiiij. vncias. p̄ libra tenet̄ ad restōnem. nisi sicā principio cōuenisset.
 Si pannū nimis traxit. vide emptio. S. viij.
 Si nō soluit laboratoribz. vide solutio. S. xxv.
 Circa tabernarios. Si vendidit vinū limphatum pro puro. vide emptio. S. viij.
 Si miscuit in vino nociua ibidem.
 Si tenuit meretrices vel lusoies omnia peccata ei imputabūtur.
 Si scienter administrauit ad ebrietatem alterius. vide ebrietas. S. j.
 Si ex culpa sua p̄didit sibi tradita in custodia. vid̄ custos in pñ. 7 nauta in pñ.
 Circa macellarios. Si vendidit carnem corruptā pro sana de pecude p̄ castrato 7 h̄mōi. vide emptio. S. viij.
 Circa pistoros. Si fecit panē nimis p̄derosum v̄l imiscuit aliā farinā 7 h̄mōi. vide emptio. S. viij.
 Circa sutores. Si fecit vestes impudicas q̄ nō p̄t̄ deferri sine pctō mortali. vide ars. S. ij. 7 hoc quā sit. vide ornatus p̄ totum.
 Si male icidit ex culpa sua. vid̄ culpa. S. v. 7. vj.
 Si furat̄ de p̄ano serico 7 h̄mōi. vide furtū p̄ totū.
 Circa aurifices. Si vendidit aurum alchimicū p̄ vero. vide emptio. S. viij.
 Si cudit monetam sine licentia p̄ncipis. vide falsarius. S. iij. cū se.
 Si radit eaz vel facit aquā vnde aliquid imminuet. ibidem.
 Si emit lapidem preciosum pro vili ab illo q̄ ignorabat vide emptio. S. viij.
 Circa alchimicos. Si laborauit in dicta arte. vide Alchimia.
 Circa datarios. Si exegit datia iniusta. vide pedagium. S. j. cū se.
 Si exegit a p̄sonis ecclesiasticis. ibidē. S. iij.
 Si imputauit fraudē datij. vbi nō erat vltra mortale tenet̄ ad restōnem totius damni.
 Si fraudauit socios vltra mortale tenet̄ ad restōnem.
 Circa masticos 7 histriones. Si pulsauit bis q̄ ex libidine consabāt vel illicite. vide corea.
 Si gestus impudicos puocantes ad pctū mortale fecit. vide histrio.

Interrogationes

Circa laboratores et rusticos. Si non laboravit fideliter in notabili excessu esset mortale peccatum. Si permisit bestias nocere in agris et homini tenetur ad restitutionem si fuit in culpa. Si fraudavit dominum in parte sibi data tenetur ad restitutionem nisi dominus in alio gravasset eum. vide furtum. §. xl. Si non seminavit possessiones vel coluit quas tenebat sicut debuit. vide culpa. §. v. et vi. **Circa venatores.** Si in diebus festis perdidit missa vel per totam diem se occupavit. vide ferie. §. ix. Si dedit damnum in agris. quod tenetur si est notabile ad restitutionem. **Circa locatores.** Si scienter locavit equum periculosum aut vas viciosum. vide locatio. §. xxiii. Si conductor fuit in culpa perditionis rei locate. ibidem. xxiii. §. Si petiit mercedem quam non debuit vel solvit minus quam debuit. ibidem. §. xxiii. et §. xv. **Circa laborantes in filado lanae.** vel tingendo setam. et homini qui tenent primo si furantur. secundo si male laborant vel destrunt. de quo vide locatio. §. xxiii. **Circa reuenditores rerum.** Si fuerint qui non poterant vendi. nisi pro tanto et tunc vel erant qui emerent pro plus vel ipsi pro modico emerent. ut pro pluris venderent tenentur ad restitutionem quod pro fraude adquisierunt. Item si vendiderunt pro plus quam tribuant domino. vide emptio. §. xxviii. **Circa iudices.** Si habuit iurisdictionem ab aliquo non vero domino. vide dominus in principio. Si dedit iniquam sententiam scienter vel per ignorantiam aut negligentiam. vide iudex. §. xxi. cum sequenti. Si ex his ignorantibus non elegit bonum assessorem. ibidem. Si elegit assessorem in fraude cum non iudicaret. vide iudex. §. xvij. Si accepit pecuniam ut iudicaret vel non iudicaret. aut ut inique per iustitiam. vide iudex. §. viij. cum multis sequentibus. et suspensio. §. i. et x. Si non servavit ordinem iuris vel mortale. nisi aliqua causa urgens ad hoc impelleret. Si reo dedit dilationes indebitas quod ultra mortale tenetur parti lese ad restitutionem. Si reo fecit interrogationes ad quas non tenebatur respondere vide confessio delicti. per totum. Si posuit ad torturam sine legitimis indicibus. vide tortura. §. i. Si allegationes friuolas admisit. quod ultra mortale tenetur lese ad restitutionem. Si appellationem legitimam non admisit vel friuolam admisit quod ultra mortale tenetur parti lese. secundum quod dicitur appellatio. §. xv. Si pauperibus non prouidit de aduocato. vide aduocatus. §. x. Si penam relaxauit vel auxit. ij. vide pena. §. xviii. Si arrestauit aliquem vel bona eius descripsit vel officiales misit. ut sic pecuniam extorqueret per iustitiam vel aliquid aliud inuenit ex quo pecunias haberet. quia tenetur ad restitutionem. Si in sententia apposuit culpam obscuram ut ille per quem dabit se posse defendere per iustitiam. quod ultra mortale tenetur ad restitutionem de damno dato parti. Si parte non peruenit in expensis cum deberet et peteret

quod ultra mortale tenetur ad restitutionem parti. Si ut extorqueret pecunias modo suo fecit quod id quod iure ordinario debebat expedire faceret iure delegato. Si purgavit puincia malis hominibus vide iudex. §. vij. Si iudicauit secundum allegata contra veritatem quam sciebat vide iudicare. §. vij. Si sententiam alicuius censuram ecclesiasticam promisit sine mentione et scriptis. vide suspensio. §. i. et xvij. Si iudicare presumptum non sibi subditos nec de re vel delicti. vide iudicare. §. xvij. Si praxit sententiam in longum ut pecunias extorqueret mortaliter peccauit et tenetur ad restitutionem non solum pecunie acceptae a parte quam iustitiam habebat sed ad esse damnum quod habuit ex tali dilatione. Si interposuit autem in aliquo actu mulieris vel minoris in eorum damnum propter pecuniam vel amantiam quod ultra mortale tenetur ad restitutionem lese. **Circa officiales dominorum et communitatum.** Si promittit alicui nisi ei daret etc. vide concussio. Si exegit iniusta grauamina de mandato sui superioris quod ultra mortale tenetur ad restitutionem totum exactum. si ille non vult restituere in cuius utilitate est exactum. Si exegit iniquam sententiam. vide iudicare. §. vij. Si non obuiauit malis quantum potuit bono modo. vide de consentire. §. ij. Si fuit proditor terre vel castri habes. s. avaricia prima filia iusti domini. vide dominus in principio. Si non accusauit quem tenebat ex officio quod si ex iuramento tenebat erit mortale peccatum. alio non semper. Si emit officia vel super ipsa mutauit. vide officium. Si dominus soluit de pecunia domini vel coitatis alio extorserit tunc pro ducato ex his ipse salariat. quod restituere. Si quis inuenit de nocte dimisit propter teneatur. pecuniam contra statuta quia videtur mortale. Si seruauit statuta que inrauit in principio officij. **Circa psiliarios dominorum vel coitatum.** Si ex his in consilio consentit alicui malo. vide consensus. §. ij. et Si dedit fraudulentum psiliu. ibidem. psiliu. §. i. Si apposuit aliqua in consilio in damnum aliquem. quod ultra mortale tenetur ad restitutionem damni totum quod sine eo non fuisset. Si consentit ad aliquam statuta scienda que erant iniusta aut libertate ecclesie. vide ibidem. et excoicatio vij. casu. xij. et casu. xliij. Si res coitatis permisit dilapidari vel ex inutilibus permissionibus aut qlitexu. vide administratio. **Circa arbitros vel arbitratores.** Si iniquam dedit sententiam scienter vel ex ignorantia. vide iudex. §. xxj. cum sequentibus. Si permisit expirare promissum. vide arbiter. §. i. Si per spuali dedit tpeale in recompensationem. vide Si per pace abstulit ab vno. et dedit ibidem. §. vij. alteri. vide ibidem. §. vij. **Circa accusatores.** Si accusauit aliquem mala intentione. vide accusatio. §. vj. Si accusauit aliquem calumiose. vide ibidem. §. viij. Si iurauit non accusare. ibidem. §. vj. Si accepit pecuniam ut non accusaret. ibidem. Si accusatus tradit calumiose. ibidem. §. xij. Si accusatus tacuit veritate. ibidem. §. xij.

Circa aduocatos. Si inbibit a iure aduocare ad uocant. vide aduocatus. §. j. cū multis se.
 Si defendit iniustā cām ibidem. §. xij.
 Si amisit cām iustā p suā ignorantā vel negligentiam ibidem. §. xij.
 Si immoderatū salariū extorsit ibidē. §. xiiij.
 Si nō aduocauit p paupibus. ibidē. §. x.
 Si fecit pactum cum clientulo de quota litis ibidē §. xiiij.
 Si reuelauit aduersario secreta clientuli. vide salariū. §. ij.
 Si cām usurariā defendit q̄ ultra mortale tenetur ad restōnem.
 Si frustratorias dilationes q̄siuit q̄ tenet ad restitōnem p̄i lese.
 Si falsas leges vel instrā produxit vl̄ instruxit clientulū de falsitate dicenda.
 Si q̄literūq̄ fuit cā alicui? dāni in hmōi aduocatione. q̄ ultra mortale tenet de damno p̄i lese.
 Si solūmō attēdit ad ordinē iudiciarium z nō ad merita cause sicut hodie cōiter faciūt aduocati. z tū nō excusantur a mortali. z ab obligatiōe restōnis damni si defendunt cām iniustāz quo ad merita quantūcūq̄ quo ad modum procedēdi sit inordinata. quia ordo nō est inuentus. nisi ppter deceptiones uitandas.
Circa procuratores. Si defendit cām iniustā. mortale est z tenet ad restōnem leso.
 Si infideliter vel negligēter se habuit. vide locatō §. xiiij.
 Si in positionibus ponēdis vel rēdendis piurauit vel fuit cā piurij mortaliter peccauit.
Circa notarios si ex ignorantia dictauit male instrā vel testamēta ppter qd̄ primi damnificati sunt. vide culpa. §. v. z. vj. z. j. tabellio. §. vj.
 Si instrā q̄ recepit non posuit in p̄tocolis suis. ex magna negligētia videt mortale p̄ctū in instrumentis ex q̄bus ex carū p̄ditione primi possent notabiliter ledi.
 Si maliciose occultauit vel destruxit instramēta. vide salariū. §. iij.
 Si falsauit instrā addēdo aliquid qd̄ nō fuit ex p̄sum. vel alio mō vide salariū in p̄n.
 Si nō bene informauit in renūciatione alicui? in nis ponenda in instrō p̄tē q̄ erat ignara. q̄ tenet ei de dāno eo qui ē cā deceptionis primi.
 Si fecit instrā in fraudē usurary. vide restitutio. j. i. litera usurarius.
 Si petiit inceditū salariū tenet restituere facit q̄ dico emptio. §. vij.
 Si notarius ep̄i petiit ab ordinādis salariū nō fm̄ instrā s̄ fm̄ q̄litatem ordinis. q̄ est simoniacus quantūcūq̄ non sit salariatus. vide simonia. iij. §. xij.
 Si recepit instrā pro testō renūciatione donatōe vl̄ alia obligatiōe illius q̄ nō erat sane mentis. quia ultra mortale tenet ad restōnem leso.
 Si scripsit dictauit vl̄ redēgit in publica forma statuta p̄ eccl̄asticā libertatē vl̄ in fauorē usurary. vide excoicatio. vij. casu. xij. z casu. xliij.
 Si rogatus p pauperibz noluit gratis facere q̄ te

netur fm̄ q̄ dico de aduocato. Aduocatus. §. x.
Circa litigātes. Si calūmiose accusauit aliquē. vide accusatio. §. xiiij.
 Si mala intentione ibidem. §. iij.
 Si accusatus dedit pecuniā accusatori vt desisteret ibidem. §. xj.
 Si calūmiose se defendit. ibidem. §. xiiij.
 Si nō rēdit veritatē interrogatus q̄ tenebat. vid̄ confessio delicti. in p̄n.
 Si litigauit sciens iniustam causam habere. vid̄ litigiosa. §. ij.
 Si hīs iustam cām litigauit nō per media iusta. s̄ indebita v̄puta cū mendacijs piurijs z hmōi. mortaliter peccauit fm̄ Tho. xij. q. lxx. nō tū tenetur ad restōnem.
 Si aliquid obtinuit per iniustam sententiam vide sentētia. §. vij.
 Si appellauit cause afferende more. vide appellatio. §. xv.
 Si rōne studij vel artis fraudulenti p̄uenit aduersariū corā aliq̄ iudice. vide argumentatio. §. iij.
 Si hīs cōseruatorem p̄curauit vt introuideret se de nō notorijs. vide cōseruator. §. j.
Circa testes. Si requisitus in iudicio noluit dicere veritatē. vide testis. §. xxvj.
 Si falsum testimoniū dixit. ibidē. §. xxx.
 Si dubiū pro certo p̄posuit. vide piurij. §. iij.
 Si pecuniam accepit pro testimonio ferendo. vide testis. §. xxvij.
Circa tutores vel curatores. Si bñ administrauit in vtilitabz pupilloz. vide administratio p̄to.
 Si cōsummanit bona ip̄oz vel sibi appropriauit q̄ tenetur ad restōnem vt patet ibidem.
Circa executores testōz vl̄ vltimariū voluntatum. Si alimentauit relictū. vide dos. §. xxvj.
 Si soluit debita defuncti. vide heres. §. v. z. vj.
 Si legata impleuit vel nimis distulit. vide executor. §. xiiij. z. xliij.
Circa curiales. Si fuit adulator vt obtineret beneficia z hmōi. vide adulatio p̄ totum.
 Si p̄posuit dñis aliq̄ vnde possent extorquere pecunias indebite. vide consilium. §. j.
 Si bona confiscata inique sibi fecit donari. q̄ tenetur restituere.
 Si fuit leno p̄ dñio mortalia multa in hoc sepe cōmittuntur.
 Si totū t̄ps expēdit i ociofitate. vide p̄ceptū. §. v.
 Si reportauit mala de alio vt cū poneret in inimicitiam dñi. vide susurratio.
 Si delectatus fuit dicere mala de alijs vel audire. vide detractio.
Circa p̄ncipes z dños seculares. Si h̄ dñium ex iusto titulo. vide dñs in p̄n.
 Si neglexit facere iusticiam petētibz. q̄ ultra mortale tenet eis ad restōnem damni qd̄ passi fuerūt ex hoc. facit q̄ habes in dex. §. xij.
 Si fecit iniusticiā alicui mltomagis tenet ibidem.
 Si q̄siuit ponere diuisionem in populis vt posset regnare q̄ mortale ē. vide susurratio.
 Si imposuit collectas indebitas subditis suis. vide tallia. in p̄ncipio. z. §. j.

Topo

vide p̄ncipio z dñs p̄ncipio

Interrogationes

- Si exigi fecit pedagagia iniusta. vide pedagium p totum
 Si fuit ambitiosus ad manus dñi ppterca pcuravit bella vel aliud iniustum qz ultra mortale tenetur de omni damno. vide ambitio. §. j.
 Si fecit cōfederationē cum aliquo de defendēdo se in se vel iniuste mortaliter peccavit.
 Si habuit bellū iniustum z qñ sit iniustus hēs belluz §. iij. z quō tenet ibidē in. §. v. z. r. z. xj.
 Si posuit officiales malos. vid dñs. §. iij. z admistratio. §. ii.
 Si vendidit officia. vide officium.
 Si ea q̄ erant cōitatis sibi appropriavit tenet restituere. vide tallia. §. ij. z. r.
 Si incarcerari fecit aliquem indebite. vide carcer §. ij. z. iij.
 Si bannuit aliquem indebite. vide bannū. §. i.
 Si nō pmisit testari aliquos. vide tallia. §. r.
 Si coegit nubere filiā alicuius alteri vt ei succedat potest esse mortale fm qualitatem rei.
 Si fecit fieri torneamenta vel basiliudia vlspectacula inhonesta. vide ludus. §. vj.
 Si iniusticiā vendidit. vide iudex. §. xij. z. xx.
 Si fecit statuta vel leges iniquas. vide lex. §. xxij. z excōicatio. vij. casu. xij. z casu. xliij.
 Si vasallos indebite gravavit vel spoliavit. vide tallia per totum.
 Si ipse vasallus crñs. fuit infidelis domino suo. vide feudum. §. xvj.
 Si toleravit usurarios ppter lucrum suum. vide usura. ij. §. xliij.
 Si nō purgavit prouinciam malis hominibz vide iudex. §. vij.
 Si ppter auariciā cōmutavit penā corpalem in pecuniaria qz ultra mortale tenet lesis. si ppter hoc aliqua scelera facilius perpetrant.
 Si nō tenuit vias securas. vide rapina. §. j.
 Si pupillos z miserabiles psonas nō voluit audire non dando publicas aliqui audētiās. qz ultra mortale tenet de damno qd eis inferit. vid culpa §. quinto.
 Si angariavit rusticos in laboribz z maxime in festis. vide tallia per totū z ferie.
 Si tenuit nimias pōpas aut expēsas. vide oner⁹
 Si nimis occupavit se in ludis z venationibz. vid ludus z venatio per totum.
 Si dedit damnuz in agris ppter venationes vide venatio. §. ij.
 Si nō correxit familiā sp̄parum curavit eos cōpescere a peccatis. vide correctio. j. z. ij. p to. z quō tenetur vide dñs. §. j.
 Si fuit excōicatus vel a iudice vel ppter aliqd infrascriptoz.
 Si inijsa fecit manus violentas in psonas ecclesiasticas. vide excōicatio. v. casu. j. per totū.
 Si fecit incendi vel frangi ecclesias vel loca religiosa ibidem casu. v. z. vj.
 Si fuit infecutor alicuius cardinalis vel de familia pape aut cardinalis vel alicuius epi. vide excōicatio. v. casu. ix. z casu. xij.
 Si fecit fieri aliquā iniuriā illis q̄ tulerunt aliquas lūias excōicatiōnis vls interdicti vel qui fuerunt causa vt ponerentur vel obseruaretur. vide ibidem casu. r.
 Si fuit fautor hereticoz eoz vel impediuit officia inq̄sitionis. vide hereticus. p totū. z excōicatio. v. casu. xvij. z excōicatio. vij. casu. xxvij. z. xxix.
 Si coegit celebrare tēpe interdicti. vide excōicatio. v. casu. xv.
 Si fuit receptor piratarū vel cui⁹ eis participavit vide ibidem casu. xvij.
 Si imposuit noua pedagagia vls exegit prohibita. ibidem casu. xij.
 Si pmisit deferti. phibita infidelibz. ibidē casu. xij.
 Si impediuit victualia ne ad curiā portarent ibidē casu. xxij.
 Si volētes ire romam vel redeñtes cepit passit z hñdō ibidē casu. xxij. z. xxij. z. xxv.
 Si impediuit ne obediret lris apostolicis. ibidem casu. xxvj.
 Si vsurpauit iurisdictionem ecclesiasticā ibidē casu. xxvij. excōicatio. vij. casu. v.
 Si rompetas detinuit vls spoliavit ibidē casu. xxij.
 Si inuasit terras ecclesie. ibidē casu. xxx.
 Si se subtraxit ab obedientia romani pñificis. ibidem casu. xxvij.
 Si corpus alicuius defuncti fecit incidī vt alibi sepeliret ibidē casu. xxxij.
 Si tercio admonitus ab epis voluit eis facere iniusticiam. excōicatio. vij. casu. j.
 Si exegit vel exigi fecit pedagagia a psonis ecclesiasticis. vel alia onera. ibidem casu. v.
 Si xpianos naufragū patientes spoliavit bonis ibidem casu. r.
 Si gravavit psonas ecclesiasticas vls eoz p sanguine os qz noluerit eligē quez volebat ibidē casu. xliij.
 Si regalia vls custodia z hñdō sibi vsurpauit in ecclesijs vacantiō ibidem casu. xv.
 Si extorsit absolūtiōē ab aliqua censura per meritum ibidem casu. xvij.
 Si cōpulsit platos ecclesiasticos ad summittendū ei bona ecclesiariū. ibidem casu. xxj.
 Si interdixit suis subditis ne coquant molant z hñdō psonis ecclesiasticis. ibidē casu. xxvj.
 Si procuravit aliquoz occidi facere p assassinos ibidem casu. xxxj.
 Si concessit resp̄salias contra ecclesiasticas psonas ibidem casu. xxxij.
 Si ipediuit visitatiōes monialiū. ibidē casu. xxxix.
 Si immunitatē ecclesiasticā violavit capiēdo homines in ecclia. vide immunitas. per totum.
 Si p̄sentavit indignos crñs patronus alicuius ecclesie. vide ius patronatus. §. xvij.
 Si fecit pmoueri indignos z si p pecunia qz ultra mortale ē simōiacus. vide simōia. iij. §. j.
 Si voluit qz pmo beneficia ab ipso petant q̄ a papa mortale ē nisi aliqua rōnabili cā faceret puta ne indignus darent z hñdō.
 Si fidē suauit pmissam. vide pactum. §. iij.
 Si soluit seruitutibus suis z creditoz. vide solutio. §. xxv.
 Circa ecclesiasticas personas z pmo circa clericos in cōmuni.

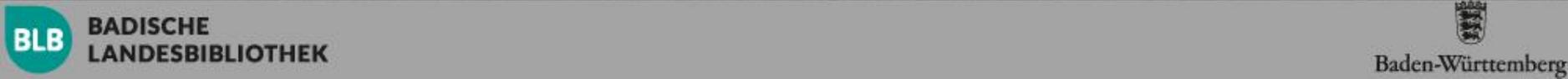
fol. 106 p. 10

Si est irregularis et qñ vel quò incurrit habes irregularitas pmo per totum.
 Si est suspensus et in quibus casibus incurrat eã .vi. de suspensio pmo per totum.
 Si recepit ordines simoniace vel a simoniaco. vide simonia. vi. §. ix.
 Si recepit ordines in pctõ mortali. vide ordo. ij.
 Si executus eã qñ sunt ordinis in pctõ mortali. vide clericus. viij. et eucharistia. ij. §. v. et eucharistia. iij. §. xv. et xxiii.
 Si etis excoicatus vel interdicitus aut suspensus ministravit. vide irregularitas pmo.
 Si non portavit tonsurã vel habitũ. vide apostata §. i. et ii. et clericus. iij. §. i. ii. et iii.
 Si immiscuit se negocijs secularibz. vide clericus. ix. §. iij. cum sequentibus.
 Si exercuit inhonestã clericatũ. vide clericus. x. per totum.
 Si est debite literatus. vide clericus. ii. p totum et epus. §. xxvi.
 Si fuit ordinatus añ etatẽ debitã. vide etas p totum.
 Si dimisit horas canonicas dicẽ. vide hora. §. iij. cã. viij. §. sequentibus.
 Si dicendo volũtarie se occupavit in aliquo alio. ibidem. §. xxvi.
 Si non benedixit mensam nec grãas reddidit post abum vide clericus. xii.
 Si exercuit officium ordinis sine debitis paramẽtis. vel mō. vide missa. §. xxv.
 Si celebravit in ecclesia polluta. vide cõsecratio ecclesie. §. viij.
 Si celebravit tpe interdicti vid interdictũ. viij. p to.
 Si celebravit ad faciendum maleficia. vide missa §. liij.
 Si celebravit non ieiunus. ibidẽ. §. iij. cum duobz sequentibus.
 Si in altar' excreto. vide altare. §. ii.
 Si plus qñ semel in die. vide missa. §. iij.
 Si cũ hostia vel vino corruptis. vide eucharistia. i. §. i. cũ sequentibus.
 Si cũ euagatione mẽtis. vide missa. §. xij.
 Si nimis raro celebravit. ibidem. §. xliij.
 Si ante diez. vide eucharistia. iij. §. xxxvi. et missa. §. xl.
 Si etis in aliq notorio delicto. vide clericus. viij. §. iij.
 Si habita pollutione celebravit eadem die. vide eucharistia.
 Si promisit alicui dicere missas. et non dixit. vide missa. §. v. cum sequenti.
 Si etis bigamus. portat tonsuram. vide bigamia §. xii.
 Si nimis habet conversationẽ cũ mulieribz. vide clericus. v. §. ii. et alijs sequentibus.
 Si participavit cũ excoicatus in divinis. vid excoi. v. casu. iij. et excoicatio. viij. §. iij.
 Si fuit falsarius lraz applicaz. vid excoicatio. v. casu. iij.
 Si sepelivit interdicos excoicatos vel usurarios vide excoicatio. viij. casu. xxviii. et xxxvi.
 Si usurarijs manifestis alienigenis domos con-

cessit ad fenus exercendũ. ibidẽ. casu. xxii.
 Circa beneficiatos vltra predicta interrogetur de infrascriptis.
 Si obtinuit bñficiũ p simoniã vel per preces carnales. aut aliud turpe. vide adulatio. §. ii. et simonia. iij. et v. et vi. per totum.
 Si est indignus ppter lãrã ignorãtiã vel aliud canonicũ impedimentũ. puta qz infamus irregularis corpe viciat? et hmoi. qz sic tenet resignare in manibus valentis accipe resignationem. et qz ve de beneficiũ. §. xliij. et nisi fuerit cũ eo dispensatũ vel in casu. vide corpe viciatus. §. iij.
 Si obtinuit bñficiũ nõ intendẽs clericari. vide clericus. viij. §. v. et vi.
 Si pmutavit beneficia. vide pmutatio. §. iij.
 Si renũciavit beneficio simoniace. vide renũciatõ §. ix. et x.
 Si facit residentia in bñficio suo. vide clericus. viij. in multis. §.
 Si habet plura beneficia quoz vnũ sufficeret. vide beneficiũ. §. xxiii.
 Si fecit quatuor partes de fructu beneficij. vide clericus. iij. §. i.
 Si habes patronatũ servavit vt viueret de ecclesia. ibidẽ. §. ii.
 Si expendit fructus beneficij in vsus inhonestos. ibidem. §. iij.
 Si male tractavit ecclesiã et eius beneficia. vide clericus. iij. §. i.
 Si vasa et paramenta ad divini cultũ tenet immunda. vide vasa sacra.
 Si alienavit bona ecclesiastica qñ servãdo servari poterant. sine legitima cã et cum debita solemnitate vide alienatio. per totum.
 Si locavit sub annuo censu vices suas alteri. vide simonia. et §. xxv. cum. ii. sequentibus.
 Si induxit ad vouendũ vel iurandũ de eligẽda sepultura i sua ecclesia. vide excoicatio. v. casu. xiiij.
 Si leges vel phisicam audiuit. vide excoicatio. viij. casu. viij.
 Si habentes eligere non elegerũt meliorẽ. vide electio. §. xxi.
 Si appetiuit episcopatum aut plationem superiorẽ. vide epus. §. ii.
 Si male administravit bona ecclesiastica. vid administratio.
 Circa prelatos habentes iurisdictionẽ maxime episcopos vltra p̄dicta.
 Si electus se fecit confirmari. vide confirmatio p̄latorz. p totum.
 Si non correxit publicos criminosos. vide correctõ i. §. iij. et epus in pn. et §. x.
 Si posuit indignos in officio vel beneficio. vide epus. §. xviii. et administratio. §. ii.
 Si fuit nimis pomposus in ornatu et hmoi. vide ornatus p totum.
 Si indebite dispensavit in votis habes votũ. iij. per totum.
 Si i alijs. vide dispensatio in pn. cũ multis. §.
 Si aliqd erigit pro licentia ministrandi vel docẽdi di vide magister §. xv.

Confessio

Palus

Si contulit ordines indebite quibus non debebat vel quā vel non mō quo debebat. vide ordo. j. ij. iij. iij. v. vj. z. vij.
 Si non examinavit ordinandos s; ordinavit indignos. vide ordo. iij. §. xxiij.
 Si sacramentum confirmationis non tenuit notabilis negligentia videt mortale. vide confirmationis sacramentum. §. j.
 Si crisma z oleum sanctū nō cōsecrauit in cena domini omni anno. vide oleum per totū.
 Si non fecit psecrationes eccliaz altarium z vestimentoz quibus debuit est grane peccatum.
 Si nō habuit testes sinodales. de quibus vide episcopus. §. x.
 Si non visitauit singulis annis dyoccesim. ibidem §. xij.
 Si non deputauit in ecclesijs cathedralib; z cōuentualib; viros ad p̄dicandas z audiendas cōfessiones. vide ibidē. §. xiiij.
 Si ordinauit in diaconoz vel subdiaconū q̄ nescit officium. vide ibidem. §. xv.
 Si nō ē vsus lineis si nō erat religiosus ibidem.
 Si non seruauit nec fecit seruari canones. vid ep̄s §. xxiij.
 Si contulit beneficia symoniace. vide symonia. vj. per totum.
 Si plura contulit vni. vide beneficium. §. xxiij. z. xxxviij.
 Si rōne consanguinitatis. vide acceptio personarum. §. iij. z. §. x.
 Si non puidit de beneficio illis quos ordinauit. vide beneficium. §. x.
 Si visitando accepit munera ip̄e v̄ aliquis de suis vide visitationem. §. iij.
 Si posuit indebitas collectas. vide talliā. in princ. z. §. j.
 Si usurpauit bona vacantū ecclesiarū. vide beneficium. xxxix. z. xxx.
 Si non soluit debita iuste contracta a suo predecessore vide dignitas. §. j.
 Si questuarios p̄ lucro pmisit indiscreta p̄dicare q; tenetur ip̄i reddere rōem dño de omni malo z satisfacere subditis de omni dāno dato p̄pter hoc c. fi. de iniurijs. z vide symonia. iij. §. viij.
 Si incerta sibi appropriauit. vide restitutio. z. §. xiiij. z. xv.
 Si testamenta z legata non fecit implere. vide executor. §. xj.
 Si non tenuit bonū vicariū cum ipse non attēdat tenetur de omni damno.
 Si iniustam sententiam dedit z alia supradicta de iudicijs.
 Si in excoicando non seruauit debitam formā. vide excoicatio. ij. per totum.
 Si in dieb; festiuis non interfuit diuinis. vide hora. §. xv.
 Si exemptos molestauit indebite mortaliter peccauit. si in aliquo notabili hoc fecit.
 Si consecrauit corruptam scienter p̄ moniali. vid consecratio virginū.
 Si visitauit monasteria monialium. z fecit vt ser-

uent clausurā. vide. §. exceptio. §. x.
 Si hospitalarios visitauit z fecit vt faceret debitū. vide hospitale. §. ij. z ultimo.
 Si dedit malū exemplū subditis. vide exemplum.
 Si magistrū tenuit in ecclesia. z fecit in alijs teneri p̄ pauperib; z clericis. vide mgr̄. §. vij. z. §. ep̄s §. xij.
 Circa confessores. si audiuit cōfessiones nō habēs auctoritatē. z si vis scire si habes auctoritatē. vide confessor. iij. per totum.
 Si absoluit a quibus nō potuit. vide qd̄ p̄t. cōfessio. iij. z. v. z. Casus. z a quib; excoicationib; habes Absolutio. j. §. j. z. iij. iij. z. v. z. Absolutio. ij. in principio. per totū. z de modo absoluēdi Absolutio. iij. per totum.
 Si absoluit manifestos vsurarios. vide vsura. z §. viij.
 Si dispensauit sine auctoritate. quia peccauit mortaliter.
 Si nimis festinanter interrogauit vel nō interrogauit. vide hic in principio.
 Si interrogauit q; nō debuit ex delectatione. vide supra. §. j.
 Si reuelauit confessionem. vide confessio ultimo per totum.
 Si etis in mortali audiuit confessionem. vide clericus. viij. §. j.
 Si audiuit confessiones p̄ncipaliter p̄pter lucrum vide simōia. j. p̄ totū. z simōia. ij. §. vj.
 Si habet scientiā debitā. vide cōfessio. iij. §. xxiij.
 Circa predicatores.
 Si predicauit in mortali peccato existens. vide p̄dicare. §. vij.
 Si habet scientiam debitam. ibidē. §. vj.
 Si p̄dicauit mēdaciā. vide mēdaciū. §. iij.
 Si p̄dicauit p̄pter honore. vide honoz. §. vij.
 Si p̄pter lucrum. vide simonia p̄ totū. z simonia. ij. §. vj. z simonia. iij. §. ix.
 Si p̄dicauit sine licentia quia mortaliter peccauit totiens.
 Si predicauit indulgentias indiscretas. vide religiosus. §. lxxv.
 Circa inquisitores hereticorū. si extorsit pecunias. vide inquisitor. §. v.
 Si bona eccliaz applicauit fisco ibidem.
 Si abusi sunt armorū multitudine. ibidem.
 Si maliciose imposuerūt crimen vel impedimentum sui officij alicui. ibidem.
 Si obmiserunt procedere contra conscientiam et amore lucro z hmōi. ibidem.
 Si inq̄sitor vnius ordinis processit contra fratrem alterius ordinis ibidem.
 Si impediuit se de diuinationibus. vide ibidem. §. iij.
 Circa religiosos in cōi. si intrauit p̄ simoniā. vide simonia. iij. per totū.
 Si intrauit latiore habens votum strictioris. vide religiosus. §. xxxiiij.
 Si nō fuit obediens. vide religiosus. §. xxx.
 Si proprietarius fuit. ibidem.
 Si contra votum castitatis. ibidem.

Si officiu dicit. vide hora. per totum.
 Si seruauit alia pcepta regule vel cōstitutionis ob
 ligantia ad mortale. vide religiosus. §. xxviii.
 Si elegit meliores. vide electio. §. ii.
 Si infamauit alias religiones. vide detractio. p to
 tum.
 Si uoluit consentire electioni. ibidē. §. xxxvi.
 Si secreta sui ordinis reuelauit in scandaluz ipius
 peccauit mortaliter. quia proditor est.
 Si in uisitatione non reuelauit que debebat. vide
 denūciatio. §. x.
 Si fecit aliqd cōtra ea q̄ generaliter phibentur re
 ligiosis. vide religiosus. §. ultimo.
 Si recessit a monasterio sine licētia p̄lati. vide apo
 stata. §. iiii.
 Si frequētiat monasteria monialiu. vide mona
 steriu. §. vii.
 Circa monachos. si seruauit q̄ sibi precipiuntur. et q̄
 sunt ultra regulā habes. j. Monachus. §. x.
 Circa abbates. si hūit curā sibi pmissoz. eos uita et
 doctrina instruendo. vide abbas. §. xiiij.
 Si dispensauit cum eis sine causa legitima. vide di
 spensatio. §. vii.
 Si imposuit monasterijs aut foratibz nouas pē
 siones uel aurit ueteres uel applicauit sue mēse.
 vide abbas. §. xxvi.
 Si seruauit regulā et sibi pcepta. ut. j. monachus.
 Si requisit apostatas. vide abbas. §. xviii.
 Circa abbatissam. si fecit se benedicti ubi est consue
 tudo. vide abbatissa. §. ij.
 Si fecit seruari clausurā. vide monialis. §. iij.
 Circa hospitalarios. si fecit inuentariū. vide hospi
 tale. §. iij. et iiii.
 Si tenuit hospitalitatem. ibidē. §. ultimo.
 Si bona hospitalis conuertit ad alium usum. uis
 legatum. ij. §. ij.
 Si perierit ex negligētia sua. vide administratio.
 ¶ Aduerte qz p̄fatas interrogaciones soluz posui
 qz circa predicta cōter est mortale petiū. licet aliqui
 nō ppter imperfectōem actus. et dimisi multas in
 rogaciones q̄ sunt cōter uenialia peccata. eo qz nō
 sunt necessario confitendo talia peccata nisi qn̄ du
 bitat an sint mortalia. Item scōdo rōne statim obli
 gantis ad pctā uenialia confitenda tū tunc suffice
 ret confiteri in genere. Item terciō ut qz teneat cō
 fiteri uenialia qn̄ esset piculum ne traherēt ad mor
 tale. Nam cū tunc teneatur de ipsis penitere mul
 to fortius cōfiteri ppter euitandum mortale ad qd
 inducūt qn̄ hoc aduertit. Addit̄ ab aliquibz quar
 tus casus in quo tenet quis cōfiteri uenialia. i. qn̄
 nullū habz mortale. et in pascha teneat confiteri qz
 tunc confiteat uenialia. Sed quia ut dixi qualiter
 cūqz quis teneat confiteri uenialia sufficit cōfiteat̄
 illa in genere. nisi in casu qn̄ dubitat an sit mortale
 Ideo p̄transo et sufficit quo ad uenialia confiteat̄
 sic peccati multis modis. cogitatione. delectatio
 ne. omissione. dissolutione. locutione. visu. tactu. gu
 stu. odoratu. et multis alijs modis de quibus omni
 bus tam mortalibz q̄ uenialibz dico meam culpaz
 Item nō omittat cōfiteri oblita et ignorata sic. Itē
 dicit̄ meā culpā de omnibz peccatis meis mortali

bus q̄ ignoro aut oblitus suz nec unq̄ legitime cō
 fessus forte ex mea ignorantia uel negligentia. quia
 ualet talis confessio ut remittant uel reducant ad
 cognitiōez et nō teneatur reiterare cōfessiones. qz
 uis multa fuerint. tunc oblitus confiteri si mō dilē
 gentiā fm suam cōditionē fecit quibus omnibz cō
 plens faciat terminare peccatorē suā cōfessionē sic
 dicendo. Ideo precor beatissimā et gloriosam v̄gi
 nem mariā oēs sc̄tōs et te p̄ orare p̄ me. Quibz p
 actis p̄fessor increpet corrigat et dulciter admoneat
 peccatorē abstinere a societatibus et causis peccato
 ris. Nō tū exigat iuramentū uel p̄missionē de aliq̄
 nisi solū de his in quibus iura sic uoluerunt ut in ex
 cōicatione et h̄mōi postea imponat ei p̄niam talenti
 quā statim possit cōplere ante recidinationē p̄ sa
 cramentali. et postea aliā quā uideat qz peccator uel
 n̄ simuliter faciet. uel caueat ne imponat penitentiaz
 talē quā uerisimiliter nō implebit. quia esset poti⁹
 illū illaqueare qz soluere. Esset bene bonū illi notifi
 care quā p̄niam mereat. ut sic magis timeat. postea
 concede ei illaz indulgentiam quam potes de quo
 circa indulgētia. §. v. Deinde absolue eū sic. Miseri
 atur tui oipotens. Indulgentiā et absolutiōnem do
 minus n̄ iesus xp̄us te absoluit. et ego auctoritate
 ipsius. absoluo te a uinculo excōicationis maioris
 uel minoris inquantū possuz et restituo te sacramē
 tis ecclesie. Iterū te absoluo ab omnibus peccatis
 tuis mortalibus et uenialibz cōfessis oblitis et igno
 ratis. et a circūstantijs eoz. in noie p̄is et filij et sp̄i
 tus sancti amē. Postea imponas ei sic taliter qz in
 telligit. Omnia bona q̄ facies et mala q̄ patient̄ susti
 nebis impono tibi in remissionem tuoz peccatoz.
 vade in pace. Et si haberet casum uel excōicatōem
 a qua non posses absolue impone ei qz vadat ad
 eum qui euz potest absolue. nec ingerat se facris
 donec de eo sit absolutus nisi rōne scandali cuitādē
 si excōicatio est occulta.

Intestatus quis dicit̄ deeedere
 si nullū testamentū fecit. secūdo si fecit h̄
 non iure. terciō si fecit iure tñj postea ru
 ptum ē posthumi natiuitate. uel irritam factum ē
 capitis diminutiōne testatoris. quarto si nulli sunt
 heredes ex eo testamēto ut in auf. de here. ab inte
 stato in p̄n. p̄it̄ addi et duo alij modi ex postfacto.
 p̄mus. i. per q̄relā expugnato testamēto. secūduz p
 bonoz possessionē h̄ tabulas vide Azo. in summa.
 L. de suis. et legit. here.

Atimiditas unde causat. R.
 fm sanctū Tho.
 xiiij. q. lxxvi. qz aliqui ex defectu amoris
 p̄p̄ij. ut cū quis minus debito amat vi
 tam propriam et ea que ordinantur ad eam. Aliqñ
 causatur ex elatione animi de se p̄sumptis et ali
 os contemnētis. Aliquādo autem causat̄ ex stoli
 ditate seu stulticia.
 ¶ Otrū sit peccatū: R. qz sic uideat̄ qz causat̄ nisi
 stoliditas sit uincibilis et est ratio. iij. et bico. inti
 miditas ē h̄ fortitudinē p̄ defectū non timendi ubi
 esset timendū. sicut timor h̄ fortitudinē p̄ excessum
 timendo ubi non timendum est.

Quid est peccatum mortale? R. illa que causat ex defectu amoris et elationis tunc est mortale peccatum quoniam sine necessitate exponit se periculo probabili notabilis lesionis corporis et multo magis anime vel non curat de eius notabili lesione omittendo provisionem debitam facere. tertia vero que causat ex soliditate cordis est a veniali nisi proveniat ex lata culpa in his in quibus imminet periculum probabile notabilis nocu- menti et propterea omittit debitam provisionem nisi ubi soliditas est vincibilis.

Intrusus dicitur qui non canonice sed per violentiam occupat honores vel beneficia ecclesiastica. unde fur est et latro et est in peccato mortali et tenetur restituere omnia que inde recipit. c. gravis. de resti. spoli.

Inventa an sint restituenda? R. que quedam sunt que fuerunt in dominio alicuius et talia inveniuntur tenentur restituere. imo furtum committit qui ea animo non restituendi accipit. l. falsus. §. que alienum. et §. se. ff. de furtis. et xiiij. q. v. c. si quid inveniuntur. Siue talia amiserit dominus ipsorum ex ruina vel incendio vel naufragio. vt. ff. de inc. rei. nau. p. totum. Ideo dico de iactatis in mare cum nauis alleuiade. ff. ad. l. ro. de iac. l. qui alleuiade. Et ibi non in glo. vel quilibetque amittit. et hoc verum nisi haberentur per derelictis et tunc creditur fide. consilio. c. vij. que habeantur per derelictis si dominus tacet. nec per se nec per alios perquirunt. q. d. l. que alleuiade. videtur statim imponere necessitatem perquirendi res amissas. et sic ista negligentia non querendi tollit primam presumptionem quam facit lex. §. que non habeantur per derelictis nisi aliter presertim per quietatem. et actus de voluntate domini cum nemo presumat iactare res suas. d. l. falsus. §. si iactantur. et d. l. qui alleuiade. Sed non per limitationem eorum que dico. §. naufragii. §. iij. nec talia inuenta que non habentur pro derelictis possunt usurari. quia in eis deficit titulus pro derelicto. vt in. l. si quis merces. ff. pro derelicto. Vnde consuetudo aliquorum que iactata in mari vel a fluminibus portata occupantur videtur expressis reprobata per d. l. que alleuiade. et ibi glo. non. et licet loquatur de iactatis in mari tamen idem est de ablatis a flumine eorum pariter differant ab illis. Vnde dicitur rex. insti. de re. diuisione. §. vlti. facit autem. nauigia. l. de furtis. Quedam sunt que nunquam fuerunt in dominio alicuius. vt lapilli in litore maris sere siluestres et homini. et talia sunt occupantis siue bestie capiunt in fundo proprio. siue in alieno. dominum non fuerit prohibitus intrare a domino fundi. Siue fuerint antea vulnerate ab aliquo dominum eas non persequeretur insti. de re. diu. in multis. §. et ff. de acq. re. do. l. iij. nisi secus sit de consuetudine. que tunc stabitur consuetudini. l. que si nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edic. fm glo. in. d. l. iij. §. illud. Similiter si essent capte in re re alieno non credo sit accipientis. fm glo. in. l. i. laqueum. ff. de acq. re. do. et insti. de re. diu. §. singulorum. licet rigo. inris videatur velle que sint capientis ibidem. fere vero siluestres que domestiche facte sunt panones. columbe. apes in alueo et homini tamdiu sunt possidentis que diu habent animam reuertendi domum sed si bis aufugiant. nec bonis rebus non impeditur reuertuntur sunt capientes. que consuetudo inducitur per

binum actum. l. iij. l. de epi. au. et sic non dicitur habere animam reuertendi. Alia vero naturaliter domestica vt galline et homini. semper sunt domini et capiunt ea tenetur restituere cum fructibus. puta ouis et homini. §. gallinarum. insti. de re. diu. §. ff. de acq. re. do. l. naturalem. §. pauonum.

Utrum inueniens thesaurum teneat restituere. R. que si in suo solo inuenit sic suum erit. si vero in alieno solo et a casu sic medietas erit sua et alia medietas erit domini soli. Si vero data opera. totum erit domini fundi. insti. de re. diu. §. thesauros. et l. de thesau. l. vnica. nec est verum quod dicitur glo. in. c. si quid. xiiij. q. v. que inuentus in loco sacro vel religioso sit inuentoris. si erit secundum distinctionem predictam vt expresse patet in. d. §. thesauros.

Quid de terra per alluionem addita terre alterius? R. distinguendo que in insula nata in mari est occupata. In medio vero fluminis est conditus habentibus predia iuxta flumen ex utraque parte. si vero non est in medio est illius cuius est primor. ager vero a flumine diuiso circumdatus remanet cuius erat. Et si flumen mutat aluen. primus aluenus efficit eorum que predia circa eum habent et secundus aluenus est publicus et si reuertit ad primum secundus aluenus erit eorum qui habent predia circa eum. Similiter ager inundatus aqua ipsa recedente remanet eius cuius erat. Nec habetur insti. de re. diu. §. insula. et sic serua. nisi consuetudo sit in contrarium vel statutum.

Sed quomodo tenetur restituere ille que nescit cuius sit? R. que si res non habebatur per derelicta tenetur facere de nunciare publice. et si post non conparet cuius sit. erogabit in pauperes secundum Romanum. vbi si ipse est pauper retinebit autem epi vel confessoris secundum Ray. et orabit pro illo cuius erat. Si vero probabiliter potest presumere que dominus est habebat pro derelicta sic poterit usurpare re. l. idem. quod. ff. pro dereli.

Inuestitura proprie est possessio rei tradita. improprie autem est alicuius corporis loco possessio in manibus posita. Vnde quoniam dominus dat vasallo bastam vel aliquod simile dicens se facere inuestituram vt in ti. que est inuestitura inuestire dicitur.

Utrum sit fidei commissa coram testibus? R. que sic. non quia non valeat sine testibus et insti. §. vt veritas. per baronem posita. et quidem si fiet de beneficio nouo. tunc si pares. i. vasallos habet coram tribus vel saltem duobus et eis tenetur facere. si vero pares. i. alios vasallos non habet faciat coram alijs idoneis testibus. Si autem inuestiat de veteri beneficio potest fieri coram quibuslibet idoneis testibus. vt in ti. Qui testes sunt necessarii. et etiam si est clericus qui inuestituram facit de rebus proprijs. de rebus vero ecclesie admittuntur omnes testes idonei secundum Hostium.

Inuidia secundum Da. lib. ij. est dolor de alienis bonis. que aduertit que cum obiectum tristitie sit malum proprium. Ideo de bono alterius potest esse tristitia pro ut apprehendit vt malum proprium. et secundum hoc quadrupliciter. primo modo in quantum ex eo nobis aliquid periculum imminet. scilicet ne ab eo ledamur. et hec tristitia non est inuidia. sed effectus timoris. vt dicitur

philosophus scdo retho. 7 pot esse sine peccato. ut
 dicit Bre. xxi. mo. Alio mo appbenditur inqntu
 est diminutu pprie glorie vel excellentie. 7 hec tri
 sticia est pprie inuidia fm pbn vbi. s. 7 ex genere
 suo est pctm mortale. Job. v. paruulu occidit inui
 dia. cu sit cōtra charitatem. sunt tñ pmi motus in
 uidie qñqz etiā in pfectis ex surreptōe qui sunt ve
 nialia peccata. 7 est simile de inuidia paruulorum.
 in quibz nō vere est vsus rōnis 7 de motu inuidie
 fm q est passio. sensualitatis. Tercō mō apprebē
 ditur bonū alterius inqntū deest nobis quod ali
 habet. 7 sic tristat. 7 hec tristitia nō est inuidia. sed
 pprie dicitur zelus fm pbn vbi. s. Et sic est de bo
 nis bonetis est laudabilis fm illud. j. Corint. xij.
 Emulamini carismata meliora. Si autē sint de bo
 nis tpalibz aut de bonis inhonestis pōt esse pctm.
 7 sine pctō 7 aliqñ cū mortali. puta cū talia sunt cō
 tra deū. Quarto mō apprebēdit bonum alterius
 put pōt cedere in damnuz multoz iniuste. 7 sic nō
 est inuidia fm Grego. nec peccatū. puta cum quis
 tristanur de pspere alicuius tyranni. qz videt qz
 magis tyrannizabit.

Quot sunt eius filie? Rñ. fm Bre. xxi. mo. v.
 sq. Odiū. susurratio. detractio. de quibus habes i
 locis suis. exultatio in aduersis. 7 afflictio in pspere
 ris proximi inqntū eueniūt primo contra cona
 mō inuidētis. h qñ tristat de pspere fm qz habēt
 quandā gloriā sic est inuidia nō eius filia. Emula
 tio vō 7 inuidia idē sunt generaliter. licet pprie in
 uidia attendatur in actu interiori. Emulatio vō in
 actu exteriori. ut dicit glo. sup illō gal. v. Emulatio
 nes inuidie.

Pocrisis vide simulatio.

Potheca quid sit 7 de ea vide
pignus per totū.

est quedam passio appetitus sensu
 rati pprie qua quis vindictam ap
 petit. qz quidē passio in tantū ē bona in
 quantū regulat a rōne. Si vō ordinem
 rōnis excludit ē mala. Ordo autē rōnis in ira pōt
 attendi qntum ad duo. Primo qntuz ad appēbile
 in qd tendit qd est vindicta. vnde si quis appetit qz
 fm ordinem rōnis vindicta fiat sic dicit zelus. 7 est
 laudabile. Si autē appetat qz fiat vindicta qualiter
 cūqz etiā contra ordinem rōnis. sic est ira ex genere
 suo peccatum mortale. qz cōtrariat charitan 7 iusti
 tie. possit tamē eē peccatū veniale. ppter impfectio
 nem actus. 7 hoc vel ex parte appetentis. ut cū ap
 petitus puenit iudiciū rōnis. nec seqtur p̄sensu
 ad eū. vel ex parte appetibilis. ut cū appetit in mo
 dico vindicare. qd si inferat nō erit mortale. ut tra
 here puerū p capillos 7 bndi. Scdo attendit ordo
 rōnis in ira qntum ad modū irascendi. ut. s. motus
 ire non immoderate feruescat interius vel exterius
 qui qdō si p̄termittat non erit sine peccato. etiā
 si iustam appeteret vindictam. h nō erit mortale ex
 genere suo. sed possit esse mortale peccatum. puta
 si ex vehementia ire excidat a dilectione dei vel p
 rami.

Quo p̄gredit? Rñ. qz tres hz modos. s. pmo in

corde vindictā appetendo. de quo Math. v. Qui
 irascit fratri suo. s. per irā mortale. Scdo in signis
 manifestat. 7 ideo subiūgit. Qui dixerit fratri suo
 racha qd ē interiectio irascentis. Tercō in facto no
 cumentū inferēdo liuore vindicte. si primus grad⁹
 est mortalis multo magis secūdu⁹ ē grauior. terci⁹
 est grauissimus si exterius noceat.

Quot sunt eius filie? Rñ. Bre. xxi. mo. qz sex. s.
 Ira. tumor. mentis. contumelia. clamor. indigna
 tio. 7 blasphemia. Adde septimū. s. bellum. 7 octa
 num. s. maledictio. 7 nonū. s. seditio. de quibz in lo
 cis suis.

Irregularitas est impedimē
tum seu repul
sio executionis diuini officij. seu sacramē
ti ex canonica consōne proueniens ar.

de temp. or. c. vlti. 7 dī stricte irregularitas qñ extra
 regulas alioz. q ad ordinationē. qz requirit dispere
 sano. dī etiā magis large irregularis qui nō potest
 ministrare in susceptis. nec ascendere ad maiores.
 hec introducta ē a iure positiuo. ut. ij. q. vij. s. item
 daniel. h in veteri testō fuerit p̄ordinata in persona
 Dauid. de conse. dif. j. c. j.

Irregularitas in qbus casibz incurrit ipso iure.
 Rñ. qz aliqñ ex delicto. aliquādo ex defectu corpo
 ris aliqñ ex defectu sacri. de quibus habes p̄ doct.
 in. c. nisi cō. s. p̄sone vō. de renū. h̄ pro clarior intel
 ligentia casus ex quibz aliqz efficit irregularis hoc
 ē qz nō potest promoueri. vel si p̄motus nō potest
 exercere suum officium. explicabo inferius qui re
 ducuntur ad. xiiij.

Primo ex homicidio vel trūcatōne aut mutilati
 one membroy. ut. s. Homicidium. v.

Sed quid si fuit in leuissima culpa homicidij?
 Rñ. qz nō ē irregularis. facit. tex. i. c. quesitum. de
 pe. 7 re. in vbo vey si per incuriam. 7 ibi no. Pa. 7
 per hoc limita. 7 intellige quod dixi. s. Homicidij
 un. ij. in pn. 7. j. s. xvij.

Utrū clericus rōdes iudici sic. p̄ tali crimine de
 betur pena mortis. sit irregularis? Rñ. Pan. in. c.
 ex lris. de excel. p̄ela. sic distinguēdo fm Hosti. qz
 aut crimē imminet puniendū de p̄nti. Et sic si ex cō
 silio suo generali vel sp̄ali seq̄t homicidij ē irregu
 laris. in. c. si qz viduā. l. dif. Si vō ex sua rōsione nō
 sequit homicidium. qz oīno iudex erat disposit⁹ il
 lum occidere. 7 iste interrogatus fuit a quodā alio
 7 bndi sic nō ē irregularis. Similiter nō est irregu
 laris. qñ crimen nō imminet puniendū de p̄nti. qz
 gis respondeat qz meretur mortem. Et sic intellige
 glo. in. d. c. ex lris.

Utrū existens in bello si aliqz ibi occidat sit ir
 regularis licet ipse non occiderit? Rñ. qz si bellum
 est iniustum omnes irregulares sunt qui fuerūt ex
 parte iniuriantium si illuc inierunt. ut bellantibus
 prestarent auxiliū consiliū vel fauorē. multo magis
 si vt aduersarios lederent fm Inno. 7 Host. in. c.
 petitio. de homi. secus si causa pacificandi. vel cari
 sa iusta iuerunt. ar. a contrario sensu. in. c. quantū.
 l. di. 7. c. p̄sbitez. de homici. tamen verum est fm
 Ray. 7 Rod. 7 Sul. qz ab ep̄scopo poterit cū p̄
 dictis dispensari.

Irregularitas

- 6 **Q**uoniam exites ex parte se defendentium in bello iusto sunt irregulares: **R**espon. q. sic omnes qui occidunt nisi sit talis necessitas q. alibi propriam vitam evadere non possint. Alij autem qui non occidunt nec mutilant non sunt irregulares. Ibi multi occidunt. imo et clericis hortari ad bellum. si sit contra rem publicam. aut ecclesiam. aut fidem catholicam. non tamen arma sumere. vide supra Bellum. §. iij. vii. Pa. in. c. penult. et vlti. de cle. percu. refert et sequitur **H**oc. tenentem q. clericus q. prestat opem oppressis. vel obsessis iniuste et adiuuat repellentes iniurias. proiciendo lapides et hinc inde. dummodo neminem ipse occiderit q. non est irregularis.
- 7 **Q**uoniam prelati et alij q. interficiunt vindicte sanguinis sunt irregulares: **R**espon. q. non sicut **A**lexander. nisi ad hoc dederint auxilium consilium vel favorem vel nisi interficiunt tanquam auctem prestantes ut habetur in. c. literis. de excel. prela. Pa. tamen in. d. c. literis tenet q. tales prelati si habent iurisdictionem temporalem ibi q. efficiuntur irregulares. exhibendo penam ubi vindicta sit sanguinis. si mors vel mutilatio sequitur q. videntur prestare opem. l. di. si quis vidua. sec. de prelati qui non habent iurisdictionem temporalem in loco. graviter tamen peccant. q. contra. c. sententiam. ne cler. vel mo. faciunt.
- 8 **Q**uid de prelato q. non liberat hominem ab iniusta morte cum potest. vel non pascit famem morientem cum possit: **R**espon. q. licet mortalissime peccet non tamen est irregularis. quia lex promotionis factam requirit. xv. q. j. si quis iratus. Sed ego credo potius contrarium. s. q. sit irregularis quoniam scienter et voluntarie permittit eum mori. si tamen moriatur. ar. c. Petrus. de homi. et c. Mathias. de simo. quia in isto casu non solum est omisio sed etiam commissio. sicut et in dicitis iuribus patet.
- 9 **Q**uoniam verberans aliquem causa correctionis si ex vulnere mortuus sit efficiatur irregularis: **R**espon. q. sic. dummodo ex illo vulnere sit mortuus. secus si decessisset alia infirmitate ex vulnere non secuta. c. presbiterum. et c. decetero. et c. ad audientiam. de homici.
- 10 **Q**uid si postquam conualuit recidivauit: **R**espon. q. nihilominus irregularis est. quia semper causa subsistit. de pe. disti. iij. si quis semel. et d. c. ad audientiam. no. Ber. in. d. c. presbiterum. quod credo quando recidivum fuit sine culpa alia. ar. c. preterea. de cleri. percusso.
- 11 **Q**uid de illis q. simul proiciunt lapides. et lapis unius aliquem interficit: **R**espon. q. omnes si ignorant a quo percussus sit debent abstinere ab officio. ar. c. significasti. el. ij. de homi. fm. **H**offre. facit. c. continentia. de cle. percusso. Alij contradicunt dicendo neminem in dubio repellentem. ar. d. c. continentia. et c. petito. de homi. debet intelligi quoniam conscientia eum remordet. Unde nemo eorum est repellendus nisi se repellat. ar. c. punitum. de cle. percusso. **H**oc. tenet q. relinquendi sunt conscientie sue. Et ideo si aliquibus ex eis videtur q. ipsi neminem interfecerunt non erunt irregulares. Si vero conscientia eis dicat q. sic. sic abstinere. d. c. significasti. et hoc tene in proiciantibus in iniusto bello. secus credere si casu ludi et non adhibita debita diligentia.

Quid de clericis q. cum alijs trahunt ad mangonellos. unde aliquis occidit. aut probabiliter creditur: **R**espon. q. irregulares sunt. c. sicut dignum. de homici. Alij autem dicunt q. licet clericis turrim vel murem impetere et machinis impugnare et suffodere licet non liceat eis personaliter pugnare. unde si homicidium ex hoc facto preter eorum intentionem evenierit non imputabitur eis. h. q. sint irregulares videtur tutius etiam in bello iusto.

Quid de illo q. dicit ducentibus latronem. claudite os ne clamet. vel videte ne tales liberent eum: **R**espon. q. irregularis est si mors probabiliter fuisset impedita. alibi non.

Quid de interrogato si tales vidit et indicat. vel si non potest ire nisi per duas vias dicit q. per istas non iit. et illi cum insequentes occidunt: **R**espon. q. si sciat vel scire debuit q. persona talis querebat ad mortem. vel mutilationem irregularis est. secus si probabiliter creditur q. propter aliam causam. et eius intentio non fuit corrupta. fm. **R**od. et **S**uil. Duran.

Quoniam clericus q. pugnantibus arma ministravit sit irregularis: **R**espon. q. sic. si aliquis occidat. ar. c. sicut dignum de homici. Et appellatione armorum venit etiam fustes et lapides. ff. de verb. sig. l. armorum. fm. tamen **I**mmo. et **H**oc. in. c. sententiam. ne de. vel mo. non est irregularis clericus si in bello iusto ministrat balistam alicui tamen. ut se defendat et sua. nec credit illi aliquem velle occidere. sed tamen se defendere et sua. si milititer si lancea vel ense ministrat tamen ut se defendat et tamen ille occidit. sic videtur dicendum etiam. ut in primo casu. h. tutius est dicendum fm. **H**oc. ubi. s. q. in utroque casu sit irregularis. q. non licet clerico ministrum ita immediatum in mortem alicuius prebere. de penis. c. q. in dubijs.

Quoniam clericus qui cum socio latronem capit et ligat. et postea clerico inscio socius latronem ne fugiat occidit: **R**espon. q. irregularis est. quia fines licite defensionis excessit. capi. suscipimus. in glo. de homici.

Quid de illo q. vadens ad spacium super equum. q. ex petulantia fractis habentis occidit puerum: **R**espon. q. non est irregularis. q. nec voluntate nec facto occidit. nec rei illicite dabat opera. facit. c. dilectus de homici. dicit tamen ibi **B**er. q. si defacili frenum potuit frangi erit irregularis. arg. c. significasti. el. j. de homici. vel si propter eum impetam equus lascivuit. ut insit. ad. l. aquil. §. impetu quoque. vel propter eius impotentiam. sicut si q. debuit providere et facere non providit nec fecit. d. §. impetu quoque.

Quoniam portantes ligna propter zelum fidei ad cremandum hereticos sunt irregulares: **R**espon. fm. **R**od. q. si ligna q. portaverunt sunt coopata ad mortem sunt irregulares et a papa solum dispensandi. Si autem nihil cooperaverunt puta quia iam erat mortuum autem fuissent accensa. sic non sunt irregulares. vel saltem episcopus potest cum eis dispensare. si autem dubitat sic sine dispensatione pape non debent ministrare nec promouant. c. hi q. l. di. c. ad audientiam. de homici.

Quoniam clericus benedicens aquam ferventem vel ferrum candens vel pugiles sit irregularis: **R**espon. q. **R**ay.

q sic si mors sequatur. et Rod. dicit hoc esse tati⁹ tenere. vide s. enā de hoc homicidiū. j. r. ij.

20 Sed p maior intelligentia oim predictor nota aliquas regulas. Prima ē q nec iudex aliquis vel magister seu doctor i dubio debet aliquem iudicare irregularē. ar. de pe. di. j. s. pene. Secūda q i dubio quilibet d se reputare irregularē. vt in. d. c. ad audientiam. et ideo i foro aie marie quādo q s nō est de hoc infamatus est relinquendus conscie sue. vt in. c. ex lris. de homi. has duas ponit Hof. in. d. c. ad audientiam. Tercia est q ad hoc vt q s incurrat irregularitatem ex homicidio ē necesse q interueniat vel consiliū: vel preceptū: vel factū: vel defensio: vel cooperatio occidentis. Hanc ponit Inno. l. d. c. ad audientiam. Quarta est q oportet q cā homicidij vt sit irregularis sit p pinqa. ff. ad l. cor. de sicca. l. nihil interest. secus est de remota cā seu occasione. Non enī ideo q: faber cultellum facit homicida est. c. tua de homi. i. R. r. d. c. exhibita. Et huerū scdm Ber. de causa remota. nisi animi nocendi habuerit: aut minorem diligentiaz habuit q: deberet habere: vel nō cogitauit que cogitare debebat. c. presbyterum in fi. de homi. Quinta regula q infans occidēs non est irregularis: nisi sit doli capax. de furiosus. de homi. nota pa. i. c. i. de delict. pue. et Jo. an. ibidem. vbi ponit exemplum Bre. de puero. v. annorum blasphematore rapto a dyabolo. Similiter dic de furioso. facit pro h. l. i. de fal. mone. vi. regula q existens solus in culpa leuissima homicidij nō est irregularis: vt s. m. s. iij. dictum est.

21 Vnū prelati qui subditū suum q̄tuncumq; dereliquerit in carcerat cum tali afflictione q i paucis diebus mori sit irregularis: Rū. Job. de lig. in de. i. de pe. et re. q sic r ideo dicit q carcer nō d; esse mī crudelis: nec d; tñi eoz vita attenuari q in paucis dieb; veni: moriatur: sed pane et aqua sustentari: sicut vult. c. nō minus. de v. sig. sequitur pa. i. c. cum nō ab hoie. de iudi.

22 Secūdo p̄bitur irregularitas accipiēdo ordines in excoicatioe maior existēdo. vt i. c. i. d. eo q fur. et i. c. cum illorū. de sen. ex. Et licet inferior a papa talem possit aliqui absoluere ab excoicatioe in qua erat: non tñ poterit dispensare secum in tali irregularitate: nisi de mandato pape: siue scienter i excoicatioe existens ordines accepit: siue ignorant. i. facti memoriā non hīs. aut ex ignorantia iuris hoc non credens sibi esse prohibitum: vt i. d. c. cum illorū. Si tñ efficiatur talis religiosus post laudabilem p̄uersionē per aliqd tps in religioe p̄t eps cum eo dispensare aucte aplica. vt in. c. fi. d. eo qui fur. or. Dispensat etiam abbas cuz mo nachis scdm qd dictum est s. Abbas. r qd dixi de excoicatio. habet locum scdm Ray. in suspensio vel interdicto vel simpliciter vel a talibus ordinibus si ipsos recipit sic suspensus.

23 Tercio contrahit irregularitas qñ aliquis minores ordines et subdiaconatum vno die suscipit. c. h. de eo qui fur. vel cuz dnos simul sacros ordines recipit. c. fi. d. eo q fur. or. siue hoc faciat. vno die vero vel ficticio: sicut cū quis continuat ieiunium vsq; ad dñicam: quia est vnus dies ficticius. de tempo. or. c. lras. Sed cū istis p̄t ep̄s dispensare vt i ordinibus susceptis nō furtiue possunt ministrare: dñmodo eis nō fuerit. p̄bitum sic ordinari sub excoicatioe late sine pena. q: tñ nō posset nisi scdm qd dixi de excoicatio ordines accipiēte Sed in ordine sic furtiue recepto vel ad maiores nō potest: nisi solus papa dispensare scdm Jo. an. rvi det sequi pa. i. c. i. de eo q fur. or. r facit ter. prefati c. in fi. iuncto. c. se. r. d. c. lras. p hoc intellige nisi religionem intrauerit. q: p̄t ep̄s auctoritate pape dispensare. vt dicto. c. fi. r etiam abbas. c. ij. de der. q fur. or. sit.

um vsq; ad dñicam: quia est vnus dies ficticius. de tempo. or. c. lras. Sed cū istis p̄t ep̄s dispensare vt i ordinibus susceptis nō furtiue possunt ministrare: dñmodo eis nō fuerit. p̄bitum sic ordinari sub excoicatioe late sine pena. q: tñ nō posset nisi scdm qd dixi de excoicatio ordines accipiēte Sed in ordine sic furtiue recepto vel ad maiores nō potest: nisi solus papa dispensare scdm Jo. an. rvi det sequi pa. i. c. i. de eo q fur. or. r facit ter. prefati c. in fi. iuncto. c. se. r. d. c. lras. p hoc intellige nisi religionem intrauerit. q: p̄t ep̄s auctoritate pape dispensare. vt dicto. c. fi. r etiam abbas. c. ij. de der. q fur. or. sit.

Quarto p̄bitur irregularitas per iterationes²⁴ factorum illoz in quibus imprimē character scientie factam. siue quo ad ministrantē. siue quo ad suscipientem. ar. lx viij. di. c. i. r de conse. di. v. dictū. Et h; quidam teneant hic generalit̄ de omnibus sacris in quibus imprimē character. tñ Seco. in. iij. dist. iij. q. vlt. tenet et hñ q pro iteratione solū baptizati cōtrahitur. h; non p iteratione alioz factorum: cū irregularitas sit pena que nō debet imponi nisi vbi inuenitur de iure expressum. r ideo cum nō inueniatur nisi de baptizato. vt in. c. ij. de apo. ado dic q scienter rebaptizās fm Hof. si clericus est fm canones deponendus est. ar. c. qui bis: r. c. eos d conse. di. iij. si laicus excoicandus nec p̄t ordinari. Vñ etiam acolitus qui ministeriū prebuit scienter presbytero rebaptizati si publicū sit nō d; ad ordines p̄moueri: nisi religionē intret. q: tñ potest per ep̄m secum dispensari. Si vō sit occultus post p̄niaz poterit p̄moueri. d. c. ij. licet quidam et male fm pa. ibidem intelligunt illud. c. intelligere q iste acolit; rebaptizauerit vel fuerit rebaptizatus. Si vero rebaptizat quis ignoranter ignorantia facti exhibita prius diligentia debita oino excusatur: sed ex ignorantia iuris non excusatur. q: scdm Seco. in. iij. di. vi. est contra ius diuinū. Rebaptizatus vero scienter est irregularis. ignoranter vero si postq; scuit et ratū habuit sicut irregularis est. l. di. cōfirmandū et. i. q. vij. qui in qualibet. Si aut non ratū habuit. h; tñ ignoranter est rebaptizatus ignorantia facti fm Hof. non est irregularis h; potest p̄moueri. scdm vō Hoff. indiget dispensatione ep̄i cui nō credo. ar. c. placuit. i. q. iij. nec ob. d. c. q bis. r qd ibi no. q: scdm Seco. istud. c. cū accipiat ex p̄niali Theodori ep̄i cantuariē. infligere nō p̄t irregularitatem nisi forte dicatur q oia. c. a Gratiano i decre. posita sunt a papa confirmata. Sed hoc non ē manifestum. Adde etiam ego q confirmatio simplex nihil addit. r ij. dist. preceptis. de confir. vti vel inu. ti. c. cum dilecta. cum. c. sequentibus. r de p̄ni. c. q: intentōnis. ideo etiam si forent confirmata non inducerent irregularitatem. Et si dicat q h; ille ep̄s non poterit ius condere: tamē potuit indicare ius cōditum: sicut facit ibi. cū dicit scdm canones. R. Seco. q glosator debuit hunc canonem allegare. r ideo concludit Seco. q sicut ignorantia p̄bilis excludit conferentem ab irregularitate: sic et suscipientem. ignorantia vō iuris rebaptizati nō excusatur a pena irregularitatis.

Irregularitas

- 35 **¶** Sed quid si quis dubitat an sit baptizatus vel firmatus vel ordinatus? Rñ. q. pot. iterari. q. non de iterari q. dicitur esse factum. de pse. di. j. solenni tates. 7 di. iij. si nullam. 7 de presbytero nō ba. ve mens. intellige si debitam diligentia prius fecit. de pse. di. iij. cum itaq. debet tñ baptizans his vbiis. Si tu non es baptizatus ego te baptizo 7c. vt s. Baptizatus. vij. §. r.
- 36 **¶** Quid si coacte fuit rebaptizatus? Rñ. q. si coactō fuit absoluta sic excusatur. Si vō fuit conditio nalis sic nō euadit irregularitatem. vt no. in dicto §. eos. de conse. di. iij.
- 37 **¶** Quanto peius abitur irregularitas apostatando a fide catholica. sicut fecit Julianus apostata: vt i. c. Julianus. xi. q. iij. verū est q. si apostatauerūt propter iustum timorem si erant sacerdotes solus papa dispensabit. Si vō dyaconi inferioris gradus: aut laici epūs poterit dispensare. Si aut apostatauerūt sine aliquo timore: sed volūtarie: sic nullus nisi papa dispensat cū eis: vt in. c. presbyteros. l. di. Jmo. Jmo. i. c. j. de aposta. et Host. dicit q. omnes tales apostate hodie sunt vere heretici: et in ipsis habēt locum oīa iura de heretico: et pene contra eos statuta: de irregularitate apostatarum a religione. vi de s. Apostata. §. vj.
- 38 **¶** Sed unūquod idē erit de fidei facto heretico. Rñ. q. si clericus erat poterit post penitiam et abjuratiōnem in ordine suscepto ministrare. sed in suscipiendis tā clerici q. laici sunt irregulares. vt. j. q. vij. si liberum. iij. Idē in die de eo qui in contempnū ecclēsie ab heretico se fecit ordinari cū quibus solus papa dispensat. j. q. vij. commentibus.
- 39 **¶** Sexto incurritur irregularitas cuius q. incurrit infamiam iuris vel facti. de quo. s. Infamia. c. ex. p. l. habes ista. Sotus. §. iij. i. for. lego. manifestō.
- 40 **¶** Septimo incurritur cū q. ordinatur ab epō et edicatur q. executionem conferre non pot. q. eas nō habet. i. q. i. gratia. 7 c. statutus. 7 q. vij. de iur. iur. v. v. n. hoc fecit igitur nocentor sic epūs dispensare pot. tam in susceptis q. in suscipiendis. Si vō scienter solus papa de epō q. res. ep. l. ij. Idē de eo de ordinatis hereticis. vt de scilina. fraternitatis. scdm. Her. ibidem. Unde nota q. si heretici exco. sicut: s. monachi i. ordine vel bñficio. scilicet: de p. s. i. i. suspens. interdicti. 7 de gradat. verus corp. ipsi consueant. 7 ordines dicit veraciter: si verā formam s. iur. ecclē. ut. dist. scdm. 7. i. q. i. dominus. 7. c. q. quidam. 7 de conse. di. iij. ostenditur: tamē a talibus ordinari exco. sicut. nō hnt et sic dicuntur irregulares: de scilina. c. i. s. i. i. distinctōnem promissam dicunt etiam Ho. et Host. q. coacti vt a talibus recipere ordines et metu q. potest cadere i. constantem vniū non indigent dispensatiōne: et magis placet. vel epūs poterit dispensare. hodie nō ista habent magis modificatiōnem et constitutiōne consilij constantis: vt s. Exco. s. i. i. §. iij. 7 idē non inuenerunt hęc irregularitates nisi quo ad illos quos tenentur curare per dictas constitutiōnes: quo ad alios.
- 41 **¶** Octavo inuenerunt cū quis recipit ordines ab eo qui uicarius epātum: sic distinguēdo. q. si resignat

uit solum loco. 7 non dignitati. q. sic remanet epūs si de licētia p. iij. epī quis ab eo recepit ordines nō est irregularis. Si vō sine licētia p. iij. p. l. i. sic irregularis est. de or. ab epō. qui res. c. i. Si vō talis epūs resignanti nō solum loco. s. etia dignitati: tūc ordinatus a tali cū licētia sui epī in minoribus ordinibus nō est irregularis. s. si sine licētia sui p. l. i. vel maioribus ordinibus a tali susceperit scienter vel ex ignorantia crassa: sic irregularis est et solus papa dispensat. Si aut ex ignorantia p. b. i. sic etia irregularis ē. sed epūs pot. dispensare. vt i. d. c. i. Et ex hoc p. q. epātus est ordo in quo imprimatur caracter. q. vere fert ordines et caracterē ipsor. q. nō reordinatur. s. dispensantur vt ministrent.

¶ Nono incurrit cū quis recipit ordines ab alieno epō sine licētia sui p. l. i. scdm aliquos: et ordinatus est suspensus per annū a collatiōne oīm ordinū de tempo. or. c. eos. l. vi. Intellige si ordinatus erat clericus. aliter nō incurritur. Item intellige de anno continuo et integro. c. p. uida. de elec. l. vi. §. f. m. glo. i. d. c. eos. et Ho. licet ordinatus sit suspensus ordinari tūc sic nō sunt ipso iure irregulares: s. sunt suspendendi per. c. q. translatiōem. 7 ibi. Idē tenet do. Anto. de tempo. or. et si celebrant anteq. suspendant nō efficiuntur irregulares. et hoc sequit. Host. §. ual. §. ual. 7 magis placet. h. graniter peccent celebrando anteq. eor. p. l. i. habeant ratam talis ordinatiōem: vt no. i. d. c. eos. fallit hoc q. p. l. i. sunt suspensi manifeste p. l. i. alienor. ordinatiōem q. q. i. sic sunt suspensi eius subditū p. l. i. sine eor. licētia ab alienis vicariis epīs ordinari. vt in dicto. c. eos. qui. Et manifesti sunt vel per iuris euidentiā q. conuicti vel confessi sunt in iudicio aut q. manifeste ordinauerunt alienum. et nō solus predicta locum habēt in epīs: sed in abbatibus et quibuscunq. ordines conferentibus. Sed quo ad vltimontanos ab epō alimontano ordines suscipientes sine licētia epī de cuius dyocesi traxerunt originem. vel in cuius dyocesi beneficiari sunt que consistit p. potētes litteras causam rationabilem continentes. q. ipsos nollit vt nō possit ordinare. Tene q. sunt suspensi ipso iure tali suspensiōne q. si celebrant efficiuntur irregulares. nec poterunt a tali suspensiōne absolui nisi a papa. vt i. c. i. de tēpo. or. l. vi. S. hęc pena habet locum in quibuscunq. ordinibus receptis ab epō italico ab vltimontano quocunq. scdm eōdem opiniōnem i. dicto. c. i. sed non habebit locum in italico ordinato ab vltimontano epō. vt ibi tenet glo. Similiter non habebit locum i. et istis vltimontanis intra montes si ordinatur ab italico epī scopo. vt ibi no.

¶ Decimo q. potest dare predictam licentiam accipiendi ordines ab alieno epō? Rñ. q. epūs de cuius dyocesi ē ordinandus ordinandus. vel epūs i. cuius dyocesi beneficiarium habet ecclesiasticum vel domiciliū h. non sit ordinandus ibi. Item epō agente in re motis potest eam dare eius vicarius generalis in spūalibus. Sed de vō vacante capitulū dare pot. Alij aut officiales epōrum et etiā archidiaconi nō possunt. c. significasti. de offi. archi. nec quicunq. alij inferiores p. l. i. i. d. i. c. i. vel alij nisi sint p. papa p.

inlegati. vel scdm Jo. an. nisi habeant hoc ex p̄scri-
pta cōsuetudine. Religiosi tamē i prioribus nō
exemptis per suos prelatos deputati priores: et eo-
rum loci possunt dum ibi morantur a locorum or-
dinariis ordinari. licet non sint ibidem orandi. c.
cū nullus. de tempo. or. li. vi.

34 **Q**uam possit absolueret et dispensare cū istis d
licentiā missis ep̄is cui mittantur: sicut posset suus
pprius prelatus: R. q. sic. quia oia videntur cō-
cedi sine quibus ordinatio non potest expediri. c.
preterea. de offi. dele.

35 **D**ecimo incurritur irregularitas: cū quis ordi-
nes recipit extra tpa statuta. di. lxxv. c. vlt. de tem-
po. or. c. ij. et. c. cum quidā. et. c. consultatōni. Inno. c.
tū credit et Host. q. nō sunt ipso iure suspensī ab
ordine suscepto: h̄ debent suspendi. arg. c. lras i si.
de tem. or. et sic exponit dictū. c. cum quidā. ibi de
bes expertes reddere. f. per sniam do. Anto. i. c. lit-
teras. de tē. or. tenet q. ordinatus est suspensus ipso
iure: sed ordinantes sunt suspendendi. et hoc ē ve-
rius. vt p̄z. i. c. ij. de tē. or. c. conceditur tū ep̄is dispē-
satio i susceptis: vt misrent in. d. c. consultatōni. sed
fm Rodo. nō poterit dispensare i suscipiendis cū
ibi nō dicatur nisi de susceptis. Non tū ille ep̄isco-
pus qui ordinauit poterit dispensare. h̄ eius succes-
sor scdm. d. An. i. d. c. consultatōni.

36 **D**uodecimo incurritur cū q̄s per saltum p̄mot⁹
administrat in ordine sup̄iori scdm Host. i summa
et solus papa dispensabit. h̄ Archi. in. c. sollicitudo
liij. di. tenet q. talis nō est suspensus: nisi sicut ille q̄
est in mortali. sed ē suspendendus. et ideo si celebrat
anteq̄ suppleatur omissum peccat mortaliter sed
non efficitur irregularis. et est verus. vt i dicto. c.
patet.

37 **S**ed nunq̄d suscipit caracterem ordinis superi-
oris talis: R. q. sic scdm cōiter Theo. et est verus
fallit hoc in ep̄o q̄ nisi sit sacerdos nō suscipit cara-
cterem ep̄alem fm Ray. h̄ verius credo q. suscipi
at caracterē. h̄ nō executionem si nō est sacerdos. c.
et lras. de excef. p̄la. h̄ si est sacerdos h̄ nō habuerit
aliquem aliorum ordinū etiam suscipit executionem
q. potest conferre omnes ordines preter illum quez
non h̄. j. q. j. c. gratia. et. q. vij. daibertum. h̄ peccat
mortaliter. Et si daret illū ordinem quez nō habet
incideret i penas. de qua in sequenti. S. di. Et ille nō
esset ordinatus.

38 **D**uodecimo incurritur cū quis administrat in
ordine quez non h̄. vt in. c. i. et. ij. de de. non or. mi.
Et nota q. p̄dicta pena locū habet si exerceat aliq̄d
deputatum certo ordini tanq̄ in officio constitut⁹
puta dyaconus legit euāgelii vt dyaconus. Sub
dyaconus eplam vt subdyaconus: et h̄mōi. secus
si legeret nō tanq̄ in tali officio. sicut si monialis le-
git euāgelii in matutino. xxvij. q. i. dyaconissam
in glo. et clericus deficiente subdyacono in solenni-
tatis induit sine manipulo cantat eplam. vt no.
in. c. vt quisquis p̄sbyter. de vi. et ho. de. q. nō ē ir-
regularis scdm Host. et Inno. ibidem. Pa. v̄o i. c.
vt quisquis. de vi. et ho. de. tenet q. nō effugit irregu-
laritatem: si cum vestibus sacris cantat eplam vel
euāgelii. secus si sine vestibus cantat eplāz. q. li-

et. facit qd no. lxxvij. dif. nō liceat. et magis placet
q. bec opinio est verissima si sic indutus admini-
strat calicem dyacono vel presbytero: qd est ppriū
officium subdyaconi. et p̄ncipalis actus ordinis ta-
lis. et opinio Host. et Inno. d̄z intelligi qm̄ solum
cantat eplam etiam cū dalmatica. sed sine manipu-
lo. et sine oblatōne calicis dyacono. h̄vt simplex e'e-
ricus. Et cum talibus sic administrātibz in ordi-
nibus nō susceptis: vt dictū est nō licere. Non di-
sp̄lat nisi papa: fm Host. et Ho. vt ad maiores
ascēdat. h̄ in susceptis poterit ep̄s disp̄sare. Ber.
v̄o in. c. ex lras de de. non or. mi. tenet q. ep̄s p̄t
dispensare etiam vt ad maiores ascēdat. Sed tene-
p̄mum scdm Pa. in. c. quāto. de p̄sue. et in. d. c. ij.
limita etiam p̄dicta vera in exercētibz actuz de-
putatum ordini sacro. quia scdm Tho. i. iij. di. x-
iij. Officia quattuor ordinū minorū exerceri licite
p̄t a nō ordinatis. Item q. tale quid exerceat nō
ex ludo seu ioco: quia h̄ peccet mortalit̄ non tū erit
irregularis. xv. q. i. illa. i. si. quia volūtas et p̄positū
maleficia distinguūt. c. cum volūtas. de sen. ex. hoc
sequitur Host. Item q. nō sit mere laicus. q. fm
Dire. li. iij. ti. viij. nō incurreret irregularitatez me-
re laicus administrās in aliquo ordine. et plag. q̄s
nis Cal. i. c. ij. de cler. ex. mi. teneat cōtrarium. Itēz
q. hoc nō faciat ignoranter. quia si p̄babiliter cre-
debat se ordinatū nō erit irregularis.

39 **S**ed pone q. quis i ordinatōe sua omisit aliq̄d
quod certum est nō esse de substantia. sed tamē debz
suppleri. Nūquid si anteq̄ suppleat administrat
in tali ordine erit irregularis: R. q. nō. nam h̄ nō
debeat ministrare donec fuerit suppletus quod est
omissum. vt i. c. i. de sa. nō ite. tū q. ista suspēso nō
est p̄pter delictū suū. ideo peccat mortalit̄ ante sup-
pletōem ministrando: sed nō est irregularis. facit
quod no. Pa. i. c. si celebrat. de cler. ex. mi. de vicia-
to corpe ministrāte qui nō efficitur irregularis fm
eum. Quidāz tamē tenēt q. est irregularis: sed nō
credo verum quia nullo iure p̄batur.

40 **T**ercio decimo incurritur irregularitas qm̄ ex
cōicatus interdictus: vel suspēsus quis etiam cele-
brat vel facit aliq̄d attributus certo ordini eccl̄a-
stico etiam minor: puta acolitatus exorciste et hu-
insimōi fm cōem opinionē: vt no. Host. et Jo. an.
et Pa. in. c. ij. de de. ex. mi. et dispensatur solū p̄ pa-
pam. vt i. c. i. de re iudi. li. vi. et in. c. i. d. sen. ex. li. vi.
Secus si attemptat aliq̄d execrabile etiam per lay-
cos. vt q. c̄stat Requē eternā. vel v̄sum psalmi et
h̄mōi. quia h̄ grauit̄ peccat nō emitando cōionez
sibi interdictam. tamē nō efficitur irregularis. vt in
c. tanta. d. excef. p̄la. nisi quis audiret diuina aucto-
rizando. Vt q. ep̄s facit corā se celebrari. q. tunc
irregularis efficitur. Secus si audiret nō auctori-
zando. vt vult glo. in de. ij. de p̄sue. et Pa. in. c. illd̄
de de. ex. mi. Et ita intelligit Jo. an. qui dicit q. ce-
lebrans et cōcelebrans exponit. f. auctorizādo q. ef-
ficatur irregularis.

41 **S**ed quid si ignorat se excōicatum interdictum
vel suspensum. R. Rodo. q. si est ignorantia proba-
bilis facti: puta. q. miserat pcuratorem qui tū pro-
curator nō comparuit. et sic fuit excōicatus sic excus-
dd 2

Irregularitas. ij.

- fatur nec efficitur irregularis celebrando anteq̄ sci-
at. Secus si ignoravit crasse: puta q̄ citatus noluit
cōparere et sic fuit excoicatus. q̄a nō excusat ab
irregularitate. et sic intellige. c. apostolice. de cleri. ex-
min. Item modo. dicit de eo qui pbabiliter dubi-
tat de excoicatione: puta quia plaus de culpa quā
fecit existimat se fuisse excoicatum. quia si fuit et ce-
lebrauit irregularis est. Item dicit Panor. i dicto
c. illud. q̄ habens noticiam excoicationis per solā
famam si non abstinuit irregularis est. si modo ve-
rum comperit postea. Sed aduerte scdm glo. i di-
cto. c. illud. q̄ dicta paucorum nō faciunt famam
de accu. c. inquisitionis. nec tenetur credere h̄ dica-
tur ei ab aliq̄bus. xj. q. iij. nō solum ille. qd̄ verum
est nisi et conscia culpe vel dictis plurimum insur-
geret notabile dubium. quia sic non effugeret irre-
gularitatem nō abstinendo
- 42 Sed quid si iudex dicat. suspēdo te ab officio vel
beneficio: Rñ. Pa. i. c. latroes de cler. ex. mi. Sof.
in. c. quanto. de magistris. dicit nō valere tales sen-
tentiam ratione incertitudinis. l. iij. C. de sententijs
que si cer. quā do. Anno. dicit aut constat de inten-
tione. et sic serua. aut nō constat. et sic tutius est ab-
stinere ab utroq̄: tamen si non abstinuit non efficitur
irregularis. Et hoc tenet Panor. ibidem dicens.
Nam licet sententia iniusta liget: tamen hoc debz
intelligi verum quādo de ea apparet: h̄ hic nō ap-
paret an ab officio vel a beneficio voluerit suspen-
dere. Et ideo non efficitur irregularis. ipsam non
seruans.
- 43 Quomodo excoicatus minor excoicatione sit irre-
gularis si celebrat: Rñ. Pan. in. c. si celebrat. de de-
ri. ex. mi. q̄ non. quia potest exercere q̄ sunt iurisdic-
tionis et conferre sacra. et collatio tenet et habet su-
um effectū tamē peccat mortaliter scienter hoc faci-
endo et sine necessitate. Rñ autem q̄re non efficitur
irregularis est. q̄ excoicatio minor nō inducit su-
spensionem ordinū vel officij. h̄ tñ puat p̄cipatō
ne factoz: vt in. d. c. si celebrat.
- 44 Quomodo ois suspensus celebrans sit irregularis
vide. j. Suspendio. iij.
- 45 Quomodo incurritur irregularitas rōne criminis: vt
xy. di. c. p̄mū. et xvij. di. c. qm̄. et. j. q. vij. si quis
oem. sed distingue vt no. i. c. ex tenore. de tem. or. et
s. diti crimen. §. iij.
- 46 Quis autem potest dispensare in hac irregularita-
te. vide s. Dispensatio. §. v.
- 47 Quomodo incurritur irregularitas et bigamia. vt extra
de bigamis per totā. et de hoc et quis potest dispen-
sare. vide s. Bigamia. §. viij. cū se.
- 48 Quomodo incurritur cum q̄s in sacris etis cōtrahit
m̄mōnū. dic vt s. Bigamia. §. ix.
- 49 Quomodo incurritur per solennes p̄niam factā. l. dis.
et penitentibus. potest tñ ep̄s dispensare i minoribz
ordinibz p̄pter necessitates ecclie. l. dis. placuit. In
maioribz ante solus papa. l. di. ex penitentibus. et. li.
di. qui in aliquo dicit tñ Inno. et Host. q̄ hoc nō
seruat curia. et sic videtur q̄ hodie non habeat lo-
cum hec irregularitas.
- 50 Quomodo incurritur cū quis celebrat i loco interd-
cto vt i. c. is qui de sen. ex. li. vi. et a solo papa dispē-

fatur. de quo s. Interdictū. vij. §. i. vlt. super altari
enormiter fracto. vt. j. missa. §. xxxvi.

51 Quomodo incurritur vicio adueniente in corpore sine a
pposito. sine a casu. de quo dicit vt s. corpe vicium a

52 Quomodo incurritur rōne illegitimitatis. vt i. c. d. si.
p̄sby. et in. c. is qui. eo. ti. li. vi. verum est q̄ in mio-
ribz ordinibz potest ep̄s dispensare. sed ad sa-
cros ordines nō potest cum eis dispensare nisi pa-
pa. vt i. d. c. i. Sed si efficiantur religiosi possunt p̄-
moneri de iure cōmuni ad om̄s ordines etiam sa-
cros. vt in. d. c. i.

53 Quomodo si illegitimitas sit secreta: ita q̄ solum ipse
illegitimus eam sciat: Rñ. scdm Dire. i. tit. de si. p̄-
by. quod peccat mortaliter si se ordinari fecit. c. si
na. d. tem. or. nec credo debeat vti susceptis sine d̄-
spensatione.

54 Quomodo quis dicatur illegitimus. vide s. si
lius per totum.

55 Quomodo incurritur cum quis adultus vsqz ad egr̄i-
tudinem differret baptismū a capere. l. vij. di. c. si q̄s
et hoc verum nisi postea eius studium et fides p̄-
babilis fuerit: aut hoim raritas exegerit. al̄s nō po-
test ordinari sine dispensatione pape. ar. p̄fati. c. nec
p̄ baptismū tollitur hec irregularitas. vt dicit glo.
ibidem. quia idē nō potest parere obligatōez et libe-
ratōem. ff. de solu. l. qui hoim. §. vlt. et hoc est q̄a
ecclia p̄sumit quod nō er voluntate: h̄ et necessitate
baptizatur. vt i. d. c. si quis.

56 Quomodo incurritur si religiosus claustrū egreditur ad
audiendum leges vel physicam si ante duos men-
ses nō fuerit reuersus. et solus papa dispēlat i hac
c. vlt. ne de. vel mo.

57 Quomodo incurritur irregularitas quilibet ep̄s p̄-
sbyter aut dyaconus qui pretextu iniuste excoicati-
onis habet recursū ad impatorē. et a solo papa di-
spensabit. xij. q. vlt. c. p. et in. c. si q̄s ep̄s. xij. q.
vlt. ampliatur ad om̄es qui sunt sub ecclastica re-
gula p̄dicta irregularitas. h̄ nō ip̄o iure: sicut in p̄-
dictis. De hac materia vide infra Dico. iij. per to-
tum.

Irregularitas

quō tollatur
Re. tribus modis. Primo p̄ baptismū
deletur ois irregularitas cōtracta ante
baptismū cum peccato scdm Archi. xvij. di. c. dei-
de et Panor. i. c. gaudemus de diuor. et etiam illa
q̄ venit ex sequela peccati. sicut est infamia. Itē om̄
nis irregularitas homicidij sine fuerit cum pecca-
to: sine non. facit pro hoc. c. si q̄s viduaz. l. di. et. c.
i. et. c. si q̄s post. li. di. irregularitas v̄o bigamie pro-
pter defectum sacri nō tollitur. xvij. di. c. acutus.
et. d. c. deinde. et hec est cōior opinio. h̄ alij tenuerit
q̄ nulla irregularitas deletat p̄ baptismū vt fuit
Rñ. de media villa i. ij. quolibet. q. xx. Alij s̄o tenēt
q̄ illa irregularitas q̄ p̄uenit i homicidio sine pec-
cato nō delet: vt no. Pa. i. d. c. gaudemus. h̄ tu te-
ne qd̄ dicit s. Baptismus. vij. §. iij. quia verio: est
vt patet i dictis i uribz.

Secundo tollit p̄ religionis ingressum: vt no. gl.
in. c. ii. de aposta. sed nō om̄is s̄m predicta glo.
ca solum que nō p̄ouenit ex delicto p̄prio. vt i. c. i.

de fi. p̄sby. ita q̄ p̄t̄ p̄moueri ad ordines sine di
spensatōe. sed non ad dignitatem vel prelatozē si
ne dispensatōe. vt. c. fi. de fi. p̄sby. et Host. i. c. ij. de
apost. et sic dicit intelligendam aut. de mona. i. p̄n.
vbi dicit q̄ religiois ingressus omnē tollit irregu
laritatem. Sed tu dic scdm̄ Panor. i. d. c. ij. q̄ non
tollit nisi tñ illam de qua est in iure exp̄ssum q̄ tol
latur. Inducit bñ facultatē dispensatōes.

2 Tercio tollitur per dispensatōem pape. vnde in
omni irregularitate potest dispensare cū om̄is irre
gularitas sit de iure positio. ij. q. vij. Item daniel.
et licet Inno. de renun. c. nisi in verbo irregularitas
Et hoc cōter tenetur. Epi aut̄ quomodo dispensa
re possunt dictum est. et habes supra Dispensatio
§. v.

risio. vide supra Interrogatio i fi
liabus superbie. et s̄. Denio.

ronia. vide iromia per b.

Istrio. vide hystrio per. b.

Iudeus dicitur ille q̄ ad lram̄ legez
mosaycam sequitur tenen
do circūcidendo. et alia legalia faciendo
ad lram̄. Ideo xp̄iani qui nimis adbe
rent se iudicare dicuntur. de sacra vn. c. vnico. §.
pe. quod facere nō debent. v. dif. §. j. et. vj. dif. §.
pe. de cele. mis. c. cum marthe. §. ceterum de consti.
translato.

1 Que sunt que phibentur iudeis indirecte ab ec
clesia que xp̄iani nō debent tolerare. R. xvij. p̄mo
ne habeant cōmunionē assiduam xp̄ianoz̄ marie
simplicium. vnde christiani non debent comedere
cum eis: nec habitare: nec eos ad sua cōiunia reci
pere. xxij. q. i. nullus. et c. oēs dicit tamē Hugo i
dicto. c. omnes. q̄ si abos non discernūt licz come
dere cum eis. Sed vbi abos discernūt nullo mo
do licet. eorum quoq̄ azima christianis est probi
bitum comedere. quia est abus discretus ab eis q̄
inhibetur in. d. c. omnes. Et clericus contrariū fa
ciens debet deponi. et laicus excoicari. d. c. nullus.
Rod. tamē tenet q̄ in necessitate liceret comedere
quod verum credo non vt azima. s̄ vt panes et no
ta q̄ cōio in mercimonijs cum iudeis non phibe
tur nisi aliqñ in penam. vt in. c. post miserabilem
de vsu. sed solum nimia familiaritas. vt i. d. c. nul
lus. et c. ad bec. de iude. cum silibus. vnde admo
nitus nolens abstinere ab eoz̄ nimia familiarita
te peccaret mortaliter.

2 Sed queritur vtrū liceat xp̄ianis eis seruire. R.
Panor. in. d. c. ad bec. Host. voluit q̄ sic extra do
man. s̄ in domo non. c. iudei eodem. s̄ Panor. et
melius dicit q̄ nec extra domum assidue. cum ter.
ibi non faciat mentōnem de domo. et ideo phibet
assidua familiaritas et continua conuersatio. tam i
domo q̄ extra domum. p̄terea christiani in fami
liari seu assiduo seruitio iudeoz̄ esse non debēt.
Intellige quando persone iudeoz̄ intersunt. secus
esset si edificium edificent ad vtilitatem iudeoz̄
mercede cōstituta. et h̄mōi. vel laborent agros. fa

cit. d. c. nullus.

1 Vtrū xp̄ianus possit habere seruum iudeū. R. 5
q̄ sic. vt in. c. et si iudeos. e. ti. xvij. q. viij. c. dispar.
non tñ d̄z cū eo morari ita q̄ cum habeat familia
rem. xxvij. q. i. sepe. et c. nullus. et c. omnes.

2 Vtrū liceat mulieribus xp̄ianis nutrire filios 4
iudeoz̄: Rñ. Pa. in. d. c. ad bec. et glo. et Jo. an.
et do. Anto. tenent q̄ non neqz in domo neqz ex
tra domum. Sed dñs Car. dicit q̄ solum phibē
tur in domo p̄pter ter. prefati. c. ad bec qui dicit in
domo. s̄ ego dico etiam extra domum nō licere qñ
nimia familiaritas et conuersatio ex hoc contrahi
tur. als̄ extra domum non est phibitū. ar. d. c. nul
lus. inuncto isto. c. ad bec.

3 Sed nōne ep̄is poterit dispensare: vt etiam in 5
domo nutrant. Rñ. Panor. in dicto. c. ad bec. q̄
non. et ita consult dñs Car. quia ista prohibitio ē
in honorem fidei.

4 Vtrū iudeus possit habere xp̄ianū ascripticiū 6
vel originariū. Rñ. q̄ sic. vt i. c. multoz̄. eo. ti. s̄ ser
uum nullo modo. vt ibidem.

5 Secūdo non debēt mederi christianis. vnde in 7
dicto. c. nullus. et c. omnes prohibetur christianis
ne in suis infirmitatibus iudeos aduocēt. neqz me
dicinas ab eis recipiant. dicit tamē glo. in dicto. c.
nullus q̄ medicinalia possunt christiani a iudeis
emere: et postea preparare ea. sed non medicinas
preparatas.

6 Tercio phibetur ne cū xp̄ianis balneentur in 8
vno balneo simul. d. c. nullus. supradicta oia. phi
bentur laicis sub excoicatis pena. clericis vero
sub pena depositōnis. et sic peccant mortaliter con
tra facientes. Limitarem tñ de medicō verum ni
si in casu necessitatis quādo aliū habere nō possēt
quia necessitas facit licitum. qd̄ als̄ non est. c. consi
lium. in fi. de obieru. i. i. i. hoc idem tenet Hug. et
s̄ll̄ est dicendum qñ licet habeat alium medicum
s̄ non sufficientem.

7 Quarto ne iudei ex testamēto xp̄iani aliqd̄ capi 9
ant. L. de iudeis. l. i. Item non potest aliquis chri
stianus aliquid congregationi iudeoz̄: vel iudeo
aut pagano in testamēto relinquere. et si fecerit eti
am post mortē anathema iudicabitur. xxij. q. ij.
sane. el. ij. nisi legaret. itellige extreme necessitati ali
cuius.

8 Quinto ne pcedāt in publico sine habitu distin 10
cto. vel signo quo discernantur a christianis vt in
c. i. nō nullis. eo. ti. et hoc verum tam in masculis
q̄ in feminis. et debet esse patens signum: non sub
plicat vel mantello scdm̄ doct. in dicto. c. in nō nul
lis.

9 Sexto phibetur eis ne nouas synagogas eri 11
gāt: vt i. c. psuluit. e. ti. p̄nt tñ antiquas rebedifica
re. vel ruinosas reparare. ita tñ q̄ noua edificatio
nō pdat̄ antiquā formā. q̄ vbiq̄q̄ mutatur p̄stina
forma: vtputa q̄ sit p̄ciosus vel magis amplū: tñc
d̄: nouum edificium. et cadit sub phibitōne noui
edificij. vt probatur ex ter. istius. c. consuluit. facit
q̄ in s̄ll̄ no. in glo. in. c. admonere. xxij. q. ij. et i. c.
psuluit. lxxij. di. q̄ vult q̄ sagimine licet vñ illis die
bus quibz̄ vtimur ouis et caseo. s̄ nō liceat vñ car

Iudeus

- nibus quasi sit mutata forma. et p̄ p̄is rei substan-
tia et etia; facit quod no. in. c. cū cām. de testi. i. ver-
bo i tempore. 7 in glo. i. l. iulianus. §. sed et si q̄s. ff.
ad exhiben.
- 12 ¶ Sed quid si antiqua synagoga ex toto corruit 7
funditus? Rñ. Pa. d. c. p̄suluu q̄ non poterunt
reedificare. quia esset nouū facere ex quo funditus
est destructa. facit ad hoc q̄d legat̄ 7 no. i. l. inter sti-
pulantem. §. sacra. ff. de ver. obl. vide bonā glo. in
sili in. c. iij. d. in re pa. Et no. q̄ si nouas synagogas
erigere p̄sumpserint i quināginta libris auri sunt
puniendi. L. de iude. l. hac victura.
- 13 ¶ Septim⁹ nō p̄t p̄fici alicui publico officio inē
xp̄ianos. nec ad aliquā dignitatem vel ministeriū
vt i. c. cū sit. et. c. pe. co. 7 xvij. q. iij. cōstituit. 7 d. c.
nullus. vñ i. l. si. L. de iude. d. q̄ nullū bonorē. nul-
lā dignitatē. nullā p̄minētā inē xp̄ianos p̄t ha-
bere intellige de nouo. secus esset in antiqua. quia
toleratur. et p̄ istā. l. infert Bar. q̄ nō p̄t doctora-
ri: cū sit dignitas et p̄minētā doctorat⁹. nec ob. l.
general. §. si. ff. de decurio. q̄ p̄mittit iudeos p̄mo-
neri ad dignitates q̄ intelligitur inter sc̄p̄os iude-
os nō inē xp̄ianos. Vñ infert Pa. i. c. ex sp̄ali. e. tit.
q̄ etiā om̄e cōmertiū per q̄d xp̄ianis aliq̄d graua-
mē posset ingeri est p̄hibitū iudeis et paganus 7 iō
h̄ vendatur eis reddit⁹ regalis et possunt illud eme-
re. vt i. d. c. ex sp̄ali. tñ collectio nō poterit p̄ ip̄os fi-
ri. h̄ per christianos. q̄ sic colligēdo posset iudeis
committere fraudes. et tenetur dare paup̄ib⁹ quic-
quid lucratus est ex tali officio. vt in. d. c. cum sit. 7
hoc sc̄dm̄ prouidentiam ep̄i.
- 14 ¶ Octauo prohibetur ne i triduo añ pascha 7 ma-
tine in die veneris sancti ostia v̄l fenestras aper-
tas teneant; aut i publicum creant extra eo. tit. c. q̄
super bis. et. i. c. nonnullis.
- 15 ¶ Nono ne decimas prediales retineant; h̄ vt ec-
clesijs soluant. de deci. c. de terris.
- 16 ¶ Decimo ne testimoniū dicant p̄ra xp̄ianū de te-
sti. iudei. imo repellunt ab oib⁹ actib⁹ legitimis. ij.
q. vij. alieni. et hoc verū nisi in casu heresis si q̄s ad
eos reuertetur tūc p̄ testib⁹ admittuntur; vt i. c. p̄
xp̄ianos. de here. li. vi. h̄ bñ coguntur xp̄ianū p̄ eos
testimoniū dicentē admittere in. d. c. iudei.
- 17 ¶ Undecimo nō p̄t p̄uenire xp̄ianū ap̄d iudeū
h̄ bñ apud iudices xp̄ianos arbitriū. in cā ciuili tñ
p̄t eligere iudeū. vt. l. d. iudeis. l. iudei. finā tñ d̄
exequi per ordinariū xp̄ianū iudicē vt ibi.
- 18 ¶ Duodecimo ne emanent seruū xp̄ianū; vel nō xp̄i-
anū si mō vult baptizari. c. j. et. c. vlt. eo. ti. vñ si iu-
deus emit xp̄ianū seruū. vel q̄ltercūq̄ acq̄rat sta-
tim efficit lib̄ nullo p̄cio dato. liij. di. mācipia. Si
vō seruū nō xp̄ianū emit p̄ sibi fuiendo: tūc volū-
tate patefacta q̄ vult effici xp̄ianus statim v̄dicat
sibi libertatē nullo dato p̄cio. c. fraternitates. liij.
di. si aut̄ talē nō xp̄ianū emit n̄ p̄ sibi seruiēdo. h̄ cā
mercimonij tūc si fuit expositus ad v̄dendū infra
tres menses q̄ incipiūt currere a die c̄mptōnis fm̄
Hoff. i. d. c. si. vel sc̄dm̄ Jo. an. 7 Panoz. i. c. i. eodē
a die quo petijt xp̄ianitatem: tūc nō liberatur ab
eius seruitute nisi d̄tur iudeo. xij. solidi p̄ quolibz
bono seruo. qui solidi debēt esse aurei sc̄dm̄ Din.

Hoff. 7 Panoz. quoz. lxxij. faciunt vñā libram au-
ri. L. de susce. p̄po. 7 archa. l. quotiescūq̄ certa
summa solidorum et videtur sentire glo. i. l. quicū-
q̄. L. de ser. fugi. 7 p̄ ista opinione facit glo. L. de
sal. mo. l. si quis nūmos. h̄ sc̄dm̄ Berū. 7 Hoff. in
d. si. c. dabūtur de moneta que est in vsu in illo lo-
co. ar. ff. de le. iij. l. nūmis. et. ff. de le. j. l. si seru⁹ plu-
rium. §. si numerus. 7 magis placet. Et aduerte q̄
dicit p̄o seruo bono. ergo defalcabitur si ille non ē
ita bonus. quia ibi bonus accipitur p̄ optimo fm̄
Panoz. in. d. c. i. si vero nō expositus venalem infra
dictos tres menses. tūc statim liberatur nullo p̄-
cio dato. d. c. si.

¶ Verum vernaculus. i. natus ex ancilla iudei: si
vult effici xp̄ianus liberē silt? Rñ. q̄ sic nullo da-
to p̄cio. l. deo nobis. L. de epi. et cle. §. vlti.

¶ Sed quid si aliquis talem emat qui causa mer-
cimonij fuerat emptus a iudeo. Rñ. q̄ non efficitur
eius seruus. sed restituet ei p̄ciū. xij. solidoz
et erit oīno a seruitute liberatus. insti. de noza. ac.
§. dominus.

¶ Sed pone q̄ non habz p̄cium. Rñ. q̄ si sit in
manu iudei: puta q̄ nemo est xp̄ian⁹ qui velit eū
emere. Tūc nihilominus liberabitur. 7 ostiā
queret p̄ciū. ff. de manumif. l. iij. §. siuis aut̄: vel
si nullo modo potest habere seruiat sibi per quin-
quēniū: vt no. glo. xxxvj. q. i. de raptobus. Si
vero sit in manu christiani: tūc si alio modo babe-
re nō potest p̄cium seruiet ei tñ q̄ seruiatū compē-
setur eū p̄cio. 7 sic liberatur. ff. de cap. l. in bello.
¶ Hoc verum nisi p̄cium fuisset datū pro anima
et nō animo repetendi. argu. ff. de nego. gesto. l. ne
fennius. et. ff. de reli. et sumpti. fu. l. et si quis. §. adē
labeo ait.

¶ Tercio decimo ne vsuras erigant. sed exactas re-
stituant: vt in. c. post miserabile. de vsuris. possunt
compelli ad hoc per principes 7 debent vt in. d. c.
q̄ si nō faciunt debent compelli per iudicem ecclē-
siasticū censura ecclēsiastica: vt dicit Hoff. 7 Jo.
an. in nouella in dicto. c. post miserabilem. facit. c.
postulasti de iudeis. et quod ibi no. vnde p̄icipes
terrarum peccant mortaliter non cogendo eos ad
restituendum vsuras 7 simili xp̄ianū si ip̄is nō re-
stituētibus monerentur ne cum eis haberent cō-
mertiū si post monitōnem eis factam commerti-
um cum eis haberent: vt in dicto. c. post miserabi-
lem. 7 c. quāto. de iudeis.

¶ Quarto decimo ne intemtent cōtra catholicam
fidem quicq̄ detestabile. sicut est q̄ nutrices chri-
stiane proiciant lac in latrinas postq̄ susceperūt
corpus christi: vt in. c. et si iudeos eodem. et huius
modi.

¶ Quinto decimo ne quēq̄ qui nō est sue natio-
nis aut secte p̄sumāt circūcidere etiā si sit eoz ser-
uus: vt. l. vnica. L. ne xp̄ianū mā. 7 ibi ē eis pena
capitalis. i. perpetui exilij que dicitur capitalis: vt
ff. de penis. l. rei capitalis. Aliquādo d̄ mors natu-
ralis. vt ibidem in p̄n.

¶ Sexto decimo ne iudeus xp̄ianā in vxore accipi-
at. l. ne quis. L. de iudeis. q̄d si fecerit crimie adin-
terij punietur. vt ibidem.

26 **S**eptimodecimo ne fidem catholicam impugnet peruerso doctate aliter pena sanguinis puniatur: vt in dicta. l. hac victura in omne euum.

27 **V**trius eccia possit punire indeos et paganos si delinquant: **Rñ.** q. sic si delinquant contra. l. n. t. ralem. q. illaz oēs recipiūt. Item indeos si agūt p̄ra legē veteris testamēti fm Aug. de anch. i. lib. de potestate pape.

28 **I**tem nota fm eūdem q. iudei per papam 7 ali os p̄ncipes quibus subdūtur debent cogi ad labo randū manibus p̄p̄is. als sūt participes turpis hui et peccatorū que faciunt. Nec ob. c. sicut d̄ iudeis: vbi d̄ q. nullus erigat coacta fructia ab ip̄is nisi p̄suetā. q. illud intelligit de seruitijs ad vtilita tem d̄noꝝ solum.

29 **I**tem nota q. puniūtur pena ignis qñ aliquem et suis qui vult xp̄ianus esse satis aut alio furoris genere intemptat: vt. l. iudeis. l. de iudeis.

30 **Q**ue p̄hibent xp̄iani facere p̄tra iudeos. **Rñ.** q. nouem. Primo q. violent nō debent cogi ad fi dem: vt in. c. sicut de iudeis. de quo dic vt s. Ba ptismus. vj. §. xij. Secūdo q. nō offendātur neqz in personis neqz in bonis sine iudicio terrene p̄tā tis. d. c. sicut iudei. Tercio q. nō impediānt obser uare suas p̄suetudines in suis festiuitatibz dūmo do nihil faciāt i obprobrium christianorum. xlv. dist. q. sincera. 7. d. c. sicut iudei. 7. l. iudeis. l. de iudeis. Quarto q. nō exigat coacta seruitia ab eis que nō sunt p̄sueti facere. d. c. sicut. de quo dic vt s. Ba ptismus. vj. §. xij. Quinto q. nō fodiant eoz sepulcra sine corpora humata obitū pecunie nec eorum amiteria quisqz mutilet vel inuadat. d. c. si cut. 7. cōtrafacientes xp̄iani sunt p̄nandi officio 7 beneficio si sunt clerici. si laici excoicandi vt i. d. c. si cut. Sexto q. nō debent in sabbatis. eorum ad iu diciuz trahi. l. de iudeis. l. die sabbati. d. c. sicut. Septimo ne impediātur sua put melius poterūt vendere: sicut nec xp̄iani. l. d̄ iudeis. l. nemo. Oc tavao q. si cōuertantur ad fidem non spoliētur bo nis iuste acquisitis: neqz debita successione. et si ab lata fuerint precipitur potestatis eorum loco: n̄ sub pena excoimunicatōnis q. ea faciāt restituere c. iudei. el. ij. co. n. Ex quo infert. Pa. q. nō perdit agnatiōnem suam. Vnde debet succedere at inen tibus suis: et multo minus bona legitime acquisi ta cuius contrarium existimant vulgares qd erro neum est. Mono q. nō prohibeantur conuerti ad fidem et baptisimū suscipere. etiam si sunt serui xp̄i anorum. arg. c. due sunt. xix. q. ij. remanebit tñ ser uis si prius erat seruus alicui xp̄iani. cum serui tus sit approbata a deo iure diuino: civili: 7 cano nico. xij. q. ij. 7 si quoqz vsqz ad. c. ecciarum. dulci? tñ tractandus est q. alij serui qui nō sunt christia ni. ar. de ma. et obe. per tuas.

31 **V**trius eoz filij sint baptizandi ip̄is inuitis. vid s. Baptismus. vi. §. xj.

32 **V**trius eccia peccet p̄mittēdo iudeos ritus suos obseruare: **Rñ.** q. non. q. non approbat sed p̄mit tit. ob̄sūt permitimus nolentes precipimus. i. cō cedimus. q. malorum hominum voluntatem ad plenum nō possumus prohibere. xxxi. q. j. hac ra

tionē.

Vtrius pecunia et alijs blandimētis possumus allicere iudeos et alios infideles ad fidē: **Rñ.** glo. in. c. debet homo. xxij. q. iij. q. sic. allegat. c. qd au tem. xxij. q. vij. 7. c. qui sincera. xlv. dist. Simuliter sub tali conditiōe pōt christianus aliquā ducere i vxorem vt fiat xp̄iana. xxvij. q. j. caue. 7 sic in spū alibus licite fit pactū vbi agit de conuersione alicuz ius ad fidem. 7 sic nō ob. i. q. ij. q. pio. q. aliud ē vē dere domum dei vel aliud spirituale. Aliud est. p̄ pter tp̄alia inducere ad sp̄alia. q. primū illicitum de symo. per totum. sed nō scdm. vt in iuribus p̄e allegatis. Vnde Siluester dona p̄misit cōuerter tibus. vt no. i. d. c. q. pio. 7. c. q. pio. loq̄tur de do no religionis q. pecunia minime dyvendī. de quo vide Symonia. iij. §. vi.

Vtrius bona vsurariōū iudeoz possunt ab aliq vel dono vel extractōne vel rōne pene vel quocun qz alio ti. lucratio vel oneroso acceptari: **Rñ.** q. sic dūmodo nihil contra iusticiam fiat: sed retineri an possunt distingue. quia si sunt nō soluendo restitui enda sunt nō ip̄is: s̄ quibz debent ip̄i. Si vō sunt soluēdo: dic vt. j. Restitutio. i. in ver. vsurarius. §. xvij.

Iudex quis potest esse. **Rñ.** q. q̄libz q nō p̄hibet. arg. c. cuz apud de spon. et. l. mutus. ff. de p̄cura.

Sed q̄ sunt q̄ p̄hibētur: **Rñ.** q. surdus mu? et perpetuo furiosus impubes femine seru? excōi catus. Item p̄sanguinei rei et inimici actoris: vel alia cā suspecti. Item imperiti: seu illiterati: de qui bus omitto breuitatis cā.

Vtrius iudex vel p̄latus malus peccet indicādo subditos: **Rñ.** fm Alex. i. iij. q. sic mortali. De q̄ die vt s. Correctio. i. §. iij.

Vtrius iudex possit iudicare sine actore: **Rñ.** q. ordinarie p̄cedendo nō. Facit. c. si legim? de accu. extraordinarie aut sic. vt in inq̄sitione et denunciati one. vt s. inquisitio et denunciatio.

Vtrius iudex possit p̄pellere partes ad faciendū cōpositōem. **Rñ.** q. si cā est civilis q. nō. nec etiam p̄nceps ex p̄tate ordinaria. l. i. ff. d̄ noui ope. n̄ic. tñ si lis est lōga 7 intricata multū. ita q. de facili nō pōt decidi: iudex pōt cōpellere p̄tes ad concordiaz ter. videtur iudicio meo i. c. placui. lxxx. dist. dicit etiā Pa. in Rica de trega et pa. q. ad pacē bñ pōt et d̄z reducere p̄tes. et etiā compellere tam iudex se cularis q̄ ecclesiasticus respectu subditorū suozum. lxxx. dist. si quis cōtristatus. c. placuit. tenet etiam Bar. i. l. cōgruit. ff. de off. p̄si.

Vtrius iudex possit cōpellere potētiores viri con tumelijs afficiat viliores: **Rñ.** q. sic. 7 tenet. l. illici tas. §. ne potētiores. ff. de offi. p̄fē.

Vtrius iudex teneatur et possit cōpellere aduer sarium ad prestandū cautōnem de nō offendēdo nec actorem: nec suos: qñ talis verisim̄ timens im p̄lorat eius officium: **Rñ.** q. sic: vt i. d. §. ne poter tiores. et ibi per Bar. et bonus ter. i. l. denunciatiō? l. de his qui ad ecc. confu. et per Ly. Facit ter. i. c. de benedicto. xxxij. q. i. et in. c. in litteras in fine. de resti. spol.

33

34

1

2

3

4

5

6

*Indicatio p̄ vtrius
p̄sanguinei rei*

7 **Q**uod iudex teneatur ex necessitate officij purgare provinciam malis hominibus? Rñ. q. sic. ter. est i. l. iij. z. l. pgruit. ff. de of. pñ. pp. qd dicit Bal. in. l. gallus. ff. de lib. z. postu. z. Raph. z. Imola. q. licet statutum civitatis dicat q. potest punire. q. li. v. bz. pñt. importat necessitatē. d. l. gallus in princi. Et ideo si non facit tenetur d. negligentia. facit qd no. Bal. z. Ange. in. l. mancipia. l. de ser. fugi. dz. ergo iudex delicta inquirere aliter tenebit in fundi catu. z. hoc verum in iudice qui habet merum imperium. l. imperium. in pñ. et qd ibi no. Bar. z. in l. iudex cauere. ff. de iur. om. iudi. z. in. l. j. ff. de of. ficio eius cui man. est in.

8 **Q**uod iudex possit aliquid petere p labore in dicendo. Rñ. q. de iure canonico iudex ordinarij vel delegatus ecclesiasticus nihil potest petere. vt in c. cum ab omni. de vi. et ho. de. et i. c. statutum de re feri. li. vi. et h. loquatur de delegato tñ idem tenet i. d. c. cum ab omni p. Pan. z. Jo. an. et ceteros. de ordinario est etiam glo. i. c. non h. xi. q. iij. De iure v. d. civili ordinarius secularis petit sportulas solum. nec aliud pñt petere. iij. q. iij. offerat q. sportule sunt munera a. l. non diffinita. vt in autē. generalit. l. de epi. z. de. Delegatus vero etiam a principe non habet nisi duos aureos in principio et duos in fine qñ causa excedit centum aureos. q. si non excedit nihil habebit i. aut. de iudi. s. ne autem labor. nota glo. i. d. c. cum ab omni. Exapiuntur esculenta et poculenta. i. comestibilia z. potabilia si sunt talis qualitatis q. in paucis diebus possunt consumi scdm Archi. et glo. i. d. c. statutum. z. sint et mera liberalitate oblata. q. sic pñt ab omnibus recipi. Alia pñt oia etiam si sit vnus denarius prohibetur oēs iudices accipere. vt ff. de of. pñ. l. plebiscito. z. l. solēt ff. de of. pñ. s. si. no. glo. in. l. ij. l. de condi. obtur. cām. facit. l. j. l. de pe. in. qui ma. iudi. etiam si accipiant vt expedit cām. z. si recipiunt alia pñt pñdicta esculenta et poculenta tenentur restituere de necessitate. ar. d. c. statutū. z. c. erigit de cēsi. li. vi. imo si sit iudex delegatus ecclesiasticus q. talia recipit non pñt liberari ex remissione sibi facta a dante tālia nisi restituat. z. si restitueret in fraudez vt postea ille sibi donaret non valeret scdm glo. in. d. c. statutum. Secus autē si sine fraude restitueret et ille postea liberaliter itez donaret scdm glo. pñdictam. sed ego veram credo: si post iudiciū finitū sine fraude dat liberaliter: aliter non.

9 **Q**uod officiales inferiores z nuncij et hñdñi possint aliqd exigere a litigantibus et hñdñi? Rñ. scdm Alex. de ales. i. iij. pte sum. q. sic fm pñtudinē terre: sed per vim vel imoderatam improbitatem recipere non pñt. z. hoc qñ non habent redditus deputatos. Hosti. tñ in sum. tenet q. etiam si habēt redditus deputatos pñt aliqd parvū recipere. dñmō non p vim vel improbitatem imoderatā. Assessor. vō non pñt si habet salariuz deputatū. aliter tenetur restituere. ar. c. cū ab omni.

10 **Q**uid si iudex secularis habet proficiat extra domicilij? Rñ. q. siue sit iudex ordinarius secularis siue eius delegatus pñt petere expensas. d. c. statutum. sicut et testis cū proficiat extra domicilij. iij.

q. iij. s. venturis. q. nemo cogit militare suis sumtibus. ea tñ moderatione: ne partes enorme damnum patiantur. ar. x. q. iij. illd. z. si pauperes litigantes sunt tunc debet abstinerere etiā a sumptibz iudex delegatus. vt i. d. c. statutū et ordinarius etiā secularis non debet hñre sportulas in autē. de man. pñ. s. si tibi quoqz

11 **S**ed nunquid delegatus ordinarij ecclesiasticus habebit expensas cū proficiatur extra domicilium sicut delegatus principis vel ordinarij secularis? Rñ. q. sic tam p victualibus qz p vecturis equorum et similibus nisi esset delegatus ad vniuersitatem causarum: vel ad vnam et maliciose. quia tñc ordinarius habz puidere de suo. ar. c. iter cetera. d. offi. or. glo. i. d. c. statutū. sed glo. i. d. c. cum ab omni tenet indistincte q. non pñt delegatus ordinarij. s. ordinarius debet sibi facere expensas. s. opinio prima videtur magis equa.

12 **Q**uod ordinarij sibi possit petere expensas quando proficiatur extra domū. Rñ. q. nō nisi cū proficiatur p pñsecratōe eccie. vt i. c. cum sit romana. de symo. Et cum visitat pñticiā suā de censu. c. cū apls. et c. erigit. eo. li. vi.

13 **Q**uod iudex ordinarius aut delegatus q. recipit possunt expensas teneant cōputare illas quas domi fecissent. Rñ. glo. tenet q. sic in. d. c. cū ab omni. s. Pa. in. d. c. cum ab omni. tenet q. nō. z. magis est benigna. qñis prima sit tutior.

14 **Q**uid si delegatus ecclesiasticus non hz redditus vel beneficiū ecclesiasticum sufficiens vnde vivat? Rñ. Pa. in. d. c. cum ab omni. q. poterit petere id qd pñt petere iudex delegatus principis secularis: vt dicit s. per ar. a contrario sensu. sed magis nubi placet cōtraria opi. q. non possit: nisi forte ppter talem cām occuparetur ab aliquo honesto exercitio de quo vit q. tñc tenerē opi. Pa. veram.

15 **Q**uod pñtudo exeret seu valeat qua dantur sportule ordinario et delegato ecclesiastico. Rñ. do. Lar. i. de. statutum de elect. distinguit q. aut pñcessit sit extractio. et sic nō valet nec excusat talis consuetudo. aut consuetudo nō habuit ortum ab extractione z sic pñt partes cōpelli ad obseruandū laudabilez consuetudinem. c. ad aplicaz. de symo. Sed hec dñstinctio quo ad primū est vera. q. qñ pñcessit extractio est ptra honestatem et mentē istius. c. cū ab omni. et facit. c. et mltis. j. q. iij. s. quo ad scdm nō credo veram. q. si non pñcessit extractio sic cū sit ex mera liberalitate donatū nō inducitur consuetudo: s. quelibet donatio habuit effectū suū iuxta ea q. no. i. glo. et Bar. i. l. cum de in rem verso. ff. de vsuris. facit l. si certis annis. l. de pac. nec valet. d. c. ad aplicaz. q. loquit qñ aliqd fuit dātū in piam cām. q. tñc videtur voluisse laici inducere consuetudinē. z. ideo dico cū glo. in. d. de. statutū. de elec. et Jo. an. Pan. noz. z. cōiter doc. i. d. c. cū ab omni. q. non valz talis pñtudo. z. licz Lar. dicat vbi s. q. nō peccat mortaliter recipiendo. dummodo non imoderate quādo est cōsuetudo. quia habet pro se doctores famosos pro hoc iuxta notata. ff. de re iudi. l. comprobatis. et de postu. c. vnico. libro. vi. hoc non credo: verum: nisi in eo qui nescit discernere. que sit verior

*proinde sit amboni
alioqz ad dñm.*

217m

ver. sig. in verbo simpliciter. et ordo iudicium non est inuentus ad inuolendum. vt i. c. dilecti filij. d. iudi. et ideo nō remouebitur scōm p̄anoz. i. d. c. dilecti.

2 **¶** Quid si dicatur pcedas sine solēnitate iuris. R. p̄a. i. d. c. dilecti. q̄ censet sublata solēnitas iuris ciuiliū et canonici. h̄ nō diuini et iuregentiū. et iō duo testes sufficerēt. h̄ forte plures requirerēt. silt etiā si sunt infames. q̄ infamia ē de iure positiuo. i. c. per tuas. de symo. nō tamē recipiūt nō citata pte. q̄ citatio est sp̄ea defensionis: q̄ est de iure gentiū nec potest tolli. de. pastoralis de re iudi.

3 **¶** Quid si dicatur iudices put volueris. R. p̄a. vbi s̄. q̄ intelligitur solum dolus excusatus. ar. in. l. creditor. f. lucius. ff. man. et ideo nō potest tollere ius alterius sine cā. sicut nec p̄mittens. quia nemo plus iuris in alium transfert. q̄ ipse habeat de dote post diuor. resti. c. nup. et p̄terea dicit Bar. i. ex trauganti ad rep̄mendū. q̄ ille cui cōmittit vt faciat q̄ vult: vel sicut liberit. licet nō teneatur se qui regulas iuris ciuiliū remanet. tamē ligatus regulis iuris naturalis gentium. seu naturalis equitatis. q̄ idem est. vt in demē. pastoralis. d. re iudi. vbi imperator inualide egit: quia excessit regulas iuris naturalis.

4 **¶** Quid si dicatur iudices fm̄ veritatem. et equitatem. R. p̄a. i. c. lras. de iura. calum. q̄ debet seruari solēnitates etiam rigorose iuris positiuū. do. Anto. dicit q̄ rigorosas nō teneretur seruare. et placet mihi.

5 **¶** Quid si dicatur iudices put tibi videbitur. R. p̄anoz. i. c. i. de iudi. q̄ debet iudicare iudicio itellectus cui congruit hoc verbum videbitur. ita no. Barto. i. l. quid tamen. f. si arbiter. ff. de arbitris. Et ideo cum dicitur relinquo vel cōmitto arbitrio tuo vel prudentie tue vel iudicio tuo: tūc denotat arbitrium boni viri rōne regulati. sicut cū dicitur: vt visum tibi fuerit: vel tibi videbit. Ita no. p̄anoz. in. c. i. de seque. pos. similiter hec verba. si extimaue ris. si arbitratus fueris. si tibi placuerit: vt pbatur in. l. fidei cōmissa. f. q̄ q̄. ff. de le. iij. et i. l. thais. f. fororem. ff. de fidei cōmiss. vbi ter. no. vide ter. cum glo. i. c. ij. de cor. vicia. et per Bart. i. extranaganti ad reprimendum. et p̄anoz. i. c. i. de consti. Et ideo tenetur seq̄ om̄es regulas iuris ciuiliū fm̄ Bart. in extranagante. allegat. l. i. ff. de arbi. Et p̄terea aduerte q̄ oia verba exceptis istis. volo libet. arbitriū plenum vel liberū: vt ibidem no. Bar. impo: tāt arbitriū boni viri.

6 **¶** Quid si dicat sine strepitu et figura iudicij simpliciter et de plano. R. p̄a. de. sepe. de v. sig. et ibi videas quō potest om̄ittere oia que non sunt de iuregentium vel naturali.

7 **¶** Quid iudicandū sit scōm allegata et pbata. an scōm q̄ iudex cognoscat veritatem. R. q̄ diuersorum sunt diuersa opinio Job. et Archi. iij. q. vii. iudicet Ber. et Host. de off. or. c. i. Inno. de cens. c. venerabilis. Host. de postu. pla. c. bone. el. i. tenēt q̄ si agat in forma iudicij sic iudicabit scōm allegata et pbata pot̄ q̄ scōm veritatē. ff. de offi. p̄sidis lalliatas. f. i. d. c. iudicet. xi. q. iij. summopere. vi. q.

ij. si tñ. et c. placuit. quia aliud facit vt iudex aliud vt homo. vt in. d. c. ij. de offi. or. xxiij. q. iij. si ecclia. Et ideo iudicabit fm̄ p̄sciam quā h̄ vt iudex non quā h̄ vt hō. i. d. c. ij. et de offi. deleg. pastoralis. f. q̄ vero. facit. c. si om̄ia iudex. vj. q. j. Host. tamen et Archi. dicit q̄ si imminet periculū aie: vel ledit publica vtilitas quod tūc d iure et de facto supple re potest. et debet p̄ periculo anime quod possit. facit de elec. cum vobis. f. his igitur. de excep. ecce p̄tōnem pro vtilitate publica. ar. l. de procu. l. i. ff. de postu. l. quos prohibet. Hugo tenet q̄ nullo modo debet iudicare contra veritatem. sed debet delegare causam. ff. de iur. om. iu. l. pretor. Rodo. dicit q̄ si innocentem condemnet ad mortem vel mutilationem membrorum. aut condemnandum exponat etiam ad preceptum superioris q̄ peccat mortaliter. Secus autem esset in alijs penis pecuniarijs vel causis ciuilibus. glo. in. c. pastoralis. de offi. ordi. et i. c. i. de offi. ordi. et Ricar. in quolibet iij. questione. xv. et Thomas. xxi. tenent cum p̄ma opinione. sed saluo meliori iudicio ego dico q̄ ant iudex procedit in iudicio aut extra iudicium. Si in iudicio sit tene q̄ nullo modo potest iudicare contra veritatem: quam p̄ certo sat. nisi cū peccato mortali. siue simus in criminalibus siue in ciuilibus. tum p̄imo q̄ est contra preceptum diuinum. Exod. xxiij. non suscipies vocem mendacij. Et infra neq̄ i iudicio plurimorum acquiesces sentētie. vt a veritate deues. et post innocentem et iustum non occides. tamē etiam quia dicitur in. c. q̄ scandalum auerit de re. iuris vtilius scandalum nasci permittitur q̄ veritas deseratur. Nec ibi et i. c. postulatū dominū. iij. q. vij. dicitur q̄ nō ante iudicandum est q̄ ad conscientiam nostram reuertamur. et quid placeat deo siue displiceat debem̄ dirimere. et i. c. tunc. xi. q. iij. dicitur tūc vera est absolutio presidentis cum interim sequitur arbitrium iudicis. ergo a contrario. nec absolutio et multominus condemnatio. Item i. c. sumopere ibidem dicitur q̄ fm̄ q̄ in lege diuina et humana cōstitutū est debet iudicare. et post non ex corde nostro h̄ p̄cepto diuino condemnatiōnis sententiam profertur. et i. c. cum eterni. de sen. et re iudi. li. vi. ibi dicitur in serēdis sentētijs p̄e oculis habeat soluz de um illius imitātes exemplū qui querelas ppli tab naculū ingressus ad dñm referebat. vt scōm et̄im perium iudicaret. hec ibi. Ergo nō fm̄ falsas allegatiōes. Item ter. clarus est i. d. c. cum eterni si q̄s inquit Inno. iij. aut iudex ecclesiasticus ordinarius aut delegatus fame siue pdigis. et p̄prij persecutor honoris p̄tra conscientiam et p̄ iusticiā in gramē alterius p̄is in iudicio quicq̄ fecerit per gramē vel p̄ sordes ab executione officij per annū nouerit se suspensum ad extirpationē liti p̄ti quā leserit in bilominus pdenandus. hec ibi. Ecce q̄ non dicit contra allegata. sed p̄tra conscientiam et p̄ sordes falsam. Item et alia rōne credo q̄ non excusetur a mo: q̄ quia officium iudicis lanissimum est. dicit. l. i. ff. de iur. om. iudi. Unde iudex potest vt i plurib⁹ iudicare p̄out siue conscientie rationali videat. vt patet in. l. appellari. ff. quis et a quo appellatur.

ibi. et quod optimum est statueret. facit. ff. de arbi. l. qua-
 lem. ubi dicitur omni modo dicat quod sibi videtur. Item
 in. c. ad nram. de consue. dicitur postquam tibi de meritis con-
 sultentur iustitiam proferre valeas: sicut ordo postulat rō-
 nis auctoritate p̄ntium non obstante consuetudine
 concedimus facultatem. facit. l. rem. nō nonaz. l.
 de iudi. q. iudices iurent oimodo se se cum verita-
 te et legum obseruatione iudicium disposituros. Itē
 l. de iudi. l. placuit. in oibus rebus precipuas esse
 iusticie equitates q̄ stricti iuris rōnez. Nec ibi. fa-
 cit ad idem. c. si. de transac. Et ideo sepe q̄ voluit
 sciunt inuenire colores p̄ iniusticia defensionda ita
 in isto casu tenentur vt p̄tra veritatem non iudicēt
 diligentissime facere qd falsitas detegatur: vt. ij. q.
 i. deus oipotens et si nullo modo detegere p̄t. tūc
 potius debent officium resignare q̄ contra iusticia-
 am sententiare. facit pro hoc qd nō. glo. in. c. pasto-
 ralis de officio delegati. Vbi dicit merus executor
 a lat. iustitiaz latā auctoritate s̄rarum falsariū vel p̄ fal-
 sa iustitiaz vel per dolum aduersarij qd non d̄z exeq̄
 eam. Sed remittere ad superiorem: vt in. c. decete-
 ro. de re iudi. et. c. si q̄. de offi. dele. l. si ex falsis in-
 stris. l. iudicari. ff. de iudi. l. si pretor. §. marcellus. et
 ad ter. ibidem. qui dicit et si sciat illam sententiā in-
 iustam quod tenet exequi si nō p̄t aliter absolui a
 mandato: R. d. glo. q. intelligit de iniusticia solen-
 nitatis iuris. et ita exponit iniusticia. i. contra ius li-
 tigantis. Secus si esset iniqua. et dicitur iniqua q̄ ē cō-
 tra veritatem. qz sic nō tenetur obedire: vt ibidem
 all. Sed si non habet superiorem cui nulli subdit: nisi
 deo. multo minus debet contra certam sciētiaz cō-
 demnare innocentem pro quocūqz testimonio. p̄pre-
 rea dicit. l. p̄ntem. ff. de pe. sanctius est nocente im-
 punitum relinquere q̄ innocētem damnare. et sic
 cōcludo quod cōdemnare aliquē nullo mō h̄ iudi-
 ci contra veritatem de qua ipse certus est. absolue-
 re autē bene p̄t si probatōnes nō sunt legitime: q̄
 ius iudex sciat p̄ certo eum culpabilem. qz iura il-
 lud volunt expresse vt nemo publicet peccatū alte-
 rius qd nō p̄t pbare vt i. c. si sacerdos. de officio
 iudicis. l. licitas. §. neqz licitas. ff. de of. presi. et. ff.
 de iur. iusta glo. l. eadem orōne i si. et. c. si tū ep̄s.
 vj. q. ij. et. c. sapiens. iij. q. vij. et i. c. mennaz. ij. q. iij.
 absoluit infamatus ex quo defecerūt accusatores i
 pbando. Et hanc opi. videtur tenere Nico. d. ly.
 super. l. x. q. v. nec ob. c. iudicet. iij. q. vij. qz non
 dicit fm allegata: s̄ dicit iuxta leges et iura p̄nti-
 et qd ē dicere. iuxta qd statuerūt leges et iura p̄ce-
 dati procedendo et discutiendo: et det sniam q̄ qui
 dem volunt vt vnicuiqz reddatur qd debet. l. j. ff.
 de iur. et iure. nec etiam ob. c. eorum qui. et. c. se. ij. q.
 iij. qz loquūtur quō in examinātōne testium debet
 ps citari et ordo iuris seruari in eoz discussione nō
 est dicit qz det snia fm eoz dictis. Immo. inuit cō-
 trariū si b̄n attendatur. nec etiam ob. c. nos i quec̄.
 l. q. i. cum. c. deus oipotens. ibidem et aliquibus
 alijs. qz h̄ dicant neminem condemnādūz nisi con-
 uictum: nō amē sequitur qz ois conuictus sit con-
 demnādūz: ex quo iudex est certus de falsitate. im-
 mo p̄lm iudicantē. xxx. q. vlt. demonstrat opposi-
 tū vbi dicit. tam diu actio ventilet. quousqz ad rei

veritatem perueniatur. frequēter etiam interroga-
 re oportet ne aliquid forte pretermissum remaneat
 qd annexi pueniat. hec ibi. Et ideo dicitur cū de bo-
 na fide agitur nō est de apicibz iuris disputandūz
 ff. man. l. fideiussoz. §. qdem actio. nec silt. ob. d. l. l.
 licitas. qz ibi dicitur p̄ses p̄uincie id sequat nō simpli-
 citer. s̄ addit qz cum puenit sequi ex fide eoz q̄ pro-
 babūt et breuiter nūqz inueniet ius qd dicat qz
 iudex teneat iudicare scdm allegata et pbata: s̄ b̄n
 scdm ordinem iuris. et sic intellige ordinē. l. i. p̄cedē-
 do et examiando et etiam sententiando. S̄ ius nō
 vult qz i sententiando aliquis puniatur q̄ est inno-
 cens et cōtra veritatem. vt s̄. p̄. ergo non debz iu-
 dicare contra veritates quā p̄ certo scit. Ad id qd
 dicunt de scandalo iam p̄z per. c. qui scandalizauit
 ibi vult scandalum et. vt s̄. Silt. nō ob. qz iudex
 dicat non vt homo. s̄ vt iudex. qz illud veruz est si
 essentis extra ea que sunt contra legem dei q̄ non
 sunt peccata. s̄ in p̄uaricatione p̄ceptorū dei nō ha-
 bet locum illa distinctio. qz non iudex puniatur. s̄
 homo q̄uis fecerit vt iudex. Si vō loq̄mur quā-
 do iudex p̄cedit extra iudicium. vt in officijs dan-
 dis et alijs que eius arbitrio cōmittūtur. sic nō ha-
 bet dubium quin teneatur seq̄ p̄p̄iam consciam:
 nō allegata. vt. ff. de iur. om. iudi. l. i. et. ij. i. disper-
 satōnibus. vt. i. q. vij. et. iungunt. In criminibus etiam
 extraordinarijs et causa que sibi videtur p̄t pe-
 nas tempore. ff. de pe. l. aut facta. et. l. capitalium. l.
 di. vt cōstitueretur.

¶ Quid de officialibz q̄bus mādatur executio sen-
 tētie iniuste. R. Alex. de ales. i. ij. p̄e summe d̄ q̄n-
 to p̄cepto. et Ricar. i. quolibz. ij. q. xvj. qz si snia cō-
 tinet itolerabilem errorem vel iniusticiam mani-
 festam nō debent obedire: als non peccant exequē-
 do. quod ego limito q̄n nō sunt certi de innocētia
 cōdemnati: quia i dubio excusantur. s̄ q̄n sunt cer-
 ti de iniusticia. sic credo peccant mortaliter obedie-
 do. vt i p̄cedenti. §. dictū est.

¶ Vtrum iudex secularis possit iudicare de his q̄
 sunt peccata. vt vsura et h̄mōi: R. Pan. i. c. cui sit
 generale. de fo. compe. qz sic dūmodo non dispu-
 tetur vtruz sit peccatum p̄ncipaliter. vt p̄z. ff. et. l.
 de condi. indeb. per totū. et qd me. causa. et vi. bo-
 rap. et de furtis: et silibus. et hec est cōis opi. et hoc
 est verum. quia coram eo p̄t obijci de iuramento
 si non vertitur dubium de eius validitate. vt in. c.
 lex debet. xxij. q. v. Sed si dubitatur vtruz sit vsura
 vel ne: peccatum vel ne. tūc iudex secularis nō po-
 test. s̄ ad ecciam est recurrēdū. c. per venerabiles
 q̄ si. sint legi. et i. de. vna de vsuris. Et ideo ex dictis
 patet qz p̄t iudex secularis compellere ad restitu-
 tōnem vsurarum. qz etiam de iure civili reproba-
 tur hodie scdm cōem opinionem. fallit hoc in cri-
 mine heresis. de quo nullo mō p̄t se intronitte-
 re. nisi exequēdo. Et capiuntur multi alij casus in
 glosa. et per docto. in dicto. c. cum sit generale. S̄
 tu dicit scdm Panoz. nulluz alium esse: nisi vt dictūz
 est. cum agitur de dubio. scz vtrum valeat iuramē-
 tum vel ne et h̄mōi. quia tunc non potest. et sic
 tene. Et vide glo. xxij. q. v. c. christiana religio. et
 ibi per Archi.

10 **U**trum iudex teneatur iudicare fm statuta seu
 cōsuetudines loci iter illos quoz vnus est sibi sub
 ditus: alter nō: Rñ. Pa. i. c. qd clericis. de fo. com
 pe. q. aut statutum concernit solēnitatē actus exbi
 bendi tpe ptractus. 7 tunc siue sit statutū laici siue
 clerici nō valebit actus nisi illa solēnitatis fuerit ob
 seruata. quia subditus non potuit contrabere cuz
 nō subdito: etiā spreta lege sui supioris. Immo pec
 cavit. c. ij. de ma. 7 obe. 7. c. reqsisti. de testamētis 7
 et nulla fuit contracta obligatio: lege sibi resistente
 et inhabilitate consensum suum. l. cum lex. ff. de fi
 deius. et qd nō. i. c. si diligenti. de fo. cōpe. 7 in. c. cū
 contingat. de iureiur. 7 sic cōtractus nō tenuit cuz
 debeat esse vtriusq; obligatorius. l. labeo. ff. de v.
 sig. sicuti videmus qd donatio facta etiā non subdi
 to vltra qngentos aureos sine insinuatōne nō va
 let. l. sancimus. C. de donat. Et ideo iudicabit fm
 hoc statutum in vtroq; foro iter clericū et laicū. fac
 qd determinat fede. consilio. xxvij. q. cessio actōis
 cōtra plebem facta nobili ab ecclesia non valet: ex
 quo statuto prohibetur ne nobilis eam possit reci
 pere. rō qd statutū disponit i casu licito 7 inter sub
 ditos et non in fraude libertatis ecclesiastice. et q
 patet qd laycus tenetur in testando seruare omis so
 lennitates legis sue. alias non valebit q̄tumcūq;
 instituat clericū. nisi hoc fecerit pro anima sua. qd
 in talibus sufficit seruare dispositōem iurisdictionū.
 c. relatum. el. i. de testamentis. 7. l. i. C. de sa. san. ec.
 Similiter si statuto cauetur ne res dotalis sine cer
 ta solēnitare possit alienari non valet alienatio ip
 sa non seruata etiam facta clerico nec per hoc dico
 qd statutum laycorum liget clericos sed tñ subditū
 et impedit obligationem ori. l. nō dubium. C. de
 legi. Et ideo si clericus vult illum obligare faciat qd
 seruat seruanda. Aut statutum concernit pe. sonā:
 vtputa qd debeat aliquid facere post contractū vt
 apprehendere possessionem infra certū temp⁹ aut
 pbare per tot testes et hñdi. 7 tñ clericus non ar
 tatur respectu statuti laici etiam litigans in foro se
 culari nec laicus respectu statuti clerici nec forēsis.
 vt no. Bar. in l. cūc. os pplbs. C. d. sum. tri. vbi di
 cit qd etiam si tale statutum concernens personam
 indirecte tangit bona qd nō ligant. Exemplum sta
 tuto cauetur qd primogenitus succedat certe foren
 sis non ligatur. etiam si habeat ibi bona. Secus si
 concernet principaliter bona vt si diceret qd bona
 deferant ad primogenitū. facit. l. i. ff. de tuto. 7 cur.
 dan. vbi h̄ p̄ses puincie possit dare tutorem nō tñ
 eum qui non est eiusdem puincie. vel habz ibi do
 micilium et sic fuit disputatum per do. Lau. i. q. fa
 cti cauetur statuto mutine qd si res possessa ab aliq
 euincatur ab eo qd possessor non teneatur eam sibi
 restituere. nisi dato sibi precio quo emit Bononiē
 sis litigat mutine cōtra mutinensem. obtinet finaz
 nunqd dabit sibi p̄cium. certe nō. qd illud statutū
 non porrigit vires ad forenses h̄ ibi litigent. facit
 ad hoc qd no. d. Pet. de ancha. in. c. canonū. de cō
 sti. Ex quo infert Pan. vbi s̄. q. q̄uis statuto caue
 atur qd vsurarius nō teneatur restituere pign⁹ etiā
 si probet quis se esse dñm nisi restituito precio pro
 quo est impignoratum qd nō cōtēditur ad rem cle-

rici vel forensis impignoratam dño infcio. qd si res
 est clerici non subijctur iurisdictioni laicorū. c. si. de
 vi. 7 ho. de. Si vō laici extranei et ibi sit delata fur
 tunc. et contra voluntatem dñi non potest dici d iu
 risdictione statuentis sicut diximus de re mobili q
 non est permansura. vt no. i. c. si. de fo. cōpe. facit
 l. heres absens. S. nunqd. ff. de iudi. Aut statutū
 dat modum dicendi cām. et tunc si prefigit legē iu
 dici iudex tenetur et sub eo pōt allegari. Exemplū
 statuto cauetur qd iudex sequatur libros mercato
 rum. 7 tñ in foro seculari facit fidem in preiudiciū
 subditoz nō autem clericoz vel extraneorum. Si
 tñ vult recipere libzū p se vigore statutoz tenetur
 recipere contra se. ar. c. cum olim. de censu. cum ibi
 no. Si vō non p̄figit legem iudici h̄ loq̄tur gene
 ralis adhibeat fides libz mercatorz tñc vbiq; pōt
 allegari p̄tra subditum statuentis nisi in casu quā
 do non vult suscipe contra se.

Utrum iudex ecclesiasticus possit iudicare laici sub
 ditum pncipis layci vel etiam pncipes laycos. R.
 qd sic rōne spūalitatē. P̄ta si causa est spūalis. vt
 de dictis matrimonijs et hñdi. vel rōne peccati
 cuiuscunq; mortalitatis. vt no. in. c. ij. 7. c. nouit. de in
 di. als non.

Utrum laycus possit iudicare i aliquo casu cleri
 cum: Rñ. qd siue cā sit spūalis. vt de decimis mñ
 monijs. siue criminalis vt de heresi vel vsuris: hu
 iusmodi. siue tpalis non pōt. vt i. d. c. ij. poss; tamē
 auctoritate sibi delegata ab epō i causa tpali mere
 de clerico iudicare. als nō. vt. d. c. ij. fallit etiā hoc
 qd clericus est degradatus et traditus curie seclā
 ri. qd tunc potest.

Udicium est duplex vnum ordinari
 um fm legem dei. aliud temerariū. Pri
 mū est duplex. s. iudicium discretionis.

de quo i. l. cum pretor. ff. de iudic. iij. q. viij. S. ma.
 Vnde dicitur furiosus caret iudicio. et istud con
 ceditur oibus i manifestis et certis. aliud ē coher
 tōnis et hoc concedit. aliqui prelatis. et aliqui alijs.
 et istud aliqui dñi extraordinarium. i. delegatum vt
 no. Berni. Inno. 7 Host. i. c. qm̄. et ibi i glo. de p
 ba. Item extraordinarium dñi quādo nō pceditur
 in figura iudicij h̄ iudex pcedit ex officio suo i mo
 dum inquisitionis vel denunciātionis. vt de accu
 sa. c. super his. et. c. qualiter. d. ij. Itē causis electi
 onis: postulātionis: aut p̄uisionis super dignitati
 bus: personatib; officijs: canonicatib; p̄bendis
 sen quibuscūq; alijs bñficijs ecclesiasticis: aut super
 decimis: matrimonijs: et vsuris. i. q̄bus procedē
 dum est simpliciter. et de plano dñi extraordinariū
 de q̄bus no. i. c. olim. de accu. per Inno. et Host.
 et i. c. statuta. d. here. li. vi. 7 Job. mo. 7 Jo. an. Itē
 pōt dici extraordinariū qd iudex ecclesiasticus cogno
 scat de tpalibus rebus laycorz rōne peccati annexi.
 de iudi. nouit.

Quod modis iudiciū reddat nullum. R. qd tri
 pliciter. Primo rōe iudicis incompetētis: p̄ta qd
 non hz p̄tatem super eum quē iudicat: vt de iudi.
 c. at si clerici. cum suis conco.

Utrum quilibet laicus possit se subijcere iudicet

judici qui p[ro]f[er]it: R. q[ui] sic si vult. l. j. ff. de iudi. 7. l. j. L. de iur. om. iudi. 7. intelligit velle 7. cōsentire q[ui] scit cū nō esse sū iudicē 7. tamen litigat sub eo. vt in. l. j. ff. de iudi. Sed quid si ille curvult se subijcere nō habet iurisdictionē in actu. vide supra p[ro]fessio iij. §. iij.

3 **Utrū similiter clericus:** R. q[ui] nō sub iudice laico etiam p[ro]pter tpalia bona sua. c. si diligenti. de fo. cōpe. nisi agēdo p[ro] laicū sub iudice laico cōueniret enā de crimine auiliter tamē. q[ui] tūc tenet r[es]pon- dere. vt glo. no. de iudi. c. at si clerici. Sed p[ro]p[ri]a. ibi- dem tenet q[ui] enā sunt solennes doctores. q[ui] tenent q[ui] nō potest cōueniri. vide per eum ibidem. Sed aduerte quia in causa spūali seu annexa nō habet locū r[ec]o[gn]itio corā seculari iudice. ar. c. tuam. de or. cog. 7. c. lator. qui si. sunt legi. 7. sic tenent cōmu- niter doc. in. d. c. at si clerici. sed in temporalis credo q[ui] sic.

4 **Utrū laicus laicū sup[er] re ciuili possit conuenire sub papa:** R. fm glo. xj. q. j. inoluta. 7. pa. in. c. licet et suscepto. de fo. cōpe. q[ui] nō nisi in. xvj. casib[us]. P[ri]mus q[ui] hoc habet consuetudo. vt in. c. si clericus. de fo. cōpe. Scōs q[ui] sumus in terris subiectis ec- clesie quo ad tpalem iurisdictionem. vt in. d. c. no. Tercius q[ui] causa sup[er] qua aditur spectat ad eccl[esi]asticū de iure. vt in. c. tuā de or. cog. 7. c. cū sit ge- nerale. de fo. cōpe. Quartus q[ui] vacat imperiū. et aditur papa in cā spectante ad imperatorem. vt in. d. c. licet. Quint[us] q[ui] datur negligētia p[ri]ncipis in iusticia administrāda. vt in. d. c. licet. 7. d. c. cuz sit. Sextus q[ui] impetrat a p[er]sona miserabili 7. opp[re]ssa. vt in. c. ex p[ar]te. B. de fo. cōpe. Septimus q[ui] iudex secularis q[ui] nō h[ab]et in p[ro]uincia superiorē nō vult fa- cere iusticia. vt no. in auten. vt disse. iudi. §. j. et. ij. Octauus in cā r[ec]o[gn]itionis. iij. q. viij. §. cuius in agendo. Nonus fm Tho. in causis mortuorū a defunctis derelictorū. in aut. de eccl[esi]a. n. §. si au- tem. Decimus q[ui] secularis iudex inuocat auxiliū eccl[esi]e. xij. q. v. administratores fm Inno. pu- ta quia subdit sunt sibi inobediētes. Undecim[us] rōne administrationis assumpte a laicis q[ui] intel- ligit no. in. c. iudicātū. di. xij. si eccl[esi]arū serui v[el] homines seruientes indebite a laicis collectant. c. eccl[esi]arū seruos. xij. q. ij. Et in aut. itē nulla cōmu- nitas. L. de epi. 7. de. Decimustercius q[ui] in p[ro]u- incia non est iudex aut superior laico tunc p[otes]t adiri ep[iscop]o. vt est casus in aut. vt differre iudi. §. si p[ro] cō- tigent. Decimusquart[us] q[ui] aliquid est ambiguū 7. vt difficile inf iudices variat vt in. c. p[ro] v[er]a- bilē. q. si. §. legi. Decimusquint[us] q[ui] agit p[ro] v[er]a- nunciacionis euāgelice. vt in. c. nouit. de iudi. De- cimussex[us] q[ui] cā p[ro]phana est annexa seu coniu[n]cta cū causa spectante p[ri]ncipalit[er] ad eccl[esi]ā. Exem p[ro]p[ri]a ponit glo. de vote. vt i. c. de prudentia. de vote post duo. re. 7. hoc q[ui] nō agit p[ri]ncipalit[er] de vote s[ed] ex cō- sequētia. 7. circa p[re]dicta vide p[re]dictū pa. in. d. c. lic[et] cū multis declaratōib[us].

5 **Secundo reddat nullū iudiciū rōne p[er]sone agentis** puta q[ui] est minor 7. agit sine auct[orit]e curato[rum]. L. de iudi. l. p[er]randū. in si. et. L. q[ui] legi. p[er]sonaz in iudi. b[ar]bat. l. j. Similit[er] si est seruus vel monachus et

hmōi. Itē exco[m]municatus. Similes enī non p[otes]t agere nisi in casib[us] exp[re]ssis a iure.

Tercio reddat nullū ex defectu rei v[er]puta quia nō p[otes]t tractari sub tali iudice sicut ius patronat[us] de iudi. c. quanto vel res eccl[esi]astica. c. decernim[us] de iudi.

Qui sunt q[ui] non p[otes]t vocari ad iudiciū: R. q[ui] 7 multi de quibus. ff. de in ius vocā. l. ij. 7. ij. et sunt cōsul. p[re]f[er]at[us]. p[ro]tor. Magistrat[us] q[ui] h[ab]et imperiū merū vel mixtū nec ep[iscop]o dū sacra agit: nec ille q[ui] v[er]torē du- cit: nec illa q[ui] ducit in v[er]torē: nec q[ui] funus familiare p[er]sequit[ur] vel iuxta mortuū facientē obsequia. nec q[ui] p[ro]pter religionē loci se mouere nō p[otes]t vt regularis vel inclusa. Ponunt[ur] alibi alij vt sunt infantes et furiosi. ff. de cōdi. fur. l. ij. et hoc verū p[er] se. s[ed] bene p[ro] tutores 7. curatores. Itē nec seruus d[omi]ni. nec liber- tus patronū in famolis actionib[us] nisi venia impe- trata in ius vocare p[otes]t de quib[us] no. in dictis. ll. de in ius vocā. 7. sequentib[us].

Quid si pupillus vocat in iudiciū 7. nullus e[st] defendit: R. nullū erit iudiciū. ff. de re iudica. l. cō- tumacia.

Utrū mulier possit vocari in iudiciū: R. q[ui] nō 9 p[er]sonalit[er] nisi in casib[us] exp[re]ssis a iure. et hoc intellige p[ro] eius voluntatē. Secus si velle. vt i. c. mulieres de iudi. li. vj. Et sunt isti casus exp[re]ssis a iure i quibus vocat[ur]. P[ri]mus i cā criminali. ff. de pub. iudi. l. pe- nul. §. ad crimen. Scōs in ferendo testimonio in causa criminali q[ui] p[otes]t admitti de quo vide infra testis. §. v. Tercius q[ui] est nutrix filio[rum] si non vult actorē cōstituire. in si. de cura. §. vlti. Utrū autem mulieres religiose possint si ipsi volunt sibi enoca- ri ad iudiciū: R[es]p[on]d[et] q[ui] nō p[otes]t nulla causa p[er]sonalit[er] in- tellige. vt i. d. c. mulieres.

Quid si citent[ur] de facto aliq[ue] mulieres p[ro]missa: 10 R[es]p[on]d[et] q[ui] irritū ē ip[s]o iure. vt i. d. c. mulieres. imo est exco[m]municatus fingēs cām vt iudex vadat ad mulierē p[ro] ferendo testimonio: s[ed] ex cā vera si carū testimo- niū est necessariū d[icitur] iudex ad eas ire vel si nō deest aliū mittere. vt i. d. c. mulieres.

Qualiter p[er]uertit iudiciū: R[es]p[on]d[et] q[ui] quatuor modis. 11 1. more. cupiditate. odio. et amore. xj. q. ij. quatuor modis.

Qua hora p[otes]t iudiciū exerceri: R[es]p[on]d[et] q[ui] de nocte 12 nō ē honestū. de offi. dele. consuluit. tū si iudex p[er]ce- dit de nocte cū lumine candeles ad litis contestatio- nē vel s[er]uie p[ro]lationē valet q[ui] agit. licet facere non debeat. d[omi]modo aliud nō impediatur q[ui] multa p[ro]hi- bent q[ui] tū facta tenent. de regula. ad apostolicā. de iureiur. quemadmodum. §. si q[ui] post. de hoc no. in aut. de iudi. §. sedebunt.

Utrū t[em]p[or]e v[el] hora feriata possit: R[es]p[on]d[et] q[ui] nō. vide 13 supra ferie. i. p[ro]n. cū duob[us]. §. sequentib[us].

Utrū iudex possit iudicare vltima die sui offi- 14 cii: R[es]p[on]d[et] q[ui] nō. vt i. l. cū q[ui] ff. de iur. om. iudi. tenet tū si iudicat vt i. l. meminisse. ff. de offi. p[ro] consu. et hoc intellige in ordinaro q[ui] delegat[ur] etiā vltima die iudicat. vt i. c. consuluit. de offi. dele. Bar. tū in. l. euz q[ui] limitat v[er]o post aduentū successoris. q[ui] ante li- cite iudicat. d. l. meminisse.

Quo loco: R[es]p[on]d[et] q[ui] i loco sue iurisdictionis nisi de 15

7. Calumnia qd
Ihu

Juramentum. j.

consensu partium et iudicis territorij. ix. q. ij. epm cum duobus sequentibus. c. vide glo. in. c. vt litigantes: de offi. ordi. li. vj. fallit etiā hoc in epō expulso. Sed que sunt voluntarie iurisdictionis possunt vbiq; exerceri. l. ij. ff. de offi. pcon. r. c. nouit. de offi. le. et ibi glo.

16 **Quo** debet iudicare: R. q. sedere debet vt no. in. d. §. sedebūt.

17 **Temerariū** iudiciū qd vniuersaliter p̄hibet dicitur sex modis. pmo ex pte iudicantis p̄ vsurpationem officij sibi nō impoliti. Secdo ppter indignitatē. Ro. c. xiiij. tu qs es qui iudicas. Tercio ppter ignorantia et pte vero rei est. Quarto qm iudicat p̄sona quantū ad euentū futurū. qz nemo desperandus est. de pe. di. vij. nemo. Quinto qm iudicatur in tērio incerta. Sexto qm iudicat factū occultum. qz de incertis r̄ oculis temerariū est iudicare fm glo. sup̄ illud Math. vij. nolite iudicare r̄. et p̄me ad Loy. iij. r̄ de reg. iur. c. estote. r̄ in p̄dictis modis cōter est peccatū mortale. qz p̄ceptū xpi Math. vij. nolite iudicare. vide p̄ceptū. §. vij. r̄ infra p̄sumptio pmo.

Iuramentum p̄mo est assertio vel negatio de aliquo licito possibili r̄ honesto facta cre rei attestacione firmata fm Hoffre.

Hoffre. Archi. et in aut. de mā. p̄n. §. h̄ neq; et no. xij. q. j. §. j. vnde d̄ iurare qz qsi p iure introductū est vt qd sub inuocatione diuini testimonij d̄ p̄ vero habeat.

1 **Quot** modis iurat: R. q. duobus modis. primo solo sermone sicut in veteri lege dicebant viuit ro minus viuit aia mea. hoc addat mihi d̄ns. j. Re. xij. q. j. et iurabāt. In p̄mitina ecclesia. testis ē mihi deus. deū inuoco in testem. veritatē dico in xpo r̄ nō mentior. testis est mihi conscia. xij. q. j. si peccatū. r̄ sic deus te adiunet. xxx. q. vj. de parentela. Itē p̄ euangeliū xpi p̄ cruce p̄ ordinē sacri. p̄ sanctos. vt no. in. c. si aliq. xij. q. j.

2 **Sed** vtrum liceat iurare p̄ creaturas: R. fm. f. Bona. in. iij. di. xij. ar. ij. q. ij. qz iurare per creaturas aliqñ sit p̄ impacionē. vt cū dicit. ita viuat filius meus. r̄ isto mō nō inuocat creatura ad testificandū; h̄ oppignorat ipsa creatura creatori. fm qz dicit Aug. r̄ licet iurare sic. qz licet ois creatura sit creatoris tñ solatū; eius nobis a deo cōcessum est. r̄ ideo tanq̄ nostrū deo oppignorare possum? Aliqñ iurat p̄ creaturas r̄ inuocant in testē fm se r̄ sic nō licet iurare. quia sic esset credere in eis esse aliqñ numinis rōne cui? veritas posset dici r̄ confirmari. Et sic intelligit istud Math. v. nolite iudicare neq; p̄ celū r̄. r̄ istud. xij. q. j. si qs p̄ capillū. et. c. considera. Aliqñ inuocat creatura in testē inquantū relucet in ea diuine veritatis vestigiū r̄ sic iurare est iurare p̄ deū; q̄ relucet in ea r̄ sic licet iurare r̄ de hoc habes p̄ Hoffre. Hof. r̄ Ber. in. c. r̄ si xps. de iureiuran.

3 **Quid** de acceptantibus iuramentū idolatrarum vel cogentibus eos iurare p̄ deos suos: R. san. Bo. vbi §. ar. iij. qz in iuramento facto p̄ idola est duo considerari aut idoli venerationem et sic non licet

nec recipere nec exigere. Aut cōsiderat verbi confirmatio solū. r̄ sic licite exigit maxime p̄ bono cōmuni: sicut fecit Jacob ad Laban. xij. questio. j. mouet te.

Utrum sit iuramentū dicere in veritate dico vobis: R. Pa. in. d. c. et si xps. qz sic. quia interponit deū q̄ est veritas ad cōfirmationē actus. hoc limito vtz qñ hoies quibz sit habet illud p̄ iuramento r̄ ille q̄ iurat sic intrēdit iurare. als non credo. de q̄ dic vt. j. p̄ iurū. in p̄n.

Utrum sit necesse dicere iuro: R. Pa. in. d. c. r̄ si xps. qz nō. h̄ sufficit qd ad cōfirmationē veritatis qs interponat deū implicite vel explicite.

Utrum omnis fidei p̄statio sit iuramentum: R. 6 Pa. in. c. querela. de iureiur. qz sic. h̄ nō cōtrario quia nō omne iuramentū est fidei p̄statio. qz tunc dicit quis p̄stare fidē qm̄ p̄mittit aliquid p̄ fidem meā vel sic me deus adiunet r̄ h̄mōi. r̄ sic fidei p̄statio nō includit nisi iuramentū p̄missoriū r̄ nō assertoriū vel fm alios differt a iuramento qz sit p̄ libū vel rem sacram. fidei autē p̄statio nō fit cū inuentu rei sacre h̄ melius dic qz fidei p̄statio est cū aliqñ p̄mittit p̄ fidē sine verbo iuro iuramentum vō est cū dicit iuro p̄ deū vel p̄ aliqñ. vnde licet q̄ ad peccatū mortale nō sit differētia. qz fm Archi. in. c. j. de sepul. li. vj. r̄ Inno. r̄ cōter doc. in. c. et si xps. de iureiur. sicut iuramentū est dicere iuro tibi p̄ fidē meā vel euangeliū sic etiā iuramentū est dicere p̄mittit tibi p̄ fidem meā sine sub fide mea. vtz est qz quo ad penaz p̄iurij puta depositio in clerico. vt in. c. querela. de iureiuran. non incedit qs nisi exp̄sserit verbū iuro. r̄ sic itellige iura q̄ ponunt vt diuersa iuramentū r̄ fidei p̄stacionē. vt in. c. puenit. de fideiur. r̄ in. c. querelam. ne pla. vices suas. r̄. c. ij. de spon. simplex vō p̄missio d̄ q̄ nec iuramento nec fidei p̄stacione firmat.

Secundo mō iurat cū interuētū alicui? sacre rei si? aut cū iurat in manu ep̄i vel sacerdotis aut super euāgelia vel corpus xpi. aut cruce r̄ h̄mōi. vt lxxij. di. ubi d̄no.

Iuramentū. ij. Quotplex ē plex aliud iudiciale aliud extraiudiciale. iudiciale ē qz defert in iudicio r̄ istud aliqñ dicit iuramentū de calūmia quo quis iurat se bona fide nō animo calūmandi causāz mouisse vel r̄idere seu aliqñ aliud p̄ponere. vt. l. de iur. cal. l. ij. §. j. ff. sa. her. l. inter coheredes. §. q̄ familie her. Et no. qz calūmia. est falsa petitio vel iniusta re pulso facta scientē. ar. coz que no. ff. ad turp. l. j. §. calūmari. ij. q. iij. §. notandū r̄ istud iuramentū nō tñ debet esse de p̄terito h̄ etiā de futuro. d. §. q̄ sa. her. Aliqñ solū d̄ iudiciale r̄ dicit iurare in litē ex eo qz ppter litē siue rē in litē. iudicio petitā p̄statur. vnde aliqñ dat a iudice qm̄ deficientibus p̄obationibus habens vnū testē vel famā p̄ aliquo cōpellit eū iurare sup̄ quo ē fama. r̄ d̄ necessariū qz po cui defert nō pot̄ sine causa recuſare. vt in. c. h̄. de iureiur. in p̄n. iura. sup̄scriptione. r̄ in. l. generaliter. l. de nō nu. pec. Appellat etiā testem qz p̄stat ad litis decisionē vnde dicit qz maiorē d̄bz

arbitrarietate q̄ res indicata. vt in. l. ij. ff. de iureiur. et isto p̄ducit ac̄. de iure ciuili. l. actori. l. de iureiur. Aliq̄ enā istud iudiciale dat̄ a pte p̄ti et istud bene p̄t recusari. vt in. d. c. si. Extra iudiciale v̄o iuramentū appellat̄ voluntariū q̄ voluntate et ex cōuentione p̄tū suscipit̄ et istud aliq̄ d̄i assertorū q̄ assertit̄ aliq̄d sic esse vel nō esse. vt in. c. si v̄o. de iureiur. Aliq̄ dicit̄ obligationis introductionē vel p̄missionē sicut q̄ p̄mitto tibi dare vel facere aliq̄d. vt in. c. cū cōtingat. de iureiur. Aliq̄ dicit̄ cōfirmationē sicut cū filia renūciat̄ bonis paternis et iuramentū interponit̄ tali renūciationi. vt in. c. ij. de pactis. l. vj. et in. aut. sacramēta p̄uberū. l. si aduersus venditionē.

uramentū. iij. de his q̄ cōsideranda s̄t in omni iuramento. vñ scias fm̄ No. sti. et Hof. q̄ septem sunt attendenda.

- et primo.
- 1 Quis potest iurare. et dico q̄ omnis q̄ est doli capax. vnde nec pueri q̄ nō sunt doli capaces obligant̄ et iuramento. xxij. q. v. c. puuli. nec furiosus xv. q. j. merito. nec etiā admittunt̄ ad iurandū. d. c. paruli.
- 2 Sōm cui sciendū est iuramentū. R. q̄ in iudicō iudici cōpetit̄. et iudiciū p̄t fieri cuiuscūq̄.
- 3 Vtrū clericus possit iurare. R. q̄ nō. cuiuscūq̄ laico sup̄ enāgelia. xxij. q. v. nullus est. hoc intelligit̄ de licētia p̄lati sui. vt in. c. j. de iura. calum. hoc verū si iurat tanq̄ superior. et sic intelligit̄. d. c. nullus aliter. sic etiā sine licētia. vt in. c. ex rescripto. et c. p̄uenit. de iureiur. Itē nō potest iurare de calumnia nisi de licētia sui superioris nisi ille corā quo litigat sit eius superior. h̄ habita licētia potest etiā in manu laici iudicis. xxij. q. vij. c. nos. Itē p̄hibetur iurare in actu testificandi sine licētia superioris vt in. c. q̄. xij. q. ij. Et intelligit̄ in manu laici. ex ceptis ergo tribus casibz p̄dictis potest iurare licite etiā in manu laici et sine licētia alia. vt in. d. c. et rescripto. et peruenit no. Pa. in. c. p̄mo. de iura. calum.
- 4 Tertū qd̄ p̄t iurari. s. p̄ qua re. R. q̄ p̄ om̄i re licita iusta et honesta. nā p̄ re turpi illicita v̄l in iusta factū iuramentū nō tenet. ar. c. vlt. de pactis. et clarus infra patebit.
- 5 Quartū p̄ qd̄ p̄t iurari dicit̄ est supra iuramentū p̄mo.
- 6 Quintū ad quid seu cur. s. p̄ sine bono et licito quia cuius finis bonus est ip̄m quoq̄ bonū est. ar. vij. q. iij. c. artaldus. nā si p̄ causa mala illicitū est vt sunt cōiurationes cōspiratōes et h̄mōi. ar. d. c. vlt. de pac. de re iudi. c. j.
- 7 Vtrū iurans sine causa legitima peccet mortaliter. R. q̄ si iuret q̄s sine causa necessaria vt ista necessitas cōp̄hendat̄ vtilitatē nō solū p̄ximū h̄ etiā p̄p̄riā. q̄ aliter nō credit̄ ei sic nō peccat mortaliter. facit. d. S. al̄s ea demum. et c. florentinum lxxv. di. in. c. q̄nis sit piculosum. vt patet in. c. ita ergo. xxij. q. j. in. tex. et in. glo. Si v̄o iuret p̄ causa illegitima v̄l inbonesta aut̄ illicita. cōiter est peccatum mortale. xxij. q. iij. S. allicū. q̄ assumptio est

nois dei inuani. et p̄bat̄ in. c. sicut nostris. de iureiur. et ibi sentit̄ glo. et Inno. et Pa. facit. c. qui sacramēto. xxij. q. iij. Hoc intelligit̄ q̄ aduertit̄. et de cā illicita. et de iuramento fm̄ q̄ dico p̄iurū mortale. j. periurū.

8 Vtrū quō sit iurandū. R. q̄ tres debet habere comites. s. veritatē iudiciū et iusticiā. Hierē. iij. de iureiur. et si x̄ps. S. Jacobo. xxij. q. ij. ai aduertē dum. Ratio est fm̄ sanctū Bona. vbi s̄. in. l̄sa q̄ iuramentū cōparat̄ ad tria. s. ad rē de qua fit et sic debet veritas q̄ est ad cōt̄io rei ad sermonē ad iurandū. sc̄do cōparat̄ a quo p̄cedit et sic debet iudiciū. s. discretōis. tercio cōparat̄ ad cām. p̄ qua fit et sic debet iusticiā. s. vt causa sit iusta.

9 Vtrū semp̄ sit peccatū mortale q̄ p̄dicta deficiūt. R. Pa. in. d. c. et si x̄ps. q̄ nō semp̄ h̄ aliq̄ veniale fm̄ qua n̄tatem culpe. vt no. Archie. in. d. c. ai aduertendū. qd̄ melius patebit. j. p̄iurū in. p̄n. cum q̄nq̄. S. se.

10 Vtrū iurans sine iudicio discretionis peccet mortalit̄ sicut faciūt illi q̄ in quolibet verbo iurāt. R. q̄ cū iuramentū p̄hibeat̄ nō q̄ sit malū h̄ p̄pter piculū p̄iurij. Ideo si talis iurat falsum nō excusatur a mortali p̄ ea que dicit̄. j. p̄iurum in. p̄n. et fm̄ illā distinctionē. Si v̄o iurat verū sic nō erit mortale peccatū. Verū est q̄ tenetur abstinere sicut a mortali p̄pter periculum quia de tali dicit̄ Ecclesiastica. xxij. vir multum iurans implebit̄ iniquitate.

11 Vtrū inducens aliū ad iurandū quē scit falso iuraturū vel nō seruaturū iuramentū peccet mortaliter. R. fm̄ Ri. in. iij. di. xxx. q̄ aut facit vt p̄sona publica ad instantiā partis. et ex ordine iuris et sic nō peccat. si v̄o facit vt p̄sona publica. tū contra ordinē iuris. aut vt p̄sona puata sic peccat grauius. h̄ d̄ns Lardi. in. de. vnica. de iureiur. dicit̄ q̄ talis vincit homicidā. xxij. q. v. si q̄s cōuictus. et c. se. et sic patet q̄ est mortale. et hoc cōcedit̄ Pa. in. c. clericus. de cōba. de. et mulie. q̄ nunq̄ est de ferendū iuramentū illi contra quē est vehemens suspitio de trāsgressione et deferens peccat intelligit̄ mortalit̄ fm̄ distinctionē dictam. alle. c. alle. xxij. q. v. et facit optime tex. dicti. c. clericus. vbi nō vult clericos cogi iurare dimittere concubinas qd̄ no. contra dātes secularibz iuramēta et similibz q̄ non seruāt. et ideo ponāt potius penā et hoc quia tale iuramentū est cōtra iusticiā. Non credo tū mortaliter peccare illū q̄ dat iuramentū etiā vt p̄sona puata illi quē scit falsum iuraturū. q̄ ille est iam dispositus iurare. puta q̄ obtulit se iurare quādo hoc facit ex aliq̄ rōnabili cā. et de isto nō loquit̄. c. ille. h̄ de eo q̄ inducit nō dispositū iurare.

12 Vtrū iurans v̄l imperose p̄ membra inbonesta peccet mortalit̄. R. q̄ tales pp̄rie sunt blasphemij. vt p̄ in. c. si quis p̄ capillū ibi alio mō blasphemia et. xxij. q. j. et ideo sic peccat mortalit̄ sicut dicit̄ est de blasphemia. s. in. p̄n. Nā verbū aliud facit positionē eiusdē q̄litas regularitatis licet habeat exceptionē aliq̄. vt in. Jobāne et alij duo latrones. et no. Pa. in. c. accedens. de p̄ben. et ideo alio mō p̄supponit̄ blasphemij. secus si iuraret p̄ aliquod

Juramentum. iij.

membris honestis et cum reuerentia: ut puta p sanctū caput dei. et raro nō consuetudinarie. scdm̄ dō sic esset veniale.

13 **S**eptimo attendendū est in iuramento quando tempus eius reddit iuramentū illicitū vt qñ iuraf in iudicio dieb̄ feriatis nisi p pace et alijs pijs causis vt de ferijs. c. cōquestus. qd̄ autē fiat a ieiunis est de honestate. xx. q. v. honestū.

Iuramentū. iij. Quomodo

Iuramentū interpretandum est: R. fm̄ Inno. in c. veniens. de iureiuran. q. in iuramento determinato sup aliquo singulari sic interpretat in foro anime fm̄ intentionē iurantis. facit. c. humane aures. xxij. q. v. h̄ hoc ego limito verū quando ille qui dat iuramentū seu exigit dolose et iniq̄ facit: sicut cū vir p̄stat iuramentū vroni sup adulterio. Nam cū talis iniq̄ a tali confessionē exigit poterit iurare fm̄ suā intentionē qd̄ est verū. licet fm̄ intellectū audientis sit falsum fm̄ Rodo. quē sequit̄ Astē. li. j. ti. xvij. ar. vij. facit qd̄ no. theologo in. iij. di. xvij. vbi circa literā dicit R. q. obstrictes non peccabant licet nō respondissent ad intentionē pharaonis. quia non fuit ei data auctoritas ad aliqd̄ agendū contra deū. Similiter quando quis ex iuramento exigit ab aliquo qd̄ ipse nō potest sine peccato implere. potest habere intentionem cum iurat illud facere. s. quantū poterit sine peccato. sicut si mulier que habet impedimentum excommunicata. quia nō potest pbare in mortis articulo cū oporteat eam iurare de stando cum viro debet intelligere sic. s. quantū poterit sine peccato et non periurat. vt. no. in. c. literas. de resti. spo. Si autē ille qui prestat iuramentū est in bona fide et in casu licito prestat tunc habet locū. c. q̄cunqz. ar. xxij. q. v. quia si scienter nō iurat fm̄ intentionem pstantis peccat mortaliter et est piurus et etiaz credo q. teneat sicut ille intellexit implere. ar. ca. quacunqz. nec obstat q. sicut votū dolosum non obligat sic nec iuramentū quia votū sit deo pprie. sed iuramentū sit homini: et obligatio contrahit aliter in voto quia p intentionē aliter in iuramento quia per deliberatā verborū attestatiōē. Si autē vterqz fuit in simplicitate. Sed vnus vno modo intelligebat alter alio modo sic interpretatur. fm̄ intentionem iurantis in foro anime. vt. no. in. S. ex bis omnibus colligitur. xxij. q. v. in foro autē contentioso stabitur verbis. vt. in. ca. ex literis. de spon. Si vō verba habent duplicē intellectū in stipulationibz et alijs cōtractibus contra stipulantē et vendentē interpretabunt. l. inter stipulantes. §. j. ff. de v. rbo. obli. et. l. labeo. la. p̄ma. ff. de cōtraben. empt. In iudicijs in p̄n. interpretat. p̄ actore in medio p̄ vtroqz in fi. p̄ reo ex̄ de p̄ba. ex literis. vt ecclesia benefi. c. vt nostrū. In delictis autem cōtra delinquentem nisi aliud appareat de p̄ba. c. j. Si vō loquamur de iuramento generaliter p̄stito p obedientia prestanda mandatis sic dicit Inno. in. d. c. veniens. qd̄ interpretatur vt nō extendat nisi ad ea de quibz cogitātū est vel debuit cogitare. vt. in. c. q̄ntanallis de iureiur. de testi. ex multiplici. de resti. spo. audita

xxij. q. ij. ne quis. Alij dicūt q. interpretatur generaliter nisi sit contra pus iuramentū. vt. in. d. c. veniens. vel p̄tra ius vt. in. d. c. q̄ntanallis. vel cōtra p̄sumptionē cōmunē q. si hoc mandari credidisset nunq̄ iurasset. ar. c. petio. de iureiur. Ego credo q. in foro anime interpretabit fm̄ intentionē iurantis nisi fuerit dolosa.

Quomodo iuramentū prestatū in materia iuris restringatur ad limites iuris: R. Pa. in. c. tua nos. de ecclē. edificandis. q. sic. ita q. recipit omnes limitationes et restrictiones quas recepit ius illud. facit ter. in. l. fi. l. de cōdi. inde. et in. l. fi. ff. q. sanida. cog. et no. per Inno. et glo. in. c. dilecti. de arbi. vbi dicit q. cū quis iurat stare sententiē arbitri sub pena q. nō obligatur nisi vel pere sententiē vel soluere penam et ideo si soluit penam sufficit. Similiter si iuravit nō sub pena quia tenet vel seruare sententiā vel ad interesse. ff. de arbi. l. diem. §. fin. quia intelligit ista clausula. Ego pebo sententiē vel solui penā: quia iste intellectus est sibi datus a iure. Pa. in. c. q̄ntanallis. de iureiur. dicit verū in sententiā arbitri: secus in sententiā arbitratoris: quia in tali sententiā nō est talis datus intellectus. Itē p hoc facit glo. in. d. c. tua nos. et Inno. in. c. cū omnes. de consti. qui dicunt q. p̄latus qui iuravit nō alienare bona ecclesie q. potest in bilominus alienare in causa necessaria. vt. in. c. fi. de ecclē. edifi. et etiā vtili cū in hoc casu necessitas et vtilitas equiparentur a iure. xxij. q. ij. sine exceptione. et sic iuramentū intelligit de alienatiōe illicita solum. facit c. petio. de iureiur. vbi iurans non esse contra aliq̄ intelligit illicite secus legitime etiā p̄ p̄na vtilitate. facit etiā. c. ex pte tua. de de. non reti. vbi iurans residere in ecclesia p̄t iuramento nō obstante se absentare pro necessitate vel vtilitate ecclesie. Itē facit qd̄ no. in. c. put nobis. de dolo. vbi ille q. iuravit parere mandatis ecclesie vel iudicis si grauat̄ potest appellare: quia iuramentū non se extendit ad hoc qñ est generaliter latū et qd̄ no. in. c. ex tenore. de sen. exco. vbi tenet idē Pa. q. etiam ex causa noua iurante vel si erat pus erat occulta. poterit ille q. iuravit respondere corā aliquo iudice nō obstante iuramento generali illum recusare nec obstat p̄dictis q. iuramentū habet clausulam seu vim clausule. Si nō valet quod ago vt agovalet quantū potest. vt. in. c. quanto. et. c. ad nostram de iureiur. no. in. l. cū pater. §. filius mat̄. de leg. ij. et per Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiuss. et. l. sciendū. ff. de verbo. obli. Et ideo debet aliquid operari qd̄ nō faceret si p̄dicta essent vera. q. aliqd̄ operat̄ tū quia adiciunt cū et ligat strictius ipm̄ iurātē et qñqz accumulatur for̄ foro. vt. in. c. fi. de so. cōpe. li. vj. In casu autē vbi in bil operaret vel parum. tūc bene vix est q. h̄ vim illius clausule sed hoc no. est in casibz p̄dictis q. strictius stringit et ideo sufficit. facit etiā p̄ p̄dictis qd̄ no. de. An. in. c. ex literis. de spo. et sequit̄ ibidē Pa. q. sicut equitas p̄toria facit. vt. in stipulationibz et tōijs p̄mittendō simplici factū alienū in dubio interpretat p̄mississe se facturū et curatur quantū in eo est. vt. in. l. quotiēs. ff. de ver. obli. Ita etas iuris ca. d. i.

hoc inducit in materia canonica. ut patz in d. c. ex literis. 7 in glo. abidē ubi parentes q. p. filijs iurāt spōsalia nō peccāt. licet nō sequant nūl ex eoz de fecu. nō quia illud iuramentū intelligit quantuz in eis est se factors. Itē facit qd no. Pa. in. c. cuz clerici. de verbo. sig. vbi dicit q iuramentū generaliter p̄stitū debet restringi qntū pōt vt mun? ob liget iurante. q. vbi tractat de obligatōe est facien da stricta interpretatio. all. c. ad nostrā. el. iij. de iure iur. et. c. p̄mū. co. ti. li. vj. et. l. quicqd astringende. ff. de ver. ob. Itē in. c. quēadmoduz. dicit idē Pa. q iuramentū i aliquo cōtractu recipit oēs condi tiones. 7 limitationes et subauditiones q̄s habet ille cōtractus 7 simuliter si apponit in dispositōne vel obligatōne q. regularit ab illa. facit p hoc. l. si. g. de no nu. pe. 7 no. p. Bar. in. l. si societate. S. ar bitroz. ff. p. socio. qd bene no. q. faciunt ad multa in materia iuramenti et voti vide ad hoc qd. j. d. S. v. et. vj. Itē si iuro alicui dare cras pecuniā in telligit nūl fuero ab eo absolutus. q. pōt 7 progre re terminū 7 absolue. vt in. c. j. de iureiur. Itē si iuravi pecuniā tibi reddere ad certū tps spe futu re mutuatōis intelligit si pecuniā tibi mutuaue ris. l. de no nu. pe. l. indubitati. Itē si iuro tibi da re dotē intelligit si nuptie subsecute fuerint. ff. de iure do. l. stipulationē. Itē si iuro tibi reddere bla dum vel vinū. intelligit eiusdē bonitatis. ff. si cer. pe. l. cū quid. Itē si q̄s iuravit facta pace cum aliq de nō cū offendendo sub certa pena talis pmissio referit 7 restringit ad offensam rōne inimicitie pte rite nō ad nonā ex postfacto insurgentes. ex noua cā fm Bar. in. l. aut facta. S. cā. ff. de pe. sequitur Pa. in. c. cū inter. de renū. Itē si aliq̄s renūciavit cū iuramento iuri qd hz vlt habere sperat in aliq re aut hie pōt nō intelligit ad ius supueniens ex no na cā vel noua spe. vt dicit Pa. in. d. c. cū inter.

2 Quid qd si p̄latus iuravit non alienare bona ec clesie sine licētia pape aut superioris? R. Pa. in. d. c. tua nos. q. interpretat vt nō possit alienare sine licē tia. q. designatō hui? verbi licētia est q. debz p̄mo pen. etā in casu licito q̄si p̄lat? referret in se cogni tionē. vtrū casus sit licitus vel nō p hoc facit in si mili. c. licet de regula. Itē q. si intelligeret de illicita solū sic iuramentū nihil valeret q. nec cū licētia superioris pōt fieri. ergo oportet intelligat de omni licita: deoz. Jo. an. ibidē hz bene. nō obsta nte iura mento posset alienare si superior non posset adiri. ar. optimū in. l. tutor q̄ reperto. ff. de admi. tut. vbi ex cā necessitatis pōt tutor inuētario nō facto administrare bona pupilli qd als necessitate cessan te nō pōt. facit ad hoc qd no. Jo. xij. q. ij. c. sine ex ceptione 7 c. placuit. Hugo. 7 Archi. in. c. abbati bus. eadē cā. et. q. et Jo. de fan. in. clemē. p̄ma de re bus ecclē. nō alie. vbi dicit in casu illi? eleimen. alie nationē posse fieri: impune si necessitas non capit tantā dilatonē 7 tenuit Pau. i disputatōe q̄ inci pit cōdēnatus. Sequit hoc Lar. in. d. clemē. p̄ma et Pa. c. si. de ecclē. edi. qd no. p. religiosis haben tibus p̄latos in remotis.

3 Quid iuramentū illius q iuravit aliquā accipe re interpretanduz vt possit intrare religionē? R.

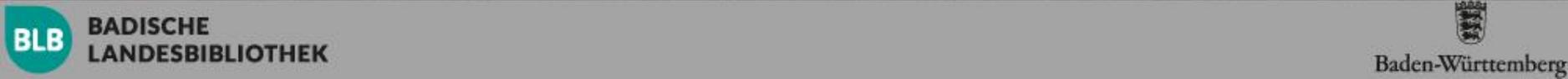
Pa. in. c. cōmissum. de spō. fm vnā lectur. que sibi placet q. sic. 7 ideo interpretat q. eā accipiet nisi in grediat religionē: nec obstat q. vt cōtrabat ibi cō sulitur. 7 postea ingrediat: q. istud sūl p̄pter vulgi opinionē ne appareat piurus cū in veritate nō sit Si vō diceres quō inueniat ista interpretatio? R. q. subintelligit nisi moriat tē. vel dic q. habet in c. puenit. el. ij. de iureiur. vbi dicit p̄missum nō in fringat q. in melius cōmutat.

¶ Vtrū iuramentū interpretabit vt habeat locuz 4 in casu ficto? R. Pa. in. c. ex parte. el. ij. de cleri. nō rest. q. si iuramentuz nō tendit in aliquā lesionem illius: q. iuravit 7 facit ad bonū illius cui p̄stitū ē tūc subest cā large interpretandi. vt in. d. c. ex parte. vbi ille q. iuravit residere si se absentat p. necessita te ecclē. habet p. residere. Si vō iuramētū obser uantia tendit in dānū iurātis vel illius cui sit. licz respiciat vtilitatē alterius tūc nō verificat in casu ficto. pbat istud fm cōmunē lecturā in. c. ad nostrā. el. j. de iureiur. vbi dicit q. iuramentū de bet seruari in casu specifico 7 nō in casu ficto. Mā ibi tenet Immo. et Jo. an. q. debitor qui iurauerat nō molestare creditōrē sup pignore donec soluisset sibi debitū q. nō sufficit: q. creditōri sit satisfactus. ex fructibus pignoris hz oportet p̄mo q. fiat realis solutio debiti licet fice soluerit ex quo p̄cepit debi tum ex fructibus pignoris. facit. l. lutiū. ff. de condi. 7 demon. vbi no. q. cōditio debet fieri in forma Bar. tū. in. l. amplius. ff. rē ra. ha. determinat con trariū in isto casu: quia iustus dare seu soluere im plet cōditionē compensando. l. si peculū. S. j. ff. de statu lib. Itē impeditus iusta de causa facere qd p̄misit: non est piurus. l. si. ff. q. satisfda. cog. et. c. si gnificante. de pigno. Sed si tibi nō soluo q. tu mi hi nō soluis facto tuo impediōr. ergo nō ero piur? Et hec opinio tibi videt verior de iure. nec ē p̄tra casum nostz. quia iste debitor certat de dam no vitando. et creditōr nullū dānū habet. 7 ido habebit locum fictus intellectus in tali casu. et sic p̄cedit opinio Bar. 7 dicitū. c. ad nostrā. nō. pbat contrariū.

¶ Vtrū in omni iuramento debeant subaudiri 5 multe cōditiones? R. glo. in. c. quēadmodum. de iureiur. q. in iuramēto assertōio nulla cōditio sū intelligit. In iuramēto vō p̄missōio bene multe subintelliguntur. vt si deo placuerit. xxij. q. ij. bea tus. S. j. Itē si placz pape. vt in. c. veniētes. de iure iur. 7 alie de quibz in. d. glo. q̄ melius patebunt in se. c. Et no. fm p̄dictā glo. q. p̄pter hoc iuramentū nō est cōditionale 7 etiā fm Pa. ibidē si expmanē vt in. c. significasti. 7 quod ibi no. de elec. 7 in. l. iij. ff. de le. j. 7 l. aliquādo. ff. de condi. 7 demon. Sed tū dicit infra Matrimonū. iij. Impedimēto. iij. S. p̄mo.

¶ Et hec omnia q̄ de interpretatione iuramēti dixi 6 intellige q̄n ille q. iurat nō habet exp̄sse 7 specificē animū obligandi se sup aliquo determinato p̄tra interpretatōne. q. tunc nō valeret interpretatio vt no. in. c. veniēs. p. Pa. de iureiur. 7 facit. c. iuramē ti. xxij. q. v. in ar.

¶ Quid si iurat sup re nō subiecta pape? R. Pa. 7

Juramentum. v.

In c. constitutus. de re script. q. in rebus vel iuribus non subiectis sibi non subintelligit illa clausula. d. c. veniens. ideo papa non potest absolueret a iuramento prestito super rebus non spectantibus ad eum sine causa rationabili. vt no. glo. in c. quanto. de iureiur. 7. c. cum interp. de renun.

Juramentum. v. de obligatione iuramenti promissorii vtriusque sit obligatorium?

It. vt colligo. ex Archi. in c. si aliquid. c. iij. q. iij. et canonistis i. c. si de iureiur. 7. theo. in. iij. di. xxxix. q. sic vt infra puerum. §. j. fallit hoc in xvij. casibus se.

- 1 Primus qui iurat aliquid quod est peccatum mortale: quia istud vergit in interitum salutis eterne quia pena eterna punit. c. vni. orationum. xv. dist. vnde qui iuravit spolia dividere non tenet. quia debet reddere. c. ea te. de iureiur. vel spoliare. primum non tenetur. fm. Jo. an. in. d. c. ea te. 7. illud quod dicit. xxij. q. iij. §. ecce refertur ad conscientiam erroneam quia se credebat teneri. propterea non seruando mortaliter peccat.
- 2 Secundus qui quod iurat est peccatum veniale in se. quia similiter vergit in dispendium prope salutis quia per tempus impeditur sed vt non cito pueniat ad salutem eternam. c. q. l. xv. di. 7. c. ij. de pac. li. vj. Hugo tenet quod si seruat tale iuramentum peccat mortaliter quia facit contra istud. c. in malis. xxij. q. iij. Sed Rod. tenet quod solum venialiter quod verum est quando simpliciter committit veniale. si si ideo committeret. quia iuravit die quod mortaliter peccaret quia nomen dei assumit in malum.
- 3 Tertius qui iuratur aliquid quod est contra consilia euangelica. puta quod non efficiet episcopus. religiosus et huiusmodi. nec obstat. c. florentinum. lxxv. dist. quia non dicit quod teneat votum sed peccat mortaliter iurando contra secundam partem iusticie que est facere bonum sicut si iurasset contra primam partem que est declinare a malo.
- 4 Quartus qui iuramentum excludit opus pia intentione faciendum pro deo. vt cum iurat quod nihil dabit pro deo vel consulet. primo. vel non consolabitur talem vel nunquam erit fideiussor. vel nunquam mutabit pecuniam 7. huiusmodi. quia deus non acceptat talia iuramenta cum dicitur primum faciendum ex charitate fraterna ibi. quicumque vultis vt vobis faciant hoies 7. vos eadez facite illis. c. placuit. de maio. 7. obe.
- 5 Quintus qui iuratur aliquid quod ex se est indifferens tamen melius esset facere contrarium. quod non facere vel non facere quod facere. sicut qui iurat quod non tenebit talem in suo seruitio vel non loquetur cum tali de tali re. vel non ibit ad domum suam. vel non coquet ad furnum suum quod tamen melius esset facere contrarium. Intellige istam casum verum quando quis solum ex se iurat. quia secus esset si conuenisset cum proximo ad tale faciendum ex aliquo bono respectu. et ita iurasset ei. quia bene esset obligatus.
- 6 Sextus est qui iuramentum est contra bonum publicum sicut qui iuravit quod subtrahet se ab onere publico istud no. Pa. in. c. puenit. cl. j. de iureiur.

Facit. c. si diligenti. de fo. compe.

Septimus qui iuramentum vergit in dispendium prope salutis corporalis quemadmodum non teneret si vergeret in dispendium salutis alterius. xxij. q. iij. c. j. cu. iij. c. se. ita nec in proxiam. c. si non licet. xxij. q. v. xxij. q. iij. §. illicitum. Glo. in. d. c. si deo. restringit hoc verum qui directe. sed si occasionaliter. 7. ponit exemplum de vno qui iuravit stare rome de mense augusti. quia licet ibi moriantur multi. non tamen semper. 7. ideo tenet stare. Sed Jo. an. restringit dictum glo. verum nisi ex imminenti infirmitate vel completionem iudicaret sic iurans ex tali mora moriturus. Ex quo colligo quod qui verisimiliter ex qualitatebus presumitur de morte habet locum quod non obligat. Et propterea Pa. increpat cartusianenses 7. reputat eos non in bono statu in. c. verum. licet male iudicet quod sunt in bono statu 7. deo seruientes: nec exponit se periculo mortis corporalis. sed carnem abdicant vt a vicij animus sit liber. Multa alia possent adduci ad probandum quod sunt in bono statu sed breuitatis causa omitto. Idem dicit quod iuramentum non obligat quando cedit in mutilationem. quia nemo membrum suorum est dominus. l. liber. h. in. pn. ff. ad. l. acqui. limita istud. vij. verum. nisi mors vel mutilatio est infligenda ex iusticia. quia tunc non posset contra iuramentum fugere. vt supra carcer. §. iij. 7. supra fugere. §. j.

Octauus non obligat iuramentum qui quis iurat pro calore iracundie. fm. Jo. an. in. c. ex literis. de iure iur. sicut in simili dicit glo. singularis. i. c. ex literis de dinor. quod confessio facta ex calore iracundie non valet quod limitat. d. Anto. verum. qui calor iracundie fuit tantus quod deliberate istud iuramentum non fecisset. Quia hec voluntas non est discreta. facit glo. in. c. dudum. de conuersi. coniuga. q. dicit quod calor iracundie non obligat. Et idem dico qui iurat abrupte. facit quod no. Inno. in. c. si iuratur. de voto. 7. Ri. di. xxxij. ar. iij. q. ij. sup. ij. sententiarum.

Nonus qui iuramentum est metu extortum. intellige si animus obligandi se non habuit. alio bene tenet fm. conter. doc. si si non habuit animus obligandi se quod non obligat. patet ex ia dictis. 7. facit glo. in. c. auctoritate. xv. q. vj. an autem peccauit sic iurando cum tali animo. dicit Pa. in. c. si deo. eo. ti. q. si est hoc perfectus peccauit venialiter. alio non. si ego dico quod nec perfectus nec imperfectus peccauit eius venialiter. Et pro hoc facit quod in simili dicit. in. c. ne q. s. xxij. q. ij. intellige hoc vt colligit ex. d. c. ne q. s. qui iurando habuit animus solum inducendi iuramentum ad reuerentiam dei non ad obligationem suam 7. in mente habuit aliquam circumstantiam debitam que verum iurabat. puta pro mittere quod dabo tibi centum cum ista subauditione. l. si sum tibi obligatus ex debito 7. non aliter. licet hic non exprimat 7. huiusmodi. quod sic vult simulatione licita que licet vt in. c. vtiliter. xxij. q. ij. Secus esset si iurando credebat se obligatum ex iuramento 7. tunc non intendebat obseruare. quod sic esset peccatum mortale. vt in. c. querelam de iureiur. facit. c. ille. xxij. q. v. et quod glo. in. d. c. auctoritate.

Sed quid si sumus in dubio an habuit animus obligandi se vel non? It. Pa. in. d. c. si deo. q. est p.

mendū q̄ nō habuit animū obligādi. ar. c. sup. eo. de renū. 7. l. cā de indebito. §. j. ff. de pba.

11 **¶** Quero q̄re magis ecclesia obligat in iuramēto etiā metu extorto q̄ in voto. cū iuramentū 7 votū ambulēt pari passu? R. Panor. in. d. c. si vo. q̄ ex hoc q̄ iuramentū frequētius accidit. 7 ne def ma teria deierandi. Tamē q̄ntū ad veritatē obligatio nis pari passu obligatōis vadūt votū 7 iuramen tum. vt. in. c. de bitores. no. in. c. j. de iureiur. 7 in. c. licet. 7 in. c. magne. de voto. Et quo inferi Pa. in. c. verum. de iureiur. cum glo. ibi q̄ nō seruantes iuramentum metu extortum non sunt puniendi tanq̄ p̄ directo p̄iurio. Hosti. etiam 7 Joh. an. 7 do. Anto. 7 sequit̄ Pan. 7 tenet in. d. c. verum. q̄ nō peccat mortaliter tale iuramentum nō seruās. sed venialiter. facit tex. in. d. c. verum. qui dicit q̄ p̄ mortali crimine non sunt puniendi. 7 no. q̄ loquit̄ in eo qui iurauit animo obligandi se. quia si animum nō habuisset nō esset dubium. Conclu de ergo sic q̄ si habuit animum obligādi se q̄ iurauit q̄ tenet̄ seruare. nisi vergat in dispendium p̄prie salutis. aut alterius cōditōis de supradictis sed non de p̄cepto. ita q̄ mortaliter peccet. Si vo non habuit animum obligandi vel sumus in du bio. sic nō obligat̄ ad seruandum. vt est tex. in. c. j. q̄d metus cā. et quod d̄ in. c. si vo. debet intelligi ad timorem. ne passim quis contraueniat. sed cuz bona maturitate 7 licentia superioris. Similiter. c. licet. de iureiuran. libro. vi. facit p̄ hoc quia ibi dicit nō vi metu extortum. 7 ibi tenet Archi. 7 multi in. c. cum contingat. co. ti. verum q̄ non tenet iuramentum metu extortum in casu a lege p̄hibito. facit autē sacra puberum. L. si aduer. v̄. sed si non est in casu a lege p̄hibito. sic tenet iuramentum fm̄ Din. 7 sequit̄ Pa. in. d. c. cum con tingat. q̄uis metu extortū. fm̄ tñ q̄ dicit̄ s̄. s̄ peccato veniali. Et hec intellige in iuramēto p̄missio rio et metu qui pōt cadere in constantem extorto 7 contra iusticiam. q̄ si esset iuramentum asserto rium nō excusaret̄ p̄pter metum si mendacium iur raret a peccato mortali. xxij. q. v. ita ne. 7 de his q̄ vi v̄ me. c. sacris. no. glo. in. d. c. auctoritatem. nec similiter in iuramēto p̄missorio excusat leuis me tus. nisi vt dicit̄ est quando nō habuit animū ob ligandi se.

12 **¶** Decimus nō obligat iuramentū. q̄ res sup̄ q̄ est iuramentū factū. nō p̄durat in eodē statu s̄ ve nit ad talē statū q̄ temerariū esset tñc talit̄ iurare. puta q̄s iurauit q̄ non efficiet miles vel negocia tor vel nō recipiet feudum a tali dño postea venit ad paupertatē. ita q̄ nō pōt viuere nisi efficiat mi les vel negotiator 7 h̄mōi. ratio quia si a p̄ncipio fuisset iste casus 7 iurasset iuramentū fuisset teme rariū. 7 ideo pōt p̄p̄ria auctoritate cōtrauenire fm̄ Archi. in. c. animaduertendus. xxij. q. ij. facit pro hoc. xxij. q. ij. ne q̄s. 7 dicit glo. in. d. c. quēadmo dum semp̄ subintelligi in iuramento. s̄. si res in eo dem statu p̄manebit. Idē de illo q̄ iurauerat red dere gladiū homini sane mētis quē nō reddet effe cto s̄ p̄oso. xxij. q. ij. ne q̄s. Itē cū quis iurauit ali quā accipere. 7 illa cōtrauit p̄ verba de p̄sentis cuz

alio. Similiter q̄n quis cū habundaret p̄misit te nere obstagia nunc nō pōt nisi mēdicet 7 cum nō cōuenit mēdicare nō tenet. ar. c. querelā. 7. c. breui eo. ti. Secus. fm̄ Ho. si cū nō dedecet mendicare vel si tēpore iuramēti hec cōditio ierat. l. q̄ oportebat mendicare. quia tenet. Itē quādo quis iura uit nō mutare sepulturā vel testamentū. quia pōt ex noua causa. vt infra sepultura. facit quod not. Pa. in. c. veritatis. de iureiur. vbi dicit q̄ si iurauit respectu dignitatis vel alterius qualitatis existen tis in iurante vel in alio cui iurat q̄ illa deficiente nō tenetur. Puta iurauit tibi quādo eras ep̄s obe dire. nunc cū sis depositus nō teneor. c. venerabi lem. de elec. vel iurauit tanq̄ canonicus vel schola ris. ar. d. c. venerabilē. et. c. cū inter. p. et q̄d ibi no. de renū. et tenet s̄ fede. cōsilio. clvij. s̄ istud dicitur suū limitat Pa. q̄n iurauit nō simplicit̄ sed vt ta lis. secus si simplicit̄ quia semp̄ obligatur si verba iuramēti importāt. ar. xxij. q. viij. c. vnico. nisi vt dicit̄ est veniret ad talē statū in quo si vellet iura re esset temerariū. q̄d bene no.

13 **¶** Undecimus quando est contra bonos mores naturales: vtputa quia p̄bet occasionē delinquen di. vt in. c. quēadmodū p̄dicto. et in regula nō est obligatorum. de reg. iur. li. vi. Exemplū vir iurat nō agere contra vxorem rerū amotarū: quia non valet. vt. ff. de pac. do. l. conuenire. Ratio quia ta le iuramentū preberet occasionē mulieribz furan di. Similiter qui iurauit nō denūciare aliquē nō tenetur. quia est contra bonū anime delinquentis et charitatis. ij. q. j. si peccauerit. 7 de iudi. c. nouit. facit. l. si vnus. §. pacta. ff. de pac. limitat tñ istud exemplū Host. in. d. c. quēadmodū verū. q̄ non tenetur nisi quādo vellet denūciare: solum p̄pter comodum p̄p̄rium: quia sic non liceret. facit. c. ad nostram. el. j. de iureiur. sed oportet denūciare vel agat p̄pter bonū cōmune p̄ncipalit̄. 7 si secundario p̄pter bonū p̄p̄rium.

14 **¶** Sed q̄d de accusatione. dicit vt supra. accusatio. §. vi.

15 **¶** Duodecimus q̄n iuramentū est p̄ votū vel iuramentū vel p̄missione p̄us factā. vt in. c. sicut ex literis. de spon. 7. c. quāto. de iureiur. 7 in. c. intelle cto. eodē titulo. Intellige si p̄missio etiā fuit sim plex fm̄ Hosti. 7 Pa. et Inno. in. d. c. sicut. q̄uis post Inno. teneat contrarium in. c. veniens. de iureiuran. sed non est verum per. c. iuramentū. xxij. q. v.

16 **¶** Sed quero vtrum actus gestus contra primū iuramentū sit ipso iure nullus? Rñ. Pa. i. d. c. in tellecto. q̄ si actus depēdet a mera voluntate iuran tis: puta quia nullo iure p̄hibetur sic tenet. Vñ dicit Inno. in. c. dilecto. de preben. q̄ si q̄s iurauit nō alienare libz: 7 tñ alienauit tenet alienatio. licz sit perurus. facit. c. vltima voluntas. xij. q. ij. in glo. vbi tangit q̄ qui iurauit nō mutare testamen tum si mutat tenet secundū: licet sit piurus: nisi in casu de quo s̄. §. xij. Ho. in. c. cuz marthe. de cele. nullo. tenet q̄ nō valet secundum testamentum. Sed Jo. an. in regula q̄ semel placuit. libro sexto. tenet q̄ valeat quia nullo iure cauēt q̄ sit nullum.

Juramentū .v.

factum p quod sit cōtra iuramentū: quod verum est qñ actus dependet a mera facultate iurantis. Si autē dispositio actus non dependet a mera voluntate iurantis: puta quia interdicit a lege favore ipsius iurantis. exēplū in muliere et minore qui nō possunt alienare vel aliū contractū facere sine certa solēntate: et tunc actus iuratus p̄ p̄m̄ iuramentū nō valet ipso iure et sic intelligo glo. c. licet. de iureiurā. li. vj. rō quia actus sine iuramento erat ipso iure nullus obstante prohibitione legis. rōne autē iuramentū sustineri nō pōt quia iaz obligauerat se deo p̄ p̄m̄ iuramentū et sic scōz iuramentū fuit illicitū. et idē dic qñ actus p̄hibet rōne publice utilitatis. et iste est casus. d. c. intellecto. Dic ergo q si lex seu statutū nō resistit actui iurato q si fiat p̄trarium nō est ipso iure nullus. secus si resistit. Ita tenet Archi. in. c. si a sede. de p̄ben. li. vj. Gaspar de calde. in. c. cū p̄tingat. de iureiur. et Spec. de empt. et ven. qd nō p̄ cautela mulierū q̄ timent ne inducantur ad aliq̄ faciendā in eoz p̄iudiciū. q̄ iurent p̄us in manu alicui⁹ corā testibz se nolle tales alienationes vel renūciationes facere: dūmodo qñ cōtrariū faciūt intendāt nō facere p̄ iuramentū p̄m̄ scz nō effectualit̄ renūciare s̄ solū verbalit̄. quia sic nō erunt piure in p̄scia eo q̄ p̄m̄ iuramentū intellexerūt effectualit̄ nō v̄baliter solū.

17 **D**ecimus tertius nō est obligatorū iuramentū qñ ille cui est p̄stitūz frangit fidem iuranti. s̄ nota fm̄ Pa. in. c. puenit. el. ij. de iureiurā. q̄ qñqz due obligationes respiciūt se adinuicē: puta p̄m̄ tibi equū p̄pter qd̄ alius p̄m̄sit tibi centū. et sic si ego nō seruo p̄m̄issum: nec ille tenebit tibi de centū. et sic intellige illud. frangenti fidem fides frangat eide. ff. p̄ socio. l. si cōnenerit. in. fi. xvij. q. ij. si infidelis. ff. de inoffi. testamē. l. si instituta. l. de pac. l. cū p̄ponas la. scōa. et sic intelligat dictū. c. puenit. et c. cōstitutus. de penis. Idē dico qñ conditiona liter p̄m̄si: puta iuravi ire romā si dederis centūz si nō das nō teneor. q̄a p̄missio mes nō purificat nisi a tpe existentis conditionis. l. cedere dic. ff. de verbo. sig. insti. de verbo. obliga. S. ex cōditionali. Dūqz autē obligationes nō referunt adinuicē: s̄ ad diuersa. Exēplū p̄m̄si tibi simpliciter centū et nō ex hoc s̄ simpliciter p̄m̄isti tibi aliq̄d facere tunc licet ego non impleā p̄m̄issum. tñ alter tenet quia nō p̄m̄isti tibi rōne p̄missionis mee: sed simpliciter et de specie ad speciem nō fit cōpensatio vt no. in. ca. ij. de deposito. hoc tenent Ly. in dicta l. cū p̄ponas. et sic intellige. c. noli. xxiij. q. vj. vbi dicitur q̄ hosti seruāda est fides: nec obstat. c. quod deo patri. xxiij. q. v. de voto viri et mulieris. vbi licet alter frangat. alter tñ tenet seruare: q̄ ibi simpliciter qlibet eoz vouit deo nō cōditionaliter. et ei est obligatus.

18 **S**ed qd̄ si ille cui iuravi nō implet p̄m̄issum ex necessitate aliq̄: puta quia nō pōt. R. q̄ nihilominus ego nō teneor ad iuramentū factū p̄pter illud quia videt tacite sub tali conditione iurasse. et hoc tenet dñs Anto. et Pa. in. c. sicut. el. ij. de iureiur. et placet. licet alij teneant hoc verū solum nō tene ri quando ex negligentia. alius nō attendit vel ex

voluntate.

Vtrū ille qui iurauerat seruire sub certa merce de soluēda quolibet mēse q̄ nō potuit implere seruitium p̄pter defectū solutionis. Puta q̄ non potuit stare in loco. nunq̄d poterit agere p̄ interesse suo ex quo p̄ eū nō stent. R. Albu. in. l. ediles. ff. de edil. edic. q̄ sic. pro hoc bonus tex. in. l. si i lege. S. colonus. et in. l. qui operas. ff. loca. secus si nō impleuit seruitiū cū posset. quia non habebit salariū p̄ p̄dicta. l. ediles. S. j. et p. l. iulianus. S. offerri. ff. de act. emp. et vendit.

Vtrū iurans vel p̄mittens nō expellere inquilinum possit expellere. si nō soluit pensionē. R. q̄ sic fm̄ Panor. in. c. tua nos. de iureiuran. facit. l. quero. S. inter locatozē. ff. locati. vbi patet q̄ si cōductor p̄terit id quod tenet ex natura cōtractus nō teneri ei locatozē ex p̄missione locationis. Idē dic in patre qui p̄m̄isit nō exheredare filiū. Intel ligitur nisi crimen ingratitudinis cōmiserit. l. qui dam cū filiū. ff. de verbo. obliga. et generaliter fm̄ Barto. in dicto. S. inter locatozē. Idē. S. facit ad omnes contractus in quibz aliquid vltra citraqz p̄mittitur vt quilibet nō teneat seruare qd̄ p̄m̄isi si p̄ aduersam partē nō seruat id p̄pter qd̄ sunt p̄missa dicto. S. offerri. Similiter si vir iurauit non dimittere vxorē. Intel ligit nisi faciat contra legē cōingū. vel si p̄m̄isit votem potest dimittere si nō soluit iurē notata in. c. vestras. de vote post diuor. resti. Itē si iuravi te nō offendere. Intel ligitur nisi causam offensionis cōmiseris. l. qui seruū. ff. de verbo. obli. facit qd̄ notat in. l. cum pater. S. libertis. ff. de lega. ij. et quod nota in dicto. c. quēdam dū. in glo.

Decimus quartus qñ mandatū legis vel superioris vult contrariū iuramento. puta iuravi tibi dare decē. Iudex p̄cepit ne tibi dare debeam et aliqua legitima causa. nō teneor. c. significauit. de cens. l. si. ff. qui a tūda. cogū. v̄l de lege. puta fuiti ex cōmunicatus post iuramentū tibi factūz de aliquo tibi dando. nō teneor: nisi absoluaris. de quo tamē dic. vt supra ex cōmunicatio. viij. S. xij. Idē in omni iuramento subintelligit. Saluo iure superioris vel alterius fm̄ Jo. an. in. d. c. quēdam dū fa cit. c. veniens. co. ii.

Decimus quintus quando iuramentū est in p̄iudicium alterius. puta canonici iurāt qd̄ si aliq̄s eoz efficiat ep̄s seruabit quedā in p̄iudicium ep̄isco palis dignitatis. Nam talis factus ep̄iscopus nō tenet. vt in. c. sicut est nostris. de iureiuran. Idē dic si cardinales iurassent in p̄iudicium sedis apostolice q̄ assumptus in papā non teneret. Similiter cuius vir iurauit nō stare cū p̄p̄ia vxore. Intel liget p̄pter odium quia nō tenet et etiā p̄pter continentia. Sed tūc ad requisitionē vxoris tenet reddere. s̄ nō exigere. quia illud est solum in p̄iudicium suū. vide qd̄ notat in. c. tua nos. de iureiur. in glo. hoc videt tenere Mo. Tancre. S. offerri. et Jo. an. Idē dic cū quis p̄m̄isit tenere seruum quia quando est alteri nociuū non tenet: quin possit et debe at renuclare illis qui possunt p̄desse et non esse. xxiij. q. v. hoc videt Sēnt glo. in. c. ego. de iureiur.

Similiter intelligit qd non tenet reuelare nisi pdu-
catur in testē. quia fin Inno. in. c. q̄liter et q̄. el. j.
de accusatio. tenet dicere etiam si cogitasset de hoc
quā iuravit. fact. c. quia pleriq̄. de officio ordi. li.
vj. et. c. cōstitutio. el. j. de testi. r. c. olim. de accusa.
Ite cū quis exigit iuramentū ab aliquo de verita-
te dicenda. Si talis est hō ferus de quo p̄sumit ve-
nimiliter qd p̄cedet nō seruato ordine iusticie. sic
nō tenet reuelare qd scit etiā si posset pbare simili-
ter: et quis nō sit crudelis h̄ qui p̄cedet ordine de-
bito nō debet reuelare ei que nō pōt pbare. ar. c. si
peccauerit. ij. q. j. r. ij. q. vij. pleriq̄. hec Rodo. il-
lis tamē q̄ possunt p̄desse h̄ nō obesse teneat si iu-
rauit. ar. rxi. q. v. hoc videt. Idē dic de eo qui iu-
rauit nō p̄stare auxiliū tali. Intelligit. l. iuste fin
Jo. an. allegat. c. petitio. de iureiuran. r. c. p̄mū.
de bis q̄ sunt a maio. par. ca. et. c. grauē. de excess.
plato. etiā si iurasset de iusto auxilio nō dando nō
obligat: quia iuramentū nō ligat ad illicita et p̄tra-
tus. d. c. quanto. eodē titulo. Idē dic de illo q̄ posi-
tus in dignitate et alienans bona iurat nō reuoca-
re qd nō tenet. vt in. c. intellecto. eodē titulo. q̄ est
in iudiciū alterius. l. dignitatis. c. cū contingat.
in si. eodē titulo. c. ij. de pact. li. vj. Et hoc tene etiā
si nō iurasset p̄us non alienare: licet glo. sentiat op-
positū in. d. c. intellecto. per p̄dicta. et hoc intelligo
in notabili alienatione p̄ quā ledit dignitas nota-
biliter. Secus esset in re modica quia propius est
p̄ncipum donare. c. j. de donatio. et in iuramento
facto a plato de nō alienādo nisi cōsulto papa nō
debet referri ad modicā alienationē. quia iuramē-
tum non extēditur ad verisimiliter nō cogitata. c.
veniens eo. sentit fede. cōsilio. c. ij. Ideo iuramē-
tum filioisā. et minorū et vroz et seruoꝝ nō valet
in iudiciū illoꝝ q̄ eoz curā habet. et ideo p̄nt ea
irritare sicut et vota. fin Hico. de li. sup. c. xxx. nu-
meri. secus in alijs: puta voto castitatis sicut devo-
to habes. j. votum. ij.

Decimus tertius qui iuramentū est cōtra legē po-
sitū vel statutū: et licet fuerint multe opiniones.
vt recitat Pa. in. c. cū contingat. de iureiur. tamen
istud mihi videt verius dicendū circa istud. quod
aut lex positua seu statutū aliquid p̄hibet p̄pter
bonos mores cōseruandos et cōtra hāc non valet
iuramentū. vt in regula. non est obligatorium. de
reg. iur. li. vj. Exemplū in muliere que viuente vi-
ro dedit fidē adultero de cōtrahendo post mortē
sui viri cū eo nō valet. Et intelligo de bonis mori-
bus naturalibz. quia sic lex est indispenfabilis et in-
uariabilis. v. di. in pn. et viij. disti. que contra bo-
nos. Secus in bonis moribz ciuilibz: quia iura-
mentū contra ipos valet. c. si significante. de pigno.
vbi valet iuramentū contra pactū legis cōmissio-
rie. Aut lex seu statutū fundat sup bono publico
p̄ncipaliter et sic nō tenet iuramentū factū contra
quia pactis vel iuramentis ius publicum remitti
nō potest ad hoc. l. ius publicū. ff. de pact. Aut lex
seu statutū nō est fundatū in bonis moribz natu-
ralibus sed sup bono publico p̄ncipaliter. sed in
odium aliquoz. et sic tenet iuramentū quādo po-
tēte dispēdit salutis impleri licet nō siue de-

spēditio rerū tēporaliū. vt in. d. c. significante. et in
c. debitorēs. de iureiur. Idem dicendum quando
lex p̄ncipaliter est fundata super fauore p̄nato li-
cet consequēter et secundario super publica vtili-
tate qd iuramentū ligat. Et iste est casus p̄prie. c. ij.
de pac. li. vj. et hoc quando non continet aliquam
turpitudinem contra bonos mores naturales: nec
ex parte iurantis nec ex parte materie super qua
p̄fatur: nec contra bonū publicū p̄ncipalit. Et
ratio quare teneat iuramentū. in istis duobz casu-
bus est. quia iurando non peccauit qd talis lex po-
tius est p̄uilegiatua q̄ p̄ceptiua. et ideo eius con-
trarium nō est in dispēditū salutis eterne. h̄ soluz
rerum tēporaliū. Aut si peccauit trāsgrediendo
tū pōt seruare sine peccato. et ideo tenet iuramentū
c. r. si xp̄us. de iureiur. iuncto. S. illicitū. rxi. q. iij.
secus autez esset qm̄ est p̄ bonos mores naturales
vel cōtra ius publicū p̄ncipalit. quia sine peccato
seruari non potest.

¶ Vtrū talis contractus factus contra legem vel
statutum p̄ncipaliter fundatum super fauore vi-
odio p̄nato. ita firmet iuramentū qd etiā heredes
obligentur: Rñ. Pa. in. d. c. cū contingat. qd com-
munis opinio est qd sic. quia iuramentum confie-
ritur: iuramentū validat actum inualidū et ex eo outur
actio. vt in aut. sacra p̄uberū. l. si aduersus ven-
linita nisi dolo viuel metu sit iuramentū extortū
vt in. c. contingit. eo. ti. r. c. licet eo. li. vj. et in. ca. ij.
de pac. li. vj. et dicta autē. sacramēta p̄uberū. secus
esset in iuramentū introductorio obligationis puta
iuro tibi dare centum nulla causa p̄cedente: qd iste
non est modus inducende obligationis nisi in li-
berto. vt in. l. vt iureiurandi. in p̄m. ff. de ope. lib.
et. l. si. ff. de lib. causa. et ibi Sui. de cu. et Bar. in
l. iusiurandum. la. ij. ff. de iureiur. et ideo non liga-
ret heredes de iure ciuili: sed de iure canonico si sit
it in culpa non implendi. et iuramentum erat sum-
plex: puta iuravit dare decem et penituit de pecca-
tis suis credo qd teneatur p̄ id quod dixi supra he-
res. S. v.

¶ Sed quid si in p̄dicta. l. vel statuto fundato su-
per bono p̄nato vel odio dicatur nō valere contra-
ctum nunq̄d valebit si iuramentū interponatur:
R. qd sic. facit qd no. Inno. in. c. ij. de regula. vbi
dicit qd in istis sp̄ialibus ius naturale p̄ferit iuri
positiuo.

¶ Quid si addat statuto qd si seruata nō fuit solē-
nitas debita p̄sumit dolum vel aliā illicitā causā:
R. qd si constat cōtractū esse verū et nō ficticiū aut
dolosum quo ad ipm̄ minozē et huiusmodi p̄ quo
fit sic iuramentū ligat tam in foro anime vbi credi-
tur p̄ se et contra se. vt in. c. significasti. el. p̄mo. de
boni. et no. in. de. j. de penis. qd etiā in foro con-
tentioso quia cessat ratio statuti. Si dō fuerit do-
lus vel fraus tūc si statuto suberat causa p̄sumēdi
doli. vt quia cōmunit in loco decipiebant dolose
minozes tūc saluabit opinio Bal. et Bar. et alioꝝ
q̄ tenet iuramentū nō valere. qd nō tollit p̄sumptio-
nem statuti legitime inductam. secus esset si statu-
to non suberat causa p̄sumēdi fraudem qd tunc
ligat iuramentū.

27 ¶ Sed quero epus statuit q̄ quilibet clericus ab
sens reuertat infra certū diem sub pena excomu-
nicationis clericus de licentia epi iurat ad studiū
et iurauerat creditori suo nō recedere ante eius so-
lutionem: quēnī an obliget iuramentum vel p̄ce-
ptum p̄lan seu legis. et videt q̄ iuramentū sit nul-
lum quia contra obedientiā superioris nō p̄t ser-
uare sine interitu salutis. d. c. cum cōtingat. 7. c. ij.
de pac. li. vj. h. p̄a. in. c. venientes. de iureiur. dicit.
7. est dictū Jo. an. in mercualibz in regula in ma-
lis p̄missis. li. vj. q̄ ex quo cū licentia epi fuit in stu-
dio 7 p̄ necessitate studij cōtraxit debitū. videt se
obligasse cū licētia epi q̄ vno concessio concedunt
omnia sine quibz illud nō habet effectū. c. p̄terea.
et. c. prudentiā. de offi. dele. 7. l. ad rē mobilem. 7. l.
ad legatū. ff. de pecu. 7. sic non debet recedere h̄ ser-
uare iuramentū. secus si sine licentia epi vel nō p̄
necessitate studij h̄ p̄o lasciuia: quia tunc iurame-
tum nō valet cōtra obedientiā superioris. Idē di-
co in patre reuocante filiū qui p̄dicto modo iura-
uerat. 7. idē de quolibet subdito. 7. facit p̄ mercato-
ribz qui cōtra p̄hibitionē suoz dominoz vadūt
ad certa loca p̄hibita fm q̄ p̄hibere possunt. vt i
l. relegatoz. ff. de interdi. 7. re. 7. qd̄ ibi nō. quia nō
poterūt se obligare ad ibi standū nisi supiores taci-
te vel exp̄sse consentiant.

28 ¶ Decimuseptimū non obligat iuramentū q̄
iuramentū ponit sup cōtractu simulato. h̄ distin-
gue fm p̄a. in. c. cū contingat. q̄ aut simulatio est
de cōsensu vtriusq̄ partis tū super cōtractu q̄ sup
iuramento 7 tunc si ex iusta causa. puta iusto timo-
re vel quia indigebat mutuo concepit pignus in
forma venditionis vt creditor lucraret fructus et
sic non obligat iuramentū quia defuit cōsensus et
fuit iusta causa simulandi ad hoc. c. j. qd̄ met̄ cau-
sa. et. l. si. l. de nō nu. pe. Si vō ex iniusta causa sit
puta cā fraudandi gabellas vel aliter ad deceptio-
nem p̄xiimi simulauit vnū cōtractū esse aliū. et iura-
rauit singula contenta in instrumento vera. tunc
eo ipso est piurus quia simulatio intētionis ex in-
iusta causa non excusat. vt no. in. ca. interrogasti.
xvij. di. sicut ille qui p̄ce vel p̄cio deposuit falsuz
c. j. de cri. fal. et volens cōtrauenire nō debet audi-
ri. h̄ si iurasset solū non cōtrauenire illi contractui
quē simulabat in deceptionē p̄xiimi. licet grauius
peccauerit iurando in damnu p̄xiimi tamē nō ob-
ligatur quia defuit consensus. vnde respectu dei
nōn exigitur absolutio a iuramento. ar. c. tua. de
spon. h̄ in foro conten. compellitur obseruare nec
auditur volens allegare turpitudinē suā. 7. hoc ve-
rum inquantū est solū in p̄iudiciū suum 7 nō im-
minet periculum anime. Aut simulatio soluz erat
super cōtractu ex parte vtriusq̄ h̄ iuramentū intē-
nuit ne agat contra tacite vel exp̄sse 7 hoc ne cō-
tractus feneratorius detegeretur. 7 tunc iuramen-
tum obligat et p̄inde est ac si iurasset soluere vsu-
ras. facit qd̄ no. l. y. in. l. n. ex cautione. l. de nu.
pe. vbi cōcludit q̄ iurans nō opponere exceptio-
nem de nō nu. pe. obligatur. licet simplex renūcia-
tio nō valeret. In foro tamen anime si nō habuit
intentionem obligandi se non tenet. vt dixi supra

Similiter si cōtractus simulatus nō potest serua-
ri sine peccato vt cōtractus symoniacus. licet con-
cipiatur sub alio cōtractu quia tunc iurans sciēntē
peccat mortaliter. et tenet non seruare. xxiij. q. iij.
per totū. Aut simulatio fuit ex parte iurantis tū
super contractu solū ab eo simulato. vt quia aliud
gerbat in corde aliud in verbis: vel vsus est ver-
bis duplicibus callide iurando. et tunc fm p̄a. in
d. c. cū contingat. intelligit fm intentionē recipien-
tis. et sic deus videtur recipere. xxiij. questi. v. qua-
cunq̄. et. s. et his omnibz. 7 sic ligat iuramentum
fm distinctionē. de qua supra Juramentū. iij. in
principio.

¶ Sed qd̄ remediū erit q̄ iuramentū interuenit
nē in cōtractu simulato vsure petant ex quo iura-
uit nō agere contra tacite vel exp̄sse. Rñ. q̄ ad v-
ba iuramenti est recurrendū q̄ si verba excludūt
actū et exceptionē tacite vel exp̄sse tunc denun-
ciat ecclesie que poterit eum absoluerē. d. c. quē ad-
modū. q̄ si iurauit nō denunciare nō valet iura-
mentū vt dicitur est. intelligo q̄ p̄ncipaliter facit
ex zelo salutis p̄xiimi. licet secundario p̄pter suam
vtilitatē. quia si p̄ncipali faceret p̄pter suā vtilitatē
nō credo tutus sit in conscia ex quo iurauit nō de-
nunciare. 7 sic intelligo et limito. c. j. et. c. debitoris
de iuriurā.

¶ Decimo octauo nō obligat iuramentū rōne im-
possibilitatis vel necessitatis. aut magne difficul-
tatis post venientis. Nam de impossibilitate di-
citur impossibilitū nulla est obligatio. ff. de reg. iur.
de necessitate 7 magna difficultate dicitur doct. in. c.
querela. de iureiur. 7 in. c. breni eo. q̄ excusat a p̄i-
rio ratio q̄a deus respicit animū non manū. xxiij.
q. v. si qd̄ inuenisti. 7 facit. l. si. ff. qui lat. cog. vnde
dicit Inno. in. c. venerabile. de elect. q̄ vngente ne-
cessitate p̄t quis p̄pria auctoritate frangere iura-
mentū si nō p̄t haberi superior: a quo petat abso-
lutio. xj. q. iij. antecessor.

¶ Sed quid si ipe iuramenti credebat se nō posse
implere vel nō habebat p̄babilē causam credēdi
q̄ posset facere. Rñ. l. do. q̄ peccauit mortalit̄ iur-
rando quia defuit in p̄mo veritas. in scdo iudiciū
7 sic est periurus. secus si p̄babiliter credidit pos-
se facere.

¶ Decimonono nō est obligatorū iuramentū q̄
quis nō habuit animū obligandi se cum iurauit.
puta quis ex dolo inducitur iurauit q̄ omnino non
iurasset nisi dolus fuisset. etiā si dolus venit re ip̄a
quia non tenet. facit. l. tres fratres. ff. de pac. 7. l. si
foror. l. de colla. et s̄ede. cōsilio. c. xv. vbi determi-
nat filiā minorē seductam a fratribz que renun-
ciavit bonis paternis. credens q̄ nō valet quādo
multo plus valet. quia vbi dolus est ibi excludit volun-
tas. l. j. ff. de dolo. tenet sanctus Bona. vbi supra.
q. iij. ar. j. q̄ vniuersaliter nō obligat iuramentū.
si animū obligandi non habuit debet tū idēntati
p̄ximi satisfaccere si dolose decepit eū. fm Ricar.
eadē di. ar. j. q. ij. et an peccet mortaliter iurando.
dic vt s. s. ix. facit. c. veniens eo. et. c. quinta. c. l. iij.
ibidem.

33 **D**igesimo non obligat quando iuramentum committatur in melius. ut in. c. puenit. el. ij. de iure iur. h. hoc habet duas limitaciones. pma qd hoc est veru qd veruqz no potest impleri fm do. Ant. in d. c. puenit. Na tunc qn iuratu est impeditu vlt turbatu maious boni licet sit tutu habere licentiam a supiore tu no est necessaria. qz pot cōtrauenire iuramento. allegat. c. commissum. de spon. z. c. licet. de regula. allego. c. scripture. de voto. vbi hoc tenet Inno. aperte facit glo. in. c. monachus. xx. q. iij. z. xxij. q. v. noluit. secus esset si bonu iuratu no esset impeditu maious boni. h. vtrūqz posset fieri quia sine auctoritate superioris no posset contravenire iuramento. licet eps posset dispensare vt cōtraueniat rōne maious boni fm Inno. in. c. de hitores. co. ii. Similiter dic si est dubiu an est maious bonu necessario reqri dispensationē epi. ar. c. j. de voto. Seco limitatio est qvera ē dicta regula qn iuramentu no cōcernit pna vtilitatē alicui? qz si cōcerneret no esset vera etiā si vnu sit totaliter impeditu alterius nec pdest in hoc auctoritas superioris. facit qd no. in. c. quanto. codez. ii. z. in. c. co. inter. p. de renū. z. Jo. an. in mercurialibz in regula in malis. de reg. iur. li. vj. Na debitor q iurauit vna rē dare non pōt dare meliorē aliam pilla inuito creditore. l. ij. §. j. ff. si cer. pe. z. isti. qui. mo. sol. oblig. in pn. nisi velit in pnam religionis obseruantiā cōmutare z vnu est impeditu alteri? z hoc placet fauore religionis z etiā sequit Pa. in d. c. puenit.

34 **D**igesimū primū no obligat iuramentū fm ali quos qn id qd iuraf cōsistit in facto vt teneat p se ad factū. ratio quia fm aliquos de iure ciuili obligatus ad factū sufficit si soluat interesse. vt in. l. stipulationes. no diuidunt. ff. de ver. ob. z in. l. si quis ab alio. in. ff. de re iudi. quia fm cōmuniter doc. tenet vlad factū vel ad interesse z no p se ad factū. vt no. Bar. in. d. l. stipulationes. sed ego dico contrariū. s. qd p se teneat ad factū de iure diuino et canonico. z hoc intellige si potest impleri et no sit cōtra bonos mores z aliquod pdictoz in q non obligat iuramentū et pbatur hoc p. c. primū et. c. qualiter. de pac. et. c. iuramenti. xxij. q. v. facit. c. licet. de voto. et. c. et literis. ij. de spon. z. c. no. ut. de iudi. et dictū. c. et si rps. z hoc videt sensisse Bar. c. vbi supra qui vult qd vbi obligatio descendit a lege cōpellit quis p se ad factum. ar. in. l. qui liberos. ff. de ritu nup. cū similibus. Idem dicit si a testatore: nisi inducat species seruitutis p se. vt in. l. ticio. §. ticio. z ff. de condi. et demō. hec regula esset vera quando quis promisit factum ali enuz quia non tenet nisi facere quantum in ipso est bona fide. de spon. et literis. nec obstat qd dictū est supra iuramentū. iij. §. j. qz ibi no tenebat p se stare sine h. vel parere vlt prestare penā: z hoc etiā no haberet locū qn pmittens p se ad factū se obligare ad parendum sententie. vlt potest dici qd verū est qd sufficit prestare interesse sine perurio qn factū est inutile pti si prestaret vel ē factum impossibile quia tunc no obligaret iuramentū super facto p se.

35 **D**igesimū secundū no obligat qn quis iurauit seruare qd no est. puta iurauit seruare statuta intel ligitur de factis. z si a didit qd per idē iuramentū p se h. obseruabit. etiā que fieri no obligat ad il la q fieri rōne iuramenti ita qd sit p iur? h. bñ rōne pmissionis obligabit. vt i. c. cleric? eo. ii. h. iste ca sus no est rōne eius qd no est: h. qz seruare futura no iurauit. h. pmissit solum per iuramentum pri us p se factum non tamen tunc factum: z ideo si iuraret seruare etiam facienda teneretur. aliter esset perurus.

36 **D**igesimū tertū no obligat iuramentū p se factū circa ea q subdunt potestati alterius: puta vxo: q iurauit pegrinationē vel abstinentiā similē fuus monachus z hmo. z ideo no possunt implere cuz eis cōtradicit a viro dño vel abbate. z de hoc dic vt infra votum secundo. facit quod supra dixi. §. xxij.

37 **D**igesimū quartū no obligat iuramentum qn animo euadendi solū quis aliqd iurat qd metus causa perlatū. xxij. q. ij. Lotharius. in. ff. vnde qui iurauit redire ad carceres. si carcer ē iniuriosus n tenet redire qd metus causa. c. j. secus est si no est iniuriosus. quia tenet etiā si imineret periculum mortis. fm glo. in clemēti. pastoralis. de re iudica. et Barto. in. l. relegati. ff. de penis. Et ideo istud est verum qn vult euadere illud qd indebite sustinet. z sic vt euadat iurat no intendēs se obligare: secus esset si intēdebat se obligare qn iurauit. quia tunc dic vt s. §. it.

38 **D**igesimū quintū no obligat iuramentū qn iuramentū est pditionale vlt ppter causam: quia nisi conditio extet vel causa no obligat de cō di. appo. c. verum. de iur. iurando. c. puenit. el. ij. z hoc intellige quando tota obligatio ponebat in conditi onis euentum: vel propter causam: als teneretur. vnde iurans ire ad sanctuz Jacobum vt fratrem suam videat et peccata sua redimat. licet frater su us decesserit tenetur nihilominus ire ppter aliam causam.

39 **D**igesimū sextū non obligat qn singulares fir mant statuta collegij cum iuramento dictis statu tis sublati p ipsam vniuersitatez. vt dicit Jo. an. in. c. j. de his q si. a ma. par. capi. qz no obligat nisi remanentibz statutis. vnde eis sublati p vniuer sitatē tollit iuramenti vinculu: quasi iuramentuz liget singulos vbi singulares cōtraueniunt. secus si contraueniunt collegialiter tollendo statutū. Pa. Jo in. c. dilecto. de pben. distinguit et bene qd aut singulares de collegio iurant vt singulares. z sic ē vera opinio Jo. an. exemplū statuto canec q nul lus de vocem no matriculatus. Iurauerunt singuli seruare statutu. Similiter q nullus vadat de nocte statuunt: iurant seruare statutu certe. quia hoc concernit obseruantiā singuloz. ideo si colle gium tollat statutū no peccabunt cōtrauenientes: quia iuramentum erat statuto accessorium. et re moto pncipali remouet et accessorium. Si vō iuramentū astringit eos ad obseruantiā vt collegia liter sic si ne piurio no pnt ptrauenire etiā collegia liter causa rōnabili no subsistete exemplū. vt in. d.

Juramentū vj.

e. dilecto. Nam canonici iurantes vt etiā collegialiter non recipiant quia nō est dubiū qd vt singuli non possunt eligere canonicos. Paulus vō in clem. j. de regula. dicit si iurant statutū seruare qd si collegialiter cōtraueniunt nō sunt piuri: qd tollunt statutū 7 p consequens iuramentū. Si vō iurant seruare cōtenta in statutis spāliter puta nō ibo de nocte 7 hōi nō habito respectu ad statutum sic sunt piuri si cōtraueniunt qlitercunqz. Aduerte tamen qd in casu in quo nō possunt cōtrauenire collegialiter debet intelligi nisi p causam cōcernentem fauorē publicum quia sic possent cōtrauenire nō obstante iuramento quia illud intelligit̄ exceptum. vt no. Pa. in. d. c. dilecto. Et fm p̄dicta intellige glo. in. c. in his. xj. di.

40 **U**trū successores in aliquo collegio vel vniuersitate in q̄ p̄decessores fecerant statuta 7 iurauerāt ea seruare teneantur sub pena periurij talia statuta seruare? Rñ. qd nō. quia obligatio iuramentū est p̄sonalis ex parte iurantis nec extendit̄ ad successores quātū ad piuriū. licet teneant̄ ipm seruare de solu. c. j. de vsuris. c. tua. de iureiuran. c. veritatis. h̄ ex parte eius cui iurat̄ transgredit̄ p̄sonaz vnde p̄mittens obedientiā p̄lato et successoribus eius non tenetur iterum p̄mittere successorū. quia est ei obligatus sicut antecessori cui p̄misit. fallit in liberto q̄ tenet̄ 7 debet p̄fessionē facere infra annuz nouo patrono. xij. q. ij. sepe fit. no. Inno. et Ber. in. d. c. veritatis.

41 **D**igessimseptimū qm̄ quis iurat incaute 7 hoc p̄pter aliquā necessitatē implere nō p̄t. xxv. di. c. vnum ozariū. S. alias ea demū exempluz pone de matre que iurauit filiū verberare 7 hōi minima quia videt̄ veniale tale piuriū p̄missoriū. quia nō videt̄ deus acceptare cū maior obligatōne quam natura eoz importet vt ibi patet.

42 **U**trū in dependentibus ab animo alicuius vel cōscientia sit standū eius iuramentū? R. Pa. in. c. v. d. de regula. qd sic. vt extra de sen. excom. c. si vō. el. ij. de homi. significasti. et. c. vidua. p̄dicto qd videtur cōtrariū. qd intelligit̄ qm̄ certa p̄sumptio extrinseca cōiecturat animū qd tunc non stat̄ in p̄iudicio alterius als sic.

uramentū. vj. quo ad ab-

solutionem quis potest absoluere a iuramento licito tam ex parte iurantis q̄ recipientis:

Rñ. Pa. in. c. quāto. de iureiuran. Aut iuramentum fuit p̄stitū in materia spectante p̄ncipaliter ad papā. vt puta cū canonici iurauerūt non recipere vltra talez numerū aliquē in canonicū 7 hōi. et sic papa potest etiā sine causa absoluere quia in tali iuramento intelligit̄ excepta auctoritas pape. vt in. c. venientes eo. Et hoc voluit Hostiē. in. d. c. quanto. Aut fuit p̄stitū in alia materia 7 tunc aut est ad honorē dei p̄ncipalē. 7 sic sine causa nullus p̄t absoluere nisi solus deus. 7 sic intellige Jo. an. post vincē. in. c. ij. de spon. Nā papa nō potest remittere sine causa obligatōne deo quesitam. ij. q. iij. si manet. xxij. q. iij. si is qui. Et quo inferit̄ qd sicut papa non potest alium absoluere in hoc casu

sic multomin⁹ seipsum. c. si. de insti. et. c. p̄ vestras de iure pa. Aut subest iusta causa sic tam papa potest q̄ ep̄s et qd ep̄s possit no. Inno. in. c. debitor. res. de iureiur. Et ideo subsistente iusta causa poterit ep̄s cōmutare et interpretari fm vo. An. in. di. c. quanto. et spe. in. ti. de legato. qm̄ sc̄ dubitat̄ de eius validitate et alijs dubijs 7 etiā absoluere fm Inno. quē sequit̄ Pa. in. c. cū contingat eo. sed est differentia inter papā et ep̄iscopū. quia ep̄s nō potest nisi respectu sue diocesis. papa vō respectu totius orbis vel respectu magnarū p̄sonarū aut magni dubij est req̄rendus. 7 sic p̄t intelligi. c. venerabilem. de elec. ar. c. si vō. cū similibz. eo. n. Alius autē circa ep̄iscopū vel qui nō habet ep̄iscopalem iurisdictionē nō potest absoluere in iuramento sicut nec in voto dispensare. vt no. in. c. j. de voto. Sed q̄ est causa legitima absoluedi iuramento p̄stito in materia spectante ad honorē dei? R. qd p̄t scandalū euitandum. vt no. glo. in. d. c. quanto. et Inno. in. d. c. venerabile. vl̄ maior vtilitas vt no. Inno. in. d. c. debitor. 7 est tex. in. c. puenit. el. ij. eo. vel subest alia iusta causa de quibus. xv. q. vj. nos sanctorū. et. c. auctoritates. Et credo qd hoc sit relinquendū arbitrio ipsorū vt ex p̄dictis colligant quō in alijs debeant iudicare. Si vō materia in q̄ est p̄stitū nō p̄tinet ad papā nec ad honorē dei. sic papa potest ex causa absoluere. vt in. c. quanto. de iureiuran. et in. c. ij. de voto. als nō respectu laicorum sibi in t̄p̄alibus nō subditoz. vt in. de. pastoralis. de re iudi. 7 qd no. in. c. que in ecclesiariū. de consti. 7 in. l. fin. l. si contra ius vel vi. pu. facit qd no. j. obedientia. S. ij. Similiter dic qd p̄t ep̄s ex causa legitima absoluere a iuramento licito. 7 dicitur causa legitima qm̄ inest turpitudine ex t̄p̄e recipientis. Vnde dicit Pa. in. c. j. de iureiur. qd si no tunc constat de turpi receptione poterit ep̄s absqz hoc qd citet vel rogat̄ suscipiētē relaxare 7 absoluere. puta cum quis ex metu exegit iuramentū sup eo de quo als de iure nō tenet̄ vt exemplificat̄ idē Pa. in. c. ad nostrā. el. iij. eo. ti.

Utrū in omnibus p̄dictis in quibus dicit iuramentum nō obligare possit q̄ p̄pria auctoritate cōtrauenire? R. vt colligo ex Inno. in. c. cum quidā. de iureiur. qd qm̄ est dubiū an sit obligatorū tunc nemo p̄ter auctoritatē superioris potest cōtrauenire nec iudex secularis i casu in quo est dubium inter doc. an sit obligatorū vel ne potest se introumittere h̄ remittere ad iudicē ecclesiasticū. Ita no. Pa. in. d. c. cū contingat. Quō vō nō est dubiū de iuramenti obligatōne tūc si p̄t seruari absqz dispendio salutis debet absolutio peti p̄pter reuerentiā sacramenti. Si vō sit in dispendiū salutis tunc p̄t bono p̄pria auctoritate cōtrauenire. Et no. hic qd in dispendiū salutis dicit̄ omne illud qd charitati dei derogat vel eius p̄fectioni vel disponentibus ad cā Videtur tamen Pa. in. c. cū quidā. de iureiur. tenere nō esse necessariā absolutiōne superioris etiā qm̄ p̄t seruari sine iteru salutis nisi solum ne no tetur de trāsgressiōne iuramentū. hoc est dicere p̄t scandalū. 7 sic credo qm̄. s. est clarum qd nō obligat iuramentū. qd no.

2 **U**trum iuramentū qđ cōcernit fauorez iuran-
tūz nū sit remissibile p eos qui iurarunt: R. Jo.
an. in. c. ij. de spon. 7 Jo. de lig. in de. j. de versuris. qđ
sic. et fact. d. c. ij. sec. si cōcerneret cultū dei vel reli-
gionē. vel pietatē: puta iurarunt duo sibi inuicem
qđ religionē intrabunt qđ dicent duo psalteria vel
qđ de lucro comū dabunt certā partem pauperibz
7 hmoi. qđ nō possunt sibi remittere. Similiter nō
possunt sibi iurarunt id ad qđ tenebant: puta qđ
nō faciant furtū qđ mercatores nō falsificabūt mer-
ces et hmoi. Similiter etiā non possunt remittere
qđ iurant sup aliquo faciendo vel nō faciendo qđ
nō pūnet ad eum cui iurat sed simpliciter: puta iu-
ro tibi qđ nō negociabor: vel nō faciam talem artem
si tū tale iuramentū respiceret incomodū alterius:
puta cōtatis vel aliorum. non valeret vt dictum
est. Similiter nō tenent qđ iurando de aliquo fa-
ciendo vel nō faciendo intendebat si ille cui iurabat
sist faceret. qđ sic si ille nō seruat nec iste tenet. fa-
cti qđ nō. Host. Inno. et Ber. in. c. puenit. ij. et fa-
cti. c. sicut. el. ij. de iurcir.

3 **U**trum vniuersitas que iurat aliquid seruare:
vel facere vel nō facere teneat qđ maior pars facit
contra: R. Rodo. qđ si qđ iurarunt habebant ali-
quam conditionem in mente fm illam debent ser-
uare: puta si alij omnes vel maior pars seruabit. 7
ego. Si vō nullam conditionem habebat sed du-
bitat an fuerit simplex. vel sub aliqua conditio-
ne tunc si iuramentū spectet tñ ad comodum iuran-
tū et medietas vel maior ps seruat et hoc vgat
in damnum seruantiū 7 lucrum nō seruantiūz be-
nigne interpretandum est qđ aliquibus nō seruanti-
bus alij non tenent seruare. Si vō nullū incomo-
dum patiunt seruantes nō est tutum cōtrauenire
sed denunciare plato: vt vlcogat seruare vel sibi in-
uicem remittere. Si vero cōcerneret comodū ali-
orum a iurantibus nō possz nec sibi remittere nec
alijs nō seruantiibus nō seruare sine pūrio si sim-
pliciter iuraret. Et si dubitant an simpliciter iura-
ret vel sub conditione dimittant incertū. s. non ser-
uando et seruent qđ est certum.

4 **U**trum licite quis possit petere absolutionem
a iuramento in casibus vbi tenet: R. fm Pan. in
c. quanto. eo. ii. qđ aut iuramentū continet turpitu-
dinem ex pte suscipientis. et maxime concurrente
materia turpi sup qua pstatut sed ex pte iurantis
nullum imminet peccatum sic pōt peti absolutio
nō obstante conditioe aduersarij. Casus est in. d.
c. debitor. ex quo pz qđ filius. qui cum iuramen-
to renūciauit macedonio pōt petere absolutionem
in terris: vbi cōter hodie filij nō inducunt ad tñ
malum. et hoc est tutius fm do. An. in. d. c. qnto.
et placet Pa. qđnis possit d subtilitate iuris dici qđ
nō tenet iuramentū si bene ponderet. l. j. ff. ad mace-
do. qđ emanauit ad cōpescendum libidinē peccan-
tium et sic ppter bonū publicū corpus et aie cōtra
qđ iuramentum nullū est. c. si diligenti. de pscip.
et. c. cōtin. el. j. de sen. ex. Item qđ iuramentū nō
solum est nullum qđ continet in se peccatū sed eti-
am pōt pberre occasione peccadi. c. cum ab om-
nide vi. 7 ho. de. et. c. nam cōcupiscentiā. de cōsti.

et. c. sicut ex lris. de iurcir. Aut iuramentum est cō-
tra legem que est in fauorem puatorum vel odiū
vt in muliere minore 7 hmoi. 7 tunc si pōt seruari
sine dispēdio salutis absolutio nō pōt peti. c. si ve-
ro. cū similibz. eo. ii. qđ intellige verum qđ sine do-
lo vi: vel metu. sed sponte et scienter est iurati. Si
vero iuramentū sit in contractu 7 datur enormis
lesio licet iurauerit nō contranire: tñ poterit ab-
solutioem petere. qđ psumitur dol. l. omnes. S.
lucius. ff. de his que in frau. cre. l. qui testis. ff. d. p
ba. et nihil interest vtrum interueniat dol. a ppo-
sito vel re ipsa. l. si quis cum aliter. ff. de ver. ob. Et
verba iuramenti debent intelligi civili modo. s. qđ
nō cōtraueniat nulla ratiōe vel cā exceptis graui-
bus lesionibz. ar. l. creditor. S. luci. ff. man. Intelli-
ge nisi scienter iurasset: qđ cessat dolus et re ipsa 7 ex
pposito. et iō nō poterit. Sic etiā si nō intellexerit
enormem lesionē licet dixerit nō cōtrauenire neqz
magne neqz parue vt ponit notarij nō ppterea p
hibetur qđ possit petere absolutionē. de hoc vide
s. Arbitr. S. r.

urisditio fm dho. dī a ditiōe qđ
est potestas 7 iuris qđ
iusta et legitima pās.

Utriditio sine coertione nō valet. de off. dele. 1
c. pastoralis. vnde dicit ter. in. c. ff. de officio eius
cui iure. ma. Jurisditio sine modica coertioe nul-
la est iurisditio.

Utriditioe cōmissa oia sine quibz explicare nō
possit intelligit cōmissa similit. ff. d. iuridi. om. in
di. l. ij.

Us est ars boni et eq. ff. d. iusti. et iur.
l. j. Ius constare nō potest nisi sit
aliquis iurispertus p que possit quo-
tidie in melius pduc. ff. de ori. iur. l. ne-
cessariū. Ius diuiditur in ius naturale gētiū: cui
le: et publicū. de quo vide di. j. p totū. 7 ff. de iusti.
et iur. p totum. Utrum facta pira ius valeant. vi
de. j. Lex. S. xvij.

*Iura abunde
et abrogata*

us patronatus eius hono-
rificum one-
rosum et vtile alicui competens in ec-
clesia. pro eo qđ de dyocessano cōsensu

Us patronatus est ius hono-
rificum et vtile alicui competens in ec-
clesia. pro eo qđ de dyocessano cōsensu
eā pstruxit fundauit vel dotauit ipse vel is a quo
cām habuit fm Jo. an. et Pa. in Rica. de iure pa-
et dī honorificū. qđ habent honore pstanti recto-
rem. qđ sine eius pstantione si epūs vel alius prela-
tus instituit ipso iure ē nulla p. c. decernimus. xvj
q. vij. tenet Jo. an. in. c. ij. de offi. vica. li. vj. nisi qđ
patronus fuisset negligens in pstantio: qđ elapso
tpe bene instituit. Papa vero bñ possit sine pstanti-
tioe patroni. et silt legat. de latere si patron. sit ec-
clesiastic. nō tñ possit p dicit legat. si cēt secularis.
vide glo. in de. p lras de pben. et iste est casus. c. cū
dilectus. de iure patro. onerosum dicit. qđ patro-
nus tenet defendere ecclesiā ne bona indebite di-
lapident. xvj. q. vij. filijs. Vnde pstant. tenetur
reddere rōnem de administratioe patrono. Intel-
lige si patronus est ecclesiasticus non secularis: vt
not. is. c. cum et plantare de pmi. 7 Pa. in. c. et lig-
teris. et. c. cū ppter. eo. ii. Non tñ valde stricte di-
ff

Patronatus 8

Ius patronatus

endo quid expendat quotidie sed in genere. Ita no. Panor. in. c. ex lris. de iure patro. Unde dicitur etiam quod si veniret ad inopiam tenetur ecclesia ex redditibus ultra necessaria remanentibus alimere patronum pinguius quam alios pauperes. c. quicumque. cl. ij. eadem. et. q. 2. c. nobis. in fi. de iure patronatus. Et no. quod ius patronatus habens aliqui dicitur patronus aliqui advocatus et vicedominus custos guardiam huius eius frequentationis vel possessionis secundum Host. c. preterea. eo. ti. et in. c. in singulis. in fi. de sta. mo. et ideo supponunt per eodem.

1 **Quibus modis acquiratur ius patronatus?** R. quod ex tribus. Primum quod fundavit ecclesiam. i. fundum ad edificandum dedit dicto. c. nobis. et. c. abbatem. xvij. q. ij.

2 **Secundum est ex constitutione ecclesie. c. monasterium.** xvij. q. vij. et hoc intellige si facit de consensu episcopi. cum alio modo ecclesia fieri non debeat. d. conse. di. j. nemo de iure patro. quoniam. et. c. nobis sicut. xvij. q. vij. filijs.

3 **Sed quid si ad refectionem dedit?** R. quod non acquiratur ius patro. secundum Lau. ar. ff. ne quid in lo. publi. eo. l. j. vicinales. quod verum est quoniam non est omnino destructa. Secus si funditus erat destructa et de consensu reparavit quod par inde est. ac si de nouo fecisset de inde. consulti. et in ante. ut nullus fab. oratorij dom. s. j. sed primus qui edificauerat amittit ius patronatus si non dederat fundum; vel secundum glo. in. c. quoniam eo. dotem etiam si de eadem materia sit reparata.

4 **Tertium est ex dotatione. d. c. filijs. et. c. quicumque ibidem.** Et hoc intellige de dote data ante consecrationem. quod post consecrationem non induceret. quod nulla servitus rei sacre potest imponi. ff. de serui. l. servitutes. la. ij. s. vlti. et quod humani iuris desinit esse servitutem non recipit. ff. communia predictio. l. caueri. in. Inno. et Hosti. tenent quod si non habet dotem et sibi deest post consecrationem quod acquiratur ius patronatus: quod sine substantia rerum non possit ecclesie deserviri. j. q. iij. si quis obiecerit: et magis placeat et no. quod nisi deest per dote vel ratione dote non habebit ius patronatus sed erit benefactor secundum Panor. in. d. c. quoniam. Limitat etiam hoc ibidem Panor. quod ex dotatione post consecrationem efficitur patronus. Verum quoniam fundator non potest compelli ad ipsam dotandam si cur sit in istis capellis. quod nota.

5 **Utrum possint esse plures in dote constituenda?** R. Inno. quod sic. Et quilibet erit patronus. vult etiam glo. lxxij. di. in summa et sic limita glo. in. d. c. quicumque. quod vult quod dans modicam dotem non sit patronus. quod verum est quoniam vnus solus dat. secus si plures sibi dant sufficienter. Idem dic de fundatione et edificatione. et sic patet quod multi possunt esse patroni: puta quod vnus dedit fundum. alter edificavit. alter dotavit. vel plures edificaverunt vel dotaverunt.

6 **Utrum ius patronatus transeat ad heredes?** R. Pa. in. c. j. de iure pa. quod sic etiam extraneos. ita quod si pater instituit filium in certa re: et extraneum heredem universalem ius patronatus transibit in extraneum non in filium. et si plures sunt heredes in omnia transit ut in. d. c. j. et de. fi. eo. ti. et non solum transit ad

masculos sed etiam ad feminas heredes. facite. si. de excess. pla. sentit glo. in. c. quoniam inuestitura. xvij. q. vij. et ideo filius qui repudiavit hereditatem paternam non erit patronus. secundum fede. consilio. et. Et hodie determinatum est per dictam de. fi. quod succedunt non per capita sed per stirpes vnus si plures succedunt vnus ex duobus patronis etiam omnes habent loco vnus. et licet vnus habeat plus de hereditate quam alius dominus non sit heres in certa re constitutus equaliter erit patronus.

7 **Utrum ius patronatus possit dividi inter heredes?** R. Pa. in. d. c. j. quod non equaliter quod intelligatur ista divisio. cum ipsum ius sit corpale. potest bene convenire patroni ut alternatis vicibus presentent. d. de. fi. Similiter si habent plures ecclesias possunt convenire ut presentent vnus in vna: et alter in altera quod sicut divisio promittit in parte et respectu locorum. et ista non est divisio que prohibet in. d. c. j. de iure patronatus.

8 **Utrum ius patronatus possit adiudicari vni ex heredibus?** R. Pa. in. c. quoniam in. e. ti. quod non. quod si equaliter dividunt non apparet quare hoc. Si in equaliter dividunt et tunc si datur per restitutionem illi qui minus habet illicitum est et symoniacum. c. preterea. eo. ti.

9 **Utrum ius patronatus transeat cum universitate bonorum?** R. quod sic. xvij. q. vij. nemini. de rerum promissa. c. ad questiones. et. c. vlti.

10 **Utrum transeat donatione?** R. quod sic. et in insinuatione. et. c. psultationibus eo. ita tamen quod si est laicus non potest donare cuiusque laico sine licentia episcopi ut in. c. nullus. et. c. preterea. eo. ti. sicut nec aliquid aliud ius spirituale. Si vero donaret ecclesie aut loco religioso tunc secundum aliquos potest sine licentia episcopi: ut no. in. d. c. nullus. et. c. ex insinuatione. et. c. illud. et. c. si gnificasti. eo. ti.

11 **Utrum possit dari in feudum?** R. quod sic cum universitate. c. cum scdm. eo. ti. sed specialiter non.

12 **Utrum venditione transferat?** R. Inno. quod si specialiter vendat est symonia. si emit intentione ut possit presentare quem velit vel punare. et debet spoliari ille qui emit et ecclesia debet esse libera secundum Inno. Si vero emerit cum universitate temporalium cum quibus transit etiam ius patronatus non est symonia. secundum Hosti. et Cal. ut patet ex. c. ex lris eo. ti. quod verum credo cum non emit principaliter talia bona temporalia propter ius patronatus consequendum quod si principaliter propter hoc emerit esset symonia ita no. Panor. in. c. quia derici. eo. ti. Item secundum Jo. an. in. c. vnico eo. li. vj. si dicatur vendo tibi villam et ius patronatus quod habeo in ea non valet venditio. secus si simpliciter vendit villam. ut in de. pastoralis. de re iudi. Et ideo emptor vel feudatarius cum acquirant directum vel utile dominium rerum similiter acquirunt ius patronatus licite sicut alios fructus habent. ff. de contrahen. empti. lege dolia.

13 **Utrum vendens omnia iura quod habet in tali villa que non est sua intelligatur vendere ius patronatus quod ibi habet?** R. Inno. quod non. quod ad hoc non transeat oportet quod res que venditur talis sit. quod etiam nota

et p[ro]p[ri]etate vniuersitate vel ius patronatus in se cō-
tineat. sicut est villa vel castrum q[ui] in se cōtinet ho-
no[re]m iurisdictionem districtum. et ius patronat[us]
ff. de verbo. signi. l. pupillus. §. territorium. h[ic] q[ui]n-
do dicit v[er]bo tibi omnia iura resoluitur hec vni-
uersalis in singulares. scilicet v[er]bo tibi hoc et il-
lud cum autē ius patronatus sit non possit vendi
sicut tali vniuersali nō cōp[re]hendit. Sed si sit ali-
quod vniuersale quod multa iura in se contineat
vt est hereditas: bene transit cum illo ius patro. ff.
de pe. be. l. Item videndum. §. si. et duabus seq[ui]n-
tibus.

14 Quid si vendat quis palatium vbi habet capel-
lam que forte habet multa p[ri]uilegia. et multos red-
ditus transiet ius patronatus cū palatio? R[es]p[on]d[er]e q[ui] sic
ar. l. si mercedē. §. si cum fundum. ff. de act. empt.
q[ui] ad capellā nō est nisi p[er] palatium no. Hosti. et In-
no. in. c. ex lris. eo. ti.

15 Vtrum possit pignori obligari? R[es]p[on]d[er]e. verior opi-
nio est Inno. q[ui] nō etiā cū vniuersitate. q[ui] cū cre-
ditor nō possit vti pignore si vacaret ecclesia nemo
posset presentare.

16 Sed infra quantum tempus debet patronus
presentare. R[es]p[on]d[er]e. q[ui] si laicus habet quatuor menses.
si clericus sex a t[em]p[or]e vacationis. c. eaz te decet. eo. ti.
et est tex. in. c. vnicō. eo. li. vj.

17 Sed nunq[ui]d poterunt variare. R[es]p[on]d[er]e. q[ui] sic si ē lai-
cus anteq[ui]m ep[iscop]us confirmet. vt in. c. quod autē. 7. c.
cum aut. et. c. pastoralis. eo. ti. si est ecclesiastic[us] pa-
tronus non potest vitare postq[ui] p[re]s[er]uit. d. c. pa-
storalis. cum. c. p[re]dictis. eo. ti.

18 Vtrum presentans indignum p[re]iueat iure presen-
tandi. R[es]p[on]d[er]e. q[ui] si est clericus q[ui] presentat indignum
p[re]iuratur ea vice. tex. est in. c. sicut in si. de supplen.
negli. prelato. et. c. iij. de eccle. edi. Si vero est lai-
cus nō p[re]iuratur vt elicitur subtiliter de offi. or. c. cur
vos hoc tenet Inno. et Hosti. et Berri. in. d. c. cū
vos et Arch. in. c. suscepti. de p[re]ben. li. vj. peccat ta-
men mortaliter sciēter presentando indignus. q[ui]a
infideliter agit in officio sibi commissio. vide Ad-
ministratio.

19 Vtrum quis possit presentare seipsum? R[es]p[on]d[er]e. q[ui] nō
sed b[ea]t[us] filius d[omi]n[us] modo sit idoneus. facit. c. p[er] v[er]as
eo. ti. et ibi. no. Berri. 7. Hosti. 7. Pa. ponit in. c. cō-
suluit. eo. ti. sicut p[re]s[er]uit vni ex seip[s]is. facit
l[oc]i vbi adsunt. ff. de tuto. tenet glo. in. d. c. p[re]s[er]uit.

20 Vtrum presentatus a maiori parte patronor[um]
sit admittendus. R[es]p[on]d[er]e. Panor. in. c. quoniam. eo.
ti. q[ui] aut presentatio sit ab istis sicut a collegio. et
tunc requiritur maior pars respectu totius capi-
tuli. fm Joban. an. et videtur tex. in. c. ecclesia. el.
j. de elec. Aut presentatio sit ab istis vt a singulari-
bus vt communiter sit a laicis et tunc admittitur
qui presentatur a plurib[us]. verbi gratia sunt sex pa-
troni. tres presentant: admittitur qui presentatur
a tribus: vt a pluribus presentatus. quod bene no.
quia facit ad multa.

21 Vtrum oporteat q[ui] sunt simul quando volunt
presentare. R[es]p[on]d[er]e. Pan. in. d. c. quoniam. q[ui] si agunt vt
collegium oportet omnes vocare. aliter poterunt
contempti annullare p[re]sentationem. Si v[er]o agunt

vt singuli. fed. cōsilio. xvij. tenet q[ui] nō. S; Bar.
in. l. omnes populi. ff. de iusticia et iur. tenet q[ui] si
ue a collegio vt collegium est. siue a plurib[us] vt sin-
gulares: consensus est explicandus: d[omi]n[us] modo ma-
ior: ps p[ri]uilegiat minor. semp debent simul esse. p. l.
iurigentium. ff. de pac. et hoc est veri[us] quo ad vo-
cationē. quia forte si fuissent p[re]s[er]uites induissent ad
cōsensum alterius. et p[er] hoc facit. c. ij. et q[ui] ibi no.
de arbi. li. vj.

22 Sed quid si t[ame]n sunt duo patroni et duos p[re]sen-
tant? R[es]p[on]d[er]e. Jo. an. in. c. cum autem. e. ti. q[ui] ep[iscop]us
poterit quem voluerit eor[um] instituire. 7 ē bona
glo. in. c. si plures. xvj. q. vij. hoc tenet Inno. in. c.
j. eo. titi. 7 Calde. 7 Lar. in. d. c. cum autem. 7 Pa-
nor. in. c. eam te. eo. ti. et placet. licet alij contrarij
teneant.

23 Vtrum patronus possit aliquid exigere: puta:
aliquos cereos in cognitiōe iurispatronatus? R[es]p[on]d[er]e.
Panor. in. c. p[re]terea eo. ti. q[ui] nō nisi tempore fun-
dationis a dyocelano istud fuisset sibi reseruat[um]
nec valet si ipse patronus fundando sibi aliquod
seruitium reseruet. nisi ep[iscop]us auctoritatem p[re]-
stitit. vnde si ep[iscop]us auctoritatem p[re]stitisset
posset tale ius vendere titulo remanēte apud eū.
et hoc credo verum si dedit dotē pingue et abun-
dantem. secus si solam necessariā ad sustentand[um]
ministrorum. quia tūc nullum seruitium poterit si-
bi retinere. Item nota. Panor. in. c. j. de cen. fallit
hoc quando locus religiosus p[ro]p[ri]us expensis ec-
clesiam edificauit. quia tunc talis locus habet in ea
omnia t[em]p[or]alia sicut ep[iscop]us spiritualia. vt de p[re]iur. c. cū
et plantare 7 etia[us] ius p[re]sentandi. de supplē. negli.
plato. c. sicut.

24 Vtrum liceat clerico suscipere ecclesiam de ma-
nu laici patroni. R[es]p[on]d[er]e. Pa. in. c. p[re]terea. eo. ti. q[ui] nō. et
si facit peccat mortaliter. 7 licet nō sit suspensus ip-
so iure. tamē debet cōmuniōe p[re]iurari. Ex quo in-
fert Panor. q[ui] si talis impetrat a papa non exp[re]sso
q[ui] p[re]iurari a laico non valet. Ex quo debet cō-
muniōe p[re]iurari: vt in. d. c. p[re]terea. 7. c. postulasti.
de rescrip.

25 Vtrum laicus edificans capellam in ecclesia 7
eam dotans acquirat solū sibi ius patronatus. an
ecclesia simul? R[es]p[on]d[er]e. Panor. in. c. ad audientiam. d.
eccle. edi. q[ui] ecclesia simul. quia non potest nega-
ri quin ecclesia ponat fundum ex qua datione ius
patronatus acquiratur. c. pie mentis. xvj. q. vij. et
ideo simul concurret cum laico in p[re]sentand[um]. Si-
militer si clericus edificat ex bonis ecclesie capel-
lam non ipse vel parentes eius acquirunt ius pa-
tronatus. sed solum ecclesia ex cuius bonis est edifi-
cata.

26 Vtrum ex delicto patris publicatis omnibus
bonis ei[us] p[re]iuratur filius iure patronat[us] quod ha-
bebat pater? R[es]p[on]d[er]e. R[es]p[on]d[er]e. q[ui] si publicatio sit ab imperato-
re: vel iudice seculari nō p[re]iuratur iure patronat[us] nec
p[er] aliquo crimine etiam lese maiestatis: potest im-
perato[re] p[re]iurare laicum ipso. quia habet istud a pa-
pa. Ita. no. glo. 7 Archi. i. c. filijs. xvj. q. vij. Intel-
lige hoc verum quando non est in aliqua vniuer-
sitate seculari. quia si esset ex p[re]iuratiōe illius vniuer-
sitate seculari. quia si esset ex p[re]iuratiōe illius vniuer-
sitate seculari.

litatis secularis transiret. et vide bonam glo. in. c. satis perversum. distin. lxxj. que dicit. qd licet pater commiserit crimen lese maiestatis. Et quo filij efficiuntur infames. l. quisquis. l. ad. l. iuli. maie. vj. q. j. si quis cum milibus. filij tñ clerici nō efficiunt infames et nō pdunt beneficia: et sic nec ius patronatus. etiam filij qui non sunt clerici nisi cum vniuersitate.

27 **Q**uid si laicus habet ius patronatus cum ecclesia si habebit ne sex menses ad presentandū. Rñ. fm Jo. an. et Archie. in dicto. c. unico. eo. ti. li. vj. q. sic. ita qd ratione cōmunionis p̄uilegium ecclesie transibit ad laicum. ad instar eius quod dicitur de eo qui habet rem cōmunē cum pupillo q̄ non potest vsucapi vel prescribi p̄ter pupillum: vt in. l. si cōmunem. ff. quem ad. ser. amit. ita per ecclesiā cōsequitur quod p se consequi non posset. de cōcess. preben. c. penul. Idem dic quando clericus et laicus habent presentare qd habet tempus sex mensium fm Panoz in. c. eam te. e. ti. q. maius dignum trahit ad se minus dignum. c. q. in dubijs. de cons. eccle. vel alta. et hoc tenet Jo. an. licet Host. aliter. Et intellige de patrono ecclesiastico qui habet ius patronatus ratione ecclesie. quia si haberet rationale patrimonij esset idem per omnia sicut in laico sic et in clerico. c. cum dilectus. eo. 7 glo in de. fi. eo. ti. no. Panoz. in. d. c. eam te. et in. d. c. cum autē. qd nota.

Iusticia fm: qd est habitus virtutis

potest accipi quatuor modis. fm Richard. in. iij. di. xxxij. art. v. q. iij. Primo cōsistit in se. pro qualibet rectitudine animi. et sic quelibet virtus est iusticia quedam. et sic diffinitur ab Ansel. li. de veritate. c. xij. Iusticia est rectitudo voluntatis propter se seruata. Secundo pro rectitudine p quam homo iustificatur in cōspectu dei. scz p charitate. et sic diffinitur ab Aug. li. lxxij. q. lxx. iusticia que p cetera diffunditur est dilectio dei et primi. Tercio qd qualibet virtute ordinata per iusticiam legalem ad bonum cōmune. et sic est idē cum qualibet virtute. differens tamen fm ratio. Quarto pro habitu determinante voluntatem ad firmiter volendum seruare rectitudinem debitam in operationibus que sunt ad alterum. Et hō dupliciter: aut ad alterum vt est persona singularis. et sic est iusticia particularis distincta p essentiam ab alijs virtutibus que sic potest diffiniri. Iusticia est constans et perpetua voluntas ius suum unicuiqz tribuens. ff. de iusti. et iur. l. iusticia. Alio modo ad alterum. quod est cōmunitas. et sic est iusticia legalis. et hoc est omni v̄tuti generalis inquāntum precipit omnia exteriora cuiuslibet virtutis ad bonum cōmune referri fm qd vult p̄hs. v. Ethicorum. c. ix. Est tamē vna virtus specialis distincta in essentia ab alijs virtutibus. vnde non est generalis alijs p predicationem. sed p virtutes.

3 **Q**ue sunt partes eius subiectiue? Rñ. fm p̄hm v. Ethic. dñe. l. commutatiua que dirigit vnam p̄natam personam ad aliam in his que consistunt mutuo inter duas personas ad inuicem. Alia di-

stributiua que est ordo eius quod est cōmune ad singulas p̄sonas que dirigit iusticia distributiua cōm fm p̄portionabilitatem.

Iustificatio impij quatuor requirit. primū motum liberi arbitrii. contritionem animi. infusionē gratie et remissionem culpe.

Laiicus dicitur a laos grece et latine p̄p̄lus fm Isi. vij. Et ibi. et sunt illi qui possunt habere vxorem possidere proprium de quibus. xij. q. j. duo.

Quomodo laicus possit esse procurator. vel iudicium rerum ecclesiasticarum? Rñ. Panoz in. c. decernimus. d. iudi. Collectarius dicit qd generalis administrator esse nō potest loco p̄lati absens: vel illi us qui reputatur absens vt est minor. vt in. c. ij. d. etate et quali. et. Sed si p̄latus p̄sistat spiritualibus bene potest cōmitti cura temporalium laicis: maxime vbi clericus non reperit idoneus. allegat no. per Inno. et placet Panoz. qui allegat glo. in. c. iudicatum. lxxix. dist. et ideo dicitur. c. decernimus loquit qd nō p̄t esse iconomus. id ē habere generale administrationē oim bonorum ecclesiasticorum tam temporalium q̄ spiritualium. et sic p̄sistat omnibus sed bene potest esse iconomus ecclesie in temporalibus. c. in noua. xvj. q. vij. hoc idē tenet Gaspar. de cal. et Host. et Job. an. in. c. unico. de iudico.

Quomodo laicus possit esse procurator clericus laici ad eligendum. Rñ. qd nō. vt no. doc. in. d. c. decernimus qd vbi habet exercere actum sp̄iale iudicio suo nō p̄t constitui laicus: vt no. in regula qd alicui suo nō licet. de re. iur. li. vj. Et sic limita. c. j. de p̄u. li. vj. vt solum habeat locum in iudicialibus vbi etiam in causis sp̄ialibus admittit ad agendum. et defendendum.

Quomodo laicus possit esse vicarius episcopi? Rñ. fm doct. qd non: vt no. in dicto. c. in noua. et in. d. c. cōtingit. de arbi. et in. c. vno de iudico. facit glo. in. d. c. decernimus. que dicit qd cause spirituales non possunt committi laicis etiam tanqz delegatis per episcopum. Et hoc intelligo qd non potest esse vicarius episcopi in spiritualibus. scz si episcopus habet iurisdictionem temporalem in loco: qd bene potest laicū suum vicariū facere: vt in. c. si. ne der. vel mona. li. vj. Sed in spiritualibus tenent doct. qd nec etiam clericus cōiugatus. c. Johannes. de cle. coniuga. et in. c. unico. de de. coniuga. li. vj.

Quomodo laicus possit p̄dicare? Rñ. Panoz. in. c. decernimus. qd sic si cōmittit ei ab ep̄o: vide bonā glo. xvj. dist. c. bñ quidē. facit. c. cū et in iuncto. de here. vide glo. in. c. addicim. xvj. q. j. sed nō tenet. as dum dicit etiam mulierem.

Latria grece idem est qd religio latine. fm Aug. de ciuitate dei. c. iij. vnde dicit ibidē. qd vult deo debitus quatuor nominibus nō innotat

duobus ap̄d grecos. scz Latria. et theuschia. i. vil-